

metoder för investeringsprognoser. I fråga om den privata konsumtionen nämner institutet bl. a. att man, förutom undersökningar som syftar till en förbättring av prognosmöjligheterna för hela hushållssektorn, om möjligt även bör analysera utvecklingen av inkomster, konsumtion och sparande för olika befolkningsgrupper.

Frånsett den personal som är sysselsatt med nationalräkenskapsarbetet finns f. n. inom avlöningsanslaget beräknat medel för tio tjänster fr. o. m. amanuensstadiet för analys- och utredningsarbete jämte övriga uppgifter. Institutet anser det önskvärt, att inom anslaget för nästa budgetår beredes utrymme för ytterligare sex tjänster med ifrågavarande arbetsuppgifter.

a) Den föreslagna tjänsten som forskningssekreterare är i första hand avsedd att utgöra en förstärkning av analysresurserna i fråga om den internationella utvecklingen samt inom den offentliga sektorn.

b) Institutet hemställer ånyo (se senast 1962: VII ht s. 27), att en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 inrättas för handläggning av administrativa arbetsuppgifter.

c) Vissa beräkningsarbeten inom institutet har numera överförts till elektronisk bearbetning. Utvecklingen torde fortsätta i denna riktning. Institutet behöver därför ha tillgång till en person med utbildning inom databehandlingsområdet. För dessa arbetsuppgifter föreslås inrättande av en tjänst som förste aktuarie (systemman) i Ae 21.

d) För analys- och utredningsarbete föreslår institutet att medel anvisas under avlöningsanslaget till extra personal, omfattande tre tjänster i resp. Ag 25, Ag 23 och Ag 21.

e) För översättningsarbeten beräknas 6 000 kr. Större delen av detta belopp erfordras för den engelskspråkiga versionen av publikationen Konjunkturläget. Vidare har upptagits ett belopp av 6 000 kr. för diagramritningsarbeten, som utföres utanför institutet. Kostnaderna härför har tidigare belastat omkostnadsanslaget, som nu nedräknats i motsvarande mån.

2. Förslaget avser uppflyttning i lönegrad av en tjänst som kansliskrivare i Ao 11 till kontorsskrivare i Ao 13 samt en kanslibiträdestjänst till kontorist i Ae 9.

Yttrande

Delegationen för statistikfrågor avstyrker förslaget om inrättande av en tjänst som förste aktuarie (systemman) i Ae 21. Delegationen anser inte institutets arbete vara av sådan art och omfattning att en särskild tjänst för ändamålet erfordras. Institutets behov på detta område anses bära tillgodoses på servicebasis.

II. Förslag av delegationen för statistikfrågor

Delegationen för statistikfrågor föreslår, att anslaget minskas med 77 000 kr.

Minskning

Personalförändringar m. m.

Indragning av

1 förste forskningssekreterare Ao 27 42 708

1 forskningsassistent Ae 21 31 320

medel för administrativa uppgifter m. m. 2 972

77 000*Motiv*

Konjunkturinstitutet disponerar inom ramen för avlöningsanslaget fyra tjänster för akademiskt utbildad personal för nationalräkenskapsarbetet. För närvarande är dock till detta arbete avdelade en tjänst i Ag 27, huvuddelen av en tjänst i Ao 27, en tjänst i Ae 25 samt två tjänster i Ae 21. Därjämte har medel beräknats under institutets anslag till särskilda undersökningar.

Som tidigare berörts under punkten 10 har delegationen föreslagit, att ansvaret för sammanställandet av nationalräkenskaperna skall överföras till statistiska centralbyrån. I anslutning härtill föreslår delegationen, att institutets personalstyrka minskas med en förste forskningssekreterare i Ao 27 och en forskningsassistent i Ae 21. Därtill friställes vissa administrativa och kamerala resurser.

Yttrande

Konjunkturinstitutet anser att den minskning av institutets anslag, som föranledes av överflyttningen av vissa arbetsuppgifter till statistiska centralbyrån, bör göras under anslaget till särskilda undersökningar. Alternativt skulle en avräkning motsvarande en tjänst i lönegrad 21 kunna göras från de medel som institutet begärt för personalförstärkning. De ordinarie och icke ordinarie tjänsterna bör enligt institutet inte beröras av denna om-disponering av medel. I sammanhanget understrykes även att över hälften av den personal som för närvarande är sysselsatt med nationalräkenskapsarbete har extra anställning.

Departementschefen

Jag har tidigare vid min anmälan av anslagen till statistiska centralbyrån föreslagit, att den del av konjunkturinstitutets arbete med nationalräkenskaperna som avser sammanställandet av dessa räkenskaper och därmed sammanhängande uppgifter skall överföras från institutet till statistiska centralbyrån. Denna överflyttning skulle ske successivt under budgetåren 1963/64 och 1964/65. Enligt delegationen för statistikfrågor bör institutets personalstyrka i samband härmed minskas med en förste forskningssekreterare i Ao 27 och en forskningsassistent i Ae 21. I likhet med delegationen utgår jag från att den förordade överföringen av uppgifter från institutet medför ett minskat personalbehov motsvarande två tjänster under avlöningsanslaget.

Såsom institutet framhållit har emellertid dess arbetsuppgifter inom andra områden kommit att öka. Institutet bedriver sålunda en mera intensiv konjunkturbevakning än tidigare, och dess kvartalsrapportering har utvidgats. Institutet har vidare i växande utsträckning kommit att anlitas för sammanställning och bearbetning av material för det inom finansdepartementets ekonomiska avdelning bedrivna nationalbudgetarbetet. Vidare har det intensifierade internationella samarbetet inom den ekonomiska politiken medfört ökade arbetsuppgifter för institutet. För att institutet effektivt skall kunna fullgöra dessa uppgifter anser jag en viss personalförstärkning erforderlig. Jag beräknar det ökade personalbehovet till två tjänster eller samma antal som friställes genom nationalräkenskapsarbetets överflyttning från institutet. Jag förordar därför, att de för sistnämnda arbete avsedda tjänsterna bibehålles hos institutet, och att desamma disponeras för institutets övriga uppgifter.

Institutets förslag om inrättande av en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 kan jag biträda. I samband därmed bör en amanuens tjänst indragas. Vidare tillstyrker jag den av institutet föreslagna medelsanvisningen av 12 000 kr. för vissa arvoden.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för uppflyttning av en kanslibiträdestjänst i Ae 7 till kontoristtjänst i Ae 9.

I övrigt kan jag endast biträda institutets förslag till beräkning av de automatiska utgiftsförändringarna.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med avrundat (684 000 + 127 000) 811 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för konjunkturinstitutet som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för konjunkturinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	139 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	425 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	233 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	11 300
Summa kr. 811 000	

c) till *Konjunkturinstitutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 811 000 kr.

[23] 19. Konjunkturinstitutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	122 000	151 480
1962/63	162 000	
1963/64 (förslag)	165 000	

I. Konjunkturinstitutets anslagsframställning

Konjunkturinstitutet hemställer, att anslaget höjes med 15 600 kr.

	Ökning
1. Expenser	
övriga expenser	15 600
2. Publikationstryck	—
	15 600

Motiv

1. *Övriga expenser.* Utgift 1961/62 37 406; anslag 1962/63 43 000. — Till följd av kostnadsstegringar beräknas en höjning med 2 100 kr. Vidare har räknats med 3 500 kr. för nyanskaffning av kontorsmaskiner. På grund av föreslagna personalförändringar hemställer institutet därjämte om en uppräkning med 13 000 kr., varav 8 500 kr. till engångsanskaffning av möbler och annan utrustning. Å andra sidan bortfaller ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp på 3 000 kr. Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1963/64 beräknas sålunda till 58 600 kr.

2. *Publikationstryck.* Utgift 1961/62 102 768; anslag 1962/63 104 600. — Institutet avser att under nästa budgetår utge fyra nummer av tidskriften *Konjunkturläget*. Kostnaden härför beräknas till omkring 90 000 kr. Då avsikten är att även utge en publikation i institutets s. k. B-serie hemställer institutet att under anslagsposten anvisas ett i förhållande till innevarande budgetår oförändrat belopp 104 600 kr. Därvid har beaktats att medelsbehovet för diagramritningsarbeten överförs från denna anslagspost till avlöningsanslaget.

II. Förslag av delegationen för statistikfrågor

Delegationen för statistikfrågor föreslår, att anslaget minskas med 2 000 kr. i samband med att vissa arbetsuppgifter avseende nationalräkenskaperna överföres till statistiska centralbyrån.

Yttrande

Konjunkturinstitutet anser inte att någon minskning av omkostnadsanslaget bör göras, eftersom kostnaderna för den del av nationalräkenskapsarbetet som avses överföras till centralbyrån belastar institutets anslag till särskilda undersökningar.

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag under föregående punkt anfört i fråga om personalförändringar torde någon minskning av omkostnadsanslaget inte böra göras i samband med att vissa arbetsuppgifter överföres till statistiska centralbyrån. Under delposten till övriga expenser kan jag godtaga en höjning med 3 000 kr. Jag har därvid under denna post inräknat ett engångsbelopp av 3 500 kr. för nyanskaffning av kontorsmaskiner. Anslagsposten till publikationstryck synes böra upptagas med oförändrat belopp.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (162 000 + 3 000) 165 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konjunkturinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 165 000 kr.

[24] 20. Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	370 000	334 118
1962/63	470 000	
1963/64 (förslag)	390 000	

I. Konjunkturinstitutets anslagsframställning

Konjunkturinstitutet hemställer, att anslaget uppföres med 570 000 kr.

1. Undersökningar rörande hushållssektorn	35 000
2. Konjunkturbarometern	160 000
3. Nationalräkenskaperna enligt nuvarande system samt kvartalsberäkningar	200 000
4. Arbete med ett reviderat och utbyggt system för nationalräkenskaperna	85 000
5. Maskinbearbetningar av vissa undersökningar	40 000
6. Planeringsarbete och sambandsstudier	50 000
	570 000

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1961/62 en reservation av 186 806 kr. Härav var sammanlagt 168 468 kr. avsett för konjunkturbarometern, 1958 års sparundersökning, nationalräkenskapsarbetet samt maskinbearbetningar av vissa undersökningar. De från tidigare år reserverade men inte bundna medlen uppgick alltså till 18 338 kr.

Motiv

1. *Undersökningar rörande hushållssektorn.* Beträffande sparundersökningarna beräknas flertalet specialstudier bli avslutade under innevarande budgetår och med de medel som tidigare ställts till institutets förfogande. För att därefter återstående undersökningar skall kunna slutföras hemställer institutet om en medelsanvisning av 35 000 kr. för budgetåret 1963/64.

För innevarande budgetår har anvisats 100 000 kr. till försöksverksamhet med kvartalsvisa undersökningar rörande hushållens inköpsplaner. Av nämnda belopp disponerar statistiska centralbyrån 85 000 kr. för genomförandet av undersökningarna. Återstående 15 000 kr. står till konjunkturinstitutets förfogande för medverkan vid utformningen och planeringen av undersökningarna. Under förutsättning att institutet erhåller de medel som under avlöningsanslaget begärts för arbete inom konsumtionsområdet, kan det fortsatta planerings- och analysarbetet inrymmas i avlöningsanslaget. Om dessa avlöningsmedel däremot inte skulle beviljas, hemställer institutet i stället att 15 000 kr. ställes till dess förfogande under anslaget för särskilda undersökningar.

Sammanlagt skulle alltså för undersökningar rörande hushållssektorn behövas ett anslag på 50 000 kr. eller alternativt 35 000 kr.

2. *Konjunkturbarometern.* Konjunkturinstitutets barometerundersökningar täcker praktiskt taget hela den egentliga industrisektorn. Ett omfattande arbete har också nedlagts på att försöka förbättra barometermetodiken och öka tillförlitligheten hos dessa undersökningar. Vidare har utförts ett förberedande arbete på att utvidga barometerundersökningarnas verksamhetsområde till att omfatta även byggnads- och anläggningssektorn. Under innevarande budgetår disponerar konjunkturinstitutet 90 000 kr. för den löpande konjunkturbarometerstatistiken samt ytterligare 30 000 kr. för uppläggning av konjunkturbarometerstatistik på kvartalsbasis för byggnads- och anläggningssektorn.

Kostnaderna för den löpande konjunkturbarometerverksamheten beräknas under nästa budgetår till 135 000 kr. Härav utgöres 75 000 kr. av direkta personalkostnader, motsvarande lön till en förste aktuarie i Ag 23, en kanslist i Ag 9—13, en kontorist i Ag 9 samt ett kanslibiträde i Ag 7 under åtta månader.

För det fortsatta utvecklingsarbetet med barometerundersökningarna inom byggnads- och anläggningssektorn och för ett intensifierande av forskningsarbetet rörande barometerstatistiken erfordras viss personalförstärkning under del av året. Vidare kommer maskinbearbetningar av vissa barometerdata att bli nödvändiga. Kostnaderna för detta utvecklings- och forskningsarbete uppskattar institutet till 25 000 kr. I detta belopp ingår lön till en förste aktuarie i lönegrad 21 under 9 månader.

Institutet hemställer sålunda att 160 000 kr. ställes till förfogande för bestridande av kostnader i samband med konjunkturbarometern under budgetåret 1963/64.

3. *Nationalräkenskaperna enligt nuvarande system samt kvartalsberäkningar.* Under budgetåret 1961/62 har kvartalsvis utförts beräkningar över hushållssektorns konsumtion och inkomster samt över bostadsbyggandet. Utredningsarbetet avseende korttidsräkenskapernas fortsatta utbyggnad har främst inriktats på investeringsområdet. Sålunda har beräkningar över investeringarna inom industri, kraftverk och vissa delar av samfärdselsektorn utförts halvårsvis för perioden 1954—1960. Den pågående utbyggnaden av

investeringsstatistiken är planerad att möjliggöra löpande beräkningar av kvartalsdata för mellan 70 och 80 procent av de totala bruttoinvesteringarna fr. o. m. årsskiftet 1962/63. Arbetsplanerna för innevarande budgetår innebär vidare en utbyggnad av kvartalsberäkningarna till att omfatta lagerposten samt den offentliga konsumtionen. Under budgetårets senare del skulle det därigenom vara möjligt att kvartalsvis sammanställa försörjningsbalanser för de viktigaste områdena.

Under budgetåret 1963/64 kommer att erfordras en vidare utbyggnad och komplettering av korttidsstatistiken. Därjämte beräknas en utvidgning av kreditmarknadsanalysen. Institutet anser det vidare angeläget att under nästa budgetår publicera en redogörelse beträffande metoderna för kvartalsberäkningarna.

Utöver de tjänster under avlöningsanslaget, som avdelats för arbete med nationalräkenskaperna, kommer för de löpande beräkningarna att erfordras två forskningsassistenter, en kanslist samt viss annan biträdespersonal. Utredningsarbetet beträffande möjligheterna till vidareutveckling och komplettering av kvartalsberäkningarna och kreditmarknadsstatistiken samt den direkta ledningen av arbetet med redogörelse för beräkningsmetoderna anses närmast böra handhas av en utredningsman i Ag 25 med biträde av en förste aktuarie i Ag 23 under del av året, en amanuens samt viss kontorspersonal. Inklusive allmänna expenser beräknas kostnaderna för dessa arbeten under budgetåret 1963/64 komma att uppgå till 200 000 kr.

4. Arbetet med ett reviderat och utbyggt system för nationalräkenskaperna. Arbetet med ett reviderat system för nationalräkenskaperna är för närvarande koncentrerat till vissa avgränsade områden. Detta medför att vissa utvalda sektorräkenskaper successivt framföres så långt att dessa kan utföras i löpande form utan att man gör en total avstämning inom systemet i dess helhet.

Under innevarande och kommande budgetår planerar institutet att på detta sätt preliminärt färdigställa sektorräkenskaper för jordbruket, fisket, livsmedelsindustrin, transport- och kommunikationsväsen, offentlig administration och försvar samt undervisning och hälsovård. För att arbetet skall kunna bedrivas enligt dessa planer behövs under budgetåret 1963/64 en utredningsman, två forskningsassistenter, en kanslist samt viss annan biträdespersonal. En del av lönekostnaderna kan beräknas falla under avlöningsanslaget. Under nu förevarande anslag upptages ett belopp av 85 000 kr., vilket är avsett att täcka lönen för utredningsmannen, en forskningsassistent under del av året, en kanslist, viss annan biträdespersonal samt allmänna expenser.

5. Maskinbearbetningar av vissa undersökningar. Behovet av maskinella bearbetningar under nästa budgetår beräknas bli av samma omfattning som under innevarande budgetår. Institutet hemställer därför om en medelsanvisning för ändamålet med oförändrat 40 000 kr.

6. Planeringsarbete och sambandsstudier. Institutet framhåller värdet av att det vid sidan av det löpande rapportarbetet bedrivs en mera ingående

utrednings- och forskningsverksamhet. En viss del av planeringsarbetet för sådan verksamhet liksom själva utförandet av undersökningarna kan inrymmas under de medel som begärts under avlöningsanslaget. Särskilda medel är dock nödvändiga bl. a. för att anlita expertis utanför institutet. Vidare kan det visa sig nödvändigt att studera metoderna i andra länder.

Institutet anser att i första hand bör komma till stånd en studie över andra länders modellförsök och försök till evalvering av dessa med hänsyn till tillämpningen på svenska förhållanden. För detta ändamål samt för planläggning och förarbeten av någon ytterligare undersökning hemställer institutet om en medelsanvisning av 50 000 kr.

Yttrande

Delegationen för statistikfrågor framhåller, att den har för avsikt att pröva frågan huruvida konjunkturbarometern bör överflyttas till statistiska centralbyrån. Oavsett om en sådan överföring kommer till stånd eller inte bör en samordning av denna verksamhet med övrig korttidsstatistik genomföras. För en bedömning av denna fråga är det enligt delegationen av stor vikt att en analys av barometerns användbarhet i olika avseenden kan ske. Delegationen tillstyrker därför att institutet utöver medel för den reguljära barometerverksamheten även beviljas resurser för utvecklingsarbete.

II. Förslag av delegationen för statistikfrågor

Delegationen för statistikfrågor föreslår, att konjunkturinstitutets anslag till särskilda undersökningar minskas med 130 000 kr. i samband med den under punkterna 10 och 12 berörda överflyttningen av vissa arbetsuppgifter avseende nationalräkenskaperna till statistiska centralbyrån.

Delegationen erinrar om att institutet för nästa budgetår under anslaget till särskilda undersökningar begärt en höjning till 285 000 kr. av medlen för nationalräkenskapsarbetet. Såsom redovisats under punkten 12 har delegationen föreslagit, att 110 000 kr. för utvecklingsarbeten inom nationalräkenskapens område upptages under statistiska centralbyråns anslag till särskilda undersökningar. Vidare har delegationen under centralbyråns avlöningsanslag inräknat medel för bl. a. en kanslisttjänst för ifrågavarande uppgifter. Konjunkturinstitutets anslag föreslås därför skola nedräknas med 130 000 kr. i förhållande till institutets äskanden. För ändamålet skulle alltså upptagas 155 000 kr. Delegationen framhåller, att förslaget totalt sett innebär samma kostnader för statsverket som vid ett bifall till institutets anslagsframställning. I den mån nationalräkenskapsarbetet kan överflyttas till centralbyrån i snabbare takt än beräknat, förutsätter delegationen att till centralbyrån skall kunna överföras vissa av de medel som kan komma att beviljas inom ramen för konjunkturinstitutets anslag.

Yttrande

Konjunkturinstitutet anser att de uppgifter, som enligt delegationens förslag skulle överflyttas till statistiska centralbyrån, kan beräknas motsvara ett medelsbelopp av 170 000 kr., inräknat medel för tjänster under avlö-

ningsanslaget. För institutets del tillkommer dock en viss extra arbetsbelastning i samband med överflyttningen. Nettominskningen anses därför kunna beräknas till 100 000 kr. Reduktionen bör enligt institutet, såsom redovisats under punkten 22, helt göras under anslaget till särskilda undersökningar.

Departementschefen

Konjunkturinstitutets förslag om en medelsanvisning av 35 000 kr. för slutförande av institutets arbete med sparundersökningarna kan jag biträda. Med hänsyn till den förstärkning av institutets personalresurser som jag föreslagit under punkten 22 torde några särskilda medel under förevarande anslag inte erfordras för institutets medverkan vid utformning och planering av undersökningarna rörande hushållens inköpsplaner.

För konjunkturbarometern har institutet beräknat 135 000 kr. för den löpande verksamheten och 25 000 kr. för utvecklingsarbete. Beräkningen av kostnaderna för den löpande verksamheten föranleder ingen erinran från min sida. I likhet med delegationen för statistikfrågor anser jag det även angeläget med fortsatta undersökningar rörande konjunkturbarometerns användbarhet i olika avseenden. Jag tillstyrker därför den av institutet föreslagna medelsanvisningen för detta ändamål.

Beträffande institutets beräkning av kostnaderna för arbetet med nationalräkenskaperna vill jag erinra om att jag vid min anmälan av anslagen till statistiska centralbyrån föreslagit att nationalräkenskapsarbetet delvis skall överföras till centralbyrån. Jag har även föreslagit, att medel beräknas för ändamålet under statistiska centralbyråns anslag till särskilda undersökningar. Härtill kommer kostnaderna för personal som avlönas från centralbyråns avlöningsanslag. Såsom delegationen för statistikfrågor framhållit kan konjunkturinstitutets medelsanvisning minskas i motsvarande utsträckning. Institutet har för nästa budgetår äskat 285 000 kr. för nationalräkenskapsarbetet. I detta belopp ingår även medel för utredningsarbete rörande möjligheterna till vidareutveckling och komplettering av kvartalsberäkningarna och korttidsstatistiken. Jag anser det väsentligt, att institutet erhåller resurser för en fortsättning och utbyggnad av korttidsstatistiken liksom även för utvecklingsarbeten på förevarande område. Jag föreslår därför, att ett belopp av 130 000 kr. beräknas för dessa ändamål. Jag förutsätter att Kungl. Maj:t äger befogenhet att ställa en del av detta belopp till statistiska centralbyråns förfogande, om så skulle befinnas lämpligt med hänsyn till fördelningen av nationalräkenskapsarbetet mellan institutet och centralbyrån.

Liksom för innevarande budgetår torde 40 000 kr. böra beräknas för maskinbearbetningar. Därjämte beräknar jag 25 000 kr. för planeringsarbeten m. m.

Anslaget torde böra uppföras med totalt 390 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar*
för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av
390 000 kr.

[25] 21. Statskontoret: *Avlöningar*. Till avlöningar och omkostnader för statskontoret har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats förslagsanslag av 3 405 000 kr. resp. 461 000 kr. Ämbetsverket har i vanlig ordning inkommit med förslag om medelsanvisningar för nästa budgetår till ifrågasvarande ändamål. Då beredningen av dessa anslagsfrågor ännu inte avslutats, torde anslagen i riksstatsförslaget för budgetåret 1963/64 böra upptagas med preliminära belopp. Därvid synes anslagen böra uppföras med oförändrade belopp med undantag för att avlöningsanslaget bör uppräknas med hänsyn till automatiskt inträffade kostnadsökningar.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag i förevarande sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statskontoret: Avlöningar* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 3 815 000 kr.

[26] 22. Statskontoret: *Omkostnader*. Under återopande av vad jag anför under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statskontoret: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 461 000 kr.

[27] 23. Riksrevisionsverket: *Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	4 127 000	3 540 949
1962/63	4 192 000	
1963/64 (förslag)	4 648 000	

Riksrevisionsverket hemställer, att anslaget höjes med 456 000 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
2 byrådirektörer högst Ag 27	—
2. Tjänsteförändringar	
a) lönegradsuppflyttningar	5 340
b) 1 kontorsbiträde Ao 5—Ae 5	—
3. Automatiska förändringar	450 660
	456 000

Motiv

1. Riksrevisionsverket framhåller svårigheterna att rekrytera kvalificerad revisionspersonal. Med hänsyn till att ämbetsverket nyligen omorganiserats, vill verket dock inte nu framlägga mera genomgripande förslag för att förbättra befordringsförhållandena. Inrättandet av två byrådirektörstjänster i

högst Ag 27 anses emellertid synnerligen angeläget med hänsyn till ämbetsverkets sakrevisionella uppgifter. Kostnaderna för dessa tjänster räknar verket med att kunna bestrida utan att begära särskilda medel härför.

2. a) Förslaget avser uppflyttning av en tjänst som kansliskrivare i Ao 11 till kontorsskrivare i Ao 13 samt av fem kontorsbiträdestjänster i Ae 5 till kanslibitträdestjänster i Ae 7.

Vidare aktualiserar ämbetsverket frågan om att ersätta 20 revisorstjänster i högst Ae 21 med motsvarande tjänster i högst Ae 23.

Departementschefen

Riksrevisionsverkets förslag om inrättande av två byrådirektörstjänster i högst Ag 27 kan jag biträda. Jag förutsätter att det totala antalet tjänster enligt den för verket upprättade organisationsplanen därigenom inte utökas.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för uppflyttning av fem kontorsbiträdestjänster till kanslibitträdestjänster i Ae 7. Vidare bör det i personalförteckningen upptagna antalet kontorsbiträdestjänster i Ao 5 minskas med en.

I övrigt anser jag mig endast kunna tillstyrka vad verket föreslagit i fråga om automatiska utgiftsförändringar.

Anslaget torde böra uppföras med avrundat (4 192 000 + 456 000) 4 648 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för riksrevisionsverket som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksrevisionsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	850 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	50 000
3. Ersättning till expertis, <i>förslagsvis</i>	50 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	2 307 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 328 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	63 000
Summa kr. 4 648 000	

c) till Riksrevisionsverket: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 4 648 000 kr.

[28] 24. Riksrevisionsverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	660 000	734 937
1962/63	740 000	
1963/64 (förslag)	787 000	

Riksrevisionsverket hemställer, att anslaget höjes med 57 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. <i>Expenser</i>	
övriga <i>expenser</i> för eget behov	+ 30 000
2. <i>Publikationstryck</i>	+ 62 000
3. <i>Särskilda uppbördsmedel</i>	— 35 000
	+ 57 000

Motiv

1. *Övriga expenser för eget behov*. Utgift 1961/62 140 701; anslag 1962/63 145 000. — I den angivna belastningssiffran för budgetåret 1961/62 ingår inte kostnader för tryckning av blanketter till månatliga sammandrag över på inkomstitlar och utgiftsanslag redovisade belopp. Verket räknar med att delposten för såväl föregående som innevarande budgetår kommer att överskridas med omkring 20 000 kr. med hänsyn till dessa tryckningskostnader. Vidare förutses ökade kostnader för renhållning och städning med cirka 8 000 kr. Dessutom beräknas vissa kostnadsökningar uppkomma för förbrukningsmateriel m. m. Delposten anses därför böra uppräknas med sammanlagt 30 000 kr.

2. *Publikationstryck*. Utgift 1961/62 191 370; anslag 1962/63 158 000. — Från anslagsposten bestrides kostnaderna för framställning av statsliggaren, budgetredovisningen, riksrevisionsverkets årsbok samt utdrag ur rikshuvudboken m. m. Beträffande statsliggaren gäller att upplagan av denna publikation till viss del försäljes. Inkomsterna av försäljningen tillgodoföres inte publikationstrycksposten utan redovisas såsom särskilda uppbördsmedel. Vid beräkningen av anslagsposterna till publikationstryck för budgetåren 1961/62 och 1962/63 har hänsyn inte tagits till att dessa poster skulle komma att belastas med bruttoutgifterna för framställning av statsliggaren. Med hänsyn härtill och till väntade prishöjningar på tryckeriarbeten föreslår verket en uppräkning av anslagsposten med 62 000 kr.

3. *Särskilda uppbördsmedel*. Inkomst 1961/62 46 871; beräknat 1962/63 15 000. — Denna post tillgodoföres inkomster av försålda blanketter m. m. och inkomster vid försäljning av statsliggaren. Under budgetåret 1961/62 uppgick dessa inkomster till i runt tal 47 000 kr., varav för statsliggaren omkring 31 000 kr. Försäljningsinkomsterna under budgetåret 1963/64 beräknas bli något större. Med hänsyn härtill och då posten för innevarande bud-

getår är upptagen till endast 15 000 kr. föreslås en uppräknings med 35 000 kr. till 50 000 kr.

Departementschefen

Överskridandet av delposten till övriga expenser för eget behov under föregående budgetår har visat sig bli av mindre omfattning än vad riksrevisionsverket utgått från i samband med den nu aktuella anslagsberäkningen. Uppräkningsen av posten torde därför kunna begränsas till 20 000 kr. I övrigt kan jag biträda verkets förslag till medelsberäkning.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (740 000 + 47 000) 787 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksrevisionsverket: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 787 000 kr.

[29] 25. **Matematikmaskinnämnden: Avlöningar.** På riksstaten för innevarande budgetår är för matematikmaskinnämndens verksamhet uppförda följande anslag, nämligen till Matematikmaskinnämnden: Avlöningar, ett förslagsanslag av 2 895 000 kr., till Matematikmaskinnämnden: Omkostnader, ett förslagsanslag av 785 000 kr., till Matematikmaskinnämnden: Materiel m. m., ett reservationsanslag av 700 000 kr. samt till Matematikmaskinnämnden: Kostnader för maskintid vid andra datamaskiner än nämndens egna ett förslagsanslag av 4 000 000 kr. Kommittén för maskinell databehandling har i sitt betänkande »Automatisk databehandling» (SOU 1962: 32) avgivit förslag beträffande handläggningen av vissa databehandlingsfrågor inom statsförvaltningen. Som jag tidigare anförts under punkten 14 avser jag att senare framlägga förslag om proposition till 1963 års riksdag i detta ämne. De nyssnämnda anslagen torde därför i riksstatsförslaget för budgetåret 1963/64 böra upptagas med preliminära belopp. Därvid synes anslagen böra uppföras med oförändrade belopp med undantag för att avlöningsanslaget bör uppräknas med hänsyn till automatiskt inträffade kostnadsökningar.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag i förevarande sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Matematikmaskinnämnden: Avlöningar* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 3 260 000 kr.

[30] 26. **Matematikmaskinnämnden: Omkostnader.** Under återopande av vad jag anförts under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Matematikmaskinnämnden: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 785 000 kr.

[31] 27. **Matematikmaskinnämnden: Materiel m. m.** Under åberopande av vad jag anført under punkten 29 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Matematikmaskinnämnden: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 beräkna ett reservationsanslag av 700 000 kr.

[32] 28. **Matematikmaskinnämnden: Kostnader för maskintid vid andra datamaskiner än nämndens egna.** Under åberopande av vad jag anført under punkten 29 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Matematikmaskinnämnden: Kostnader för maskintid vid andra datamaskiner än nämndens egna* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 4 000 000 kr.

[33] 29. **Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	700 000	707 134
1962/63	1 000 000	
1963/64 (förslag)	1 400 000	

Från förevarande reservationsanslag bestrides kostnader dels för upp-
bördsorganisationskommittén, dels för försöksverksamhet i samband med
statskontorets organisationsundersökningar inom den civila och militära
statsförvaltningen, dels ock för försök med automatisk databehandling inom
statsförvaltningen.

Med hänsyn till beräknad ökning av kostnaderna för såväl upp-
bördsorganisationskommittén som den ifrågavarande försöksverksamheten synes an-
slaget för nästa budgetår böra uppföras med 1 400 000 (+ 400 000) kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen*
för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av
1 400 000 kr.

C. Skatte- och kontrollväsen

[34] 1. Tullverket: Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	4 319 000	4 040 149
1962/63	4 458 000	
1963/64 (förslag)	5 017 000	

Generaltullstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 612 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Överflyttning av viss maskinell hålkortsbearbetning till statistiska centralbyrån	— 139 026
2. Personalförändringar	
a) 1 förste byråsekreterare Ao 21 varvid 1 revisorstjänst Ao 19 indrages	+ 2 801
b) 1 personalkonsulent Ae 21	+ 28 606
c) 3 kontorister Ae 9	+ 46 197
d) indragning av 1 kanslibiträdestjänst Ao 7	—
3. Tjänsteförändringar	
a) lönegradsuppflyttningar	+ 59 456
b) ordinariesättningar m. m.	—
4. Automatiska förändringar	+ 613 966
	+ 612 000

Motiv

1. Den maskinella bearbetningen av handelsstatistiken beräknas planerligt kunna överflyttas till statistiska centralbyrån under första kvartalet 1963. Genom överflyttningen minskas personalbehovet i tullverket med sammanlagt 19 tjänstemän. Till följd härav kan avlöningsanslagen för generaltullstyrelsen och tullstaten minskas med resp. 139 026 och 58 464 kr. De två ordinarie tjänstemän, som f. n. är sysselsatta med ifrågavarande arbete, nämligen en förste maskinoperatör i Ao 12 och en maskinoperatör i Ao 9, bör föras på övergångsstat.

2. a) På grund av ökad arbetsbelastning på revisionsbyrån har vissa arbetsuppgifter överförts från en byrådirektör och en förste byråsekreterare till en revisor i Ao 19. Dessa arbetsuppgifter beräknas i fortsättningen bli av minst samma omfattning som för närvarande. Styrelsen föreslår därför, att en tjänst som förste byråsekreterare i Ao 21 inrättas i utbyte mot nämnda revisorstjänst i Ao 19.

b) Tullverkets centrala företagsnämnd har hos generaltullstyrelsen föreslagit, att en personalkonsulent anställs. Styrelsen delar företagsnämndens uppfattning om behovet av en sådan befattning. För egen del betonar styrelsen särskilt, att en intensifierad personalvård i nuvarande arbetskraftsläge är en viktig verksangelägenhet. En tjänst som personalkonsulent i Ae 21 anses därför böra inrättas.

c) Inom tullbehandlingsbyrån är inrättad en kontrollavdelning. Denna handlägger frågor rörande tullvärden och beskattningsärenden, uttagande av allmän varuskatt samt tillämpningen av EFTA-konventionen. Sedan början av år 1960 anlitas biträdespersonal för visst granskningsarbete, vilket tidigare avsetts skola utföras av kammarskrivarutbildad personal. Under budgetåret 1961/62 har två av dessa biträden varit förordnade att bestrida på kontorist ankommande göromål. Sådant förordnande har under innevarande budgetår meddelats för ytterligare ett biträde i samband med fortsatt överflyttning av arbetsuppgifter på biträdespersonal. Enligt styrelsens föreligger ett stadigvarande behov av tre kontoristtjänster i Ae 9.

d) En av kanslibiträdestjänsterna hos styrelsen får tills vidare inte tillsättas eller uppehållas. Denna tjänst har innehafts av en extra ordinarie kontorist, som numera erhållit en nyinrättad ordinarie kontoristtjänst. Kanslibiträdestjänsten kan därigenom indragas.

3. a) Styrelsen föreslår, att samtliga fem byråchefer uppflyttas från Bo 1 till Bo 3. Vidare föreslås uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

på personalbyrån en kansliskrivare i Ao 11 till kontorsskrivare i Ao 13,

på kameralbyrån en förste revisor i Ao 23 till byrådirektör i Ao 25, en förste revisor i Ao 21 till Ao 23, en kamrerare i Ao 21 till Ao 23, en materialförvaltare i Ao 13 till Ao 15 och en kansliskrivare i Ao 11 till kontorsskrivare i Ao 13,

på revisionsbyråns statistiska avdelning två kanslibiträden i Ao 7 till kontorister i Ae 9,

på huvudlaboratoriet inom tullbehandlingsbyrån en byrådirektör i Ao 27 till laboratoriechef i Bo 1, samt

på gränschefens expedition en byrådirektör i Ao 25 till Ao 27.

b) En kontoristtjänst i Ae 9 och en kanslibiträdestjänst i Ae 7 föreslås bli ordinariesatta. Vidare föreslår styrelsen, att två tjänster som expeditions-vakt i Ao 7 utbytes mot två expeditionsvaktstjänster i Ae 7.

Enligt styrelsens förslag bör övergångsstaten för nästa budgetår, utöver de två tjänster som nämnts under punkten 1, upptaga en tjänst som förste kammarskrivare i Ao 17. Härjämte bör i samband med omdisponering av personal mellan generaltullstyrelsen och lokaltullförvaltningen personalförteckningen ändras på så sätt, att 13 kammarskrivartjänster i Ao 15 utbytes mot tjänster som förste kammarskrivare i Ao 17.

Yttrande

Statens lönenämnd, som haft att yttra sig över yrkandena om inrättande av en tjänst som personalkonsulent i Ae 21 och om uppflyttning av en materialförvaltartjänst från Ao 13 till Ao 15, har inte någon erinran mot lönegradsplaceringen för tjänsten som personalkonsulent. Däremot har nämnden inte ansett sig kunna biträda förslaget om lönegradsuppflyttning av materialförvaltartjänsten.

Departementschefen

Vad generaltullstyrelsen föreslagit i fråga om personalförändringar (p. 2. a—d) och beträffande överflyttning av viss maskinell hålkortsbearbetning till statistiska centralbyrån kan jag biträda.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för uppflyttning av en tjänst som förste revisor i Ao 23 på kameralbyrån till byrådirektör i Ao 25 samt två kanslibiträdestjänster i Ao 7 på revisionsbyråns statistiska avdelning till kontoristtjänster i Ae 9.

Förslaget om utbyte av två tjänster som expeditionsvakt i Ao 7 mot två expeditionsvaktstjänster i Ae 7 kan jag godtaga. Jag har inte heller någon erinran mot styrelsens förslag beträffande uppförande av tjänster på övergångsstat. Vidare tillstyrker jag den ändring i personalförteckningen som föranledes av omdisponeringen av personal mellan generaltullstyrelsen och lokaltullförvaltningen.

I övrigt anser jag mig endast kunna biträda vad styrelsen föreslagit i fråga om automatiska utgiftsförändringar.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (4 458 000 + 559 000) 5 017 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för generaltullstyrelsen som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för generaltullstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 495 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	2 100
3. Avlöningar till tillfälliga biträden m. m. vid statistiska avdelningen, <i>förslagsvis</i>	21 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	944 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 485 500
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	69 200

Summa kr. 5 017 000

c) till Tullverket: *Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 5 017 000 kr.

[35] 2. Tullverket: *Avlöningar till befattningshavare å tullstaten*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	71 592 000	69 681 167
1962/63	70 789 000	
1963/64 (förslag)	79 560 000	

Generaltullstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 9 103 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Vissa personalförändringar m. m. vid gränsbevakningen	+ 120 965
2. Personalförändringar vid tullkammaren i Ronneby	— 17 487
3. Personalförändringar vid tullmyndigheterna i Charlottenberg och Storlien	+ 2 854
4. Personalförändringar på grund av indragning av tullkamrarna i Ed och Kiruna	— 47 171
5. Beräknad minskning av avlöningsmedlen till följd av personalminskning m. m.	— 1 085 000
6. Övriga personalförändringar	
a) 1 tullfiskal Ao 27	+ 3 634
b) 14 tullöveruppsyningsmän Ao 13, varvid 14 tjänster som förste tulluppsyningsman Ao 11 indrages	+ 25 543
7. Övriga tjänsteförändringar	
a) lönegradsuppflyttningar	+ 271 787
b) ordinariesättningar m. m.	—
c) indragning av 60 tulluppsyningsmanstjänster Ae 9, varvid medel beräknas för 60 tullvaktstjänster	— 42 804
8. Flyttning av kammarskrivarutbildad personal mellan olika förvaltningsgrenar m. m.	—
9. Automatiska förändringar	+ 9 870 679
	+ 9 103 000

Motiv

1. Sedan år 1957 tillämpas gränstullsamarbete vid svensk-norska gränsen. Genom samarbetet har klareringen av trafiken över landgränsen förenklats för trafikanterna. Vidare har personalbesparing uppstått för tullverket. En år 1958 fastställd bemanningsplan för ifrågavarande gränssnitt medförde sålunda en minskning av personalstyrkan med omkring 60 man. Gränstullsamarbetet har sedermera utvidgats. Detta har medfört ytterligare lättnader för **allmänheten** och personalbesparingar för tullverket. Enligt en år 1962

fastställd bemanningsplan skall antalet gränsbevakningstjänstemän inom ifrågavarande gränsavsnitt uppgå till 101 man. I jämförelse med den år 1958 fastställda bemanningsplanen innebär detta en minskning av bevakningsstyrkan med ytterligare 24 man.

Den svenska tullpersonalen har till följd av samarbetet ålagts att utföra såväl svenska som norska tullgöromål. Vidare har inrättats ett antal bilpatruller, som har att övervaka trafiken över gränsen. Dessa omständigheter och den minskade personalstyrkan har medfört en ökning av de kvalificerade göromål, som gränsbevakningspersonalen har att utföra. Med hänsyn härtill anser styrelsen, att en justering av gränsbevakningspersonalens löneställning är befogad.

För närvarande finns 26 gränsöveruppsyningsmanstjänster avdelade för gränsen mot Norge. Av dessa uppehålls två tjänster, som enligt Kungl. Maj:ts beslut tills vidare inte skall återbesättas med ordinarie innehavare, endast på förordnande. Det erforderliga antalet gränsöveruppsyningsmanstjänster för detta gränsavsnitt uppgår emellertid f. n. till 33. Ökningen är motiverad bl. a. av att de större tullstationerna, där trafiken pågår praktiskt taget hela dygnet, bör tillföras så många tjänster, att en gränsöveruppsyningsman ständigt finnes i tjänst. Av de 33 gränsöveruppsyningsmanstjänsterna är två avsedda för tullstationen i Örje. Eftersom behovet av dessa två tjänster endast är tillfälligt, kan det tillgodoses genom att styrelsen förordnar två tjänstemän att tills vidare bestrida på gränsöveruppsyningsman ankommande göromål. För svensk-norska gränsen anses därför böra inrättas fem nya gränsöveruppsyningsmanstjänster. De två tjänster, som enligt Kungl. Maj:ts beslut f. n. inte uppehålls med ordinarie innehavare, bör därjämte tillsättas.

Vid svensk-finska gränsen pågår sedan några år tillbaka ett motsvarande gränstullsarbete som vid norska gränsen, dock av mindre omfattning. Vidare har efter samråd med länsstyrelsen i Norrbottens län etablerats samarbete mellan polis- och tullpersonal i Tornedalen. Till följd härav har behovet av gränsöveruppsyningsmän för ledning av bevakningspatruller och dylikt ökat. Fem gränsöveruppsyningsmanstjänster bör därför tillföras ifrågavarande gränsavsnitt.

Genom de nu nämnda omläggningarna har gränsbevakningspersonalen vid såväl svensk-norska som svensk-finska gränsen tillförts nya kvalificerade arbetsuppgifter. Med hänsyn till rådande arbetsförhållanden vid gränsbevakningen måste större delen av arbetsuppgifterna, för vilka anlitas bl. a. gränsuppsyningsmän i A 9, utföras i stort sett självständigt. Styrelsen anser det motiverat, att 50 gränsuppsyningsmanstjänster i Ao 9 utbytes mot samma antal tjänster som förste gränsuppsyningsman i Ao 11.

Den ändrade arbetsorganisationen har vidare medfört, dels att behov av en gränstullmästartjänst i Ao 17 vid tullstationen i Hån numera inte föreligger, dels att en gränstullmästartjänst i Ao 15 bör inrättas vid tullstationen i Svinesund.

Styrelsen föreslår sammanfattningsvis inrättande av följande tjänster,

nämligen en gränstullmästartjänst i Ao 15 i utbyte mot en gränstullmästartjänst i Ao 17, tio gränsöveruppsyningsmanstjänster i Ao 13 i utbyte mot tio gränsuppsyningsmanstjänster i Ao 9 samt 50 tjänster som förste gränsuppsyningsman i Ao 11 i utbyte mot 50 gränsuppsyningsmanstjänster i Ao 9. Vidare föreslås att två gränsöveruppsyningsmanstjänster i Ao 13, som enligt Kungl. Maj:ts beslut tillsvidare inte skall tillsättas, får återbesättas med ordinarie innehavare.

2. Styrelsen framför ånyo (se 1962: VII ht s. 66) förslag beträffande viss omorganisation vid tullkammaren i Ronneby, innebärande bl. a. indragning av tullförvaltartjänsten. Tulltaxeringsgöromålen och uppbörden är fortfarande av så ringa omfattning, att bibehållandet av en tulltaxeringsutbildad tjänsteman i Ronneby inte anses motiverat. Enligt styrelsens mening bör den ifrågasatta omorganisationen ske vid ingången av nästa budgetår. Styrelsen föreslår därför indragning av en tullförvaltartjänst i Ao 17 samt inrättande av en tullmästartjänst i Ao 15. Därvid kan en tjänst som förste tulluppsyningsman i Ao 11 indragas.

3. Vid gränsen mot Norge har sedan år 1961 pågått prov med att sammanföra svenska och norska tull- och järnvägstekniska gränsgöromål vid de olika järnvägslinjerna till en och samma ort. Vad beträffar järnvägslinjen Karlstad—Charlottenberg—Magnor—Kongsvinger har den gemensamma tull- och järnvägsanstalten förlagts till Charlottenberg och beträffande järnvägslinjen Östersund—Storlien—Meråker—Trondheim har den förlagts till Storlien. Erfarenheterna av detta prov har varit goda, och styrelsen räknar med att den under provet tillämpade ordningen skall kunna fastställas före ingången av nästa budgetår.

Generaltullstyrelsen och järnvägsstyrelsen har i särskild ordning föreslagit, att tullkamrarna i Charlottenberg och Storlien skall ändras till tullavdelningar lydande under tullkamrarna i Karlstad resp. Östersund. Såsom chefer för tullkamrarna i Charlottenberg och Storlien fungerar f. n. tullförvaltare i Ao 19. Vid bifall till styrelsens förslag bör dessa tullförvaltartjänster indragas och ersättas med tjänster som tullöverkontrollör i Ao 21 resp. tullkontrollör i Ao 19. Højningen i lönegrad av tjänsten såsom föreståndare för den blivande tullavdelningen i Charlottenberg anser styrelsen motiverad av de göromål som föreståndaren har att handlägga.

4. Generaltullstyrelsen och järnvägsstyrelsen har även föreslagit, att tullkamrarna i Ed och Kiruna skall indragas från tidpunkt, som ämbetsverken i samråd med vederbörande centrala norska tull- och järnvägsmyndigheter äger bestämma.

Under förutsättning av bifall till detta förslag beräknas de båda tullkamrarna komma att indragas före ingången av nästa budgetår. Indragningarna medför bl. a. att två tullförvaltartjänster, nämligen en i Ao 19 och en i Ao 17, bör avföras från personalförteckningen. Dessa tjänster är f. n. vakanta.

5. Olika rationaliseringsåtgärder inom lokaltullförvaltningen beräknas medföra en minskning av personalbehovet med omkring 40 man. Den för gränsbevakningen innevarande budgetår fastställda bemanningsplanen inne-

bär en minskning av personalen med 25 gränsbevakningstjänstemän. I anledning härav kan anslaget minskas med 924 536 kr.

Vidare kan anslaget räknas ned med 102 000 kr. till följd av minskade utgifter för obekvämhettstillägg. Överflyttningen av viss maskinell hålkortsbearbetning till statistiska centralbyrån medför ett minskat medelsbehov med 58 464 kr.

6. a) Styrelsen hemställer ånyo (se 1962: VII ht s. 67) att arvodestjänsten som tullfiskal i Stockholm ändras till en ordinarie tjänst. Befattningen föreslås inplacerad i Ao 27 samt uppförd på övergångsstat.

b) Med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning föreslår styrelsen, att följande 14 tjänster som tullöveruppsyningsman i Ao 13 inrättas, nämligen en tjänst vid sjötullavdelningen i Stockholm, en tjänst vid järnvägstullavdelningen i Stockholm, en tjänst vid tullavdelningen Årsta i Stockholm, en tjänst vid sjötullavdelningen i Göteborg, en tjänst vid tullavdelningen Masthuggskajen i Göteborg, en tjänst vid tullavdelningen Limhamn i Malmö, en tjänst vid tullkammaren i Halmstad, fem tjänster vid tullkammaren i Hälsingborg, en tjänst vid tullkammaren i Landskrona samt en tjänst vid tullkammaren i Sundsvall. I samband med inrättandet av dessa tullöveruppsyningsmanstjänster kan 14 tjänster som förste tulluppsyningsman i Ao 11 indragas.

7. a) Förslaget avser uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

en tullförvaltare i Ao 26 till Ao 27 i Hälsingborg, en tullförvaltare i Ao 25 till Ao 26 i Trelleborg, tre tullförvaltare i Ao 24 till Ao 25 i Borås, Gävle och Norrköping, en tullförvaltare i Ao 23 till Ao 24 i Halmstad, en tullförvaltare i Ao 21 till Ao 23 i Varberg samt åtta tullförvaltare i Ao 19 till Ao 21 i Falkenberg, Falun, Hudiksvall, Piteå, Simrishamn, Söderhamn, Sölvesborg och Västervik;

två tullöverkontrollörer i Ao 23 till Ao 24 vid sjötullavdelningarna i Stockholm och Göteborg;

nio tullöverkontrollörer i Ao 21 till Ao 23 vid tullavdelningen Stadsgården III, järnvägstullavdelningen och frihamnstullavdelningen i Stockholm, tullavdelningarna Packhuskajen och Majnabbe, posttullavdelningen och flygtullavdelningen i Göteborg samt tullavdelningen Nyhamnen och frihamnstullavdelningen i Malmö;

40 förste kammarskrivare i Ao 17 till tullkontrollörer Ao 19;

15 kammarskrivare i Ao 15 till förste kammarskrivare Ao 17;

tio förste tullkontorister i Ao 15 till Ao 17;

nio kontorister i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 11 vid tullavdelningarna Stadsgården II, Stadsgården III och järnvägstullavdelningen i Stockholm, tullavdelningarna Packhuskajen, Masthuggskajen och Lundby i Göteborg, tullavdelningen Nyhamnen i Malmö samt tullkamrarna i Borås och Hälsingborg;

tre kanslibiträden i Ao 7 till kontorister i Ao 9 vid taxekontoret och flygtullavdelningen i Göteborg samt flygtullavdelningen i Malmö, ett kanslibi-

träde i Ao 7 till kontorist i Ae 9 vid tullkammaren i Härnösand samt ett kanslibiträde i Ae 7 till kontorist i Ao 9 vid tullkammaren i Örebro;

sju tullmästare i Ao 15 till Ao 17 vid personalkontoret, sjötullavdelningen och frihamnstillavdelningen i Stockholm, personalkontoret och sjötullavdelningen i Göteborg, personalkontoret i Malmö samt tullkammaren i Hälsingborg;

två tullöveruppsyningsmän i Ao 13 till tullmästare i Ao 15 vid sjötullavdelningen i Malmö; samt

en gränstillmästare i Ao 15 till Ao 17 vid Haparanda gränsdistrikt.

b) Gränstillssamarbetet har medfört en minskad rekrytering av gränsbevakningspersonal. På grund härav har en förskjutning i proportionen mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän ägt rum. Med hänsyn härtill kan 25 gränsuppsyningsmanstjänster i Ao 9 indragas. Tjänsterna bör uppföras på övergångsstat.

Vid lokaltullförvaltningen finns för närvarande 22 extra ordinarie kontoristtjänster och 24 extra ordinarie kanslibiträdestjänster. De nuvarande innehavarna av fyra kontoristtjänster och åtta kanslibiträdestjänster har erhållit förordnanden å tjänsterna under år 1959 eller tidigare. Eftersom stadigvarande behov föreligger av sistnämnda tolv tjänster bör dessa ordinarie sättas.

c) I syfte att bibehålla den genom 1952 års tjänsteförteckningsrevision erhållna befodringsstandarden för tullvakter inrättades under åren 1955—1957 50 ordinarie och 105 extra ordinarie tulluppsyningsmanstjänster. Det förutsattes därvid, att antalet tulluppsyningsmanstjänster skulle minskas, när förhållandena så föranledde. År 1961 inrättades 87 tulluppsyningsmans-tjänster i Ae 9. Härigenom möjliggjordes befodran till tulluppsyningsmansgraden efter fyra års anställning i tullverket. Antalet tjänstemän i tullvaktsgraden, som vid ingången av nästa budgetår innehar minst fyra års anställning, är lägre än antalet under året uppkommande befodrings-tillfällen till tulluppsyningsmansgraden. Med hänsyn härtill bör antalet tulluppsyningsmanstjänster i Ae 9 minskas med 60. I samband härmed kan anslaget räknas ned med 42 804 kr.

8. Generaltullstyrelsen har erhållit vissa bemyndiganden att vidtaga förflyttningar av kammarskrivar- och biträdespersonal mellan generaltullstyrelsen och tullstaten samt mellan tullstatens olika förvaltningsgrenar. Styrelsen hemställer nu om sådant bemyndigande även i fråga om tullkontrollörstjänster. I samband härmed bör personalförteckningen ändras på så sätt, att inom lokaltullförvaltningen 16 tjänster som förste kammarskrivare i Ao 17 utbytes mot kammarskrivartjänster i Ao 15 och inom kustbevakningen tre kammarskrivartjänster i Ao 15 utbytes mot tjänster som förste kammarskrivare i Ao 17.

Enligt styrelsens förslag bör övergångsstaten för nästa budgetår, utöver de tjänster som nämnts under punkterna 6 a) och 7 b), upptaga en kammarskrivare i Ao 14, en tullmästare i Ao 14, fyra tullkontorister i Ao 12, fem tullöveruppsyningsmän i Ao 12, 42 kustuppsyningsmän i Ao 9, 29 kust-

vakter i Ao 8, 166 tullvakter i Ao 8 och 36 tullvakter i Ao 7. I personalförteckningen bör anmärkas, att en tullöveruppsyningsmanstjänst i Ao 13 må tillsättas endast i den mån tullmästaren på övergångsstat avgår från sin befattning samt att fyra tullkontoristtjänster i Ao 13 och fem tullöveruppsyningsmanstjänster i Ao 13 må tillsättas endast i den mån fyra tullkontorister i Ao 12 resp. fem tullöveruppsyningsmän i Ao 12 på övergångsstat avgår från sina befattningar.

Departementschefen

I anslutning till generaltullstyrelsens förslag beträffande avlöningsanslaget för tullstaten torde jag få något beröra personal- och trafikutvecklingen inom tullverket.

Under tioårsperioden 1952—1961 har antalet varuanmälningar till direkt förtullning, exklusive postpaket, ökat från 714 000 per år till 1 354 000 och antalet rubricerade varuposter från 955 000 till 2 385 000. Den årliga uppbörden av tullmedel har samtidigt stigit från 397 milj. kr. till 928 milj. kr. Trots den ökade trafiken har den sammanlagda personalstyrkan i tullverket under samma tid minskats med i runt tal 280 tjänstemän, varav 90 enbart under år 1961. En ytterligare personalreducering med omkring 75 tjänstemän har beräknats under år 1962. Dessa betydande minskningar av personalstyrkan har möjliggjorts genom olika rationaliseringsåtgärder. Beträffande gränsbevakningen har det svensk-norska gränstullsamarbetet för Sveriges del medfört indragning av 22 tullstationer och en minskning av gränsbevakningspersonalen med omkring 90 tjänstemän. Sedan år 1961 har dessutom pågått provverksamhet i syfte att utvidga gränstullsamarbetet med Norge till att avse även godstrafiken med järnväg. Jag vill också erinra om den år 1960 fastställda bemanningsplanen för kustbevakningen, som innebar att bevakningen sammanfördes i färre men i regel mera slagkraftiga enheter än tidigare. Antalet kustposter minskades därigenom med nära hälften och personalstyrkan från något mer än 400 till inte fullt 320 man. Nyligen genomförda eller planerade rationaliseringsåtgärder torde komma att innebära ytterligare personalbesparingar inom tullverket.

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår har generaltullstyrelsen beräknat en minskning med 925 000 kr. till följd av personalreduceringar och med 102 000 kr. genom minskade utgifter för obekvämhetsstillägg. Dessutom beräknas överflyttningen av viss maskinell hålkortsbearbetning till statistiska centralbyrån medföra att avlöningsanslaget för tullstaten kan minskas med omkring 58 000 kr. (p. 5). Dessa beräkningar kan jag godtaga.

Vad gäller styrelsens förslag till personalförändringar torde jag först få beröra de frågor som sammanhänger med en utvidgning av det svensk-norska gränstullsamarbetet till att avse även godstrafiken med järnväg. För att utröna möjligheterna till en sådan utvidgning av samarbetet har tillsammans med berörda norska myndigheter sedan år 1961 anordnats prov med för Sverige och Norge gemensamma tull- och järnvägsanstalter. Därvid har bl. a. konstaterats att transporttiderna kunnat avsevärt nedbringas. På

grundval av erfarenheterna från dessa prov har generaltullstyrelsen och järnvägsstyrelsen i särskild ordning framlagt ett i samråd med de norska myndigheterna utarbetat förslag till ett definitivt genomförande av dessa anordningar. Förslaget innebär att tullkamrarna i Ed och Kiruna indrages och att de tull- och järnvägsgrömmål, som hittills fullgjorts på dessa orter, i stället utföres av norsk personal i Kornsjö resp. Narvik. Motsvarande uppgifter vid de återstående järnvägslinjerna skall fullgöras av svensk personal i Charlottenberg och Storlien. Därvid nedlägges de norska tullstationerna i Magnor och Meråker. Utöver de tidsvinster som uppstår vid transporterna beräknas omläggningen på svensk sida medföra en personalreducering med 10 tulltjänstemän och 6—7 järnvägstjänstemän. Ett slutgiltigt genomförande av de nämnda anordningarna är ett naturligt led i det svensk-norska gränstullsamarbetet. Vid detta samarbete har hela tiden eftersträfvats att ernå balans beträffande kvarvarande tullanstalter på den svenska och den norska sidan. Jag har ingen erinran mot den föreslagna placeringen av gemensamma tull- och järnvägsanstalter i Storlien och Charlottenberg. Under sådana omständigheter föreligger inte möjligheter att bibehålla tullkamrarna i Ed och Kiruna. Jag avser därför att sedermera för Kungl. Maj:t framlägga förslag till genomförande av omorganisationen på grundval av generaltullstyrelsens och järnvägsstyrelsens framställning. Till följd härav biträder jag generaltullstyrelsens i nu förevarande sammanhang framlagda förslag rörande dels personalförändringar vid tullmyndigheterna i Charlottenberg och Storlien (p. 3) och dels personalförändringar på grund av indragning av tullkamrarna i Ed och Kiruna (p. 4).

Generaltullstyrelsen har återkommit med ett tidigare framfört förslag att ställa tullkamrarna i Ronneby och Karlshamn under gemensam föreståndare genom indragning av tullförvaltartjänsten i Ronneby (p. 2). Vid min anmälan av denna fråga föregående år förordade jag, att ytterligare erfarenheter angående trafikutvecklingen i Ronneby skulle avvaktas, innan beslut fattades om en sådan omorganisation. Jag anser att ställningstagandet i frågan lämpligen bör anstå ännu någon tid.

Beträffande av styrelsen föreslagna personalförändringar m. m. vid gränsbevakningen (p. 1) kan jag tillstyrka inrättandet av dels en gränstullmästartjänst i Ao 15 i utbyte mot en gränstullmästartjänst i Ao 17 och dels tio tjänster som gränsöveruppsyningsman i Ao 13 i utbyte mot tio tjänster som gränsuppsyningsman i Ao 9. Jag har inte heller någon erinran mot att två tjänster som gränsöveruppsyningsman i Ao 13 får återbesättas med ordinarie innehavare.

I detta sammanhang torde få anmälas en av generaltullstyrelsen i särskild ordning gjord framställning om inrättande av fem tjänster i högst Ae 15 för tekniska arbetsuppgifter vid tullverkets kust- och gränsbevakning. Jag biträder detta förslag och förordar att för ändamålet inrättas fem tjänster som ingenjör i högst Ae 15. I samband därmed torde fem kust- eller gränsuppsyningsmanstjänster inte böra uppehållas.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för uppflyttning av följande tjänster, nämligen 15 kammarskrivare i Ao 15 till förste kammarskrivare i Ao 17, en gränstullmästare i Ao 15 till Ao 17 vid Haparanda gränsdistrikt, två tullöveruppsyningsmän i Ao 13 till tullmästare i Ao 15 vid sjö tullavdelningen i Malmö, nio kontorister i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 11, tre kanslibiträden i Ao 7 till kontorister i Ao 9, ett kanslibiträde i Ao 7 till kontorist i Ae 9 och ett kanslibiträde i Ae 7 till kontorist i Ao 9.

Styrelsens förslag om indragning av 25 gränsuppsyningsmanstjänster i Ao 9 och uppförande av dessa tjänster på övergångsstat (p. 7 b) föranleder ingen erinran från min sida. Jag kan också godtaga förslaget om minskning av antalet tulluppsyningsmanstjänster i Ae 9 med 60 (p. 7 c).

Övriga förslag till personal- och tjänsteförändringar är jag inte beredd att tillstyrka.

Beträffande styrelsens begäran om utsträckt bemyndigande att vidtaga förflyttningar av personal mellan generaltullstyrelsen och tullstaten samt mellan tullstatens olika förvaltningsgrenar (p. 8) har jag inte någon erinran. Därav föranledda ändringar i personalförteckningen liksom styrelsens förslag om uppförande av tjänster på övergångsstat kan jag också godtaga.

Styrelsens beräkning av de automatiska utgiftsförändringarna föranleder ingen erinran från min sida. Anslaget torde böra uppföras med (70 789 000 + 8 771 000) 79 560 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tullstaten som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för tullstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	43 820 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	11 790 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	22 838 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 112 000
	Summa kr. 79 560 000

c) till Tullverket: Avlöningar till befattningshavare å tullstaten för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 79 560 000 kr.

[36] 3. Tullverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	8 197 000	8 295 097
1962/63	8 800 000	
1963/64 (förslag)	8 860 000	

Generaltullstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 60 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m. m.	+ 50 000
2. <i>Expenser</i>	
a) bränsle, lyse och vatten	+ 40 000
b) övriga <i>expenser</i>	+ 55 000
3. Publikationstryck	— 15 000
4. <i>Övriga utgifter</i>	
a) drift och underhåll av forskaffningsmateriel	+ 150 000
b) utbildning i tulltjänsten	— 72 000
c) hyra för hålkortsanläggning	— 173 000
d) diverse utgifter	+ 25 000
	+ 60 000

Motiv

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1961/62 334 058; anslag 1962/63 280 000. — Anslagsposten bör med hänsyn till belastningen under föregående budgetår uppräknas med 50 000 kr.

2. a) *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1961/62 1 035 245; anslag 1962/63 950 000. — Till följd av höjda arbetslöner samt tillkomsten av nya lokaler har posten uppräknats med 40 000 kr.

b) *Övriga *expenser*.* Utgift 1961/62 2 329 061; anslag 1962/63 2 605 000. För renhållning och städning beräknas en utgiftsökning av omkring 15 000 kr. genom tillkomsten av nya lokaler. Städning av vakt- och tulltaxeringslokaler i vissa varuskjul i Göteborg har tidigare utförts av tulltjänstemän under tjänstgöringstid utan särskild ersättning. För detta arbete anlitas numera ett städningsföretag. Därigenom uppstår en ökad belastning på anslaget med omkring 20 000 kr. Kostnaderna för renhållning och städning har därför upptagits med 1 070 000 (+ 35 000) kr. — Genom överflyttning av viss maskinell hålkortsbearbetning till statistiska centralbyrån beräknas tullverkets kostnader för statistikkort minska med 30 000 kr. Totalt har kostnaderna för skrivmateriel, blankettryck o. d. upptagits med 500 000 (— 30 000) kr. — Kostnaden för anskaffning av telefoner för nya eller omändrade lokaler beräknas för nästa budgetår till 20 000 kr. För installation av snabbtelefoner i vissa tulllokaler i Stockholm och Göteborg upptages ett belopp av 35 000 kr. De löpande telefonkostnaderna beräknas

öka med omkring 30 000 kr. De sammanlagda utgifterna för telegram, telefon och annonsering har beräknats till 790 000 (+ 50 000) kr. — Kostnaderna för möbler och kontorsmaskiner liksom utgifterna för bokinköp och bindning av böcker m. m. upptages med oförändrade belopp av resp. 230 000 och 70 000 kr. — Styrelsen hemställer alltså att till övriga expenser för nästa budgetår anvisas sammanlagt 2 660 000 (+ 55 000) kr.

3. *Publikationstryck*. Utgift 1961/62 251 588; anslag 1962/63 300 000. — För tryckning av ändringsblad till tullverkets författningshandböcker erfordras för nästa budgetår ett belopp av 150 000 kr. Utgivningen av ändringstryck till tullverkets varuhandböcker har beräknats draga en kostnad av 40 000 kr. Kostnaderna för utgivning av Tullverkets författningssamling och Kungl. Generaltullstyrelsens meddelanden har beräknats till 95 000 kr. Det sammanlagda medelsbehovet uppgår sålunda till 285 000 (— 15 000) kr.

4. a) *Drift och underhåll av fortskaffningsmateriel*. Utgift 1961/62 1 834 662; anslag 1962/63 1 900 000. — Höjning av bensinskatten och allmänna varuskatten medför kostnadsökningar av omkring 50 000 kr. De stigande arbetslönerna föranleder en ytterligare kostnadsökning av omkring 100 000 kr. För nästa budgetår har delposten därför upptagits till 2 050 000 (+ 150 000) kr.

b) *Utbildning i tulltjänsten*. Utgift 1961/62 335 871; anslag 1962/63 423 000. — En kammarskrivarkurs beräknas under nästa budgetår draga en kostnad av 182 000 kr. Under budgetåret erfordras vidare en fortbildningskurs för kammarskrivarutbildad personal och en tullöveruppsyningsmanskurs. Kostnaderna härför uppgår till resp. 37 000 och 40 000 kr. Ytterligare utbildning erfordras för den personal, som deltagar i gränstullsarbetet. Kostnaderna beräknas till 14 000 kr. För utbildning av nyanställd bevakningspersonal beräknas 32 000 kr. och för korrespondenskurser m. m. 21 000 kr. Styrelsen hemställer vidare att liksom under innevarande budgetår få disponera 10 000 kr. för studiestipendier till tulltjänstemän vid studier i utlandet och 5 000 kr. för att understödja tulltjänstemännens idrottsverksamhet. För undervisningsändamål har styrelsen under senare år inköpt eller förhyrt vissa filmer. Det anses emellertid angeläget att för detta ändamål ha tillgång till särskilda för tullverket inspelade filmer. Möjlighet finns nu för verket att med anlitande av egen personal inspela och färdigställa för utbildningsverksamheten värdefull film om tullverkets organisation och arbetsuppgifter. Kostnaderna härför beräknas till 10 000 kr. Delposten för utbildning i tulltjänsten beräknas sålunda av styrelsen till 351 000 (— 72 000) kr.

c) *Hyra för hålkortsanläggning*. Utgift 1961/62 202 025; anslag 1962/63 238 000. — Efter avveckling av den maskinella hålkortsbearbetningen vid styrelsens statistiska avdelning kommer avdelningens hålkortsanläggning att bestå av enbart stansmaskiner. Hyreskostnaden för dessa maskiner beräknas till 65 000 (— 173 000) kr.

d) *Diverse utgifter*. Utgift 1961/62 366 348; anslag 1962/63 325 000. —

Kostnaden för utgivning av folders, varuförteckningar m. m. uppgick under budgetåret 1961/62 till omkring 70 000 kr. Ett motsvarande belopp beräknas komma att belasta delposten under nästa budgetår. Styrelsen hemställer, att liksom under innevarande budgetår få disponera 15 000 kr. för gratifikationer i särskilda fall för visat synnerligt nit vid beivrande av varusmuggling och 25 000 kr. för ersättning till vissa tjänstemän vid tullverket för upplåtande av bostadsutrymme för tjänsteändamål. I övrigt anses det inte möjligt att i förväg mera noggrant beräkna utgifterna under delposten. Denna belastas sålunda bl. a. med ersättning till varuhavare för gods, som förkommit eller skadats medan det befunnit sig i tullverkets vård. För nästa budgetår har delposten upptagits med 350 000 (+ 25 000) kr.

Departementschefen

Generaltullstyrelsens äskanden under förevarande anslag kan jag godtaga. Jag tillstyrker sålunda en uppräknig av posterna för följande ändamål, nämligen sjukvård m. m. med 50 000 kr., bränsle, lyse och vatten med 40 000 kr., övriga expenser med 55 000 kr., drift och underhåll av fortskaffningsmateriel med 150 000 kr. och diverse utgifter med 25 000 kr. ävensom en minskning av medelsanvisningen till publikationstryck med 15 000 kr., utbildning i tulltjänsten med 72 000 kr. och hyra för hålkortsanläggning med 173 000 kr. Övriga poster synes böra upptagas med samma belopp som de för innevarande budgetår anvisade.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tullverket: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 8 860 000 kr.

[37] 4. Tullverket: Anskaffning av viss materiel

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	600 000	784 003
1962/63	600 000	
1963/64 (förslag)	1 400 000	

Generaltullstyrelsen hemställer, att anslaget uppföres med 1 425 000 kr.

1. Större motorbåtar	1 200 000
2. Smärre motorbåtar, motorfordon m. m.	125 000
3. Telemateriel	100 000
	1 425 000

På anslaget fanns vid utgången av budgetår 1961/62 en reservation av 227 731 kr.

Motiv

1. *Större motorbåtar.* Den år 1960 fastställda bemanningsplanen för kustdistrikten innebär, att bevakningen sammanföres i färre men i regel mera

slagkraftiga enheter än tidigare. Antalet kustposterings minskas därvid med nära hälften, och personalstyrkan reduceras från något mer än 400 till inte fullt 320 man. För att kustbevakningen trots personalminskningen skall kunna bibehålla sin effektivitet har det förutsatts, att kustbevakningen erhåller en viss materiell upprustning. Såvitt angår båtmaterielen avser upprustningen framför allt en ökning av fartresurserna. Enligt den utrustningsplan, som uppgjorts i anslutning till 1960 års bemanningsplan, skall sammanlagda antalet båtar minskas. Minskningen gäller i första hand de mindre båtarna. Eftersom kustposteringsområdena bevakningsområden i genomsnitt fördubblats och båtarna därför mera än förut måste gå utomskärs för att kunna täcka bevakningsområdena, bör de kvarvarande båtarna ha en inte alltför ringa storlek. Även antalet stora och medelstora båtar har emellertid förutsatts skola minskas från något över 60 till omkring 50.

Generaltullstyrelsen framhåller, att kustbevakningens båtbestånd under de senaste åren inte kunnat förnyas i önskvärd utsträckning. Antalet båtar, som med hänsyn till säkerhetens krav kasserats eller står på gränsen till att behöva kasseras, har därför blivit förhållandevis stort. Under år 1962 har fram till slutet av september månad inte mindre än nio båtar, därav tre stora och tre medelstora, måst tagas ur bruk. Antalet kvarvarande stora och medelstora båtar vid kustbevakningen var vid samma tidpunkt endast 49. Därvid har medräknats en tulljakt och en tullracerbåt, som är under byggnad och vartill medel anvisats för innevarande budgetår. Av ifrågakvarande 49 båtar är emellertid fyra tullkryssare och sju tulljakter så hårt förslitna, att de inte för rimliga kostnader kan bibehållas i något så när sjövärdigt skick. I anslutning härtill erinrar styrelsen om att kustbevakningen ingår som en viktig del av det svenska sjöräddningsväsendet och kan komma att i ökad utsträckning omhänderha den polisiära övervakningen av sjötrafiken.

Styrelsen anser det nödvändigt, att den förslitna båtmaterielen snarast utbytes mot modern materiel. För detta ändamål begäres för nästa budgetår medel för anskaffning av fyra tulljakter. Kostnaden beräknas till 300 000 kr. för varje tulljakt eller sammanlagt 1 200 000 (+ 815 000) kr.

2. *Smärre motorbåtar, motorfordon m. m.* För ändamålet har under innevarande budgetår anvisats 125 000 kr. Kostnaden under nästa budgetår beräknas till samma belopp. Genom en fortsatt ökning av bilbeståndet kan bilbevakning genomföras vid ytterligare några tullkamrar. Bevakningsarbetet kan därigenom rationaliseras, vilket medför en minskning av personalbehovet.

3. *Telemateriel.* För fortsatt utbyggnad av tullverkets radionät samt för anskaffning av bärbar radiomateriel och annan teleteknisk utrustning beräknas för nästa budgetår ett belopp av 100 000 (+ 10 000) kr.

Departementschefen

För att i ett sammanhang åstadkomma en väsentlig och angelägen upprustning av tullverkets båtbestånd förordar jag, att förevarande anslag för

nästa budgetår uppföres med 1 400 000 kr. Liksom tidigare skett torde Kungl. Maj:t sedermera efter förslag av generaltullstyrelsen böra fastställa dispositionsplan för anslaget med beaktande av då föreliggande omständigheter.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tullverket: Anskaffning av viss materiel* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 400 000 kr.

[38] 5. **Kontrollstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 636 000	2 270 773
1962/63	2 712 000	
1963/64 (förslag)	3 048 000	

Kontrollstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 337 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändringar	
Indragning av	
1 förste byråsekreterare Ae 21	— 28 260
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål Af 2/Ae 5.....	— 11 148
medel motsvarande 1 kontoristtjänst Ao 9	— 17 760
2. Tjänsteförändringar	
a) lönegradsuppflyttningar	+ 4 536
b) ordinariesättning	—
3. Automatiska förändringar	+ 389 632
	+ 337 000

Motiv

1. Genom rationalisering och omfördelning av arbetsuppgifter har kontrollstyrelsen ansett sig kunna föreslå indragning av en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 21 och en tjänst som biträde för skriv- och kontorsgöromål i Af 2/Ae 5. Vidare har styrelsen inte beräknat medel för en kontoristtjänst i Ao 9 på grund av innehavarens förordnande på högre tjänst.

2. a) Förslaget avser uppflyttning i lönegrad av en tjänst som förste byråsekreterare i Ao 21 till Ao 23 och en kontoristtjänst i Ae 9 till kansliskrivar-tjänst i Ae 11.

b) Ett kontorsbiträde i Ae 5 beräknas uppfylla villkoren för ordinarieanställning i Ao 5.

3. En tjänst som förste byråinspektör i Ao 23 har upptagits på övergångsstat, varvid en tjänst som förste byråinspektör i Ae 23 inte kommer att uppehållas. Därigenom uppkommer en ökning av ordinarietposten med 36 588 kr. och en minskning av icke-ordinarietposten med 32 988 kr.

Departementschefen

Jag biträder styrelsens förslag till personalförändringar och kan i anslutning därtill också godtaga förslaget om uppflyttning av en tjänst som förste byråsekreterare i Ao 21 till Ao 23. Av förslagen till tjänsteförändringar kan jag i övrigt tillstyrka ordinariesättning av en kontorsbiträdestjänst.

Vad styrelsen föreslagit i fråga om automatiska utgiftsförändringar föranleder ingen erinran från min sida.

Anslaget torde böra uppföras med avrundat (2 712 000 + 336 000) 3 048 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för kontrollstyrelsen som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för kontrollstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	839 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	11 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 264 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	891 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	42 300

Summa kr. 3 048 000

c) till *Kontrollstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 048 000 kr.

[39] 6. *Kontrollstyrelsen: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	284 000	379 047
1962/63	311 000	
1963/64 (förslag)	360 000	

Kontrollstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 54 000 kr.

	Ökning
1. Reseersättningar	5 000
2. <i>Expenser</i>	
övriga <i>expenser</i>	49 000
	54 000

Motiv

1. *Reseersättningar.* Utgift 1961/62 25 219; anslag 1962/63 30 000. — Höjningen motiveras av kostnadsstegringar och utökning av inspektionsverksamheten.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1961/62 324 111; anslag 1962/63 260 600. — För erforderlig nyanskaffning av inventarier, företrädesvis kontorsmaskiner, begäres en höjning med 10 000 kr. På grund av inträffade kostnadsstegringar beräknas utgifterna för renhållning, skrivmaterialier, telefon m. m. öka med sammanlagt 48 000 kr. Härei ingår bl. a. en högre ersättning än tidigare till Nya systemaktiebolaget för den gemensamma telefonväxeln. Å andra sidan beräknas ersättningen till postverket för inbetalningsavgifter minska med 9 000 kr. till följd av en genomförd omläggning av brännolja-beskattningen.

Departementschefen

Under delposten till övriga expenser tillstyrker jag en höjning med 44 000 kr., varav 5 000 kr. för inventarier. I övrigt kan jag biträda kontrollstyrelsens förslag till medelsanvisning.

Anslaget torde alltså böra uppföras med (311 000 + 49 000) 360 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontrollstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 360 000 kr.

[40] 7. *Kontrollstyrelsens lokalförvaltning: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 076 500 ¹	1 944 412 ¹
1962/63	2 237 500 ¹	
1963/64 (förslag)	2 497 000	

¹ Den del av anslaget Kontrollstyrelsen: Kontrollstyrelsens lokalförvaltning, som avser avlöningar.

Kontrollstyrelsen hemställer, att till avlöningar för kontrollstyrelsens lokalförvaltning anvisas 2 510 900 kr., innebärande en höjning med 273 400 kr.

	Ökning eller minskning
1. Tjänsteförändringar	
a) lönegradsuppflyttningar	+ 10 570
b) ordinariesättningar	—
2. Kontrollen av utskänkningsskatten	+ 4 000
3. Kontrollen över sprit- och maltdryckstillverkningen	— 15 000
4. Automatiska förändringar	+ 273 830
	+ 273 400

Motiv

1. a) Förslaget avser uppflyttning i lönegrad av en överkontrollörstjänst i Ae 23 till Ao 25. Vidare föreslår kontrollstyrelsen, att ett antal assistenter inplaceras i reglerad befordringsgång med möjlighet att bli uppflyttade till kontrollörer i Ae 19.

b) Två kontorsbiträden i Ae 5 beräknas uppfylla villkoren för ordinarieanställning i Ao 5.

2. För kontrollstyrelsens bidrag till Nya systemaktiebolagets lönekostnader för dess intendenter medverkan vid utskänkningsskattekontrollen har för innevarande budgetår 90 000 kr. ställts till styrelsens förfogande under anslagsposten för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. För nästa budgetår beräknas för ändamålet 94 000 kr.

3. Genom fortsatta åtgärder för begränsning av kontrollen vid lantbruksbrännerierna kan en viss besparing bli möjlig på arvodesposten. Även om beräknade arvodeshöjningar påverkar anslagsposten i motsatt riktning, anses posten kunna minskas med 15 000 kr. till 92 000 kr.

4. Två tjänster som överkontrollör i Ao 21 har uppförts på övergångsstat, varvid två överkontrollörstjänster i Ae 21 inte kommer att uppehållas. Därigenom uppkommer en ökning av ordinarieposten med 63 480 kr. och en minskning av icke-ordinarieposten med 58 512 kr.

Departementschefen

Medel till avlöningar och omkostnader för kontrollstyrelsens lokalförvaltning är för innevarande budgetår anvisade under ett anslag med benämningen Kontrollstyrelsen: Kontrollstyrelsens lokalförvaltning. Jag förordar att medelsanvisningen för nästa budgetår uppdelas på två anslag, betecknade Kontrollstyrelsens lokalförvaltning: Avlöningar samt Kontrollstyrelsens lokalförvaltning: Omkostnader.

Kontrollstyrelsens förslag i fråga om tjänsteförändringar kan jag tillstyrka, dock att den därvid nämnda överkontrollörstjänsten bör placeras i Ao 23. Styrelsens beräkning av medelsbehovet för kontrollen av utskänkningsskatten och kontrollen över sprit- och maltdryckstillverkningen kan jag godtaga.

Anslaget beräknar jag till avrundat (2 237 500 + 259 500) 2 497 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för kontrollstyrelsens lokalförvaltning som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för kontrollstyrelsens lokalförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	437 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	92 000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 251 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	683 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	34 000

Summa kr. 2 497 000

c) till *Kontrollstyrelsens lokalförvaltning*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 497 000 kr.

[41] 8. **Kontrollstyrelsens lokalförvaltning: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	541 500 ¹	562 894 ¹
1962/63	696 500 ¹	
1963/64 (förslag)	695 000	

¹ Den del av anslaget Kontrollstyrelsen: Kontrollstyrelsens lokalförvaltning, som avser omkostnader.

Kontrollstyrelsen hemställer, att till omkostnader för kontrollstyrelsens lokalförvaltning anvisas 700 500 kr., innebärande en höjning med 4 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Reseersättningar	+ 5 000
2. <i>Expenser</i>	—
3. Övriga utgifter	— 1 000
	+ 4 000

Motiv

1. *Reseersättningar*. Utgift 1961/62 476 890; anslag 1962/63 609 000. — Med hänsyn till höjd ersättning vid tjänsteresa med egen bil beräknar styrelsen ett ökat medelsbehov av 5 000 kr.

2. *Expenser*. Utgift 1961/62 85 367; anslag 1962/63 77 500. — Under anslagsposten bortfaller ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 14 000 kr. Motsvarande kostnadsökningar beräknas dock för andra ändamål. Posten upptages därför med oförändrat belopp.

3. *Övriga utgifter*. Utgift 1961/62 1 608; anslag 1962/63 7 000. — Anslagsposten till övriga utgifter, som avser nyanskaffning och underhåll av kontrollapparater och kontrolleffekter m. m., föreslås minskad med 1 000 kr.

Departementschefen

Anslagsposten till reseersättningar torde upptagas med oförändrat belopp. I övrigt kan jag biträda styrelsens förslag till medelsberäkning.

Anslaget torde böra uppföras med avrundat (696 500 — 1 500) 695 000 kr.

Under erinran om vad jag beträffande anslagsbenämningen anført under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kontrollstyrelsens lokalförvaltning: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 695 000 kr.

[42] 9. Mynt- och justeringsverket: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 920 000	1 874 867
1962/63	1 970 000	
1963/64 (förslag)	2 227 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 275 000 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) tillfällig personal på avdelningen för mått och vikt	25 000
b) 1 verkmästare Ae 15, varvid avgår medel för lön till 1 myntarbetare	6 900
2. Tjänsteförändringar	
a) lönegradsuppflyttningar m. m.	15 315
b) extra-ordinariesättning	—
3. Automatiska förändringar	227 785
	275 000

Motiv

1. a) Mynt- och justeringsverket har i sina anslagsäskanden för de senaste budgetåren begärt förstärkning av den tekniska personalen på avdelningen för mått och vikt med hänsyn till ökade och förändrade arbetsuppgifter (se senast 1962: VII ht. s. 86). Med tanke på den utredning som tillsatts för översyn av gällande lagstiftning rörande metrologiska enheter m. m. har verket inte ansett sig nu böra föreslå ökat antal tjänster eller höjning av befintliga tjänster. För att arbetet skall kunna bedrivas utan eftersläpningar erfordras dock provisoriska åtgärder. Verket föreslår därför, att minst 25 000 kr. ställs till förfogande för anställande av tillfällig personal för justeringsändamål.

b) Tillsynen av verkets maskinpark åligger f. n. förmannen i verkets underhållsverkstad. Denne biträder dessutom föreståndaren för tillverkningsavdelningen vid ny- och omkonstruktion av de maskinella hjälpmedlen. Förmannen är kollektivavtalsanställd. Hans arbete har numera fått en sådan betydelse för driftens fortlöpande gång, att det anses motiverat med en särskild tjänst för ifrågavarande arbetsuppgifter. Verket föreslår att tjänsten benämnas verkmästare och placeras i Ae 15. Anslagsposten till avlöningar till förmän och arbetare kan då minskas med ett belopp motsvarande lönen till en myntarbetare.

2. a) Förslaget avser uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

på avdelningen för mått och vikt en vaktmästare i Ae 7 till kontorist i Ae 9 och ett stämplingsbiträde i Ae 5 till förste stämplingsbiträde i Ae 7,

på avdelningen för tillverkning av mynt och medaljer en ingenjör i Ao 19 till förste ingenjör i Ao 21 och en institutionstekniker i Ag 9 till biträdande gravör i Ag 11 samt

på avdelningen för kontroll av ädelmetaller en förste proberare i Ao 19 till Ao 21, tre proberare i Ao 16 till Ao 17 och ett förste stämplingsbiträde i Ae 7 till Ae 9 ävensom utbyte av tre proberartjänster i Ae 14 mot tjänster i befordringsgången Af 11 — Ae 13— Ae 15 och en tjänst som förste stämplingsbiträde i Ae 7 mot tjänst som stämplingsbiträde i befordringsgången Af 2 — Ae 4 — Ae 5.

b) En kontorist i Ag 9 på administrativa avdelningen föreslås placerad i Ae 9. Därvid kan en kanslibiträdestjänst i Ae 7 indragas.

Yttrande

Statens lönenämnd, som haft att yttra sig över lönegradsplaceringen för den föreslagna tjänsten som verkmästare, finner inte skäl tillstyrka högre placering än lönegrad A 11.

Departementschefen

Förslaget om en medelsanvisning av 25 000 kr. för anställande av tillfällig personal på avdelningen för mått och vikt kan jag biträda. Jag förordar även, att en tjänst som förste reparatör i Ae 11 inrättas för tillsynen av verkets maskinpark. I samband därmed bör anslagsposten till avlöningar till förmän och arbetare minskas med ett belopp motsvarande lönen till en myntarbetare.

Verkets förslag om uppflyttning av en tjänst som förste stämplingsbiträde i Ae 7 till Ae 9 samt om utbyte av en tjänst som förste stämplingsbiträde i Ae 7 mot tjänst som stämplingsbiträde i reglerad befordringsgång kan jag godtaga. Vidare biträder jag förslaget att en kontorist i Ag 9 på administrativa avdelningen inplaceras i Ae 9. Därvid bör en kanslibiträdestjänst i Ae 7 indragas.

I övrigt kan jag endast godtaga vad verket föreslagit i fråga om automatiska utgiftsförändringar.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med avrundat (1 970 000 + 257 000) 2 227 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för mynt- och justeringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	407 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	121 000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	510 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	371 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	18 300
6. Avlöningar till förmän och arbetare, <i>förslagsvis</i>	798 000

Summa kr. 2 227 000

b) till *Mynt- och justeringsverket*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 227 000 kr.

[43] 10. *Mynt- och justeringsverket*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	197 000	216 379
1962/63	230 000	
1963/64 (förslag)	253 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 38 500 kr.

	Ökning
1. Reseersättningar	4 000
2. Expenser	
a) bränsle, elektrisk kraft, lyse och vatten	10 000
b) övriga expenser	14 400
3. Publikationstryck	1 000
4. Övriga utgifter	
a) tomtskötsel, yttre renhållning m. m.	100
b) omkostnader i övrigt	9 000
	38 500

Motiv

1. *Reseersättningar*. Utgift 1961/62 7 372; anslag 1962/63 6 000. — Med nuvarande medelstilldelning kan föreskrivna inspektioner inte utföras i erforderlig omfattning. Detta förhållande samt höjningen av biljettpiserna föranleder uppräknig av anslagsposten med 4 000 kr.

2. a) *Bränsle, elektrisk kraft, lyse och vatten*. Utgift 1961/62 108 155; anslag 1962/63 100 000. — Belastningssiffran för budgetåret 1961/62 motiverar en höjning av delposten med 10 000 kr.

b) *Övriga expenser*. Utgift 1961/62 40 979; anslag 1962/63 59 600. — Efter undersökning av kontorsrutinerna vid mynt- och justeringsverket har statskontoret framhållit, att kameralavdelningen bör utrustas med en bokföringsmaskin. För en sådan maskin samt andra kontorsmaskiner för avdelningen beräknar mynt- och justeringsverket 14 200 kr. Ämbetsverket anser vidare erforderligt med en upprustning av kontorsmaterielen i övrigt.

För inköp av nya möbler till vissa tjänsterum m. m. upptages därför cirka 16 800 kr. Härtill kommer 9 000 kr. för sedvanligt underhåll och smärre inköp. Vidare beräknar verket en ökning med 2 000 kr. för vidareutbildning och information av justerarpersonalen. För övriga ändamål under delposten beräknas slutligen 32 000 kr.

3. *Publikationstryck*. Utgift 1961/62 3 993; anslag 1962/63 4 000. — Höjda kostnader föranleder en uppräknings med 1 000 kr.

4. a) *Tomtskötsel, yttre renhållning m. m.* Utgift 1961/62 1 820; anslag 1962/63 1 900. — Ökningen motiveras av höjda priser.

b) *Omkostnader i övrigt*. Utgift 1961/62 8 917; anslag 1962/63 8 300. — Verket föreslår, att under delposten upptages ett för verket och statens justerare gemensamt belopp av 9 000 kr. för tryckning av räkningsblanketter. Härigenom anser verket det möjligt att alltid kunna beställa tryckning i ekonomiskt lönsamma upplagor.

Departementschefen

Posten till övriga expenser torde bära höjas med 9 400 kr. till 69 000 kr. Jag har därvid inräknat 26 000 kr. för nyanskaffning av möbler och kontorsmaskiner. Vidare beräknar jag en höjning av anslagsposten till reseersättningar med 2 500 kr. Verkets förslag att under posten till omkostnader i övrigt upptaga 9 000 kr. för tryckning av räkningsblanketter kan jag inte biträda. I övrigt har jag ingen erinran mot verkets förslag till medelsberäkning.

Anslaget torde sålunda bära uppföras med (230 000 + 23 000) 253 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mynt- och justeringsverket: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 253 000 kr.

[44] 11. *Mynt- och justeringsverket: Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	30 000	6 526
1962/63	6 000	
1963/64 (förslag)	270 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget uppföres med 299 900 kr.

1. Inköp av ny skåpvagn	11 500
2. Inköp av två präglingsmaskiner	258 400
3. Anskaffning av justeringsutrustning m. m.	30 000
	299 900

Motiv

1. *Inköp av ny skåpvagn*. Verket innehar en skåpvagn, som inköpts år 1955. Vagnen är kraftigt försliten och bör för undvikande av omfattande reparationer ersättas med en ny bil.

2. *Inköp av två präglingmaskiner.* I tidigare petita har mynt- och justeringsverket begärt medel för anskaffande av ett valsverk med tillhörande utrustning. Då den s. k. Klarabergsleden kan medföra omplanering av verkets lokaler, vill verket f. n. inte binda sig för ifrågavarande investering och avstår från yrkanden i denna del. Utbyggnad av underdimensionerade delar av tillverkningsavdelningen utgör endast ett alternativ, när det gäller att möta en starkt ökad efterfrågan av mynt. I vissa lägen kan det ställa sig fördelaktigare att i stället inköpa halvfabrikat och endast utföra själva präglingen vid verket. I fråga om präglingstrustningen är det enligt verkets mening nödvändigt att utöka den nuvarande maskinparken. Denna består av åtta präglingmaskiner, varav fyra maskiner på grund av förslitning endast kan användas för vissa begränsade arbetsuppgifter. Verket upprepar därför sitt i tidigare petita gjorda yrkande (se 1962: VII ht. s. 90) om medel för inköp och installation av två präglingmaskiner. Kostnaden härför beräknas nu till 258 400 kr.

3. *Anskaffning av justeringstrustning m. m.* Justerarnas viktsatser behöver förnyas. De bör därvid ersättas med viktsatser av rostfritt stål. Priset för 25 sådana viktsatser är 8 000 kr. Justerarnas utrustning behöver även kompletteras med rymdlikare, mätglas m. m. Kostnaden härför uppgår till cirka 11 300 kr. Verket anser det vidare erforderligt, att varje distriktsjusterare disponerar skrivmaskin och räknemaskin. Kostnaden härför beräknas till omkring 10 000 kr.

Departementschefen

Efterfrågan av mynt har under de senaste åren kraftigt ökat. Kapaciteten på mynt- och justeringsverkets åtta präglingmaskiner har därigenom blivit otillräcklig. Jag biträder därför förslaget om anskaffning av två nya präglingmaskiner. Den av verket föreslagna medelsanvisningen för inköp av en skåpvagn och för anskaffning av justeringstrustning m. m. kan jag även tillstyrka.

Medelsbehovet beräknar jag sålunda till avrundat 300 000 kr. Av tidigare anvisade medel under anslaget är ett belopp av 50 378 kr. outnyttjat. Då denna reservation delvis bör kunna ianspråktagas för nu ifrågavarande ändamål, beräknar jag anslaget till avrundat 270 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mynt- och justeringsverket: Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 270 000 kr.

[45] 12. Statens justerare: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	891 000	893 602
1962/63	937 000	
1963/64 (förslag)	1 083 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 193 700 kr.

Ökning

1. Personalförändringar	
2 justerare Ae 19	48 754
2. Tjänsteförändringar	
ordinariesättningar	—
3. Automatiska förändringar	144 946
	193 700

Motiv

1. I sina anslagsäskanden för budgetåren 1958/59 och 1959/60 hemställde verket om förstärkning av justerarpersonalen med fem tjänster. Medel anvisades för nämnda budgetår för sammanlagt tre tjänster. Beträffande resterande två tjänster har verket därefter begärt medel i sina petita för budgetåren 1960/61—1962/63. Verket upprepar ånyo denna hemställan (se senast 1962: VII ht. s. 92).

2. Ordinariesättning föreslås av fyra tjänster som förste justerare i Ae 23 och 17 tjänster som distriktsjusterare i Ae 21.

Departementschefen

Mynt- och justeringsverkets förslag till personal- och tjänsteförändringar kan jag inte biträda. Med godtagande i huvudsak av verkets uppskattning av de automatiska utgiftsförändringarna under anslaget beräknar jag detta till avrundat (937 000 + 146 000) 1 083 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens justerare, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	778 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	289 500
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	15 500
	Summa kr. 1 083 000

- b) till *Statens justerare*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 083 000 kr.

[46] 13. *Statens justerare: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	118 000	121 035
1962/63	140 000	
1963/64 (förslag)	146 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 8 000 kr. och att ökningen tillgodoföres anslagsposten till reseersättningar.

Motiv

Reseersättningar. Utgift 1961/62 76 290; anslag 1962/63 82 000. — Anslagsuppräknings motiveras bl. a. av höjda biljettpriser och bilersättningar. Vidare beräknas 5 000 kr. till resor i samband med den vidareutbildning av justerarpersonalen, som berörts i samband med mynt- och justeringsverkets omkostnadsanslag.

Departementschefen

För reseersättningar beräknar jag en ökning med 6 000 kr. Anslaget torde alltså böra uppföras med (140 000 + 6 000) 146 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens justerare: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 146 000 kr.

[47] 14. Riksskattenämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	751 000	688 747
1962/63	725 000	
1963/64 (förslag)	876 000	

Riksskattenämnden hemställer, att anslaget höjes med 165 800 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar m. m.	
a) 1 byråsekreterare Ag 19	25 488
b) 1 expeditivsvaktsbiträde (arvode)	13 044
c) arvoden till föredragande	1 200
d) medel till sakkunniga	4 500
2. Tjänsteförändringar m. m.	
a) lönegradsuppflyttning	1 572
b) vissa ersättningar	—
3. Automatiska förändringar	119 996
	165 800

Motiv

1. a) Riksskattenämndens kontrollbyrå består f. n. av en byråchef och sex byrådirektörer. Vissa arbetsuppgifter anses lämpligen kunna utföras av en byråsekreterare. Därigenom skulle byrån på ett mera effektivt sätt kunna biträda länsstyrelserna i samband med s. k. kategorigranskningar. Byråsekreteraren bör rekryteras från taxeringsassistentorganisationen och placeras i Ag 19.

b) Nämnden hemställer ånyo, att medel ställes till förfogande för ett expeditionsvaktsbiträde (se senast 1962: VII ht s. 94).

c) Hittills har nämnden haft endast en föredragande för samtliga dubbelbeskattningsärenden. I samband med en uppdelning av dessa arbetsuppgifter beräknas en höjning av arvodesbeloppet från 4 800 kr. till sammanlagt 6 000 kr.

d) Nämnden avser att under nästa budgetår utge en ny upplaga av nämndens handledning för arbetet i taxeringsnämnd. Kostnaderna för sakkunnighjälp beräknas därigenom öka med 4 500 kr. i förhållande till det för innevarande budgetår beräknade beloppet.

2. a) Förslaget avser uppflyttning av en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 21 till Ae 23 på varuskattebyrån.

b) Ersättningen till suppleant i riksskattenämnden föreslås höjd från 45 kr. till 100 kr. för varje bevistat sammanträde. Ersättningen anses dock böra utgå med 50 kr. till suppleant, som är inkallad att närvara endast vid handläggningen av enstaka ärenden. Denna ändring i ersättningsgrunderna föranleder ingen uppräknings av anslaget.

Departementschefen

Med anledning av riksskattenämndens förslag till personalförstärkning på kontrollbyrån föreslår jag att en tjänst som byråassistent i Ag 19 inrättas. De under personalförändringar m. m. framlagda förslagen om arvoden till föredragande och om medel till sakkunniga kan jag biträda. Vidare beräknar jag ytterligare 9 000 kr. till anställande av extra personal.

Frågan om ersättning till suppleant i nämnden torde få prövas av Kungl. Maj:t i annat sammanhang.

Anslaget beräknar jag till avrundat (725 000 + 151 000) 876 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för riksskattenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	130 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	80 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	459 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	195 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 800

Summa kr. 876 000

b) till Riksskattenämnden: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 876 000 kr.

[48] 15. Riksskattenämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	86 000	75 700
1962/63	90 000	
1963/64 (förslag)	95 000	

Riksskattenämnden hemställer, att anslaget höjes med 4 700 kr.

	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m. m.	+ 300
2. Reseersättningar	+ 5 000
3. Expenser	
a) bränsle, lyse och vatten	— 800
b) övriga expenser	— 2 800
4. Publikationstryck	+ 3 000
	+ 4 700

Motiv

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1961/62 1 372; anslag 1962/63 1 200. — Anslagsposten föreslås med hänsyn till belastningen uppräknad till 1 500 kr.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1961/62 29 905; anslag 1962/63 35 000. — Kontrollverksamheten utanför Stockholm beräknas bli allt mera intensiv. Nämnden räknar därför med en höjning av anslagsposten till 40 000 kr.

3. a) *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1961/62 812; anslag 1962/63 2 000. — Med hänsyn till utgifternas storlek under föregående budgetår föreslås en minskning av beloppet till 1 200 kr.

b) *Övriga expenser.* Utgift 1961/62 33 638; anslag 1962/63 42 800. — Nämnden beräknar ifrågavarande belopp till 40 000 kr. för nästa budgetår.

4. *Publikationstryck.* Utgift 1961/62 9 973; anslag 1962/63 9 000. — Till följd av kostnadsstegringar beräknas anslagsposten behöva höjas till 12 000 kr.

Departementschefen

Riksskattenämndens beräkning av medelsbehovet kan jag godtaga. Anslaget torde höra uppföras med avrundat 95 000 kr. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Riksskattenämnden: Omkostnader för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 95 000 kr.

[49] 16. *Avsättning till banktillsynens fond.* De intäkter som inflyter å inkomstiteln Bidrag till bankinspektionen bör över fyra särskilda avsättningsanslag å sjunde huvudtiteln omföras till de särskilda fonderna för bankinspektionens olika tillsynsfunktioner. Till följd av den numera ge-

nomförda omorganisationen av tillsynsmyndigheten torde dessa fonder fr. o. m. nästa budgetår böra benämnas banktillsynens fond, fondtillsynens fond, jordbrukskassetillsynens fond och sparbankstillsynens fond. Avsättningsanslagen bör för nästa budgetår upptagas med 445 000 (+ 25 000) kr. till banktillsynens fond, 55 000 (— 10 000) kr. till fondtillsynens fond, oförändrat 100 000 kr. till jordbrukskassetillsynens fond och 450 000 (+ 30 000) kr. till sparbankstillsynens fond.

Beträffande de tre sistnämnda anslagen återkommer jag i det följande. Under denna punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Avsättning till banktillsynens fond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 445 000 kr.

[50] 17. *Avsättning till fondtillsynens fond.* Med åberopande av vad jag anfört under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fondtillsynens fond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 55 000 kr.

[51] 18. *Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond.* Med hänvisning till vad jag anfört under punkten 49 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

[52] 19. *Avsättning till sparbankstillsynens fond.* Med åberopande av vad jag anfört under punkten 49 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till sparbankstillsynens fond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kr.

[53] 20. *Revision av sparbankernas förvaltning.* Från detta anslag bestrides ersättning åt revisor, ombud eller likvidationsrevisor, som förordnats enligt 81 § eller 82 § 1 mom. lagen den 3 juni 1955 (nr 416) om sparbanker. För sparbankernas bidrag till dessa kostnader är å riksstatens inkomsttsida upptagen en motsvarande inkomsttitel, benämnd Bidrag för revision av sparbankerna. Hittills har länsstyrelserna förskotterat ifrågavarande kostnader, vilka därefter ersatts av tillsynsmyndigheten från förevarande anslag. Från och med innevarande budgetår utbetalas ersättningen direkt av bankinspektionen. Under budgetåret 1963/64 kommer anslaget att påföras kostnaderna för 1963 års revision. På motsvarande inkomsttitel kommer under samma budgetår att inflyta bidrag från sparbankerna för 1962 års revision. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med 530 000 (+ 55 000) kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Revision av sparbankernas förvaltning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 530 000 kr.

[54] 21. Avsättning till försäkringsinspektionens fond

	Anslag	Nettoinkomst som tillgodo- förts fonden	Nettoutgift för försäkrings- inspektionen
1961/62	1 632 000	1 559 506	1 448 549
1962/63	1 520 000		
1963/64 (förslag)	1 970 000		

Avsättningen till försäkringsinspektionens fond utgöres av bidrag från försäkringsbolagen, vissa understödsföreningar och staten. Försäkringsbolagens bidrag skall täcka kostnaderna för inspektionens bolagsavdelning. I fonden fanns vid ingången av innevarande budgetår avsatta för bolagsavdelningens räkning 698 487 kr., utgörande överskott på avdelningens verksamhet under tidigare år. Kostnaderna för försäkringsinspektionens understödsförenings- och stiftelseavdelning täckes av bidrag från berörda understödsföreningar och av statsmedel. För denna avdelning fanns vid ingången av budgetåret 1962/63 i fonden avsatta 374 241 kr. såsom överskott av statsmedel från tidigare år.

För budgetåret 1963/64 räknar *försäkringsinspektionen* vid oförändrade bidragssatser med cirka 1 194 000 kr. i bidrag från försäkringsbolagen och med cirka 137 000 kr. från understödsföreningarna. Enligt sina äskanden för nästa budgetår kommer försäkringsinspektionen fram till en utgiftssumma av 1 454 400 kr. för bolagsavdelningen och 544 400 kr. för understödsförenings- och stiftelseavdelningen, sedan sistnämnda avdelning belastats med 20 000 kr. för avdelningens andel i inspektionens gemensamma kostnader.

Beträffande bolagsavdelningen skulle sålunda det inflytande bidragsbeloppet vara cirka 260 000 kr. lägre än som erfordras för att bestrida avdelningens kostnader. Den på avdelningen belöpande andelen av inspektionens fond skulle därigenom till väsentlig del behöva tagas i anspråk. Inspektionen anser emellertid att någon nämnvärd sänkning av denna del av fonden helst inte bör ske med hänsyn till fondens utjämnande funktion och till behovet av vissa säkerhetsmarginaler. Inspektionen har därför i särskild ordning föreslagit en höjning av det bidragsbelopp som bolagen har att erlægga. Därigenom beräknas bidragen från försäkringsbolagen för nästa budgetår öka till cirka 1 500 000 kr.

Inspektionen har samtidigt föreslagit en motsvarande höjning av de bidrag som understödsföreningarna skall erlægga. Därigenom kan bidragen från dessa föreningar för budgetåret 1963/64 beräknas till cirka 170 000 kr. Om statsbidraget till understödsförenings- och stiftelseavdelningens verksamhet bibehålles oförändrat med 300 000 kr., kan avdelningens kostnader för budgetåret 1963/64 beräknas överstiga summan av bidragen från understödsföreningarna och staten med omkring 74 000 kr. Underskottet måste täckas av den på understödsförenings- och stiftelseavdelningen belöpande behållningen i fonden. Denna behållning har uppkommit genom

att statsbidraget under tidigare år beräknats till högre belopp än vad som sedermera kommit att erfordras för avdelningens verksamhet. En minskning av fondandelen bör enligt inspektionens mening åtminstone tillfälligt kunna ske utan alltför stor olägenhet i avvaktan på att frågan om understödsförenings- och stiftelse tillsynens finansiering får en slutlig lösning.

I enlighet härmed föreslås att till avsättning till försäkringsinspektionens fond för nästa budgetår anvisas 1 970 000 kr., varav 300 000 kr. utgör statsbidrag.

I fråga om inspektionens stat föreslås sådana ändringar, att nettoutgiften ökar med 305 700 kr. enligt följande.

	Ökning
1. Personalförändringar	
1 byrådirektör Ae 25	34 740
1 kanslibiträde Ae 7	13 716
2. Tjänsteförändringar	
ordinariesättningar	—
3. Automatiska förändringar	191 044
4. Omkostnader	
a) arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m.	4 800
b) arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggspensioneringen	44 500
c) övriga expenser	9 900
d) publikationstryck	7 000
	305 700

Motiv

1. Inspektionen hemställer ånyo (se 1962: VII ht s. 100) om inrättande av en byrådirektörstjänst i Ae 25 och en kanslibiträdestjänst i Ae 7 för arbetet med skadereglerings- och villkorstillsynen.

2. Förslaget avser ändring av en byrådirektörstjänst i Ae 27 till Ao 27 och två byrådirektörstjänster i Ae 25 till Ao 25.

4. a) Ökningen av arbetsgivarbidraget föranledes av ändrat avgiftsuttag och höjda lönebelopp.

b) Arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggspensioneringen har tidigare inte erlagts av försäkringsinspektionen. Med hänsyn till principerna för finansieringen av kostnaderna för försäkringsinspektionen torde emellertid en sådan post böra uppföras i inspektionens stat. En motsvarande post är uppförd i staten för bankinspektionen.

c) Delposten till övriga expenser, som för innevarande år inrymmer engångsutgifter med 6 000 kr., har uppräknats med hänsyn till kostnadshöjningar. Däri ingår en ökning med 2 500 kr. av det belopp som inspektionen har att erlagga för tjänstebrevsrätten.

d) Utgifterna för publikationstryck beräknas öka till följd av höjda tryckningskostnader. Dessutom har skett en viss uppräkning för att erhålla nå-

got vidgad rörelsefrihet vid avvägningen av publiceringsverksamhetens omfattning.

Departementschefen

Efter framställning av försäkringsinspektionen har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 30 november 1962 fastställt ändrade grunder för de bidrag, som försäkringsbolagen och understödsföreningarna har att erlægga. Dessa ändrade bidragssatser har inspektionen utgått ifrån vid sin beräkning rörande avsättningen till försäkringsinspektionens fond under nästa budgetår. I enlighet med inspektionens förslag tillstyrker jag, att avsättningen till försäkringsinspektionens fond beräknas till 1 970 000 kr.

Beträffande inspektionens stat anser jag mig i fråga om avlöningar och pensioner endast kunna tillstyrka en uppräknig med 176 200 kr. för automatiska utgiftsförändringar. Under omkostnader beräknar jag en höjning av anslagsposterna till arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m. med 4 200 kr., till expenser med 4 000 kr. och till publikationstryck med 7 000 kr. Vidare torde i enlighet med inspektionens förslag böra uppföras en ny anslagspost för arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggs-pensioneringen. Denna post beräknar jag till 42 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för försäkringsinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Stat

Utgifter

Avlöningar och pensioner

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	568 000	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	9 600	
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	480 000	
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	436 000	
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	21 000	
6. Pensioner, <i>förslagsvis</i>	134 400	1 649 000

Omkostnader

1. Arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m., <i>förslagsvis</i> ..	11 800
2. Arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggs-pensioneringen, <i>förslagsvis</i> ..	42 000

3. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	4 200	
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	33 000	
5. Expenser, <i>förslagsvis</i>	94 400	
6. Hyror, <i>förslagsvis</i>	51 200	
7. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	44 000	280 600

Summa kr. 1 929 600

Särskilda uppbördsmedel

Försålda publikationer	600	600
------------------------------	-----	-----

Nettoutgift kr. 1 929 000

b) till *Avsättning till försäkringsinspektionens fond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 970 000 kr.

[55] **22. Stämpelomkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 060 000	1 048 917
1962/63	1 085 000	
1963/64 (förslag)	1 255 000	

Enligt en inom *generalpoststyrelsen* upprättad promemoria beräknas postverkets direkta stämpelomkostnader för år 1963 till 467 500 kr. samt personalkostnaderna och andra indirekta kostnader för handhavandet av stämpelväsendet till 747 000 kr. Sammanlagt uppskattas verkets stämpelomkostnader sålunda till avrundat 1 215 000 (+ 165 000) kr. Från anslaget bör även anvisas medel för att bestrida bankinspektionens stämpelomkostnader. För detta ändamål beräknas 40 000 (+ 5 000) kr. Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med 1 255 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stämpelomkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 255 000 kr.

[56] **23. Kostnader för årlig taxering m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	18 500 000	21 076 868
1962/63	21 000 000	
1963/64 (förslag)	24 000 000	

Beträffande de utgiftsändamål som tillgodoses under förevarande anslag vill jag hänvisa till vad jag anfört i 1959 års statsverksproposition (VII ht s. 79).

Såsom ersättningar till ordförande och kronoombud i taxeringsnämnder

för medverkan i arbetet med inkomst- och förmögenhetstaxeringen ävensom taxeringen till allmän varuskatt under år 1962 har Kungl. Maj:t till överståthållarämbetets och länsstyrelsernas förfogande ställt ett belopp på sammanlagt 15 043 000 kr. Detta innebär en höjning, jämfört med medelsanvisningen för motsvarande ändamål år 1961, med 1 668 000 kr. eller i runt tal 13 procent. Härav hänför sig ca 10 procent till en uppräknings av ifrågasvarande arvoden och återstående 3 procent i huvudsak till en ökning av taxeringsmaterialet. Härutöver har länsstyrelserna bemyndigats att enligt av Kungl. Maj:t angivna grunder utbetala ersättningar till sådana taxeringskonsulenter, som övergångsvis fortfarande finnes, innan den nya taxeringsorganisationen genomförts i full utsträckning.

Vidare har Kungl. Maj:t för år 1962 anvisat sammanlagt 3 447 000 kr. som gottgörelse till städer för medverkan i taxeringsarbetet enligt 16 § 1 mom. taxeringsförfordningen samt bidrag till kostnader för dessa städers medverkan enligt 16 § 2 mom. samma förordning. Denna summa, i vilken även ingår vissa belopp hänförliga till taxeringen till allmän varuskatt, är endast obetydligt högre än motsvarande summa år 1961. Detta sammanhänger främst med att taxeringsassistenternas biträden fr. o. m. den 1 januari 1962 enligt beslut av 1961 års riksdag övergått till att vara statligt anställda. Deras löner bestrides därför numera från länsstyrelsernas avlöningsanslag.

De totala kostnaderna under anslaget kan för innevarande budgetår uppskattas till drygt 23 000 000 kr. Detta innebär i jämförelse med närmast föregående budgetår en ökning med ca 2 000 000 kr. För budgetåret 1963/64 torde, utöver redan under innevarande budgetår inträffad kostnadsstegring, liksom tidigare en viss automatisk ökning ske av belastningen på anslaget. Detta synes därför böra uppföras med 24 000 000 (+ 3 000 000) kr.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för årlig taxering m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 000 kr.

[57] 24. Kostnader för allmänna fastighetstaxeringen år 1965

Nytt anslag (förslag) 200 000

För innevarande budgetår har anvisats ett förslagsanslag av 200 000 kr. för bestridande av kostnader för förberedelsearbeten i samband med den allmänna fastighetstaxering som enligt beslut av 1960 års riksdag skulle äga rum år 1964.

Sedermera har riksdagen, med bifall till prop. 1962: 197 (BevU 66; rskr 397), beslutat, att fastighetstaxeringen i stället skall äga rum år 1965. För förberedelsearbeten för denna torde uppkomma vissa kostnader under budgetåret 1963/64. För ändamålet torde böra anvisas ett särskilt förslagsanslag, vilket jag beräknar till 200 000 kr.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Kostnader för allmänna fastighetstaxeringen år*
1965 för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av
200 000 kr.

[58] 25. Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	8 800 000	9 312 351
1962/63	9 200 000	
1963/64 (förslag)	11 000 000	

Enligt en inom *generalpoststyrelsen* upprättad promemoria torde styrelsen under budgetåret 1963/64 komma att rekquirera ersättning *dels* för distribution av debetsedlar avseende preliminär skatt, tillkommande skatt och slutlig skatt, vilka inlämnas till postbefordran under tiden 1 november 1962 — 31 oktober 1963, *dels* för uppbörd och redovisning av den skatt som kommer att inbetalas genom postverket och vissa penninginrättningar under uppbördsåret 1963/64, *dels* för utbetalning genom postanstalterna av överskjutande preliminär skatt under tiden november 1963 — januari 1964, *dels ock* för bestyret med den allmänna varuskatten.

Med hänsyn till främst ökade lönekostnader har i promemorian ersättningen kalkylerats efter ändrade grunder. Med utgångspunkt härifrån beräknas medelsbehovet för ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden för nästa budgetår till 11 000 000 (+ 1 800 000) kr. I detta belopp ingår även den ersättning som utbetalas genom postverket till vid skatteuppbörden medverkande penninginrättningar.

Departementschefen

Efter framställning av *generalpoststyrelsen* har Kungl. Maj:t genom beslut den 23 november 1962 fastställt ändrade grunder för ersättning till postverket för bestyret med skatteuppbörden m. m. De priser som styrelsen utgått ifrån vid sin uppskattning av medelsbehovet, överensstämmer med de av Kungl. Maj:t fastställda ersättningsgrunderna. Med hänsyn härtill och då jag inte heller i övrigt har något att erinra mot beräkningarna hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kr.

[59] 26. Anmärkningsarvoden

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 000	3 888
1962/63	1 000	
1963/64 (förslag)	1 000	

Som framhållits i statsverkspropositionen för de senaste budgetåren (se senast 1962: VII ht s. 106) kommer kostnaderna under förevarande anslag att successivt upphöra. Anslaget synes för nästa budgetår kunna upptagas med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Anmärkningsarvoden* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.**[60] 1. Ersättning till städerna för mistad tolag**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	37 000 000	38 594 903
1962/63	40 000 000	
1963/64 (förslag)	41 000 000	

Innan jag övergår till frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår torde jag få beröra de förslag som framlagts av 1955 års stadsutredning i dess betänkande Städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten (SOU 1962: 9). Stadsutredningens uppdrag har avsett planering av en långtgående avveckling av städernas särskilda rättigheter och en prövning av frågan huruvida inte vissa av städernas skyldigheter gentemot staten bör upphöra och uppgifterna överföras på statliga organ. I fråga om rättigheterna har utredningen framlagt förslag rörande städernas donationsjordar, tolagsersättningen samt de utgående ersättningarna för städers friheter ävensom vissa sportelinkomster. Beträffande skyldigheterna avser utredningens förslag främst domstolsväsendet, polis- och åklagarväsendet, uppbördsväsendet, exekutionsväsendet och tullhusbyggnadsskyldigheten. Utredningen har vid sina överväganden utgått från att tolagsersättningen liksom även ersättningen för städers friheter kommer att avvecklas i samband med att staten övertager ansvaret för vissa av de verksamhetsgrenar som städerna nu har att ombesörja.

De av stadsutredningen framlagda förslagen har samband med flera i annan ordning aktualiserade frågor. Jag vill i detta sammanhang främst erinra om att 1962 års höstriksdag fattat beslut om att staten fr. o. m. den 1 januari 1965 skall övertaga huvudmannskapet för polisväsendet ävensom för den del av åklagar- och exekutionsväsendet som städerna nu svarar för. Frågan om ett förstатligande av de kommunala uppbördsverken beröres av ställningstagandet till uppbördsorganisationskommitténs förslag rörande automatisk databehandling inom folkbokförings- och uppbördsväsendet. Vidare behandlas frågan om förstатligande av rådhusrätterna f. n. av domstolsutredningen. Dessa och andra omständigheter gör att ytterligare överväganden erfordras i anledning av stadsutredningens förslag. Vissa synpunkter i ämnet avses därför skola sammanställas i en promemoria, vilken torde få remitteras i samband med stadsutredningens betänkande.

Stadsutredningens förslag och de andra frågor jag nu berört påverkar i nuvarande läge inte beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår. Med hänsyn härtill och till en beräknad höjning av tullmedlen torde anslaget böra höjas med 1 000 000 kr. till 41 000 000 kr.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Ersättning till städerna för mistad tolak* för bud-
getåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 41 000 000 kr.

[61] 2. Städens friheter

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	30 000	29 057
1962/63	30 000	
1963/64 (förslag)	30 000	

Med hänvisning till vad jag anfört under föregående punkt förordar jag
att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp. Jag hem-
ställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Städens friheter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett
förslagsanslag av 30 000 kr.

[62] 3. Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	16 500 000	15 404 317
1962/63	40 000 000	
1963/64 (förslag)	56 000 000	

En avsevärd förstärkning av skattelindringsbidragen till kommunerna har
skett fr. o. m. kalenderåret 1963 i enlighet med beslut av 1962 års riksdag
(prop. 111; SU 78; rskr 198). Sålunda utgår under år 1963 skattelindringsbi-
drag till 206 kommuner m. fl. med tillhopa cirka 52 milj. kr. För år 1962 ut-
gick sådana bidrag till 111 kommuner m. fl. med sammanlagt omkring 15
milj. kr.

De ändrade bestämmelserna för skattelindringsbidragen är avsedda att
gälla för åren 1963—1965 i avbidan på den mera allsidiga prövning av frågan
om den kommunala skatteutjämnningen, som förutsättes komma att ske när
1958 års skatteutjämningskommitté slutfört sitt utredningsuppdrag.

Bestämmelserna om skattelindringsbidrag återfinnes i förordningen den
18 maj 1951 (nr 278; ändr. 1962: 168) angående bidrag till skattelindring
åt synnerligt skattetyngda kommuner. Grundtanken i förordningen är att
åstadkomma skattelindring genom att i viss utsträckning kompensera bris-
ten på skatteunderlag. Antalet skattekrönor per invånare i en kommun är
sålunda avgörande dels för möjligheten att erhålla bidrag och dels för bidra-
gets storlek. Bidrag som beslutas under ett år, det löpande året, avser att lät-
ta skattetrycket under närmast följande kalenderår.

Som villkor för att erhålla ordinarie skattelindringsbidrag gäller att den
sammanlagda kommunala utdebiteringen för det löpande året överstiger 11
kr. per skattekröna. Vidare skall antalet skattekrönor per invånare inom den

borgerliga primärkommunen vid det löpande årets taxering understiga det för samma år gällande s. k. gränsunderlaget.

Gränsunderlaget utgör viss procent av medelskatteunderlaget per invånare i rikets kommuner vid det löpande årets taxering. Riket är därvid indelat i tre gränsunderlagsområden. Det första av dessa områden omfattar Norrbottens län och lapplandsdelen av Västerbottens län, det andra återstoden av Västerbottens län samt Jämtlands och Västernorrlands län och det tredje området återstoden av landet. För dessa områden utgör gränsunderlaget 80, 70 resp. 55 procent av medelskatteunderlaget i samtliga kommuner.

Det antal skattekrönor, varmed kommunens skatteunderlag per invånare understiger gränsunderlaget, betecknas såsom kommunens brist på skatteunderlag. Bidragsprocenten svarar mot förhållandet mellan bristen på skatteunderlag och gränsunderlaget.

Till grund för bestämmande av skattelindringsbidraget skall läggas den sammanlagda utdebitering som efter vissa beräkningar framkommer för det följande kalenderåret, därest bidrag inte erhålles. Skattelindringsbidrag utgår på den del av den sålunda *beräknade* sammanlagda utdebiteringen, som överstiger 11 kr. per skattekröna. Bidraget utgår för den del av den beräknade utdebiteringen, som ligger mellan 11 och 13 kr., efter en procentsats motsvarande bidragsprocenten samt för den del, som överstiger 13 kr., efter en procentsats motsvarande dubbla bidragsprocenten. I intetdera fallet får bidrag dock utgå efter en högre procentsats än 90.

Kungl. Maj:t kan, då synnerliga skäl föreligger, även bevilja extra bidrag. Sådant bidrag kan utgå som påbyggnad av det ordinarie bidraget till kommun, för vilken det ordinarie bidraget inte lämnar den lättnad i skattetrycket som framstår som önskvärd. Det kan även utgå till kommun, som inte fyller de allmänna villkoren för att erhålla ordinarie skattelindringsbidrag.

Skattelindringsbidragens storlek under åren 1958—1963 framgår av följande sammanställning.

Kalenderår	Milj. kr.	Budgetår	Milj. kr.
1958.....	5,1	1957/58.....	3,8
1959.....	6,4	1958/59.....	5,8
1960.....	10,4	1959/60.....	8,4
1961.....	15,8	1960/61.....	13,0
1962.....	14,9	1961/62.....	15,4
1963.....	51,8	1962/63.....	33,3

Av de för kalenderåret 1963 beviljade bidragen på cirka 52 milj. kr. belöper 45 milj. kr. på Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Av detta belopp hänför sig närmare 22 milj. kr. till norrbottenskommunerna. För år 1962 var det sammanlagda bidragsbeloppet för de fyra nordligaste länen 10,7 milj. kr., varav 7,5 milj. kr. avsåg Norrbottens län. Bidragsbeloppet för övriga delen av riket har ökat från 4,2 milj. kr. år 1962

till omkring 7 milj. kr. för år 1963. Av det sistnämnda beloppet avser 2,0 milj. kr. Gotlands län och 1,5 milj. kr. Kalmar län.

De nämnda beloppen inkluderar de s. k. extra skattelindringsbidragen. Vid min anmälan av prop. 1962: 111 förordade jag en väsentlig ökning av denna bidragsgivning som ett komplement till de ordinarie bidragen. I enlighet härmed har kommunerna för år 1963 beviljats omkring 10 milj. kr. i extra skattelindringsbidrag mot 0,4 milj. kr. för år 1962. Vid beräkningen av de extra bidragen har bl. a. hänsyn tagits till särskilt höga kommunala kostnader för skolväsendet, folkpensioneringen och socialvården.

Antalet bidragsberättigade kommuner har i det närmaste fördubblats till följd av de ändrade bidragsbestämmelserna. Som framgår av de nyssnämnda uppgifterna har ändringen av bidragsgrunderna också resulterat i väsentligt höjda bidragsbelopp. Såväl bidragsbeloppen som höjningen av dessa i förhållande till föregående år är självfallet av varierande storleksordning i de olika kommunerna. I norrlandskommunerna — där skattelindringsbidragen har den största omfattningen — är höjningen av bidragen för år 1963 i ett trettiootal kommuner av storleksordningen 3 kr. per skattekrona eller däröver. För både dessa kommuner och andra kommuner med betydligt höjda skattelindringsbidrag har bidragshöjningen i åtskilliga fall möjliggjort en väsentlig sänkning av den kommunala utdebiteringssatsen för år 1963. Sänkningen av utdebiteringssatsen är dock i regel mindre än bidragshöjningen. Man kan i flera fall också konstatera oförändrade utdebiteringssatser i kommuner med relativt kraftigt höjda skattelindringsbidrag. Till en betydande del synes bidragshöjningen för år 1963 sålunda även haft den effekten, att de ifrågavarande kommunerna fått möjligheter att utan höjning av utdebiteringssatserna mera tillfredsställande tillgodose sina behov.

Jag övergår här efter till frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår. Först vill jag då erinra om att förevarande anslag under innevarande budgetår belastas med dels drygt 7 milj. kr. för andra halvåret 1962 och dels omkring 26 milj. kr. utgörande hälften av de för kalenderåret 1963 beviljade bidragen, d. v. s. med sammanlagt cirka 33 milj. kr. Beträffande budgetåret 1963/64 utgöres medelsbehovet i första hand av den del av 1963 års bidrag, som skall utbetalas under andra halvåret 1963. Detta belopp uppgår till cirka 26 milj. kr. På nästa budgetår belöper vidare hälften av bidragen för kalenderåret 1964. Bestämda hållpunkter för en närmare beräkning av detta belopp föreligger inte. Statsverkets kostnader för de ordinarie skattelindringsbidragen torde dock kunna uppskattas till inemot 50 milj. kr. under år 1964 mot 42 milj. kr. för år 1963. Därjämte räknar jag med ett oförändrat belopp av omkring 10 milj. kr. för extra bidrag under år 1964. Totalt torde skattelindringsbidragen för nästa bidragsår alltså kunna beräknas till omkring 60 milj. kr. Av detta belopp faller hälften eller cirka 30 milj. kr. på budgetåret 1963/64.

Sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1963/64 kan sålunda beräknas till (26 + 30) 56 milj. kr. Jag föreslår, att anslaget uppföres med detta belopp.

I detta sammanhang torde få anmälas, att jämlikt 71 § kommunalskattelagen inflytande skattemedel för gemensamt kommunalt ändamål uppskattats till omkring 470 000 kr. Dessa medel redovisas på vederbörande inkomstittel på riksstatens inkomstsida och påverkar inte de här lämnade uppgifterna om medelsbehov och nettoutgifter.

Jag förutsätter, att liksom under innevarande budgetår av förevarande anslag skall få bestridas vissa kostnader för biträde vid den räkenskapsgranskning och undersökning av kommunernas ekonomiska förvaltning m. m., som sker vid beredningen inom departementet av ärenden rörande skattelindringsbidrag. Från anslaget bör även liksom hittills få bestridas kostnaderna för skattelindringsnämnden och för ersättning till den av Kungl. Maj:t förordnade ledamoten i kommunala finansrådet samt suppleanten för denne ävensom kostnader, som kan uppkomma i anledning av medverkan i övrigt i rådets arbete.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 56 000 000 kr.

[63] 4. Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1957 års ortsavdragsreform, m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	540 000 000	545 068 938
1962/63	480 000 000	
1963/64(förslag)	410 000 000	

Enligt beslut av 1957 års riksdag höjdes de kommunala ortsavdragen fr. o. m. år 1958. Vid 1961 års höstriksdag beslutades med giltighet fr. o. m. år 1962 en ytterligare höjning av ortsavdragen samt ett slopande av skattegrupperingen. Såsom kompensation för den inkomstminskning, som kommunerna härigenom åsamkas, utgår statsbidrag i form av skatteersättning. Kostnaderna för skatteersättning enligt 1957 års ortsavdragsreform bestrides från nu förevarande anslag, medan kostnaderna för skatteersättningen enligt 1961 års reform bestrides från anslaget under nästföljande punkt.

Bestämmelserna om bidrag enligt 1957 års reform återfinnes i kungörelsen den 16 maj 1957 (nr 205) angående skatteersättning i anledning av 1957 års ortsavdragsreform. I detta bidrag har inordnats den provisoriska ersättning som tillerkändes kommunerna i anledning av 1950 års ortsavdragsreform.

Bidraget är utformat som ett av staten tillskjutet skatteunderlag, vilket i vanlig ordning deltagar i den kommunala utdebiteringen. Statsbidraget till kommuner med den största skattekraften skall helt avvecklas under tiden fram till år 1965. Under år 1963 utgör bidraget för dessa kommuner 40 procent av full kompensation. För andra kommuner med relativt god skatte-

kraft reduceras bidraget successivt för att år 1965 utgå med mellan 15 och 90 procent av full ersättning. Bidraget till dessa kommuner utgår enligt en graderad skala, varvid kommunerna med hänsyn till skattekraften är indelade i sex olika bidragsgrupper. Under år 1963 utgör bidraget inom dessa grupper mellan 50 och 95 procent. För kommunerna med den minsta skattekraften sker inte någon reducering, utan full ersättning utgår fram t. o. m. år 1965. I anslutning härtill bör erinras om att frågan rörande utformningen av den kommunala skatteutjämningen f. n. utredes av 1958 års skatteutjämningskommitté.

I följande sammanställning redovisas kostnaderna för skatteersättning i anledning av 1957 års ortsavdragsreform under åren 1958—1963.

Kalenderår	Milj. kr.	Budgetår	Milj. kr.
1958.....	584	1957/58	315
1959.....	609	1958/59	598
1960.....	628	1959/60	619
1961.....	574	1960/61	602
1962.....	516	1961/62	545
1963.....	444	1962/63	480

På nästa budgetår belöper dels hälften av skatteersättningen för kalenderåret 1963 och dels skatteersättningen för första hälften av kalenderåret 1964. Det belopp som under kalenderåret 1963 skall utbetalas till kommunerna utgör enligt länsstyrelsernas i november 1962 lämnade uppgifter till riksrevisionsverket cirka 444 milj. kr. Härav faller sålunda 222 milj. kr. på budgetåret 1963/64. Kostnaderna för kalenderåret 1964 är beroende av kommunernas utdebiteringssatser för samma år och påverkas därjämte av den fortsatta reducering av skatteersättningen som enligt gällande bestämmelser skall äga rum under nämnda kalenderår. De kostnader som är beroende av utdebiteringssatserna för år 1964 kan givetvis inte nu med säkerhet beräknas. Om man emellertid utgår från de för år 1963 fastställda utdebiteringssatserna, skulle skatteersättningen för år 1964 komma att uppgå till samma belopp som för år 1963 med avdrag för den minskning — cirka 72 milj. kr. — som kan beräknas för kalenderåret 1964 till följd av skatteersättningens reducering. Bidragsbeloppet för kalenderåret 1964 skulle under dessa förutsättningar utgöra 372 milj. kr., varav hälften eller 186 milj. kr. faller på budgetåret 1963/64.

I detta sammanhang torde också få beröras frågan om medelsanvisningen för bidrag enligt kungörelsen den 16 mars 1962 (nr 69) om övergångsbidrag vid vissa ändringar i den kommunala indelningen. På innevarande budgetår belöpande kostnader för dessa bidrag, cirka 60 000 kr., avses skola bestridas från förevarande anslag, vilket överensstämmer med det förfarande som tillämpades i fråga om de övergångsbidrag som utgick i samband med 1952 års kommunindelningsreform. Kostnaderna för övergångsbidragen torde även under nästa budgetår böra bestridas från detta anslag. Såvitt nu kan bedömas uppgår medelsbehovet härför till omkring 80 000 kr.

De sammanlagda kostnaderna under budgetåret 1963/64 för skatteersättning till kommunerna i anledning av 1957 års ortsavdragsreform, m. m. utgör alltså enligt de angivna beräkningsgrunderna cirka (222 + 186) 408 milj. kr. Med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna föreslår jag, att anslaget uppföres med avrundat 410 milj. kr.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1957 års ortsavdragsreform, m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 410 000 000 kr.

[64] 5. *Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform*

	Anslag
1962/63	420 000 000
1963/64 (förslag)	290 000 000

Statsbidrag till kommunerna i form av skatteersättning i anledning av 1961 års ortsavdragsreform utgår för åren 1962—1965. Bidragsbestämmelserna återfinnes i kungörelsen den 27 april 1962 (nr 140). Liksom skatteersättningen i samband med 1957 års reform är bidraget utformat som ett av staten tillskjutet skatteunderlag, vilket i vanlig ordning deltagar i den kommunala utdebiteringen. I motsats till vad som för åren 1961—1965 gäller för skatteersättningen i samband med 1957 års reform sker dock fram t. o. m. år 1965 inte någon reduktion av det tillskjutna skatteunderlaget i anledning av 1961 års ortsavdragsreform.

Jag vill erinra om att anslaget för innevarande budgetår avser dels bidrag för hela kalenderåret 1962 och dels bidrag för första hälften av kalenderåret 1963. Enligt länsstyrelsernas beslut uppgår bidragsbeloppen för åren 1962 och 1963 till 282 resp. 290 milj. kr. Anslagsbelastningen för budgetåret 1962/63 torde alltså bli omkring 427 milj. kr.

Medelsbehovet för nästa budgetår avser den senare delen av kalenderåret 1963 och första hälften av kalenderåret 1964. Enligt länsstyrelsernas i november 1962 lämnade uppgifter till riksrevisionsverket utgör det belopp som under kalenderåret 1963 skall utbetalas till kommunerna cirka 290 milj. kr. Härav belöper sålunda 145 milj. kr. på budgetåret 1963/64. Kostnaderna för kalenderåret 1964 är beroende av kommunernas utdebiteringssatser för samma år och kan alltså inte nu med säkerhet beräknas. Om man emellertid, liksom under föregående punkt, utgår från de för år 1963 fastställda utdebiteringssatserna, blir kostnaden för första halvåret 1964 av samma storlek som för senare hälften av kalenderåret 1963, d. v. s. i runt tal 145 milj. kr.

De sammanlagda kostnaderna under budgetåret 1963/64 för skatteersättning till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform utgör

alltså enligt de angivna beräkningsgrunderna omkring (145 + 145) 290 milj. kr. Jag föreslår, att anslaget uppföres med detta belopp.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 290 000 000 kr.

E. Diverse

[65] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Under hänvisning till vad jag anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 625 000 kr.

[66] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond.** Med åberopande av vad jag anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor angående ersättning till generaltullstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 610 000 kr.

[67] 3. **Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	210 000	300 278
1962/63	230 000	
1963/64 (förslag)	340 000	

Förevarande anslag disponeras för Sveriges bidrag till internationella rådet för samarbete på tullområdet, GATT-organisationen, internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag, internationella byrån för mått och vikt i Paris, internationella tulltariffbyrån i Bryssel, internationella organisationen för legal metrologi samt internationella institutet för administrativ forskning.

På grund av ökning av vissa av dessa bidrag förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 110 000 kr. till 340 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 340 000 kr.

[68] 4. Bilateralt finansiellt bistånd

	Anslag
1962/63	20 000 000
1963/64 (förslag)	20 000 000

För innevarande budgetår har för finansiellt bistånd å riksstaten uppförts dels ett belopp av 20 000 000 kr. under förevarande anslag och dels under fonden för låneunderstöd ett investeringsanslag av 40 200 000 kr. till bidrag till Internationella utvecklingsfonden.

Genom beslut den 6 juni 1962 har Kungl. Maj:t ställt till förfogande dels 10 048 000 kr. för täckning av Sveriges ordinarie förfallande andel i utvecklingsfondens kapital och dels 30 144 000 kr. utgörande ett av 1962 års riksdag beslutat särskilt bidrag till fonden.

Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 9 och den 30 november 1962 från anslaget till bilateralt finansiellt bistånd ställt tillhopa 13 920 000 kr. till förfogande för inköp och leverans av skolboks-papper till vissa asiatiska länder, nämligen 1 000 ton till Burma, 8 000 ton till Indien, 2 500 ton till Indonesien och 3 000 ton till Pakistan.

Slutligen förberedes en biståndsinsats i Tunisien i form av en partiell finansiering av ett fiskehamnsbygge. Även denna insats, vilken avses uppgå till 5 å 6 milj. kr., kommer att belasta anslaget till bilateralt finansiellt bistånd.

Vissa överväganden rörande formerna för ett fortsatt finansiellt bistånd har sammanfattats i en inom finansdepartementet upprättad promemoria, vars innehåll här torde få återges.

Departementspromemorian

Utgångspunkten för de i promemorian redovisade övervägandena har varit det i prop. 1962: 100 konstaterade förhållandet att, när det totala biståndet växer, det finansiella biståndet får ökad betydelse och att Sverige därför i framtiden bör engagera sig i större utsträckning även i den finansiella biståndsgivningen. Det är alltså inte endast i absoluta tal utan även i relation till övriga biståndstyper som det finansiella biståndet kan väntas öka med stigande total biståndsvolym. Orsakerna härtill — framför allt det tekniska biståndets i allmänhet mer personalkrävande karaktär — har närmare belysts i nyssnämnda proposition.

De skäl som enligt propositionen talar för att företråde bör ges den multilaterala biståndsgivningen är särskilt vägande när det gäller det finansiella biståndet. De internationella finansorganens, i första hand Världsbankens och Internationella utvecklingsfondens (IDA), biståndsverksamhet har visat sig framgångsrik och dess större effektivitet i jämförelse med flertalet former av bilateralt finansiellt bistånd torde vara obestridlig. Det har speciellt framhållits, att denna verksamhet är objektiv till sin natur och fri från de politiska och kommersiella hänsynstaganden som tenderar att begränsa utvecklingseffekten av vissa bilaterala finansiella insatser.

Det primära problemet när det gäller utformningen av den bilaterala finansiella biståndsgivningen liksom av övrig biståndsverksamhet är att nå största möjliga utvecklingseffekt med minsta möjliga administrativa och samhällsekonomiska kostnader. Eftersom hög effektivitet och ringa anspråk på en nationell administrativ apparat karakteriserar det multilaterala biståndet, blir det således naturligt att söka ge även den bilaterala finansiella biståndsgivningen en multilateral anknytning. Härigenom skulle man i någon mån kunna utnyttja de internationella biståndsgivande organens överblick och erfarenhet och inom dessa föreliggande material rörande tänkbara biståndsprojekt. En reduktion av administrationskostnaderna kan ske även genom samordning av vissa typer av bilateralt finansiellt bistånd med de u-landsinriktade företagens export-, konsult-, entreprenad- och investeringsverksamhet. En sådan samordning får givetvis inte minska biståndets avsedda utvecklingseffekt.

Det är mot denna bakgrund som formerna för en utbyggd verksamhet på det bilaterala finansiella biståndets område bör bedömas. För att få underlag för mera preciserade ställningstaganden rörande de svenska biståndsin-satserna har sonderingar skett såväl inom Världsbanken och IDA som inom Förenta Nationernas särskilda fond i avsikt att utröna möjligheterna att anknyta bilateralt finansiellt bistånd till dessa organs egen verksamhet. Vidare har vissa länders bilaterala finansiella biståndsgivning studerats. Slutligen har lämpligheten av och formerna för en bilateral finansiell biståndsgivning som sker i samband med och därvid även får antagas främja kommersiella svenska u-landsförbindelser närmare diskuterats med företrädare för berörda departement och näringslivet inom beredningens för internationella biståndsfrågor särskilda arbetsgrupp för kommersiellt bistånd.

Vissa möjligheter torde onekligen finnas att samordna svenskt bilateralt finansiellt bistånd med Världsbankens och IDA:s samt Särskilda fondens verksamhet. Sådant bistånd kan t. ex. lämnas i anslutning till lån från Världsbanken eller IDA eller som påbyggnad av Särskilda fondens s. k. pre-investeringsprojekt. Det är också möjligt att den bilaterala finansiella biståndsgivningen kan komma att underlättas genom en inom sistnämnda organ planerad informationsverksamhet. Möjligheterna att genom sådan samordning reducera omfattningen och svårighetsgraden av det förberedelsearbete och de ställningstaganden, som flertalet former av bilateralt bistånd förutsätter, är emellertid begränsade. Detta innebär att även den finansiella biståndsgivningen i sin bilaterala form normalt ställer krav på administrativa resurser. De länder som lämnar bilateralt finansiellt bistånd av nämnvärd omfattning har också särskilda finansinstitut eller administrativa enheter för denna verksamhet.

Behovet av dylika institutionella arrangemang är emellertid olika för olika typer av bistånd. Minst är det när biståndet lämnas som ett allmänt bidrag till stöd för mottagarlandets budget. Sådant budgetstöd lämnas huvudsakligen av stater med koloniala traditioner. Det kan stundom vara en förutsättning för upprätthållande av en stabil ekonomi och en fungerande

förvaltning i f. d. kolonier. Denna biståndsform betraktas emellertid allmänt som temporär.

Som programbistånd betecknas sådant finansiellt bistånd som lämnas inom ramen för nationella utvecklingsprogram utan att vara speciellt destinerat till något särskilt projekt. För många u-länder torde detta vara en mycket värdefull biståndsform. Detta gäller särskilt när medlen fritt kan användas för import som är ett nödvändigt element i mottagarlandets utvecklingsprogram.

Det kan emellertid i många fall anses önskvärt att få till stånd en noggrannare bedömning av de specifika biståndsbehoven och ett närmare följande av biståndsmedlens användning än vad programbiståndet medger. Det till konkreta utvecklingsprojekt knutna s. k. projektbiståndet torde då vara en lämplig biståndsform. Sådant bistånd leder dessutom ofta till ett nära samarbete mellan givar- och mottagarlandet. Projektbiståndet kräver emellertid större personella resurser än programbiståndet. Särskilt är detta fallet när givarlandet ombesörjer projekteringen, svarar för anläggningsverksamheten och levererar erforderlig utrustning.

Projektinriktat bistånd förutsätter dock inte nödvändigtvis att den biståndsgivande statliga instansen direkt engagerar sig i verksamheten. Den biståndsgivande staten kan nöja sig med att föreskriva att ett visst lån skall användas för ett angivet projekt och helt överlåta arbetet med detta projekt åt den mottagande staten och de företag denna kan komma att anlita. Mot ett sådant förfarande kan anmärkas att hjälp med projektets planering och förverkligande ofta är lika angelägen för mottagarlandet som bidrag till dess finansiering. Vidare kan det för givarlandet te sig önskvärt att genom ett visst engagemang i projektet — utöver det rent finansiella — bidra till och förvissa sig om att de anslagna medlen utnyttjas på ett effektivt sätt. Formerna för detta engagemang kan emellertid variera. För ett land med konsult- och entreprenadföretag med erfarenhet av u-landsverksamhet kan det vara naturligt att utnyttja denna erfarenhet. Detta kan ske genom att staten anlitar sådana företag för projekterings- och entreprenad-arbeten vilka den själv finansierar.

I ett flertal u-länder har upprättats utvecklingsbanker och liknande finansieringsinstitut. Deras utformning och inriktning är mycket varierande. En gemensam uppgift för dessa organ är emellertid att stimulera den ekonomiska utvecklingen genom tillskott av kapital till landets näringsliv. Vidare rör det sig i regel om statsstödda och ibland om helt eller delvis statsägda institut. Många av dem tillföres utländskt kapital, både statligt och privat och i form av såväl lån som aktieteckning. Kreditinstituten har i flera fall upprättats under medverkan av Världsbanken, som också — liksom Internationella finansieringsbolaget (IFC) och IDA — tillhör deras mera betydande långgivare. Bilateralt finansiellt bistånd till utvecklingsbanker kan alltså ske i anslutning till de multilaterala institutionernas engagemang i dessa. Sådant bistånd har dessutom den fördelen att det mera direkt och med större säkerhet transformeras till utvecklingsfrämjande lån

till produktiva företag och projekt än vad som är fallet med det allmänna programbiståndet. Samtidigt kräver det mindre administrativa engagemang än det vanliga projektbiståndet.

Berättigade invändningar kan riktas mot det allt vanligare systemet att binda det bilaterala finansiella biståndet till köp av givarlandets varor och tjänster. Sådana invändningar har även med betydande skärpa framförts inom de internationella institutionerna. Genom en bindning av biståndsmedlen kan dessa komma att användas på ett sätt som inte är det för mottagarlandet mest fördelaktiga, och den internationella handeln kan få en tendens att snedvridas. I vissa lägen kan emellertid dylikt bundet bistånd vara motiverat. Olägenheterna av en varumässig bindning minskar sålunda avsevärt i de fall där varorna kan visas vara av sådant slag och sådan kvalitet som mottagarlandet efterfrågar för sitt utvecklingsprogram. I dylika fall skulle biståndet dock med i stort sett samma verkan kunna lämnas obundet. Ett viktigt fall föreligger vidare när ett land kan öka sin biståndsvolym genom att leverera varor från industribranscher där ledig kapacitet föreligger, även om ett av dessa skäl bundet bistånd medför en rad komplicerade avvägningsproblem. Varubistånd bör alltså inte uteslutas från ett program för bilateral biståndsgivning.

När projekt- och varubistånd bindes till leveranser och tjänster från det egna landet kommer dessa former av finansiellt bistånd att nära ansluta sig till vissa former av kommersiellt bistånd. Här avses i första hand den statliga eller statligt stödda kreditgivningen till det egna landets företag, varigenom dessas export till och investeringar i u-länderna underlättas. Från biståndssynpunkt erbjuder sådant finansieringsstöd den svårigheten att det kan gynna givarlandets näringsliv snarare än u-ländernas ekonomiska utveckling. Det kan därför vara lämpligt att begränsa sådan kreditgivning till fall, där en för ett u-lands ekonomiska utveckling väsentlig import eller investering annars kan förväntas inte komma till stånd. Även med denna begränsning — i den mån den går att praktiskt genomföra — innebär det kommersiella och det bundna finansiella bistånd som internationellt förekommer ofrånkomligen risker för påverkan av de normala internationella varuströmmarna och kapitalrörelserna, varför det bör tillämpas med försiktighet. Självfallet vore för ett litet land en internationell praxis för obundna hjälpformer även rent kommersiellt att föredra.

Departementschefen

Den svenska finansiella biståndsgivningen befinner sig i ett begynnelsestadium. En förhållandevis stor del av biståndet lämnas i multilateral form och de enstaka bilaterala insatserna har en delvis experimentell karaktär. De erfarenheter som hittills gjorts tyder på att denna inriktning av verksamheten är den f. n. lämpliga.

Det multilaterala finansiella biståndet bör enligt min mening även nästa budgetår ges en framskjuten plats. Detta motiveras främst av dess er-

kända överlägsenhet i många avseenden över flertalet former av bilateralt finansiellt bistånd. Härtill kommer de betydligt mindre krav på administrativa resurser som det multilaterala biståndet ställer på givarlandet.

Den bilaterala finansiella biståndsgivningen torde emellertid böra ökas. Detta är ett naturligt led i utbyggnaden av det svenska utvecklingsbiståndet. Det kan även i vissa fall motiveras av hänsynstagande till biståndsgivningens samhällsekonomiska aspekter. Till detta kommer önskemålet att den svenska statliga biståndsverksamheten i sina relationer till det egna näringslivets u-landsinsatser inte bör alltför mycket avvika från den praxis som är gängse i andra länder.

När det gäller frågan om utformningen av den finansiella biståndsgivningen vill jag till en början erinra om att u-ländernas förmåga att effektivt tillgodogöra sig sådant bistånd i viss utsträckning är begränsad. I flera av dessa länder är de administrativa och sociala förhållandena sådana att betydande tekniska biståndsinsatser är en förutsättning för att tillskott av finansiellt bistånd skall kunna utnyttjas rationellt.

Tyngdpunkten i flertalet u-länders behov av finansiellt bistånd har sedan några år förskjutits från kapitalimport på marknadsmässiga villkor till kapitalhjälp av mer eller mindre benefik karaktär. Detta beror huvudsakligen på att allt fler u-länder ådragit sig en sådan utländsk skuldsättning att deras förmåga att förränta och amortera ytterligare lån på normala villkor blivit allvarligt nedsatt. Skall dessa länder tillföras ytterligare kapital måste detta alltså i stigande grad ske i form av mycket långfristiga lån med låg ränta och små eller inga amorteringar under de första åren. Multilateralt lämnas sådana lån av Internationella utvecklingsfonden (IDA). Redan i mitten av innevarande år beräknas emellertid de av IDA beviljade lånen uppnå det belopp som totalt står till förfogande fram t. o. m. år 1964. Underhandlingar pågår därför f. n. om en ökning av IDA:s kapital. Från svensk sida har en positiv inställning deklarerats. Denna kapitalökning skulle visserligen kassamässigt inte komma till stånd förrän år 1965 men på grund av den tid som förflyter mellan ett låns beviljande och motsvarande utbetalningar skulle den medge en fortsättning av långivningen redan innevarande år. Det står emellertid redan nu klart att kapitaltillskottet kommer att bli mindre än vad man inom IDA anser sig behöva. Här föreligger alltså ett uttalat behov av ytterligare medel för en långivning som är av angelägen natur och som kan förmedlas på ett objektivt och effektivt sätt.

Sveriges andel av IDA:s grundkapital uppgår till 52 198 000 kr. Härutöver har innevarande budgetår tillskjutits ett extra bidrag uppgående till 30 144 000 kr. eller tre gånger det detta år förfallande ordinarie bidraget. Mot bakgrund av vad som anförts i det föregående förordar jag, att IDA under nästa budgetår, utöver det då förfallande ordinarie bidraget på 10 048 000 kr., tillföres en ytterligare extra kapitalinsats om 22 054 000 kr. på oförändrade villkor. Därmed skulle de svenska extrabidragen totalt uppgå till

samma belopp som Sveriges andel av grundkapitalet. Det sammanlagda medelsbehovet under budgetåret 1963/64 för bidrag till Internationella utvecklingsfonden torde alltså böra beräknas till 32 102 000 kr.

Även andra typer av multilateralt finansiellt bistånd kan möjligen komma att aktualiseras under budgetåret 1963/64. En av Förenta Nationernas råvarukommission tillsatt arbetsgrupp torde inom kort komma att framlägga en rapport med alternativa förslag till system för finansiell kompensation av kortfristiga nedgångar i u-ländernas exportintäkter. Skulle ett sådant internationellt kompensationssystem komma att upprättas, krävs vissa kapitalinsatser. Från svensk sida har man i råvarukommissionen och dess arbetsgrupp intagit en positiv hållning till dessa sedan flera år tillbaka diskuterade planer och till deras nu pågående närmare utformning. De har nämligen ansetts innebära vissa möjligheter att reducera det allvarliga hinder för u-ländernas ekonomiska framåtskridande som de ofta kraftiga fluktuationerna i deras exportintäkter utgör. Även när det gäller det sedan länge pågående förberedelsearbetet på en Förenta Nationernas kapitalfond för ekonomisk utveckling är den svenska grundinställningen positiv. Inte heller här kan man emellertid nu förutse om en sådan institution kommer att upprättas. Något mindre osäkra ter sig utsikterna för den afrikanska utvecklingsbank vars inrättande f. n. aktivt förberedes. På afrikansk sida räknar man med att redan om ett år ha etablerat denna institution, till vilken samtliga afrikanska stater förklarat sig i princip positiva. En sådan institution skulle kunna bli ett regionalt komplement till Världsbankens och IDA:s låneverksamhet och därmed en lämplig kanal för finansiellt bistånd till de många afrikanska staterna. Önskemål har även uttryckts om kapitaltillskott utifrån i olika former till den afrikanska utvecklingsbanken.

Medelsbehovet för multilateralt finansiellt bistånd av här angiven art under nästa budgetår kan f. n. inte beräknas. Jag förutsätter emellertid att — om riksdagen inte har någon erinran häremot — det anslag till kreditgivning m. m. för utvecklingsändamål, som jag i det följande kommer att föreslå vid behov får disponeras för här angivna ändamål.

Önskemål om bilateralt svenskt finansiellt bistånd har framkommit i olika sammanhang, speciellt i anslutning till konsortier och samrådsgrupper för bistånd till vissa u-länder. Sådan samordning av den finansiella biståndsgivningen, ofta i Världsbankens regi, förekommer bl. a. i fråga om Indien, Pakistan, Tunisien och Turkiet. De två förstnämnda länderna erhåller svenskt finansiellt bistånd — i form av den tidigare omnämnda pappersgåvan — redan innevarande budgetår. Vad Turkiet beträffar har Sverige nyligen tillkännagivit sin avsikt att inträda i det inom OECD bildade konsortiet för bistånd till detta land. Härvid har stor vikt tillmätts den femårsplan för Turkiets ekonomiska utveckling som för kort tid sedan godkändes av det turkiska parlamentet. Formerna för och storleken av den svenska insatsen får avvägas mot bakgrund av våra andra u-hjälpsengagemang. De kan för dagen inte närmare preciseras. Detsamma gäller i än

högre grad beträffande de ytterligare biståndsinsatser av liknande slag som kan komma att aktualiseras under det kommande budgetåret.

En i vissa fall lämplig form för den svenska bilaterala finansiella biståndsgivningen, inom eller utanför konsortier och grupper, torde de i flera u-länder existerande nationella utvecklingsbankerna utgöra. Speciellt i de fall där samverkan föreligger med Världsbanken, IDA och Internationella finansieringsbolaget (IFC) bör lämpligheten av svenska bidrag kunna prövas. Även i fall där den finansiella biståndsgivningen inte sker via en utvecklingsbank bör möjligheten av en anknytning av bilateral svensk kreditgivning till Världsbankens och IDA:s låneverksamhet uppmärksammas.

En annan biståndstyp representeras av de tidigare nämnda planerna på ett svenskt finansiellt engagemang i ett hamnbygge i Tunisien. Vid sådant projektbistånd kan biståndsmedlens användning följas, och i vissa fall kan direkta insatser göras från svenska konsult- och entreprenadföretags sida. En särskild fördel ligger i att bistånd av denna typ kan kombineras med tekniska biståndsinsatser, varigenom en mer koncentrerad effekt kan uppnås. I den mån lämpliga projektförslag framkommer bör ytterligare finansiellt bistånd av här angivet slag kunna ifrågakomma. Speciellt bör detta gälla på områden som är avpassade efter svenska erfarenheter och resurser.

Finansiellt bistånd torde således komma att aktualiseras i första hand i anslutning till internationella konsortiers, nationella utvecklingsbankers samt Världsbankens och IDA:s verksamhet liksom för speciella utvecklingsprojekt. Eftersom den finansiella biståndsgivningen alltjämt befinner sig i ett inledande och delvis experimentellt skede kan medelsbehovet för nästa budgetår nu inte beloppsmässigt fixeras. Vad jag tidigare anfört pekar emellertid på ett förhållandevis stort behov. Det erforderliga förberedelsearbetet torde dock delvis bli tidskrävande och därigenom utöva en återhållande effekt. Mot bakgrund av det anförda torde ett belopp av 30 000 000 kr. rätt väl täcka de behov som under nästa budgetår kan ifrågakomma för svensk finansiell biståndsgivning av här angivet slag. Jag förordar därför att ett belopp av denna storlek anvisas för kreditgivning m. m. för utvecklingsändamål. Med tanke på svårigheten att nu bedöma omfattningen av de förberedelser som här ifrågavarande biståndsgivning kan komma att kräva torde man inte böra utesluta möjligheten av att nyssnämnda belopp delvis kan komma till användning först under budgetåret 1964/65. Härtill kommer att de faktiska utbetalningarna i vissa fall kan komma att sträcka sig över en relativt lång period.

Den svenska pappersleveransen till fyra asiatiska stater för tryckning av skolböcker är ett exempel på varubistånd av gåvokaraktär. Den framställning om bistånd som låg bakom den svenska pappersgåvan avsåg leveranser under fem år. Kostnaden för den innevarande budgetår avtalade leveransen uppgår till inemot 14 000 000 kr. I den mån denna biståndsinsats konstateras fylla avsedda behov bör en liknande pappersgåva kunna ifrågakomma även nästa budgetår. Det är inte möjligt att nu precisera kostnaden härför

liksom inte heller för det ytterligare varubistånd som kan komma att aktualiseras. Jag förordar att ett oförändrat anslag av 20 000 000 kr. anvisas för en fortsättning under budgetåret 1963/64 av pappersgåvan och för likartade ändamål.

Sammanlagt torde sålunda för nästa budgetår för finansiellt bistånd böra uppföras dels på driftbudgeten 20 000 000 kr. under förevarande anslag, dels på kapitalbudgeten 32 102 000 kr. till bidrag till Internationella utvecklingsfonden samt 30 000 000 kr. till kreditgivning m. m. för utvecklingsändamål. Härigenom skulle alltså det finansiella biståndet komma att höjas från 60 200 000 kr. för innevarande budgetår till 82 102 000 kr. Till de båda anslagen på kapitalbudgeten återkommer jag i det följande.

Under återopande av det anförda hemställer jag i detta sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig i det föregående angivna riktlinjer för finansiellt bistånd under budgetåret 1963/64;

b) till *Bilateralt finansiellt bistånd* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.

[69] 5. *Statens krigsförsäkringsnämnd m. m.*

Nytt anslag (förslag) 31 000

Statens krigsförsäkringsnämnd hemställer, att 28 000 kr. anvisas för nämndens verksamhet.

Motiv

För arvoden till ledamöter, sekreterare och experter beräknar nämnden medelsbehovet under nästa budgetår till sammanlagt 16 600 kr. Vidare beräknas för reseersättningar 9 000 kr. och för expenser 2 400 kr.

Departementschefen

För budgetåret 1962/63 har under tionde huvudtiteln förslagsanslag till kostnader för vissa nämnder m. m. beräknats ett belopp av 3 000 kr. för statens krigsskadenämnds verksamhet (se 1962: X ht s. 280). Avsättningsanslaget till försäkringsinspektionens fond samt anslaget till statens krigsförsäkringsnämnd har från och med innevarande budgetår överflyttats till sjunde huvudtiteln. Efter samråd med chefen för handelsdepartementet förordar jag, att även kostnaderna för krigsskadenämnden bestrides från denna huvudtitel från och med nästa budgetår. Därvid torde medelsanvisningen till krigsförsäkringsnämnden och krigsskadenämnden böra sammanföras under ett gemensamt anslag.

Krigsförsäkringsnämndens beräkningar av medelsbehovet för dess verksamhet under nästa budgetår föranleder inte någon erinran från min sida.

Till arvoden och expenser för krigsskadenämnden räknar jag med ett oförändrat belopp av 3 000 kr. Nu förevarande anslag torde alltså bära uppföras med (28 000 + 3 000) 31 000 kr.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens krigsförsäkringsnämnd m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 31 000 kr.

[70] 6. Bidrag till Föreningen fruktdrycker

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	25 000	—
1962/63	25 000	
1963/64 (förslag)	25 000	

Kontrollstyrelsen hemställer, att förevarande anslag — som disponeras för utbetalning av bidrag till Föreningen fruktdrycker på sätt angivits i prop. 1955: 22 — för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Med godtagande av kontrollstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Föreningen fruktdrycker* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 25 000 kr.

[71] 7. Bidrag till vanföra ägare av motorfordon

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 000 000	379 527
1962/63	1 000 000	
1963/64 (förslag)	600 000	

Sådana vanföra ägare av motorfordon, som befriats från fordonsskatt, erhåller enligt förordningen den 25 november 1960 (nr 603) bidrag av staten med belopp motsvarande skattekostnaderna för viss mängd bensin eller brännolja. Bidragen, vilka är skattefria och utgår i efterskott för budgetår, utbetalas av länsstyrelserna.

Förordningen trädde i kraft den 1 juli 1961, och bidrag har första gången utbetalats under budgetåret 1961/62. Med ledning av medelförbrukningen under nämnda budgetår torde statsverkets kostnader för ändamålet kunna beräknas till omkring 600 000 kr. för budgetåret 1963/64.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanföra ägare av motorfordon* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

[72] 1. Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m. Fr. o. m. budgetåret 1945/46 har medel anvisats på kapitalbudgeten till fullföljande av ett av generaltullstyrelsen uppgjort och successivt reviderat byggnadsprogram för bostäder och expeditiionslokaler m. m. vid tullverkets kust- och gränsbevakning. För ändamålet har hittills anvisats 7 940 000 kr. Under vart och ett av budgetåren 1961/62 och 1962/63 har medelsanvisningen uppgått till endast 25 000 kr.

Generaltullstyrelsen anmälde i sitt år 1960 avgivna förslag till byggnadsarbeten för budgetåret 1961/62, att tullverkets byggnadsbehov — i avvaktan på en slutlig lösning av frågan om tullorganisationen i gränstrakterna mot Finland och därmed sammanhängande byggnadsproblem — kan inskränkas till att omfatta ett mindre antal radiolänkstationer, vaktstugor och materialbodar.

I gränstrakterna mot Norge har sedan gränstullsamarbetet mellan Sverige och Norge etablerades år 1957 något behov av nya tulllokaler inte förelegat. Det utvidgade gränstullsamarbetet har nu enligt *generaltullstyrelsen* medfört behov av tullstationslokaler i Tärnaby inom Västerbottens län och Gäddede inom Jämtlands län. Lokalfrågan måste där lösas genom nybyggnad. Motsvarande anordningar har vidtagits på norsk sida, varigenom två svenska tullstationer kunnat nedläggas. Kostnaderna för var och en av tullstationsbyggnaderna i Tärnaby och Gäddede har beräknats till 75 000 kr. Dessa medel erfordras under budgetåret 1963/64. För nästa budgetår erfordras även medel för uppförande av en radiolänkstationsbyggnad i trakten av Haparanda. Kostnaden har uppskattats till 20 000 kr. Härutöver begär styrelsen ett belopp av 20 000 kr. till oförutsedda utgifter. Sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1963/64 utgör således 190 000 kr. Genom att använda en behållning på 50 000 kr., kan anslagsbehovet dock begränsas till 140 000 kr.

Departementschefen

Jag har ingen erinran mot den av generaltullstyrelsen föreslagna omfattningen av byggnadsprogrammet under nästa budgetår. Även styrelsens beräkning av anslagsbehovet kan jag tillstyrka.

I detta sammanhang torde få anmälas en av Karesuando kommun gjord framställning om ersättning för vissa oförutsedda merkostnader i samband med uppförandet av ett bostadshus för tullverkets räkning. De av kommunen redovisade kostnaderna för detta byggnadsföretag uppgår till 142 953; 32 kr. Den kommunen kontraktens enligt tillkommande ersättningen utgör

130 685:25 kr. Med hänsyn till föreliggande omständigheter förordar jag, att kommunen tillerkännes ersättning för den verkliga kostnaden. På grund av förefintlig behållning på anslaget erfordras inte någon särskild medelsanvisning för ändamålet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 140 000 kr.

Fonden för låneunderstöd

[73] 2. **Bidrag till Internationella utvecklingsfonden.** Under åberopande av vad jag under punkten 68 anfört rörande finansiellt bistånd hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de åtgärder som erfordras för lämnande av ett extra svenskt bidrag till Internationella utvecklingsfonden;

b) till *Bidrag till Internationella utvecklingsfonden* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 32 102 000 kr.

[74] 3. **Kreditgivning m. m. för utvecklingsändamål.** Med hänvisning till vad jag under punkten 68 anfört rörande finansiellt bistånd hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kreditgivning m. m. för utvecklingsändamål* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 30 000 000 kr.

[75] 4. **Lån för inrättande av alkoholfria restauranger.** Under denna anslagsrubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 400 000 kr. till långivning enligt kungörelsen den 15 april 1955 (nr 145) om lån av statsmedel för inrättande av alkoholfria restauranger. Av detta anslag har hittills disponerats endast 150 000 kr. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån för inrättande av alkoholfria restauranger* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Fonden för förslag till statsverket

[76] 5. **Vissa projekteringskostnader.** Detta anslag är avsett att disponeras efter Kungl. Maj:ts beslut i varje särskilt fall för sådant projekteringsarbete som i enlighet med förslag i 1960 års statsverksproposition skall föregå det slutliga ställningstagandet till genomförandet av vissa husbyggnadsföretag.

De byggnadsanslag som kommer att äskas hos riksdagen, sedan förenämnda projekteringsarbete utförts, skall inkludera de nedlagda projekteringskostnaderna. Dessa skall därefter återföras till förevarande kapitalfond, när byggnadsanslaget anvisats. Det särskilda projekteringsanslaget förutsättes även komma att utnyttjas för att skapa en reserv av färdigprojekterade husbyggnadsföretag. En sådan reserv motiveras bl. a. av kravet på en fullgod arbetsmarknadspolitisk beredskap. För att de objekt som ingår i beredskapsreserven effektivt skall kunna utnyttjas, fordras att projekteringsarbetet är tillräckligt långt framskridet för att möjliggöra en igångsättning med kort varsel. Bl. a. av denna anledning förutsättes projekteringsanslaget kunna utnyttjas även för iordningställande av bygghandlingar (entreprenadhandlingar).

De för budgetåren 1960/61—1962/63 anvisade investeringsanslagen för ifrågavarande ändamål uppgår till sammanlagt 40 milj. kr. Genom den betydande projekteringsverksamhet som förekommit efter det nya systemets ikraftträdande hade detta belopp i sin helhet disponerats vid utgången av år 1962. Den kassamässiga belastningen var vid samma tidpunkt ca 25 milj. kr.

Redan under innevarande budgetår får man räkna med en fortsatt omfattande projekteringsverksamhet för den planerade ordinarie husbyggnadsverksamheten. I samband härmed bör erinras om att projekteringskostnaderna för byggnadsarbeten vid mentalsjukhusen fr. o. m. budgetåret 1962/63 belastar förevarande anslag (se prop. 1962: 76, s. 90; SU 129; rskr. 297). Därjämte är det från arbetsmarknadspolitisk synpunkt angeläget att reserven av färdigprojekterade husbyggnadsföretag förstärkes. En ytterligare medelsanvisning av 10 milj. kr. torde därför erfordras för innevarande budgetår. Till denna fråga torde jag få återkomma i annat sammanhang.

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår vill jag erinra om att förevarande anslag — såsom chefen för försvarsdepartementet tidigare denna dag anförte — i fortsättningen torde böra disponeras även för projektering av fortifikatoriska anläggningar. Med hänsyn härtill och med beaktande också av den planerade projekteringsverksamhetens omfattning i övrigt, föreslår jag att anslaget för budgetåret 1963/64 uppföres med 25 milj. kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa projekteringskostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 25 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Lars Wettergren

Register

Sid.

Kr.

1 ÖVERSIKT

DRIFTBUDGETEN

*Sjunde huvudtiteln***A. Finansdepartementet m. m.**

	Finansdepartementet:	
7	Avlöningar	5 336 000
8	Omkostnader	1 433 000
9	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	2 500 000
9	Extra utgifter	125 000
	Säger för finansdepartementet m. m.	9 394 000

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

	Kammarkollegiet:	
10	Avlöningar	1 550 000
11	Omkostnader	125 000
	Kammarrätten:	
12	Avlöningar	4 192 000
15	Omkostnader	157 000
16	Anskaffning av vissa inventarier m. m.	105 000
	Statistiska centralbyrån:	
17	Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	9 715 000
33	Omkostnader för verksamheten i allmänhet	5 595 000
39	Särskilda undersökningar	1 250 000
46	Utredningsinstitutet	1 000
47	Maskincentralen	*1 000
47	Kostnader för 1960 års folkräkning	200 000
48	Kostnader för specialredogörelser baserade på 1960 års folk- och bostadsräkningar	1 500 000
52	Kostnader för 1965 års folkräkning	150 000
54	Delegationen för statistikfrågor	240 000
	Folkbokföringen:	
55	Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer	85 000
56	Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen	152 000
56	Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.	2 358 000
	Konjunkturinstitutet:	
57	Avlöningar	811 000
62	Omkostnader	165 000
63	Särskilda undersökningar	390 000

* Beräknat belopp.

132 *Statsverkspropositionen år 1963: Bil. 9: Finansdepartementet*

Sid.		Kr.
	Statskontoret:	
68	Avlöningar	*3 815 000
68	Omkostnader	*461 000
	Riksrevisionsverket:	
68	Avlöningar	4 648 000
70	Omkostnader	787 000
	Matematikmaskinnämnden:	
71	Avlöningar	*3 260 000
71	Omkostnader	*785 000
72	Materiel m. m.	*700 000
72	Kostnader för maskintid vid andra datamaskiner än nämndens egna	*4 000 000
72	Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen	1 400 000
	Säger för allmänna centrala ämbetsverk m. m.	48 598 000

C. Skatte- och kontrollväsen

	Tullverket:	
73	Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen	5 017 000
76	Avlöningar till befattningshavare å tullstaten	79 560 000
84	Omkostnader	8 860 000
86	Anskaffning av viss materiel	1 400 000
	Kontrollstyrelsen:	
88	Avlöningar	3 048 000
89	Omkostnader	360 000
	Kontrollstyrelsens lokalförvaltning:	
90	Avlöningar	2 497 000
92	Omkostnader	695 000
	Mynt- och justeringsverket:	
93	Avlöningar	2 227 000
95	Omkostnader	253 000
96	Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.	270 000
	Statens justerare:	
97	Avlöningar	1 083 000
98	Omkostnader	146 000
	Riksskattenämnden:	
99	Avlöningar	876 000
101	Omkostnader	95 000
101	Avsättning till banktillsynens fond	445 000
102	Avsättning till fondtillsynens fond	55 000
102	Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond	100 000
102	Avsättning till sparbankstillsynens fond	450 000
102	Revision av sparbankernas förvaltning	530 000
103	Avsättning till försäkringsinspektionens fond	1 970 000
106	Stämpelomkostnader	1 255 000
106	Kostnader för årlig taxering m. m.	24 000 000
107	Kostnader för allmänna fastighetstaxeringen år 1965	200 000
108	Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden	11 000 000
108	Anmärkningsarvoden	1 000

Säger för skatte- och kontrollväsen 146 393 000

* Beräknat belopp.

D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.

Std.		Kr.
110	Ersättning till städerna för mistad tolag	41 000 000
111	Städers friheter	30 000
111	Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.	56 000 000
114	Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1957 års ortsavdragsreform, m. m.	410 000 000
116	Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform	290 000 000
	Säger för ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.	797 030 000

E. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
118	Byggnadsstyrelsens delfond	1 625 000
118	Generaltullstyrelsens delfond	610 000
118	Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.	340 000
119	Bilateralt finansiellt bistånd	20 000 000
126	Statens krigsförsäkringsnämnd m. m.	31 000
127	Bidrag till Föreningen fruktdrycker	25 000
127	Bidrag till vanföra ägare av motorfordon	600 000
	Säger för diverse	23 231 000
	Summa för driftbudgeten	1 024 646 000

KAPITALBUDGETEN**Statens allmänna fastighetsfond**

128	Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m.	140 000
-----	---	---------

Fonden för låneunderstöd

129	Bidrag till Internationella utvecklingsfonden	32 102 000
129	Kreditgivning m. m. för utvecklingsändamål	30 000 000
129	Lån för inrättande av alkoholfria restauranger	1 000

Fonden för förlag till statsverket

129	Vissa projekteringskostnader	25 000 000
	Summa för kapitalbudgeten	87 243 000

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1963

FÖRSTA SAMLINGEN

FJÄRDE BANDET

*Bilaga till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:
ecklesiastikdepartementet*

BILAGA 10 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1963

ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3
januari 1963.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASP-LING.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Edenman, och statsrådet af Geijerstam anmäler de frågor, som gäller utgifterna för budgetåret 1963/64 inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde, därvid departementschefen anmäler de under punkterna 1—75 och 88—341 upptagna frågorna och statsrådet af Geijerstam de under punkterna 76—87 upptagna frågorna.

ÖVERSIKT

Hela vårt utbildningsväsende präglas av en omfattande och i många stycken genomgripande utveckling. I enlighet med beslut vid fjolårets riksdag har planen för allmän övergång till grundskolororganisationen, avseende tiden fram till 1972, med samtidig avveckling av folkskola och realskola, nu börjat realiseras. Mot bakgrunden av arbetsmarknadens efterfrågan på kvalificerad arbetskraft och ungdomens efterfrågan på utbildningsplatser har gymnasieorganisationen det senaste årtiondet undergått en synnerligen kraftig utveckling. Yrkesutbildningen har på grundval av 1955 års reformbeslut utbyggts väsentligt såväl kvantitativt som kvalitativt. Också universitets- och högskoleväsendet utvecklas i snabb takt både genom ökade utbildningsresurser och genom förbättrade forskningsmöjligheter. För att möjliggöra denna expansion av utbildningsväsendet sker en fortgående utbyggnad av lärarutbildningen för samtliga utbildningsområden. Genom väsentligt ökade insatser på det studiesociala området har allt större befolkningsgrupper fått möjligheter att utnyttja de växande utbildningsresurserna.

En aktiv uppföljning av utbildningspolitiken liksom fortsatta ökade insatser på det allmänna kultur- och bildningsområdet präglar anslagsäskandena inom ecklesiastikdepartementets område även för det kommande budgetåret.

För närvarande arbetar ett flertal myndigheter och utredningar med långtidsplaner för utbyggnad av olika områden inom utbildningsväsendet. En sammanfattning av den hittillsvarande utvecklingen av elevantalet inom skilda utbildningsformer samt aktuella prognoser och planer rörande utvecklingen fram till 1970 av det totala elevantalet vid dessa utbildningsformer redovisas i följande diagram, av vilka även framgår hur stor del av ungdomen i skilda åldersgrupper, som befinner sig under utbildning. Det bör observeras att elever vid utbildningsanstalter jämväl utanför ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde medtagits i diagrammen.

Diagram 1. Antalet personer under utbildning inom skilda utbildningsområden åren 1950—1970

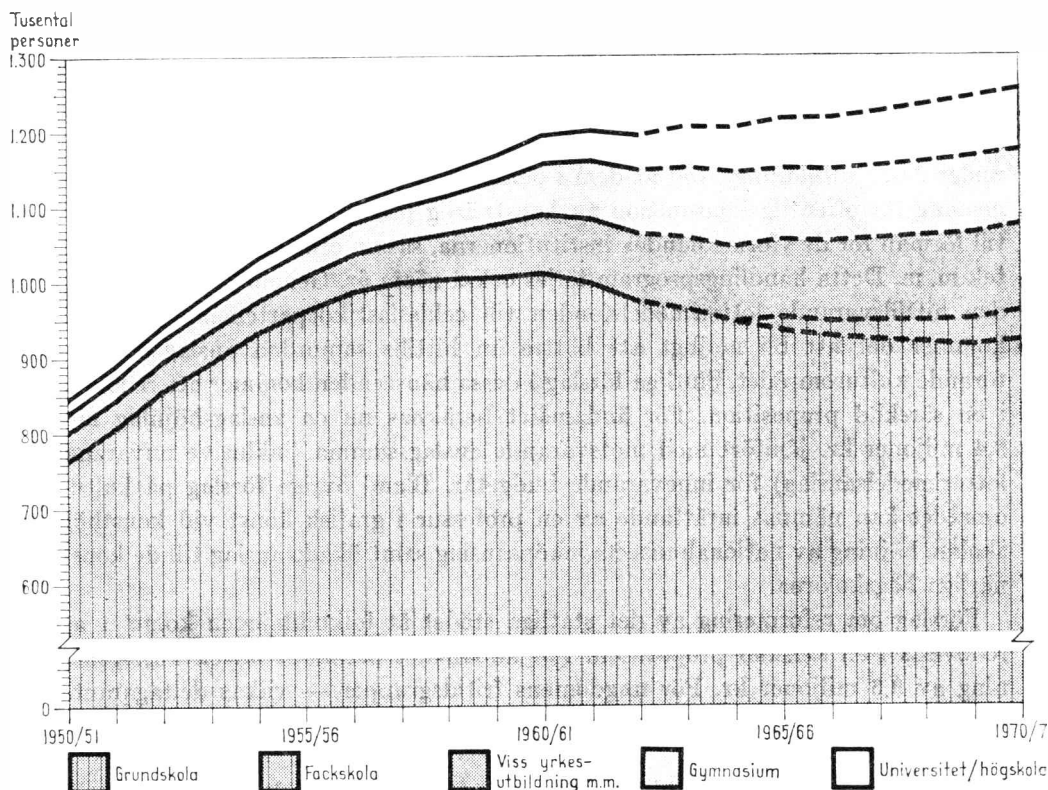
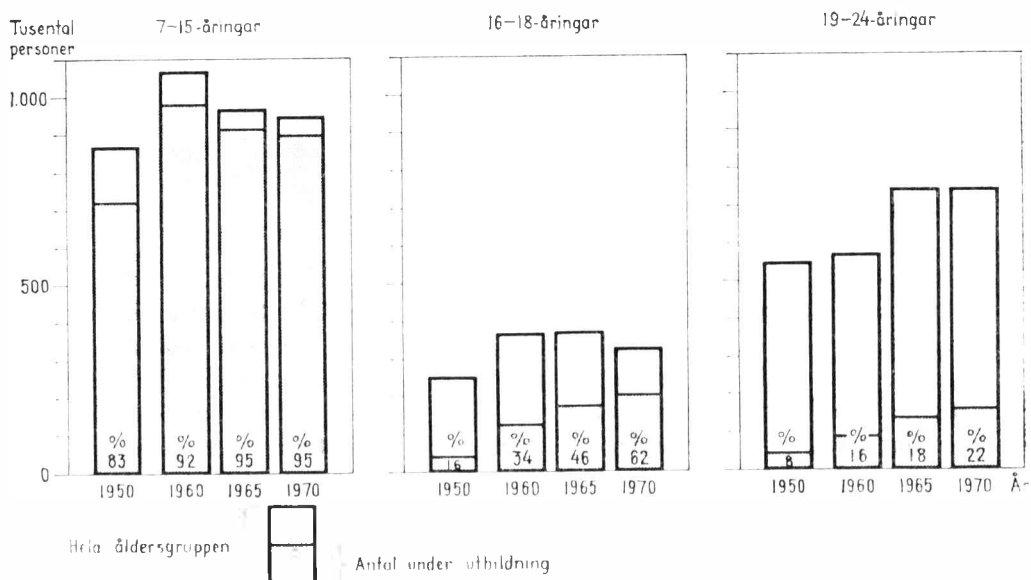

Diagram 2. Antalet personer under utbildning inom skilda åldersgrupper åren 1950—1970

Allmänna kultur- och bildningsändamål

Som ett led i utvecklandet av en god kulturmiljö i vårt samhälle har statens stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet samt annan kultur- och bildningsverksamhet undan för undan förstärkts. År 1961 godkände riksdagen ett handlingsprogram i fyra huvudpunkter, avseende ökat stöd åt kulturarbetare under deras utbildning, stöd åt dem i deras yrkesutövning, vidgat statligt engagemang för offentlig konsumtion av konstnärlig produktion och ökade insatser till förmån för de »förmedlande» institutionerna, såsom orkestrar, teatrar, bibliotek m. m. Detta handlingsprogram följes också nästa år. Genom överförandet av den hittillsvarande lotterimedelsfonden till ecklesiastikdepartementets område kommer det att bli möjligt att bättre än hittills samordna anslagspolitiken rörande kulturområdet. Slutliga förslag i dessa hänseenden kommer att redovisas i en särskild proposition. För ändamålet beräknas nu en anslagshöjning med 9,4 miljoner kr. jämfört med motsvarande anslagssumma (inklusive nuvarande lotterimedelsanslag) för innevarande budgetår. Bland övriga förslag på kulturområdet kan nämnas inrättande av en professur i grafisk konst vid konsthögskolan, höjning av nationalmuseets inköpsanslag samt ökade anslag till de konstnärliga högskolorna.

Förslag om reformering av det statliga stödet åt folkbildningen kommer att redovisas i en särskild proposition. För ändamålet beräknas nu en anslagshöjning av 3,6 miljoner kr. För ungdomens fritidsgrupper — vilkas deltagarantal ökat från ca 300 000 år 1955/56 till ca 1 200 000 år 1961/62 — räknas med ytterligare någon ökning.

För förstärkning av De blindas förenings talboksbibliotek beräknas en anslagsökning med 200 000 kr. Till en nybyggnad för Bibliotekstjänst AB föreslås ett räntefritt lån på 990 000 kr. De vetenskapliga biblioteken och arkiven får ökade resurser, varibland särskilt kan nämnas uppförandet av nybyggnad för riksarkivet.

I riksstatsförslaget för nästa budgetår upptas inte något anslag, motsvarande den för innevarande budgetår beslutade avsättningen om 5 miljoner kr. till svensk-finska kulturfonden.

Skolväsendet

En av de väsentligaste uppgifterna på utbildningsområdet gäller det successiva genomförandet av grundskolan, särskilt i vad avser de förbättringar av betingelserna för det dagliga skolarbetet, som i överensstämmelse med 1962 års riksdagsbeslut fordras för att målsättningen för grundskolan verkligen skall kunna realiseras. Bland förslag som framläggs i detta syfte kan nämnas en höjning med 2,2 miljoner kr. av bidragsanslaget för pedagogisk utrustning m. m. samt anslag med närmare 2 miljoner kr. för en första etapp i uppbyggandet av en regional

organisation av fortbildningskonsulenter. Vidare beräknas 11 av de länscentraler för pedagogiska hjälpmedel, som enligt fjolårets riksdagsbeslut successivt skall upprättas, kunna starta nästa år.

Till följd av den obligatoriska skolans tillväxt samt på grund av beslutade lönehöjningar ökas bidragsanslaget för driften av grundskolan med 200 miljoner kr. till 1 090 miljoner kr. Till följd av statsbidragssystemets utformning grundas anslagsberäkningen på förhållandena innevarande budgetår. Av ökningsbeloppet kan drygt 140 miljoner kr. hänföras till beslutade löneförhöjningar, medan återstoden sammanhänger med grundskolans utbyggnad. Under innevarande budgetår har sålunda bl. a. inrättats ca 1 100 nya adjunkts- och ämneslärtjänster på högstadiet samt ca 500 nya småskollärtjänster, medan antalet folkskollärartjänster minskats med omkring 725.

Anslagen till byggnadsbidrag inom det allmänna skolväsendet och yrkesskolväsendet kommer att redovisas i en särskild proposition. För ändamålet beräknas nu preliminärt en anslagshöjning av sammanlagt 20 miljoner kr.

Liksom vid några tidigare tillfällen har vederbörande myndigheter i sina anslagsäskanden för nästa budgetår bl. a. föreslagit ändring av statsbidragsgrunderna för vissa verksamhetsgrenar inom skolväsendet, syftande till viss förskjutning av kostnadsfördelningen mellan stat och kommun (eller motsvarande huvudmän). Dessa förslag har emellertid, bl. a. med hänsyn till pågående arbete inom 1958 års skatteutjämningskommitté, inte ansetts böra upptas till närmare prövning i budgetarbetet inför budgetåret 1963/64.

De personella och materiella resurserna vid de statliga skolorna för blind- och döva förstärkes ytterligare. Ny- och ombyggnaderna för dövskolorna i Vänersborg avslutas innevarande budgetår, liksom också byggnadsarbetena vid specialskolan för tal- och hörselskadade i Örebro. Simhalls- och gymnastikbyggnaderna vid blindinstitutet å Tomtebodas förutsättes kunna färdigställas under nästa budgetår. Uppförandet av ett nytt skolhem i Örebro för blind- och döva kommer även annat lyte beräknas kunna börja till våren. Vid förskolan i Boden för döva kommer inom kort att uppföras en musik- och lekruksbyggnad.

Den nuvarande skolan vid Charlottendal för barn med grava talskador förutsättes fortsätta sin verksamhet i avvaktan på resultatet av de ytterligare undersökningar om andra vårdmöjligheter, som bedömts nödvändiga. I samband därmed bör även prövas frågan om bättre vård- och undervisningsmöjligheter för hjärnskadade döva barn.

De stigande anspråken på ökade utbildningsmöjligheter har under efterkrigsperioden mer och mer förskjutits mot gymnasiesektorn, som därför undergått en synnerligen kraftig kvantitativ utveckling. Följande tablå, utvisande antalet examina, åskådliggör expansionen. Siffrorna för 1965 bygger på uppgifter om intagningens storlek i nybörjaravdelningarna.

	Allmänna g.	Tekniska g.	Handelsg.	Totalt
1945	4 200	400	500	5 100
1950	4 500	750	550	5 800
1960	9 100	1 200	1 100	11 400
1965	17 250	3 150	2 250	22 650

Innevarande år tar ca 14 % av en årskull studentexamen. För Europa har motsvarande siffra uppskattats till i genomsnitt 5 % och för USA till ca 30 %.

Det gymnasiala utbildningsstadiet är för närvarande föremål för översyn inom gymnasieutredningen. En provisorisk riktlinje för de närmaste årens handlande, såvitt gäller de tre nuvarande gymnasieformerna, är att starkt förskjuta den kvantitativa tyngdpunkten mot tekniska gymnasier och handelsgymnasier. Som riktpunkt för omfördelningen mellan de allmänna gymnasierna och fackgymnasierna av intagningskapaciteten — för närvarande knappt 80 % för de förra och drygt 20 % för de senare — har angivits, att under senare hälften av 1960-talet antalet nybörjare i de allmänna gymnasierna bör utgöra ca 60 % av det totala nybörjarantalet och i fackgymnasierna ca 40 % av samma antal. Beträffande den totala intagningskapacitetens ökning har samtidigt i den pågående utredningsverksamheten gjorts antagandet, att gymnasiefrekvensen, dvs. antalet nybörjare i förhållande till hela årskullen, skulle komma att öka från för närvarande drygt 20 % till ca 30 % år 1970. Härvid bör beaktas att den absoluta storleken av årskullarna i 17-årsåldern successivt sjunker under 1960-talet.

Såvitt gäller antalet intagningsavdelningar i det allmänna gymnasiet hösten 1963 har skolöverstyrelsen i sina anslagsäskanden mycket preliminärt räknat med en minskning från 762 till ca 740 avdelningar.

Beträffande de tekniska gymnasierna räknas med att antalet intagningsavdelningar hösten 1963 kommer att öka med ca 15 från 167 till 182. Vid handelsgymnasierna räknas likaledes med ca 15 nya intagningsavdelningar, vilket innebär en ökning från 139 till 154.

Vid de allmänna gymnasierna föreslås 148 nya lektorstjänster. För de tekniska gymnasiernas del beräknas 100 nya lektorat och för handelsgymnasierna 60. För fackgymnasierna, vilkas totala klassantal på grund av tidigare beslutade och nu förutsedda intagningsökningar kommer att stiga med närmare 200, tillkommer utöver de nya lektoraten ytterligare en betydande lärarförstärkning.

De kommunala gymnasierna i Klippan, Kramfors, Ljunby, Nybro och Ronneby föreslås skola förstatligas. Ett nytt korrespondensgymnasium förutsättes komma att upprättas i Sveg. Tre nya tekniska gymnasier beräknas tillkomma nästa budgetår, förlagda till Göteborg, Karlskoga och Motala. Principbeslut föreslås om ytterligare två tekniska gymnasier fr. o. m. läsåret 1964/65, förlagda till Sundsvall och Umeå landskommun.

Som ett led i förbättringen av resurserna för vuxenutbildningen kommer i särskild proposition att föreslås statsbidrag till vissa kvällsgymnasier.

Förslag om förbättring av rektorernas arbetssituation vid vissa statliga skolor förutsättes komma att redovisas närmare i särskild proposition. För ändamålet beräknas nu anslagshöjningar med sammanlagt 2,4 miljoner kr.

I enlighet med beslut av fjolårets riksdag kommer nästa budgetår att startas försöksverksamhet med fackskolor. För ändamålet beräknas nu en statsbidragsutgift av i runt tal 1 miljon kr.

Yrkesskolväsendet har undergått en snabb utveckling under det senaste årtiondet. Det belyses av uppgifterna i följande tablå om antalet elever i heltidskurser om minst fem månaders längd vid centrala, kommunala och enskilda yrkesskolor (exklusive företagsskolor).

	Industri och hantverk	Handel och kontor	Husligt arbete, värdyrken	Totalt
1950	8 200	2 800	1 900	12 900
1955	11 300	5 100	3 000	19 400
1961	30 500	12 700	7 900	51 100

För statsbidrag till centrala yrkesskolor beräknas anslagshöjningar med 4 miljoner kr. och till lokala yrkesskolor med 3 miljoner kr. I samband härmed förutsättes att inbyggda skolor även inom handelns område blir statsbidragsberättigade.

Antalet statsbidragsberättigade folkhögskolor är för närvarande 98. Nästa budgetår förutsättes ytterligare en folkhögskola bli berättigad till statsbidrag. Vidare framlägges förslag om Sveriges deltagande i upprättandet av en nordisk folklig akademi, anknuten till nordiska folkhögskolan i Kungälv.

Högre utbildning och forskning

De av 1960 års riksdag godkända riktlinjerna för utbyggande av universitet och högskolor m. m. under 1960-talet kan sammanfattas i följande huvudpunkter: universitet och högskolor byggs under första hälften av 1960-talet ut i betydande omfattning, särskilt inom de sektorer som har begränsad (»spärrad») intagning; de statliga insatserna på de postgymnasiala fackutbildningslinjernas område ökas kraftigt under 1960-talet; den fortlöpande utbildnings- och yrkesprognostiska utredningsverksamheten förstärkes; yrkesvägledningen i gymnasierna intensifieras; det studiesociala stödet utformas med inriktning på likartade utgångspunkter för samtliga studerande vid skilda utbildningslinjer efter gymnasiestadiet.

1961 och 1962 års riksdagar har fattat en rad beslut på basis av flertalet punkter i programmet. De beslut, som gällt punkt 1, har i vissa avseenden inneburit, att ramen för programmet utvidgats.

De spärrade utbildningslinjerna vid universitet och högskolor kommer enligt hittills fattade beslut och avlämnade konkreta förslag att utbyggas enligt följande tidsschema. Siffrorna anger antalet nybörjarplatser.

Läsår	Tekn. högsk.	Med. fak.	Tandl.- högsk.	Farm. apot.	inst. rec.	Handels- högsk.	GCI	Jordbr.- högsk.	Totalt
1960/61	1 056	453	240	80	180	345	75	125	2 579
1961/62	1 131	475	240	80	180	575	100	125	2 906
1962/63	1 353	546	260	80	180	675	100	125	3 319
1963/64	1 586	546	260	80	180	675	100	125	3 552
1964/65	1 741	546	260	80	180	675	100	125	3 707
1965/66	1 911	678	360	80	180	675	100	125	4 109

För de laborativa ämnena vid de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna pågår utbyggnad av utbildningsplatserna för 2-betygsstuderande i stort sett enligt 1960 års plan.

Till följd av den stora ökningen i studentexaminationen växer rekryteringsunderlaget för universitet och högskolor i mycket snabb takt. Samtidigt kan konstateras, att intresset för fortsatta universitets- och högskolestudier bland de nyexaminerade studenterna fortsätter att växa.

Man har därför anledning räkna med att tillströmningen till universitet och högskolor kan komma att öka i en sådan omfattning, att nu gällande förutsättningar om studentantalets storlek för planeringsarbetet med utbyggnaden av universitet och högskolor (i generalplaner, programkommittéer m. m.) behöver omprövas. Ett ytterligare skäl för en dylik omprövning är de nya bedömningar av behovet i framtiden av skilda slag av kvalificerad arbetskraft, som gjorts under de senaste åren.

Mot bakgrunden därav har inom ecklesiastikdepartementets prognos- och planeringsgrupp nyligen färdigställts dels en promemoria rörande det högre utbildningsväsendets fortsatta utbyggnad under senare delen av 1960-talet, dels vissa statistiska sammanställningar över tendenserna på akademikernas arbetsmarknad fram till mitten av 1970-talet (SOU 1962: 55). Promemorian jämte de statistiska sammanställningarna är för närvarande föremål för remissbehandling hos ett stort antal myndigheter och organisationer.

En väsentlig punkt i den utbyggnad av universitet och högskolor, som nu pågår, gäller iordningställandet av nya lokaler för utbildningen och forskningen. På basis av framlagda byggnadsprogram respektive huvudhandlingar fattar Kungl. Maj:t successivt beslut, vilka ligger till grund för de äskanden som görs rörande anslag på kapitalbudgeten. Den egentliga byggnadsverksamheten avseende universitets- och högskoleinstitutioner beräknas innevarande budgetår bli avsevärt mycket större än föregående budgetår. Under 1961/62 var den totala medelsförbrukningen för byggnadsverksamheten för universitet och högskolor

34,4 miljoner kr. Innevarande budgetår beräknas den bli drygt 70 miljoner kr. och nästa budgetår uppskattas den överstiga 80 miljoner kr. Den mest omfattande byggnadsverksamheten innevarande och nästa budgetår väntas i Göteborg, där utbyggnaden av Chalmers tekniska högskola och universitetets matematisk-naturvetenskapliga institutioner nu är mycket betydande; totalt beräknas under de två åren byggas för närmare 55 miljoner kr. I Lund kommer byggnadsverksamheten att särskilt under nästa budgetår bli mycket stor, då ett flertal av institutionerna för den nya tekniska högskolan beräknas vara under byggnad. Sammanlagt kommer innevarande och nästa budgetår att byggas för mer än 40 miljoner kr. i Lund. I Stockholm kommer utbyggnaden av anläggningarna i Frescati att påbörjas innevarande och nästa budgetår, men först budgetåret 1964/65 beräknas byggnadsarbetena där nå en större omfattning. Vid tekniska högskolan i Stockholm har den andra utbyggnadsetappen påbörjats, men även för denna högskolas del förutses den mest omfattande byggnadsverksamheten komma att inträda först efter budgetåret 1963/64. I Uppsala kommer byggnadsverksamheten de närmaste åren att bedrivas i förhållandevis måttlig omfattning. I Umeå slutligen, där under nästa budgetår även matematisk-naturvetenskaplig och samhällsvetenskaplig utbildning och forskning beräknas kunna starta, kommer byggnadsverksamheten det närmaste budgetåret i första hand att avse områdesplanering. Bygandet av de medicinsk-teoretiska institutionerna beräknas dock komma att påbörjas under nästa budgetår, var-efter de följande åren en omfattande statlig byggnadsverksamhet kan förväntas.

Uppbyggandet av nya institutioner för i första hand medicin, naturvetenskap och teknik kommer att skapa inte bara möjligheter till en utökad utbildning utan jämväl lokal- och utrustningsmässiga förutsättningar för en betydande ökning av grundforskningspotentialen.

Omfattande förstärkningar av de personella resurserna inom universitets- och högskoleorganisationen föreslås komma till stånd. Enligt de i statsverkspropositionen framlagda förslagen kommer nästa budgetår att inrättas sammanlagt 52 nya professurer och laboraturer (motsvarande). Därav kan — förutom dem som tillkommer i enlighet med tidigare principbeslut m. m. — här nämnas bl. a. professurer i barnpsykiatri (Uppsala), anesthesiologi (karolinska institutet), arbetsfysiologi (GCI), engelska (Lund), vetenskapsteori (Göteborg), ekonomisk geografi (Lund) och teletrafiksystem (tekniska högskolan i Stockholm). Där-jämte förordas inrättande fr. o. m. budgetåret 1964/65 av en professur i företags-ekonomi (Stockholm). För nästa budgetår föreslås vidare inrättande av 36 nya ordinarie universitetslektorat, 14 docent- eller forskardocenttjänster, 5 särskilda forskartjänster, 14 forskarassistenttjänster, 6 tjänster för kvalificerade medhjälpare samt ett stort antal biträdestjänster i övrigt. Till detta kommer det antal befattningar som universitetslektorer, assistenter och amanuenser, som förut-sättes komma att inrättas vid de matematisk-naturvetenskapliga och humanis-tiska fakulteterna enligt gällande bestämmelser rörande tillämpningen av den s. k. automatiken, samt det antal befattningshavare, som kommer att kunna

anställas med medel från de statliga forskningsråden samt andra forskningsanslag från svenska och utländska fonder och inrättningar. Anslagen till de under ecklesiastikdepartementet hörande forskningsråden uppgår innevarande budgetår till sammanlagt 25,5 miljoner kr. För nästa budgetår föreslås att dessa anslag höjs med sammanlagt 6,4 miljoner kr. till en total anslagssumma av 31,9 miljoner kr. Den försvarsmedicinska forskningsverksamhetens organisation kommer att behandlas i särskild proposition. Anslagsökningar på sammanlagt 2,8 miljoner kr. förordas beträffande Sveriges deltagande i det europeiska samarbetet inom kärnforskningen (CERN) och rymdforskningen (ESRO).

I detta sammanhang bör också nämnas, att de medel som beräknas för inredning och utrustning av nya lokaler inom universitets- och högskoleväsendet m. m. — för 1963/64 beräknas en förbrukning av ca 25 miljoner mot ca 16 miljoner kr. för 1962/63 — i betydande omfattning kommer forskningsverksamheten till godo.

I särskild proposition avses komma att redovisas vissa förslag rörande utbyggnad av socionomutbildningen. Av övriga förslag som framförs kan här nämnas en utbyggnad av journalistutbildningen samt en särskild utbildning i textillära vid Chalmers tekniska högskola som ett led i uppbyggandet av den nordiska hushållshögskolan.

Lärarytildning

Betydande insatser för att förbättra och förstärka lärarytildningen för olika skolformer förordas. I särskild proposition kommer att framläggas förslag bl. a. om ökad förskollärarytildning, fortsatt utbyggnad av anordningarna för praktisk utbildning av lärare i läroämnena samt ökade resurser för decentraliserad lärarytildning i matematisk-naturvetenskapliga och tekniska ämnena. Vidare förordas olika åtgärder för att i övrigt förbättra lärarsituationen vid de tekniska gymnasierna. Däremot förutsättes ej någon ytterligare kurs av nuvarande typ i syfte att utbilda yrkesverksamma gymnasieingenjörer till lärare inom den tekniska gymnasieorganisationen.

Studiesociala ändamål

Det studiesociala området är för närvarande föremål för översyn av studiesociala utredningen och studiehjälpsutredningen. I avvaktan på resultatet av detta utredningsarbete föreslås i huvudsak endast sådana förändringar som sammanhänger med ökat studerandeantal inom skilda utbildningsformer. Härutöver kan nämnas förslag om vissa studiesociala förmåner till deltagare i biblioteksutbildning och om viss förbättring av lånen till inventarier i studentbostäder.

Sammanställning

Förändringarna inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde i förhållande till riksstaten för budgetåret 1962/63 framgår av följande (miljoner kr.).

Driftbudgeten

Åttonde huvudtiteln	Anvisat 1962/63	Förslag 1963/64	Ökning el. minskning
A. <i>Ecklesiastikdepartementet</i>	5,9	6,7	+ 0,8
B. <i>Allmänna kultur- och bildningsändamål</i>	70,1	109,5	+ 39,4
a) Konst, litteratur, musik m.m.	5,4	42,8	+ 37,4
b) Arkiv, bibliotek, museer m.m.	17,7	20,1	+ 2,4
c) Frivilligt folkbildningsarbete, ungdomsverksamhet m.m.	38,9	42,9	+ 4,0
d) Internationellt-kulturellt samarbete	8,1	3,7	— 4,4
C. <i>Kyrkliga ändamål</i>	7,0	7,5	+ 0,5
D. <i>Skolväsendet</i>	1 674,7	1 965,1	+ 290,4
a) Centrala och regionala myndigheter m.m.	22,4	25,4	+ 3,0
b) Pedagogiskt utvecklingsarbete	4,4	4,5	+ 0,1
c) Det obligatoriska skolväsendet	977,6	1 185,0	+ 207,4
d) Gymnasier m.m.	362,0	408,6	+ 46,6
e) Yrkesskolor m.m.	131,2	139,2	+ 8,0
f) Folkhögskolor	19,8	26,3	+ 6,5
g) Investeringsbidrag	157,3	176,1	+ 18,8
E. <i>Högre utbildning och forskning</i>	263,8	320,3	+ 56,5
a) Centrala myndigheter m.m.	1,1	1,5	+ 0,4
b) Universiteten m.m.	148,8	181,1	+ 32,3
c) Tekniska högskolorna	48,0	58,9	+ 10,9
d) Högre konstnärlig utbildning	3,8	4,6	+ 0,8
e) Gemensamt för universitet och högskolor	1,9	2,6	+ 0,7
f) Vissa forskningsändamål	45,2	56,6	+ 11,4
g) Inredning och utrustning	15,0	15,0	—
F. <i>Läro- och lärarutbildning</i>	84,1	103,8	+ 19,7
a) Klass- och ämnesläro- och lärarutbildning m.m.	62,8	82,2	+ 19,4
b) Övnings- och yrkesläro- och lärarutbildning	16,1	16,0	— 0,1
c) Fortbildning m.m.	5,2	5,6	+ 0,4
G. <i>Studiesociala ändamål</i>	181,5	193,2	+ 11,7
H. <i>Diverse</i>	30,0	37,3	+ 7,3
Summa för driftbudgeten	2 317,1	2 743,4	+ 426,3

Kapitalbudgeten

Statens allmänna fastighetsfond	44,7	74,5	+ 29,8
Statens utlåningsfonder	33,0	31,3	— 1,7
Fonden för låneunderstöd	1,4	1,4	—
Summa för kapitalbudgeten	79,1	107,2	+ 28,1
Totalt för ecklesiastikdepartementet	2 396,2	2 850,6	+ 454,4

Den nettohöjning under driftbudgeten, som kan anses vara av närmast automatisk natur, kan uppskattas till omkring 360 miljoner kr. och den icke-automatiska nettoökningen till i runt tal 60 miljoner kr.

DRIFTBUDGETEN*Åttonde huvudtiteln***A. Ecklesiastikdepartementet****[1] 1. Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 305 000	2 358 680
1962/63	2 393 000	
1963/64 (förslag)	3 141 000	

I samband med de ändringar beträffande departementsindelningen, som chefen för justitiedepartementet redovisat vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, bör inom ecklesiastikdepartementet inrättas en särskild avdelning för handläggning av samtliga de ärenden och övriga frågor rörande allmänna kultur- och bildningsändamål samt högre konstnärlig utbildning, som fr. o. m. den 1 juli 1963 kommer att höra till departementets verksamhetsområde. Med hänsyn härtill föreslår jag, att på personalförteckningen för departementet upptas nya tjänster för följande befattningshavare, nämligen en avdelningschef i Br 4 och — genom överflyttning från handelsdepartementet — en byrådirektör i Ao 27 samt vidare en förste kanslisekreterare i Ao 23, en kontorist i Ao 9 och ett kanslibiträde i Ao 7.

Jag föreslår vidare, att en befintlig tjänst som förste kanslisekreterare i Ag 23 upptas som extra ordinarie i Ae 23 på personalförteckningen.

Anslagsposten till expertis och tillfällig arbetskraft torde med hänsyn till belastningen och till tillkomsten av avdelningen för kulturärenden böra uppräknas med 245 000 kr.

För förstärkning av biträdespersonalen m. m. beräknar jag under icke-ordinarieposten ett ökat medelsbehov av 45 000 kr.

Med hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel för uppflyttning av fem kanslibiträdestjänster i Ae 7 till kontoristtjänster i Ae 9.

Anslaget torde, inberäknat automatiska utgiftsförändringar, böra uppföras med 3 141 000 kr., vilket innebär en ökning med 748 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för ecklesiastikdepartementet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöning till departementschefen	54 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	1 076 000
3. Arvode bestämt av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	2 100
4. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	460 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	720 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	792 000
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	36 900
Summa kr.	3 141 000

c) till *Ecklesiastikdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 141 000 kr.

[2] 2. *Ecklesiastikdepartementet*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	141 000	202 621
1962/63	200 000	
1963/64 (förslag)	290 000	

Anslaget torde med hänsyn till föreslagen personalökning och därav följande omkostnadsstegring samt med beaktande av anslagsbelastningen böra uppräknas med 90 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ecklesiastikdepartementet*: Omkostnader för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 290 000 kr.

[3] 3. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 010 000 ¹	2 072 247
1961/62	3 050 000 ²	2 921 254
1962/63	3 000 000	
1963/64 (förslag)	3 000 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

¹ Härav å tilläggsstat II 240 000 kr.

² Härav å tilläggsstat II 1 350 000 kr.

[4] **4. Extra utgifter**

Detta reservationsanslag är nu uppfört med 275 000 kr. Anslaget belastas årligen av en mängd utgifter av skilda slag, vilka inte ansetts vara av sådan natur, att särskilda anslag för ändamålen bort anvisas under åttonde huvudtiteln, och därjämte av åtskilliga tillfälliga utgifter såsom resebidrag, vissa kostnader i samband med besök av utländska studiedelegationer o. d. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 25 000 kr., och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

B. Allmänna kultur- och bildningsändamål

a) Konst, litteratur, musik m. m.

[5] 1. Stöd åt konstnärlig verksamhet m. m.

Under riksstatens åttonde huvudtitel är för innevarande budgetår bl. a. uppförda *vissa anslag till konst, litteratur, musik m. m.* Ett sammanlagt belopp av 5 142 000 kr. har anvisats för följande anslagsändamål, nämligen 23 000 kr. till statens konstråd, 500 000 kr. till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader, 840 000 kr. till konstnärsstipendier, 100 000 kr. till utställningar av svensk konst i utlandet, 2 020 000 kr. till ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m., 100 000 kr. till stipendier åt författare av hög litterär förtjänst, 10 000 kr. till bidrag till samfundet De nio, 14 000 kr. till teaterrådet, 1 500 000 kr. till kvalitetsstöd till svensk filmproduktion och 35 000 kr. till bidrag till barnfilmkommittén. I fråga om dessa ändamål har från vederbörande myndigheters sida avgivits förslag till anslagsäskanden för nästa budgetår. Därjämte föreligger en rad förslag om ökat statligt stöd till nya eller närbesläktade verksamheter inom den sektor av kulturlivet, som omfattar i huvudsak konst, litteratur, musik, teater och film.

Som redovisats vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har Kungl. Maj:t den 19 september 1962 beslutit, att *lotterimedelsfonden* fr. o. m. budgetåret 1963/64 skall höra till ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde. Det anslag av 28 000 000 kr. som för innevarande budgetår anvisats för avsättning till fonden är nu uppfört under riksstatens tionde huvudtitel.

Beredningen av frågan om medelsanvisning för nästa budgetår till de nu berörda utgiftsändamålen är ännu inte avslutad. I riksstatsförslaget torde böra upptagas ett preliminärt beräknat belopp av sammanlagt 42 542 000 kr. Beloppet bör uppföras under rubriken Stöd åt konstnärlig verksamhet m. m. I förhållande till den sammanlagda medelsanvisningen för innevarande budgetår under åttonde och tionde huvudtitlarna till här berörda ändamål innebär det angivna beloppet en höjning med 9 400 000 kr.

Vid denna preliminära anslagsberäkning har beaktats medelsbehovet för en ytterligare höjning under nästa budgetår av det statliga teater- och orkesterstödet till följd av avtalsenliga löneförbättringar för i denna verksamhet engagerade personalgrupper. Vidare har hänsyn tagits till vissa förslag om höjning av redan befintliga anslag. Vid beräkningen av det preliminära beloppet har även beaktats behovet av en utvidgning och viss nyinriktning av det statliga kulturstödet.

Under åberopande av vad jag här anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Stöd åt konstnärlig verksamhet m. m.* för budgetåret 1963/64 beräkna ett anslag av 42 542 000 kr.

[6] 2. Statens biografbyrå: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	217 000	211 160
1962/63	217 000	
1963/64 (förslag)	236 000	

Direktören för biografbyrån föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 18 300 kr. Højningen betingas, förutom av kostnadsförändringar av automatisk natur, av följande förslag, nämligen dels förändring av en tjänst som kontorsbiträde till tjänst som kanslibiträde, dels højning av vissa arvoden åt extra filmcensor, censorssuppleanter samt ledamöter, suppleanter och sekreterare i statens filmgranskningsråd. I anslagsframställningen för nästa budgetår har vidare erinrats om den omfördelning mellan anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till övrig icke-ordinarie personal, som vidtagits i avlöningsstaten för innevarande budgetår till följd av att en av tjänsterna som tekniker i Ao 10 under budgetåret uppehålls av en extra tjänstman i Ag 10. Då denna anordning icke kommer att tillämpas under nästa budgetår föreslås en återgång till den före innevarande budgetår tillämpade fördelningen mellan anslagsposterna i fråga.

Departementschefen. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel till ett kanslibiträde i Ao 7 i stället för ett kontorsbiträde.

Vid en redan företagen arvodesreglering har arvodena till extra filmcensor, censorssuppleanter samt ledamöter, suppleanter och sekreterare i statens filmgranskningsråd höjts i enlighet med föreliggande förslag.

Till följd av vad jag här anført och då de framlagda beräkningarna i övrigt inte ger mig anledning till erinran torde anslaget för nästa budgetår böra höjas med 19 000 kr. och således uppföras med $(217\,000 + 19\,000 =) 236\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens biografbyrå, som föranledes av vad jag i det föregående anført;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens biografbyrå, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	106 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	79 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	46 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>för-</i> <i>slagsvis</i>	2 000
Summa kr.	236 000

c) till *Statens biografbyrå*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 236 000 kr.

[7] 3. *Statens biografbyrå*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	16 000	18 589
1962/63	17 000	
1963/64 (förslag)	33 000	

I fråga om detta förslagsanslag föreslår *direktören för biografbyrån* för nästa budgetår en höjning med 600 kr. Medelsåtgången under anslagsposterna till sjukvård m. m. och reseersättningar motiverar enligt framställningen en höjning med 100 kr. respektive en minskning med 400 kr. av dessa poster (nu 500 respektive 2 700). Vidare föreslås i fråga om anslagsposten till *expenser* — nu 13 800 kr. — en höjning med 900 kr., som främst föranledes av ökade kostnader för städning och rehallning samt ett ökat medelsbehov för inköp och underhåll av möbler m. m.

I särskild framställning har *direktören för biografbyrån* samtidigt begärt 14 900 kr. för att kunna ersätta ett numera helt förslitet ljudbord för bl. a. efterkontroll och klippning av censurgranskad film.

Departementschefen. Jag biträder föreliggande förslag och förordar att anslaget höjes med 16 000 kr. Jag räknar därvid med en höjning av anslagsposten till sjukvård med 200 kr. och av anslagsposten till *expenser* med 16 200 kr., varav 15 000 kr. är att betrakta som engångsanvisning. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (17 000 + 16 000 =) 33 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biografbyrå*: *Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 33 000 kr.

b) Arkiv, bibliotek, museer m. m.**[8] 4. Riksarkivet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 385 000	1 384 869
1962/63	1 409 000	
1963/64 (förslag)	1 615 000	

Riksarkivet har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförstärkningar

1. Arkivarie i Ae 23 (andra byrån).
2. Kanslibiträde i Ae 7 (andra byrån).

Ändrad lönegradsplacering för vissa tjänstinnehavare

3. Förste arkivarie i Ao 27 i stället för arkivarie i Ao 23 (medeltidssektionen).
4. Arkivarie i Ao 25 i stället för i Ao 23 (riksarkivets expedition).
5. Tre arkivarier i Ae 23 i stället för i Ae 21.
6. Personlig tjänst som sigillkonservator för konserveringsassistenten S. D. Hallberg och samtidigt vakanssättning av den av honom nu innehavda tjänsten.
7. Arkivassistent i Ae 15 i stället för i Ae 12.
8. Två assistenter i Ae 13 i stället för i Ae 10.
9. Registrator i Ao 11 i stället för i Ao 9.
10. Expeditionsassistent i Ao 10 i stället för expeditionsvakt i Ao 9.
11. Tre expeditionsbiträden i Ao 9 i stället för expeditionsvakter i Ao 7.
12. Förste fotograf i Ae 11 i stället för fotograf i Ae 9.
13. Fotograf i Ae 9 i stället för fotobiträde i Ae 7.
14. Två kontorister i Ao 9 i stället för kanslibiträden i Ao 7.
15. Kanslibiträde i Ae 7 (halvtid) i stället för kontorsbiträde i reglerad beföringsgång (halvtid).

Till stöd för det under *punkt 2* redovisade förslaget om inrättande av en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 vid andra byrån anför riksarkivet huvudsakligen följande.

I utbyggnadsplanen för riksarkivets andra byrå ingår också ett kanslibiträde i Ae 7. Redan den utbyggnad, som nu kommit till stånd, har medfört en sådan ökning av kontorsarbetet, att det synes i hög grad önskvärt, att denna tjänst redan nu inrättas. Härigenom skulle också arbetet på byrån kunna rationaliseras och arbetseffekten i motsvarande mån ökas genom att rutinbetonade arbetsuppgifter såsom förande av olika register och liggare avlastas från byråns övriga för sådana uppgifter överkvalificerade personal.

Departementschefen. Jag finner det från effektivitetssynpunkt angeläget att den för den viktiga gallringsservicen avsedda personalen vid riksarkivets andra byrå avlastas arbetsuppgifter av mera rutinbetonad karaktär. I överensstämmelse med riksarkivets förslag förordar jag därför, att en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 inrättas vid byrån. Jag beräknar för tjänsten erforderliga medel för nästa budgetår.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel till en kansli-skrivare i Ao 11 och ett kanslibiträde i Ae 7 med halvtidstjänstgöring i stället för en kontorist i Ao 9 respektive ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång med halvtidstjänstgöring.

I övrigt ifrågasätter jag inga andra ändringar beträffande detta anslag än sådana som betingas av utgiftsökningar av automatisk natur.

Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med (1 409 000 + 206 000 =) 1 615 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för riksarkivet, som föranledes av vad jag i det föregående anför;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksarkivet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	553 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	558 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	478 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	21 800
Summa kr.	1 615 000

b) till *Riksarkivet*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 615 000 kr.

[9] 5. Riksarkivet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	116 000	112 875
1962/63	107 000	
1963/64 (förslag)	110 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår riksarkivets förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av riksarkivet för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departementets anslagsberäkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	1 500	—	+ 2 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	4 700	+ 250	+ 200
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>			
a) Bränsle och lyse, <i>förslagsvis</i>	80 000	— 5 000	— 5 000
b) Övriga <i>expenser</i>	71 200	+ 3 800	+ 3 800
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	6 000	—	of.
5. Övriga <i>utgifter</i> :			
a) Reproduktionsverksamheten, <i>för-</i> <i>slagsvis</i>	14 750	—	of.
b) Materiel för bokbindning och konservering m. m., <i>förslagsvis</i> . .	14 200	+ 2 700	+ 2 000
c) Heraldiska ritningar, <i>förslagsvis</i>	6 000	—	of.
Summa kr.	198 350	+ 1 750	+ 3 000

Särskilda uppbördsmedel

6. Försäljningsmedel för publikationer	350	—	of.
7. Inkomster av reproduktionsverksamheten	40 000	—	of.
8. Inkomster av bokbinderiets beställningsarbeten	16 000	—	of.
9. Inkomster av den heraldiska verksamheten	35 000	—	of.
Nettoutgift kr.	107 000	+ 1 750	+ 3 000

Av riksarkivets framställning inhämtas bl. a. följande.

2. Den begärda ökningen sammanhänger med den föregående budgetår genomförda höjningen av traktamentsersättningarna.

3 a. Den föreslagna minskningen av medelsanvisningen till bränsle och lyse motiveras med belastningen under de senaste budgetåren.

3 b. Kostnaderna för städning och nattbevakning beräknas öka med hänsyn till senast vidtagna höjningar av de avtalsmässiga lönerna för berörda personal och är således av automatisk natur.

5 b. Till stöd för den föreslagna höjningen av delposten till materiel för bokbindning och konservering återopas främst prisstegringar.

Departementschefen. Detta anslag torde i enlighet med vad som angivits i departementsberäkningen böra för nästa budgetår uppföras med (107 000 + 3 000 =) 110 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till Riksarkivet: *Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 110 000 kr.

[10] 6. Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten

I enlighet med en av riksarkivet gjord framställning torde detta anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 9 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 kr.

[11] 7. Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fäderneslandets historia

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 000	—
1962/63	5 000	
1963/64 (förslag)	2 000	

Riksarkivet hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår sänkes med 3 000 kr. till 2 000 kr. Som motivering anføres, att oförutsedda omständigheter försenat publiceringen av de delar av serierna Svenska riksdagsakter och Svenska riksrådets protokoll, beträffande vilka arbeten pågår. Den tidsplan, med vilken riksarkivet räknade i föregående års anslagsäskanden, uppges sålunda ha i vissa avseenden måst förskjutas ett år framåt. Härtill kommer att viss behållning kan beräknas uppkomma på anslaget.

Departementschefen. Detta anslag torde i enlighet med riksarkivets förslag böra för nästa budgetår uppföras med (5 000—3 000 =) 2 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fäderneslandets historia*, för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 kr.

[12] 8. Landsarkiven: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 129 000	1 138 050
1962/63	1 204 000	
1963/64 (förslag)	1 437 000	

I sina anslagsäskanden beträffande landsarkiven för nästa budgetår har *riksarkivet* dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförstärkningar

1. Konserveringsbiträde i reglerad befordringsgång vid arkivet i Lund.
2. En arkivarie i Ao 23 vid vartdera av landsarkiven i Lund och Göteborg.
3. En arkivassistent i Ae 13 vid ettbart av arkiven i Uppsala, Vadstena, Lund, Göteborg och Härnösand.
4. Ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång vid vartdera av arkiven i Uppsala och Vadstena.

Andrad lönegradsplacering för vissa tjänst innehavare

5. Landsarkivarie i Bo 1 i stället för Ao 27 vid ettvart av arkiven i Uppsala, Vadstena, Lund, Göteborg och Härnösand.
6. Landsarkivarie i Ao 27 i stället för i Ao 25 vid vartdera av arkiven i Visby och Östersund.
7. Arkivarie i Ao 23 i stället för i Ao 21 vid arkivet i Uppsala.
8. Arkivarie i Ae 23 i stället för i Ae 21 vid vartdera av arkiven i Vadstena och Härnösand.
9. Arkivassistent i Ae 13 i stället för i Ae 10 vid ettvart av arkiven i Uppsala, Vadstena, Lund, Göteborg och Härnösand.

Övrigt

10. Medelsanvisning för kvällsöppethållande vid arkivet i Vadstena.

Till stöd för de under *punkterna 2, 3, 4 och 10* redovisade förslagen anför riksarkivet huvudsakligen följande.

2—4. Två arkivarier, fem arkivassistenter och två kontorsbiträden för gallringsverksamheten.

I anslagsäskandena för budgetåret 1959/60 framlade riksarkivet ett förslag till normalstat (minimistat) för landsarkiven. Detta avsåg att skapa möjligheter att genom lämpligt sammansatta arbetsgrupper lämna ett aktivt bistånd åt de arkivbildande myndigheterna framför allt vid gallringen. I nära överensstämmelse med detta förslag har följande nya tjänster inrättats genom beslut av 1960 och 1962 års riksdagar, nämligen en som arkivarie vid arkivet i Uppsala, en som amanuens vid ett vart av arkiven i Vadstena, Visby och Östersund samt en som arkivassistent vid vartdera av arkiven i Lund och Härnösand. Vid alla landsarkiv utom det i Göteborg har således nya tjänster inrättats. Riksarkivet, som finner det synnerligen angeläget att gallringsarbetet ej försenas utan att det så snart som möjligt kan nå full effekt, hemställer, att budgetåret 1963/64 följande tjänster inrättas: arkivarietjänster i Lund och Göteborg, arkivassistenttjänster i Uppsala, Vadstena, Lund, Göteborg och Härnösand samt kontorsbiträdestjänster i Uppsala och Vadstena. Därefter skulle återstå en arkivarietjänst i Vadstena, en amanuens tjänst i Härnösand samt kontorsbiträdestjänster i Lund och Göteborg. Därefter skulle personalupprustningen vara avslutad.

10. *Kvällsöppethållande vid landsarkivet i Vadstena.*

Detta landsarkiv har hittills icke haft något öppethållande om kvällarna. Då från olika håll önskemål härom har framförts, har landsarkivet föreslagit, att, om medel därtill anvisas, på försök hålla landsarkivet öppet för forskare även 3 kvällstimmar i veckan under tiden oktober 1963—mars 1964. Härtill skall två tjänstemän avdelas, en för vakthållning och handledning i forskarsalen och en för framtagning och uppställning i magasinen. Gottgörelse härför skall utgå som övertidsersättning. Kostnaderna har beräknats till omkring 2 145 kr.

Departementschefen. Vid min anmälan av detta anslag i föregående års statsverksproposition framhöll jag i anslutning till mitt av statsmakterna sedermera godkända förslag om vissa förstärkningar av de lokala arkivmyndigheternas personalorganisation för gallringsverksamheten bl. a., att det fordrades väsentligt ökade arbetsinsatser från landsarkivens sida under ett avsevärt antal år framåt, för att det av riksarkivet utarbetade, omfattande gallringsprogrammet skulle kunna genomföras även för lokalförvaltningens del. Arbetena med tioårsleveranserna och tilläggsförteckningarna medförde dessutom, påpekade jag, en betydande merbelastning under den första hälften av varje decennium.

Ehuru, som framgått av den tidigare lämnade redogörelsen, landsarkiven redan tilldelats icke obetydliga personalförstärkningar med hänsyn till gallringsverksamheten talar likväl de skäl jag återopade för en personalförstärkning förra året med samma skärpa för en ytterligare utbyggnad av denna verksamhet. För nästa budgetår anser jag mig i anledning av riksarkivets förslag böra föreslå, att följande nya tjänster inrättas, nämligen en som arkivarie i lönegrad Ao 21 samt två som arkivassistent i lönegrad Ae 10. Jag beräknar här erforderliga medel för dessa tjänster. Det torde liksom tidigare böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av riksarkivet besluta rörande fördelningen av tjänsterna.

Med hänsyn till vad som anförts till stöd för förslaget om anvisande av medel för kvällsöppethållande vid landsarkivet i Vadstena — 2 145 kr. — biträder jag detta förslag.

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag inga andra ändringar beträffande förevarande anslag än sådana som beror av automatiska utgiftsökningar. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (1 204 000 + 233 000 =) 1 437 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för landsarkiven, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för landsarkiven, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	421 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	569 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	426 300
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	18 900
Summa kr.	1 437 000

c) till *Landsarkiven*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 437 000 kr.

[13] 9. Landsarkiven: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	153 000	174 157
1962/63	168 000	
1963/64 (förslag)	181 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår riksarkivets förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av riksarkivet för 1963/64 föreslagna änd- ringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	2 300	—	of.
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	25 300	+ 4 700	+ 3 000
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	64 500	—	of.
b) Övriga <i>expenser</i>	73 200	+ 27 850	+ 10 000
4. Övriga <i>utgifter, förslagsvis</i>	2 700	—	of.
Summa kr.	168 000	+ 32 550	+ 13 000

Av riksarkivets framställning inhämtas bl. a. följande.

2. Den begärda uppräknigen av anslagsposten motiveras med automatiskt ökade kostnader för bilresor — 1 000 kr. — och med ökad verksamhet på fältet m. m., 3 700 kr.

3 b). Den äskade höjningen betingas av automatiskt ökade städningskostnader, 6 000 kr., vidgning av verksamhetens omfattning m. m., 3 350 kr., samt av engångsutgifter för inköp och underhåll av möbler och kontorsmaskiner, reparationer m. m. vid landsarkiven i Uppsala, 10 500 kr., Vadstena, 5 844 kr., Visby, 2 955 kr., Lund, 2 400 kr. och Göteborg, 4 190 kr. Samtidigt minskar emellertid anslagsbehovet genom bortfallet av ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 8 400 kr. för inköp och underhåll av möbler och kontorsmaskiner.

Departementschefen. I nyss redovisade departementsberäkning har uppräknigen av anslagsposterna till reseersättningar och till övriga *expenser* begränsats till respektive 3 000 och 10 000 kr. Av det senare beloppet har 6 000 kr. avsetts för ökade kostnader för städning, 2 300 kr. för kostnader i samband med den vidgade verksamheten vid landsarkiven, 10 100 kr. för engångsutgifter för inköp och underhåll av möbler och kontorsmaskiner, reparationer m. m., varjämte i enlighet med riksarkivets förslag beräknats att 8 400 kr., motsvarande ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp, bortfaller.

Jag förordar, att anslaget uppräknas med det belopp som angivits i departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (168 000 + 13 000 =) 181 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Landsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 181 000 kr.

[14] 10. Landsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	6 000	5 764
1962/63	6 000	
1963/64 (förslag)	7 000	

Riksarkivet hemställer för nästa budgetår om en höjning av förevarande reservationsanslag med 1 000 kr. Till stöd härför åberopas, förutom prisstegringar, de ytterligare krav på landsarkivens biblioteksresurser, som föranledes av det växande intresset för forskning.

Departementschefen. Jag biträder riksarkivets förslag. Anslaget bör således för nästa budgetår uppföras med (6 000 + 1 000 =) 7 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 kr.

[15] 11. Landsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	13 000	13 119
1962/63	15 000	
1963/64 (förslag)	15 000	

Riksarkivet hemställer för nästa budgetår om en höjning av förevarande reservationsanslag med 1 300 kr. Till stöd härför åberopas den medelsåtgång för konservering av arkivalier som enligt av riksarkivet tillämpade normer kan beräknas, därest riksarkivets förslag under landsarkivens avlöningsanslag om inrättande av en konserveringsbiträdestjänst vid arkivet i Lund vinner statsmakternas bifall.

Departementschefen. Då jag inte är beredd att förorda någon höjning av detta anslag föreslår jag, att detsamma för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 15 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kr.

[16] 12. Ortnamnskommissionen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	183 000	177 658
1962/63	232 000	
1963/64 (förslag)	267 000	

Enligt gällande reglemente för ortnamnskommissionen och svenska ortnamnsarkivet åligger det *kommissionen* bl. a. att ombesörja de statliga ortnamnsundersökningarna samt, i den mån medel ställes till förfogande, låta utföra även andra undersökningar av dylik art, att efter bearbetning av de hopbragta ortnamnsamlingarna i tryck utgiva verket »Sveriges ortnamn», den officiella redogörelsen för de svenska ortnamnen, och att taga viss befattning med namnregleringsärenden. Kommissionen består av *dels* två ledamöter, utsedda av Kungl. Maj:t för fyra år i sänder, den ene vetenskapsman inom området för den nordiska språkforskningen, den andre med administrativ och kameral förfarenhet, *dels* professorn i nordiska språk, särskilt ortnamnsforskning vid universitetet i Uppsala, *dels ock* vid behandling av ärenden rörande ortnamn av lapskt eller finskt ursprung professorn i finsk-ugriska språk, särskilt lapska och finska vid nämnda universitet.

Insamlingen av ortnamnsmaterial äger rum genom det under kommissionen lydande, till Uppsala förlagda *svenska ortnamnsarkivet*. I ortnamnsarkivet förvaras och bearbetas det insamlade materialet. Där försiggår även beredningen av namnregleringsärendena. Enligt reglementet är ortnamnsarkivet »ett vetenskapligt forskningsinstitut, som har till uppgift att vara huvudcentral för vetenskapliga forskningar och praktiska utredningar rörande Sveriges ortnamn, även sådana av lapskt och finskt ursprung».

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *ortnamnskommissionen* dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförstärkningar

1. Förste arkivarie i Ae 27.
2. Kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

Ändrad lönegradsplacering för vissa tjänstinnehavare

3. Arkivchef i Be 1 i stället för i Ae 27 och samtidigt indragning av särskilt arvode till arkivchefen.
4. Två arkivarier i Ae 23 i stället för i Ae 21.

Övrigt

5. Höjning av arvodet till vardera av de av Kungl. Maj:t förordnade två ledamöterna av kommissionen med 600 kr. (nu 2 100 kr.) samt arvode av 2 700 kr. till den tredje ledamoten av kommissionen, professorn i nordiska språk, särskilt ortnamnsforskning, vid universitetet i Uppsala.
6. Ökad medelsanvisning med 3 580 kr. till tillfälliga, timanställda arbetsbiträden.

Ortnamnskommissionen anför i sin anslagsframställning för nästa budgetår inledningsvis bl. a. följande.

Såsom central för rikets ortnamnsundersökningar har Svenska ortnamnsarkivet två huvuduppgifter, den ena praktisk, administrativt-kameral, den andra vetenskaplig. Kommissionen avger yttranden i namnregleringsfrågor till bl. a. generalpoststyrelsen, järnvägsstyrelsen, kammarkollegiet, lantmäteristyrelsen, rikets allmänna kartverk, telestyrelsen och vattenfallsstyrelsen. Arbetet med dessa rent praktiska namnfrågor tager mycket tid i anspråk.

Den vetenskapliga bearbetningen och utgivningen av Sveriges ortnamn har med arkivets nuvarande otillräckliga resurser måst sättas i andra rummet och har ej kunnat bedrivas i den takt, kommissionen anser uppgiftens vikt fordra. Och dock är arkivets vetenskapliga verksamhet själva grunden för arkivets praktiska arbetsuppgifter. Uppteckning av ortnamnens dialektala former och excerpering av namnens äldre skrivningar krävs såväl för bearbetningen som det praktiska namnregleringsarbetet.

Till stöd för förslaget under *punkten 5* framhåller ortnamnskommissionen huvudsakligen följande.

Arvodet till envar av de av Kungl. Maj:t förordnade två ledamöterna av kommissionen utgår för budgetåret 1962/63 med 2 100 kr., alltså tillsammans 4 200 kr. Arvodet har icke undergått någon reglering sedan den 1 juli 1957, då det höjdes från 1 650 kr. Härtill kommer att ortnamnsarkivet under de senare åren starkt tillväxt och kommissionens verksamhet därför blivit mera omfattande. Kommissionen hemställer, att arvodet budgetåret 1963/64 höjes med 600 kr. till 2 700 kr. för envar av de av Kungl. Maj:t förordnade två ledamöterna.

Departementschefen. Jag vill inledningsvis nämna, att jag vid min anmälan i det följande av avlöningsanslaget för landsmålsarkiven avser att beröra frågan om dessa arkivs och ortnamnsarkivets framtida ställning och organisation.

Genom beslut den 6 juni 1962 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att utöver den lön, som arkivchefen i Ae 27 vid ortnamnsarkivet uppbär, skall utgå ett arvode av 1 380 kr., vilket härmed torde böra bringas till riksdagens kännedom. För nästa budgetår bör med hänsyn härtill anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppräknas med nämnda arvodesbelopp eller för postens avrundning 1 400 kr. Med anledning av ortnamnskommissionens framställning torde ifrågavarande anslagspost härjämte böra höjas med ytterligare 1 000 kr., motsvarande en uppräkning av det nuvarande arvodet till envar av de av Kungl. Maj:t förordnade två ledamöterna av kommissionen med 500 kr. till 2 600 kr.

I övrigt ifrågasätter jag inga andra ändringar beträffande förevarande anslag än sådana som betingas av utgiftsökningar av automatisk natur. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med $(232\,000 + 35\,000 =)$ 267 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för ortnamnskommissionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	181 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	74 900
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 500
	Summa kr. 267 000

b) till *Ortnamnskommissionen*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 267 000 kr.

[17] 13. *Ortnamnskommissionen*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	19 000	16 919
1962/63	23 000	
1963/64 (förslag)	27 000	

Ortnamnskommissionen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med sammanlagt 10 000 kr. Delposten till övriga expenser — nu 15 100 kr. — förutsättes därvid uppräknad med 5 500 kr. till följd av ökade kostnader för renhållning och städning, skrivmateriel m. m., telefon samt bokinköp och bokbindning. Återstoden av den äskade anslagshöjningen hänför sig till anslagsposten till publikationstryck, nu 5 500 kr. Förslaget i denna del motiveras med tryckkostnadernas stegring och angelägenheten av en snabbare utgivningstakt av häradsbeskrivningarna.

Departementschefen. Jag tillstyrker höjning av delposten till övriga expenser med 3 500 kr. och av anslagsposten till publikationstryck med 500 kr. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (23 000 + 4 000 =) 27 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ortnamnskommissionen*: *Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 27 000 kr.

[18] 14. *Ortnamnskommissionen*: *Insamling och bearbetning av vetenskapligt material*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	41 000	41 000
1962/63	45 000	
1963/64 (förslag)	49 000	

Ortnamnskommissionen föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 20 000 kr., varvid kommissionen främst åberopar de alltmer

ökande kostnaderna för publiceringsverksamheten samt för uppteckning och bearbetning av det vetenskapliga materialet.

Departementschefen. Jag anser mig kunna tillstyrka en ökning av förevarande anslag med 4 000 kr. Anslaget bör således för nästa budgetår uppföras med (45 000 + 4 000 =) 49 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 49 000 kr.

[19] **15. Landsmålsarkiven: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	426 000	416 317
1962/63	431 000	
1963/64 (förslag)	536 000	

Detta anslag disponeras av styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala samt styrelsen för landsmålsarkivet i Lund.

Enligt gällande reglemente för *landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala* är arkivet ett forskningsinstitut, som är underställt kanslern för rikets universitet och står under överinseende av en särskild styrelse. Den närmaste ledningen utövas av arkivchefen, som tillika är professor i nordisk och jämförande folklivsforskning, särskilt folkloristisk, vid universitetet i Uppsala. Arkivet har till uppgift att inom riket — med vissa närmare angivna undantag och begränsningar — dels omhänderha den systematiska undersökningen av de svenska dialekterna samt, i den mån lämpliga arbetskrafter och medel härför står till buds, även av de lapska och, när särskild anledning därtill finnes, av de finska dialekterna i riket, dels bedriva en systematisk folkloristisk-etnologisk undersökning av svenska folkets liv och tradition.

Jämte dessa undersökningsuppgifter har institutet att förvalta de arkivaliska samlingar, som sammanbringas genom undersökningarna eller på annan väg tillföres arkivet, samt att bidra till utbildandet av forskare och samlare. Arkivets styrelse består av dels två av universitetskanslern för tre år efter förslag av humanistiska fakulteten i Uppsala förordnade ledamöter, dels professorerna vid universitetet i Uppsala i nordiska språk, i svenska språket, i finsk-ugriska språk samt i nordisk och jämförande folklivsforskning, särskilt folkloristisk, ävensom överbibliotekarien vid universitetsbiblioteket därstädes, dels ock en av Kungl. Maj:t för tre år utsedd ordförande.

Landsmålsarkivet i Lund är enligt gällande reglemente ett forskningsinstitut med uppgift att undersöka svenska folkmål och bearbeta svenskt dialektmaterial. Det speciella området för arkivets verksamhet omfattar Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län, dock att

de nordliga delarna av Jönköpings och Kalmar län skall undersökas i samarbete och samråd med landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala. Styrelsen sammansättes i princip såsom vid arkivet i Uppsala. Två representanter utses av universitetskanslern. Vidare består den av överbibliotekarien vid universitetsbiblioteket i Lund och arkivets föreståndare, professorerna i nordiska språk och i svenska språket vid universitetet samt en av Kungl. Maj:t utsedd ordförande.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal är för innevarande budgetår uppförd med 332 500 kr., varav 230 800 kr. för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala och 101 700 kr. för landsmålsarkivet i Lund.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Uppsala hemställer, att arkivets andel av anslaget höjes med i runt tal 42 500 kr. Højningen föranledes — förutom av automatiska utgiftsökningar till följd av de förra året beslutade højningarna av statstjänstemännens löner och förändringar i personalens löneklassplaceringar — av följande förslag, nämligen inrättande av en tjänst som fonogramassistent, uppflyttning av två arkivarietjänster från Ae 21 till Ae 23, förändringar av en kansliskrivartjänst i Ae 11 till tjänst som förste arkivsassistent i Ae 13 och av en kontoristtjänst i Ae 9 till tjänst som kansliskrivare i Ae 11 samt ökad medelsanvisning till tillfälliga arbetsbiträden m. m.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund hemställer om inrättande av en tjänst som förste arkivarie i Ae 27 och en kanslibiträdestjänst i Ae 7. Därjämte föreslår styrelsen uppflyttning av arkivchefstjänsten från Ae 27 till Be 1 och förändring av kontoristtjänsten i Ae 9 till kansliskrivartjänst i Ae 11 samt ökad medelsanvisning till tillfälliga arbetsbiträden m. m. Vidare föreslås extraordinariesättning av en för filosofie doktor I. Ingers inrättad personlig tjänst såsom extra arkivarie i Ag 23 och samtidigt därmed indragning av en vakant arkivarietjänst i Ae 21. Med hänsyn till här redovisade förslag samt erforderliga automatiska utgiftsökningar av samma karaktär som redovisats av styrelsen för Uppsala-arkivet innebär styrelsens för Lundaarkivet äskanden en højning av arkivets andel av anslaget med i runt tal 73 200 kr.

Till stöd för förslaget om inrättande av en fonogramassistent vid landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala anför styrelsen för arkivet huvudsakligen följande.

Arkivet har sedan 1952, under ledning av en förste arkivarie, en särskild fonogramavdelning, vars samlingar av skivor och band torde vara de största som någon vetenskaplig institution äger. Från såväl språklig som sakligt-innehållslig synpunkt är denna stora fonogramsamling, som påbörjades redan 1935, av oskattbart värde för forskningen och bör självfallet — i likhet med det upptecknade, arkivaliska materialet — i full utsträckning göras tillgänglig för forskning och undervisning samtidigt som insamlingsarbetet fortsättes med kompletterande inspelningar.

Det är styrelsens bestämda uppfattning att en institution med en så omfattande teknisk avdelning som arkivet och en så betydande del av sitt vetenskapliga material ännu föreliggande i för forskningen otillgängligt skick bör ha den permanenta tekniska hjälp, som är erforderlig för materialets första iord-

ningställande till vetenskapligt bruk. Såsom styrelsen i fjolårets anslagsframställning anförde, har det under de sistförflutna budgetåren varit möjligt att tack vare tillfälliga besparingar på grund av tjänstledigheter m. m. erhålla hjälp med det tekniska arbetet inom fonogramavdelningen. Den anlitade medhjälparen, ingenjören fil. stud. Torsten Ordéus, har visat sig vara i sällsynt grad lämpad för sin arbetsuppgift, som han omfattar med ett starkt personligt intresse. Han är en skicklig radio- och biltekniker och har utfört reparations- och andra arbeten, som besparat arkivet betydande utgifter. I arbetet på institutionen har han vidare visat sig användbar långt utöver de tekniska uppgifterna. Hans bibehållande i arkivets tjänst framstår som en av institutionens främsta, aktuella angelägenheter. Med hänsyn till arten av de uppgifter han fullgör och till hans utbildning, bl. a. akademiska betyg i mekanik, matematik och deltentamina i fysik, bör han rimligen anställas som amanuens i reglerad befordringsgång.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund har anført i huvudsak följande beträffande styrelsens förslag om extraordinariesättning av en för filosofie doktorn I. Ingers inrättad personlig tjänst som arkivarie i lönegrad Ag 23 m. m. och inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ae 7.

Arkivarie i Ae 23 i stället för i Ag 23. Genom beslut av statsmakterna år 1956 inrättades en personlig extra arkivarietjänst i nuvarande lönegrad Ag 23 för arkivarien i nuvarande lönegraden Ae 21 filosofie doktorn I. Ingers. De stora tjänstemannagrupperna bibliotekariier, arkivariier och antikvarier är liksom adjunkterna placerade dels i lönegrad A 21, dels i lönegrad A 23. Det synes angeläget att det provisorium upphör, som det nuvarande arrangementet innebär, och att arkivets arkivarietjänst definitivt placeras i lönegrad Ae 23.

Kanslibiträdestjänst i Ae 7. Vid sidan av arkivchef samt en arkivarie i Ag 23 (Ae 21) och en arkivarie i Ae 19 (reglerad befordringsgång), förfogar arkivet endast över en kontorist, ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång och tillfälliga arbetsbiträden. Kontoristens och kontorsbiträdets arbetstid upptages så gott som helt av stenografering, maskinskrivning, bokföring, kassagöromål m. m.; endast i mycket ringa utsträckning kan de disponeras för annat internt arkivtekniskt arbete. I icke ringa grad måste arkivchefen och den övriga akademiskt utbildade personalen offra tid på lösande av enklare, stundom rent manuella arbetsuppgifter, som med lika gott resultat skulle kunna utföras av biträdespersonal med lämplig specialutbildning.

Departementschefen. I en hösten 1961 till ecklesiastikdepartementet ingiven promemoria rörande vissa problem i samband med undersökningen av svenska dialekter och svenska ortnamn har arkivchefen vid landsmålsarkivet i Lund bl. a. betonat angelägenheten av att en samlad översyn komme till stånd över landsmålsarkivens och ortnamnsarkivets arbetsuppgifter och organisation. Någon verklig utvidgning av verksamhetsramar eller förbättring av personalens ställning hade inte ägt rum sedan 1947. Det betonades särskilt, att en långtidsplanering inte finge lov att mynna ut i en fastlåst organisationsform. Det kunde också enligt förslagsställaren vara lämpligt att ge i varje fall landsmålsarkivet i Lund en närmare anknytning till universitetet där. I särskilt yttrande över

promemorian har ortnamnskommissionen förklarat sig i allt väsentligt dela de meningar som framförts i promemorian.

Det finns enligt min mening skäl som talar för att landsmålsarkivens verksamhet närmare samordnas med universitetens på vederbörande orter. Jag vill erinra om att fr. o. m. den 1 juli 1962 de tidigare fristående båda statsunderstödda instituten för ortnamns- och dialektforskning samt för folkminnesforskning i Göteborg överförts till universitetet i Göteborg och därvid anknutits till institutionen för nordiska språk respektive etnografiska institutionen. Såvitt gäller de båda landsmålsarkiven finner jag det angeläget att samordningsfrågan närmare studeras. Jag har därför för avsikt att inom kort låta utreda spörsmålet om dessa arkivs framtida ställning och organisation. Då organisationsfrågan för landsmålsarkiven i vissa avseenden bör granskas från utgångspunkter, som gäller även ortnamnsarkivet, har jag funnit att den förebådade översynen lämpligen också bör innefatta sistnämnda arkivs ställning och organisation.

På de av styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala anförda skälen biträder jag styrelsens förslag, att vid arkivet inrättas en för dess fonogramavdelning avsedd tjänst som assistent. Tjänsten bör vara personlig för T. Ordéus och placeras i lönegrad Ag 17. Jag beräknar för tjänsten erforderliga medel.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel till en assistent i lönegrad Ae 13 i stället för en kansliskrivare i Ae 11 vid Uppsalaarkivet.

Vad härefter angår landsmålsarkivet i Lund anser jag mig böra förorda, att den för I. Ingers inrättade personliga tjänsten som arkivarie i lönegrad Ag 23 omvandlas till en för honom personlig tjänst som arkivarie i Ae 23. Vid bifall till mitt förslag bör den av Ingers innehavda, nu vakanta tjänsten som arkivarie i lönegrad Ae 21 liksom tidigare hållas obesatt, så länge Ingers kvarstår vid den personliga tjänsten.

Mot styrelsens förslag om inrättande av en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 har jag ingen erinran. Jag beräknar därför medel för en sådan tjänst för nästa budgetår.

Genom beslut den 6 juni 1962 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att utöver den lön som arkivchefen i Ae 27 vid landsmålsarkivet i Lund uppbär skall utgå ett arvode av 1 380 kr., vilket härmed torde böra bringas till riksdagens kännedom. För nästa budgetår bör med hänsyn härtill i avlöningsstaten under en ny, förslagsvis betecknad anslagspost, benämnd Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppföras ett belopp, motsvarande nämnda arvode.

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag inga andra ändringar beträffande förevarande anslag än sådana som beror av automatiska utgiftsförändringar. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (431 000 + 105 000 =) 536 000 kr. Av det belopp, som i efterföljande avlöningsstat upptages under icke-ordinarie-

posten beräknar jag 254 500 kr. för arkivet i Uppsala och 114 200 kr. för arkivet i Lund. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för landsmålsarkiven, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för landsmålsarkiven, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 380
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	368 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	159 420
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 400
Summa kr.	536 000

c) till *Landsmålsarkiven*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 536 000 kr.

[20] 16. Landsmålsarkiven: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	24 000	23 725
1962/63	25 000	
1963/64 (förslag)	26 000	

Styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala äskar en höjning av arkivets andel av anslaget med 1 200 kr. till 20 200 kr. Av ökningen hänför sig 100 kr. till anslagsposten till reseersättningar (nu 900 kr.) och 1 100 kr. till delposten till övriga expenser (nu 15 000 kr.). Såsom skäl för de begärda höjningarna åberopas i förra fallet ökade rese- och traktamentskostnader och i senare fallet ökade kostnader för städning, bokinköp och bokbindning.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund hemställer, att den för detta arkivs del anvisade anslagsposten till expenser (nu 4 700 kr.) höjes med 1 000 kr. I sin motivering för förslaget åberopar styrelsen inträffade prisstegringar beträffande bokinköp och bokbindning samt underhåll av ljudteknisk apparatur. Härtill kommer ökade krav på underhåll av möbler och apparater i anslutning till överflyttning till nya större lokaler.

Departementschefen. I fråga om Uppsala-arkivet biträder jag föreliggande förslag med den ändringen, att jag tillstyrker höjning av delposten till övriga expenser med 400 kr.

Beträffande Lunda-arkivet förordar jag en höjning av anslagsposten till expenser med 500 kr.

Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med $(25\,000 + 1\,000 =)$ 26 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsmålsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 kr.

[21] **17. Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	81 000	81 000
1962/63	90 000	
1963/64 (förslag)	83 000	

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår fördelat på två anslagsposter, en på 64 000 kr. till landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala samt en på 26 000 kr. till landsmålsarkivet i Lund.

Styrelsen för Uppsala-arkivet föreslår, att anslagsposten till arkivet höjes med 48 500 kr. Såsom motivering härför anför styrelsen bl. a. följande.

Det åskade beloppet måste te sig rimligt, särskilt med tanke på att arkivet bland de på här ifrågavarande forskningsområde verksamma statliga instituten dels har det ojämförligt största undersökningsområdet i riket och dels ensamt bland dem har att svara för såväl dialekter som folkminnen.

Styrelsen för Lunda-arkivet äskar höjning av arkivets andel i anslaget med 7 000 kr. Styrelsen framhåller därvid, att om den planmässiga undersökningen av de skånska ortnamnen skall kunna fortsättas utan förfång för arkivets undersökning av de sydsvenska dialekterna så erfordras ett belopp av denna storleksordning för anlitande av tillfälliga vetenskapliga medarbetare.

Departementschefen. Vid bifall till mitt förslag under landsmålsarkivens avlöningsanslag om inrättande av en assistenttjänst vid landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala bör den under här ifrågavarande anslag för detta arkivs vidkommande uppförda anslagsposten minskas med 10 000 kr. Däremot förordar jag en uppräknig av motsvarande anslagspost till landsmålsarkivet i Lund med 3 000 kr. Anslaget i sin helhet bör således med hänsyn till vad jag nu föreslagit för nästa budgetår uppföras med $(90\,000 - 7\,000 =)$ 83 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 83 000 kr.

[22] **18. Kungl. biblioteket: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 887 000	1 886 313
1962/63	1 952 000	
1963/64 (förslag)	2 286 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *riksbibliotekarien* dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförstärkningar

1. Biblioteksassistent i Ae 11 (nationalfonoteket).
2. Förste biblioteksassistent i Ae 17 (svenska tryckavdelningen).
3. Expeditionsvakt i Ae 7 (katalogavdelningen).
4. Bibliotekarie i Ae 23 (bokvårdsavdelningen).
5. Förste biblioteksassistent i Ae 13 (bokvårdsavdelningen).
6. Bokbinderiförman i Ae 11 (bokvårdsavdelningen).
7. Biblioteksassistent i Ae 11 (låneexpeditionen: läsesalen).
8. Förste biblioteksassistent i Ae 17 (accessionskatalogen).
9. Biblioteksassistent i Ae 11 (accessionskatalogen).
10. Förste biblioteksbiträde i Ae 9 (accessionskatalogen).

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa tjänstinnehavare

11. Riksbibliotekarien i Bo 5 i stället för i Bo 4.
12. Förste bibliotekarie i Ag 27 och samtidigt vakanssättning av en bibliotekarietjänst i Ae 21 (centrala administrationen).
13. Kansliskrivare i Ao 11 i stället för kontorist i Ao 9.
14. Bibliotekarie i Ae 23 i stället för i Ae 21 (accessionskatalogen).
15. Förste biblioteksassistent i Ae 17 i stället för en amanuens i reglerad befordringsgång (accessionskatalogen).
16. Förste biblioteksassistent i Ao 17 i stället för i Ao 13 (bibliografiska institutet: nationalbibliografien).

Övrigt

17. Ökad medelsanvisning till vissa katalogiserings- och bindningsarbeten (kostnad 3 600 kr.).

Till stöd för de under punkterna 1, 7—10, 12 samt 14—17 redovisade förslagen anför riksbibliotekarien bl. a. följande.

1. Biblioteksassistent i Ae 11 (nationalfonoteket). Under punkt 12 redogöres närmare för en av mig föreslagen omvandling av den fr. o. m. budgetåret 1960/61 för den centrala administrationen inrättade bibliotekarietjänsten. Till de arbetsuppgifter, som skall falla på denna tjänsteman, är även arbetsledning och övervakning vid det sedan några år vid biblioteket inrättade nationalfonoteket. För de löpande arbetsuppgifterna erfordras emellertid en underordnad kraft. Jag föreslår här inrättandet av en ny biblioteksassistenttjänst i lönegrad Ae 11.

Alltsedan år 1661 åligger det kungl. biblioteket att som landets nationalbibliotek omhändertaga och för all framtid bevara ett exemplar av varje inom

riket tryckt skrift och på detta sätt har en för forskning och administration oumbärlig service kunnat byggas upp. Under det senaste halvsekle har emellertid en ny form av kodifiering, den auditiva, kommit att spela en allt större roll icke endast för underhållning utan även för vetenskaplig forskning, undervisning och folkbildningsarbete. Efter utförliga diskussioner har man i Sverige stannat vid att uppgiften att ombesörja en systematisk arkivering av landets grammofonskiveproduktion i analogi med utvecklingen i t. ex. Frankrike borde anförtros åt kungl. biblioteket. Efter hand har en frivillig leverans av ett exemplar av varje inom landet producerad skiva kommit till stånd och f. n. har 21 producenter anslutit sig till denna överenskommelse, varigenom en fullständig bevakning av den inhemska skivproduktionen uppnåtts (under åren 1959—61 belöpte sig den årliga leveransen till i medeltal 700 skivor). Detta material har fått en retroaktiv komplettering av gåvor från i första hand STIM och en rad skivbolag, i andra hand privata skivsamlare samtidigt som biblioteket genom köp förvärvat utländska dokumentära skivor av större intresse. Samlingen hade på så sätt vid senaste årsskifte vuxit till 6 300 skivor. Av väsentlig betydelse för denna utveckling har varit att Kungl. Maj:t den 7 november 1958 medgav befrielse från försäljningsskatt för till kungl. biblioteket för nationalfonoteksuppgifter kostnadsfritt gjorda skivleveranser.

Den nya uppgiften har under de första verksamhetsåren haft att brottas med stora lokala svårigheter och först under slutet av innevarande år kan de nya lokalerna öppnas för allmänheten. Dessa ha åstadkommit som ett led i den stora ombyggnaden av biblioteksbyggnaden. De löpande arbetsuppgifterna ha hittills under min ledning omhänderhafts av mot arvode deltidsanställd personal. När resultaten av de gångna årens uppbyggnadsarbete nu skall tillgodos göras den forskande och studerande allmänheten erfordras emellertid en mera omfattande och kontinuerlig arbetsinsats för leveransindrivning, katalogisering och löpande service gentemot besökare. Jag beräknar att detta arbete tills vidare skall kunna utföras av en biblioteksassistent under ovan angiven ledning.

7. Biblioteksassistent i A e 11 (låneexpeditionen: läsesalen). Efter förslag av Kungl. Maj:t tillkom en ny tjänst som läsesalsinspektör, vars förste innehavare blev tidigare förste expeditionsvakten Erik Eriksson. Denna förstärkning av läsesalspersonalen har bidragit till att göra det möjligt att radikalt utsträcka bibliotekets öppethållande för allmänheten, en förlängning som välkomnats av alla kategorier från kvalificerade forskare till yngre studenter och allmänt torde betraktas som en av de viktigare reformerna under senare år i fråga om service för allmänheten. I samband med att fr. o. m. innevarande budgetår en personlig tjänst som bibliotekarie inrättats för nämnde Eriksson har emellertid i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag den av Eriksson tidigare innehavda befattningen som läsesalsinspektör vakanssatts. För att biblioteket skall kunna hålla sina öppethållandetider är två läsesalsinspektörer tillika med viss arvodesanställd extra personal ett absolut minimum. Biblioteksledningen står alltså inför den situationen att Erikssons arbetskraft an-

tingen skall tagas i anspråk för de mera kvalificerade uppgifter, för vilka han avsetts, varvid samtidigt bibliotekets öppethållande radikalt måste inskränkas, eller att ingen ändring sker i sistnämnda avseende och att Eriksson följaktligen icke kan disponeras för de avsedda kvalificerade och högst angelägna uppgifterna. I detta dilemma anser jag mig böra understryka vikten av att den tidigare av Eriksson innehavda befattningen som e. o. biblioteksassistent i lönegrad Ae 11 med placering som läsesalsinspektör åter måtte få besättas. Om så icke kan ske anser jag mig i överensstämmelse med förutsättningar för och direktiv rörande Erikssons personliga bibliotekariebefattning nödsakad att inskränka bibliotekets öppethållande.

8—10, 14 och 15. Nya tjänster m. m. för accessionskatalogen. Bland de för svenskt biblioteksväsen gemensamma uppgifter, som kungl. biblioteket handhar, är redigeringen av accessionskatalogen den äldsta. Alltsedan den första årgången 1886 har denna omhänderhafts här; sedan 1953 är accessionskatalogens redaktion en sektion inom bibliografiska institutet.

Accessionskatalogen (AK) avser som bekant att vara en beståndskatalog över utländsk litteratur, som förvärvats av svenska forskningsbibliotek — för närvarande redovisar ca 125 bibliotek sina förvärv i denna samkatalog. Dess syfte är i första hand att underlätta lokalisering av sådan litteratur och därmed göra det möjligt för bibliotek, som själva saknar sökta arbeten, att genom den interurbana låneverksamheten låna dem från andra. Ett annat syfte med accessionskatalogen är att vara ett hjälpmedel i de olika bibliotekens förvärvspolitik — särskilt vid frågan om större och dyrbarare verks anskaffande och tidskriftsabonnemang är det av värde att kunna konstatera om ett arbete redan är anskaffat eller hålles av annat svenskt bibliotek. Dessutom har katalogen möjlighet att ge viss realbibliografisk orientering, av värde ej minst för ett mycket stort antal av vårt lands mindre bibliotek, där tillgången på bibliografiska hjälpmedel är begränsad.

I bibliotekets anslagsframställning till 1957 års riksdag, avgiven i augusti 1956, framlades förslag till utgivningsplan och omläggning av katalogens anordning och innehåll. Olika omständigheter har gjort att omlägningsprogrammet delvis måst förändras och att den faktiska arbetsprestationen till dags dato ej kommit att helt motsvara intentionerna från 1956. Framförallt utslagsgivande i detta sammanhang har den starka ökningen av det till AK anmälda materialet varit. Från redovisningsåret 1956 till redovisningsåret 1959 kan konstateras en ökning av över 27 %. En motsvarande tillväxt kan iakttagas även för periodiska publikationer, och ökningen gäller sålunda accessionskatalogsarbetets hela område. Fram till den tidpunkt, som den nu aktuella anslagsberäkningen avser, år 1963, då 1962 års redovisning kommer under bearbetning, bör man kunna räkna med ytterligare minst 20 % materialökning eller inalles nära 50 % gentemot 1956.

AK-redaktionens personal utgörs för närvarande av en förste bibliotekarie (chef), en bibliotekarie i A 21, tre amanuenser i reglerad befordringsgång, tre

assistenter och/eller biträden. Av personalen (utom chefen) är i princip bibliotekarien, två amanuenser och två biträden beräknade för det löpande AKB-arbetet, medan en amanuens och ett biträde avses för AKP och kumuleringsarbete. Nu företagen undersökning och beräkning har resulterat i en personalplan, som i kvantitativt avseende innebär en ökning med tre arbetskrafter (från 8 till 11) — ofrånkomlig redan med hänsyn till ökningen i arbetsmaterialets omfång. I kvalitativt avseende innebär det bl. a. att en amanuens tjänst skulle indragas och ersättas med en förste biblioteksassistentbefattning i Ae 17. Personalplanen innebär i övrigt inrättande av ytterligare en förste biblioteksassistenttjänst i Ae 17, en tjänst som biblioteksassistent i Ae 11 och en i Ae 9. Därjämte framstår det som i hög grad påkallat att den bibliotekarie, som skall fungera dels som chefs ställföreträdare dels som direkt ledare av det egentliga redigeringsarbetet, erhåller en från Ae 21 till Ae 23 förhöjd placering. — Liksom för tidigare inrättade tjänster i A 17 bör för de nu äskade som kvalifikationskrav förutsättas fil. kand.-examen eller motsvarande kompetens samt god biblioteksutbildning. Det bör framhållas att även för övrig assistent- och biträdespersonal inom AK-redaktionen relativt höga krav måste ställas på såväl språkunskaper som allmänbildning, biblioteksutbildning och kännedom om bibliografier och annan facklitteratur.

12. Förste bibliotekarie i Ag 27 i stället för i Ae 21. Fr. o. m. budgetåret 1960/61 inrättades vid kungl. biblioteket en bibliotekarietjänst i lönegrad Ae 21 för den centrala administrationen — i överensstämmelse med mina äskanden. Anordningen har tyvärr icke helt motsvarat mina beräkningar och förhoppningar. De för denna tjänst avsedda uppgifterna är så omfattande och kvalificerade samt erfordrar i så stor utsträckning ingående diskussioner på chefsnivå att det synes mig nödvändigt att för arbetet disponera en tjänsteman med längre erfarenhet än en som befinner sig i den del av yrkeskarriären, vilken närmast motsvaras av lönegrad 21. Vid universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund disponeras numera förste bibliotekarietjänster för den centrala administrationen; i uppgiften ingår där även en viss del av de åligganden som vid kungl. biblioteket äro knutna till bokvårdsavdelningen, men detta arbete är så omfattande och artskilt att jag anser att denna avdelning funnit en rationell och effektiv organisationsform som icke bör sammanföras med den centrala administrativa verksamheten. Den befattningshavare, som bör stå till riksbibliotekariens förfogande för assistans med den centrala administrativa verksamheten, bör vara personalchef samt föredragande i byggnadsfrågor; i stort sett samtliga dessa problem måste för närvarande handläggas av riksbibliotekarien personligen. Han bör vidare biträda med allmänna planeringsfrågor samt sådana ekonomiska frågor, som icke kan åläggas kamreraren. Han bör företräda riksbibliotekarien vid förfall för denne vid centrala förhandlingar — i de fall biblioteksrådet av arbetstekniska skäl icke kan vara orienterad — och han bör vidare ha det direkta ansvaret för civilförsvarsfrågor, vilka i viss utsträckning berör landets hela biblioteksvärld. Vidare bör han inom kungl. biblioteket ha det

centrala organisatoriska ansvaret för bibliotekets omfattande verksamhet med vandringsutställningar till landsortsbibliotek och museer. Till dessa uppgifter ansluter sig emellertid ytterligare två, nämligen dels överinseendet av det vid kungl. biblioteket enligt internationellt mönster organiserade nationalfonoteket samt ledningen av den till biblioteket sedan lång tid förlagda centrala utbildningen.

Det torde av ovanstående redogörelse för de arbetsuppgifter som bör åligga den för den centrala administrationen avsedde tjänstemannen tydligt framgå, att denne bör vara en befattningshavare med större erfarenhet och högre kompetens än som kan påräknas hos en bibliotekarie i lönegrad Ae 21. Jag vill emellertid icke nu väcka förslag om en definitiv organisationsändring utan anser att det vore värdefullt att under några år pröva en ny utformning. Jag vill alltså föreslå att den nuvarande för central administration avsedda e. o. bibliotekariebefattningen i Ae 21 tillsvidare vakantsättes och att i dess ställe för de närmaste åren inrättas en extra förste bibliotekarietjänst i lönegrad Ag 27 med uppgift för innehavaren att bära ansvaret för samtliga här ovan skisserade arbetsuppgifter.

16. Förste biblioteksassistent i Ao 17 i stället för i Ao 13 vid bibliografiska institutet. Den ökade arbetsbördan och vissa organisatoriska förhållanden gör det enligt min mening högst påkallat att vidtaga ändrad lönegradsplacering inom den nationalbibliografiska sektionen. Det gäller den tjänstinnehavare som leder redigeringen av de sammanfattande femårskatalogerna. Redigeringen av dessa är ett krävande, ansvarsfullt och kvalificerat arbete. I min framställning, som föregick tjänstens inrättande 1957, framhölls att skäl skulle kunna anföras för att en bibliotekarie- eller amanuens-tjänst insattes för denna arbetsuppgift men att det med hänsyn till önskemålet att så långt sig låter göra undvika att inrätta nya tjänster i den högre tjänstemannakategorien tills vidare vore försvarligt att inskränka sig till en kvalificerad biblioteksassistentbefattning. De redan från början existerande kvalifikationskraven och den sedermera utvecklade organisatoriska ställningen skulle i dagens läge göra det än mera befogat än 1956 att påyrka en bibliotekarie- eller amanuens-tjänst för de föreliggande arbetsuppgifterna. Efter tillskapandet av den nya tjänstegrad som förste biblioteksassistenter i lönegrad 17 innebär jag dock kunna nöja mig med att föreslå en omvandling av den nuvarande tjänsten i lönegrad 13 till en tjänst som förste biblioteksassistent i Ao 17.

17. Ökad medelsanvisning till vissa katalogiserings- och bindningsarbeten. De till accessionskatalogens 10-årsregister, 5-årskatalogen och bokbinderiarbetare anslagna arvodesmedlen äskas ökade med ca 10 %, dvs. med 3 600 kr. med hänsyn till den allmänna löneökningen fr. o. m. den 1 januari 1962.

Departementschefen. Den systematiska arkivering av ett exemplar av varje inom landet producerad grammofonskiva, som genom frivilliga leveransåtaganden från producenternas sida kunnat igångsättas vid kungl. biblioteket, och den

retroaktiva komplettering av skivbeståndet som kunnat uppnås genom gåvor och köp bildar grundvalen för det s. k. nationalfonoteket vid biblioteket. Detta fonotek bör kunna bli av stort värde för såväl forskning som undervisning samt i folkbildningsarbetet. För att vid nationalfonoteket kunna lämna allmänheten en tillfredsställande service och upprätthålla den inre verksamheten, såsom katalogisering, erfordras enligt riksbibliotekarien en biblioteksassistent. Jag anser det befogat att en sådan tjänst inrättas och beräknar i enlighet med föreliggande förslag medel för en biblioteksassistenttjänst i lönegrad Ae 11.

Genom statsmakternas beslut förra året har fr. o. m. innevarande budgetår vid biblioteket inrättats en för biblioteksassistenten i Ae 11 Erik Eriksson personlig tjänst som bibliotekarie i lönegrad Ae 19. Erikssons biblioteksassistenttjänst hålles, såsom förutsatts i beslutet, obesatt, så länge Eriksson kvarstår vid sin bibliotekarietjänst. Med hänsyn till de ogynnsamma återverkningar på bibliotekets öppethållande, som torde bli följderna av ett fortsatt vakanthållande av biblioteksassistenttjänsten, anser jag mig böra förorda, att tjänsten fr. o. m. nästa budgetår får återbesättas. Jag beräknar härför erforderliga medel.

För att förbättra bibliotekets möjligheter att inhämta eftersläpningen i accessionskatalogens utgivning förordar jag, att en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 17 inrättas fr. o. m. nästa budgetår. I enlighet med riksbibliotekariens förslag bör härjämte en amanuens tjänst i reglerad befordringsgång för accessionskatalogen omvandlas till en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 17. För innehav av envar av de båda tjänsterna som förste biblioteksassistent bör förutsättas avlagd akademisk examen eller däremot svarande kompetens jämte viss bibliotekskurs.

Starka skäl talar enligt min mening för att den centrala administrationen vid kungl. biblioteket bör få en självständig ställning och att den, i likhet med vad som är fallet vid ettvar av universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund, bör förestås av en tjänsteman i förste bibliotekaries ställning. Jag förordar därför att en sådan anordning provas och att en tjänst som förste bibliotekarie inrättas fr. o. m. nästa budgetår. Tjänsten bör på de av riksbibliotekarien anförda skälen tills vidare vara placerad i lönegrad Ag 27. Vid bifall till mitt förslag bör den nuvarande tjänsten som bibliotekarie i lönegrad Ae 21 vid den centrala administrationen tills vidare hållas obesatt.

Mot uppflyttningen av en tjänst som förste biblioteksassistent i lönegrad Ao 13 vid bibliografiska institutets nationalbibliografiska sektion till lönegrad Ao 17 har jag ingen erinran. Jag beräknar härför erforderliga medel. För placering i sistnämnda lönegrad bör förutsättas avlagd akademisk examen eller däremot svarande kompetens jämte viss bibliotekskurs.

I överensstämmelse med riksbibliotekariens förslag bör medelsanvisningen till katalogiserings- och bindningsarbeten höjas med 3 600 kr.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel till en kansli-skrivare i Ao 11 i stället för en kontorist i Ao 9.

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag inga andra ändringar beträffande förevarande anslag än sådana som beror av automatiska utgiftsökningar. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (1 952 000 + 334 000 =) 2 286 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för kungl. biblioteket, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för kungl. biblioteket, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	553 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 044 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	655 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	31 000
Summa kr.	2 286 000

c) till Kungl. biblioteket: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 286 000 kr.

[23] 19. Kungl. biblioteket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	508 000	507 901
1962/63	448 000	
1963/64 (förslag)	492 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår riksbibliotekariens förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

Utgifter	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av riksbibliote- karien för 1963/64 föreslagna änd- ringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	4 700	+ 1 300	of.
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	2 200	+ 200	+ 100
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	102 000	+ 23 000	+ 23 000
b) Övriga expenser	166 700	+ 272 160	+ 20 900
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	173 000	—	of.
5. Övriga utgifter: Reproduktionsverksamheten, <i>förslagsvis</i>	30 000	—	of.
Summa kr.	478 600	+ 296 660	+ 44 000

Särskilda uppbördsmedel

6. Försäljning av publikationer	600	—	of.
7. Inkomster av reproduktionsverksamheten	30 000	—	of.
	Nettoutgift kr. 448 000	+ 296 660	+ 44 000

Av riksbibliotekariens framställning inhämtas bl. a. följande.

Det ökade medelsbehovet under *posten 1* betingas av medelsåtgången under föregående budgetår. Højningen av *posten 2* motiveras med att kravet på resor för landsbiblioteksinspektioner och centralkatalogiseringen ökat samtidigt som resekostnaderna stigit genom taxehøjningar. Uppräkningen av *posten 3 a* motiveras med belastningen. För bestridande av löpande utgifter, däribland automatiskt ökade kostnader för städning, beräknas *posten 3 b* behöva ökas med 16 300 kr. Ökningen i övrigt under denna post grundar sig på en kalkyl över engångsutgifter under nästa budgetår. För anskaffning av bokbinderiutensilier, bokvagnar, filmskåp och kassaskåp beräknas sålunda ett sammanlagt engångsbelopp av 20 700 kr. För tidningsfilmning anges en ytterligare, tillfällig medelsanvisning av 25 000 kr. erforderlig. För telexabonnemang för kungl. biblioteket och biblioteksdepån beräknas i enlighet med offert från televerket 3 000 kr. för inträdesavgifter och 7 160 för löpande abonnemangsavgifter. För återstående flyttningsarbeten och komplettering av inventariebeståndet i biblioteksdepån äskas 10 000 kr. För genomförande av en fullständig projektering av ett system för boktransporter i bibliotekets huvudbyggnad och installerande av en vertikal boktransportör där erfordras slutligen ett belopp av 190 000 kr. Det föreslagna transportsystemet, som förutom den vertikala boktransportören omfattar en horisontell sådan jämte en utbyggnad av en befintlig rörpostanläggning, beräknas bidra till en kraftig rationalisering av arbetet och ha en starkt arbetskraftbesparande effekt.

Departementschefen. Vid bedömningen av medelsbehovet under delposten till övriga expenser har installerandet av en vertikal boktransportör och projekteringen i samband därmed ansetts vara av den karaktär, att kostnaderna härför icke bör belasta nu förevarande anslag. I övrigt har med anledning av riksbibliotekariens önskemål om ökad medelsanvisning till städning, viss maskinell utrustning, telex m. m. beräknats tillhoppa 20 900 kr.

Jag förordar, att anslaget uppräknas med det belopp som angivits i departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (448 000 + 44 000 =) 492 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kungl. biblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 492 000 kr.

[24] 20. Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	530 000	529 985
1962/63	575 000	
1963/64 (förslag)	638 000	

Riksbibliotekarien hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 70 000 kr. Orsaken till detta ökade medelsbehov uppger riksbibliotekarien vara bl. a. de väldiga prishöjningarna inom den internationella bokmarknaden — enbart under den senaste femårsperioden har prisstegringen uppgått till ca 40 % — angelägenheten av att avarbeta de växande bindningsbalanserna och taxehöjningar för bokbindning vid privata bokbinderier.

Departementschefen. Jag anser mig för nästa budgetår böra tillstyrka en höjning av förevarande anslag med 63 000 kr. till (575 000 + 63 000 =) 638 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 638 000 kr.

[25] 21. Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	72 000	75 519
1962/63	77 000	
1963/64 (förslag)	90 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *styrelsen för statens psykologisk-pedagogiska bibliotek* dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

1. Biblioteksbiträde i Ae 7 med samtidig indragning av nu utgående medelsanvisning till ett halvtidsanställt biträde i samma lönegrad.
2. Bibliotekarie i Ao 27 i stället för i Ae 23.
3. Ökning med 500 kr. av medelsanvisningen till expenser (nu 8 500).

Till stöd för förslaget om en tjänst som biblioteksbiträde åberopas huvudsakligen följande.

Bibliotekspersonalen består för närvarande av en bibliotekarie i Ae 23, en amanuens i reglerad befordringsgång och ett halvtidstjänstgörande biblioteksbiträde i Ae 7. Sistnämnda biträdestjänst, som tillkom fr. o. m. den 1 juli 1962, ger inte en tillräcklig förstärkning. Om bibliotekarien skall ha möjlighet att medhinna de kvalificerade göromål, som ankommer på honom att utföra, och amanuensen frigöres från den inre tjänsten måste bibliotekets personal utökas med ett heltidsanställt biträde, som kan avlasta den akademiskt utbildade personalens nu alltför stora arbetsbörda. Om en tjänst som biblioteksbiträde i Ae 7 inrättas kan det belopp, som nu beräknas för det halvtidstjänstgörande biblioteksbiträdet i samma lönegrad, indragas.

Det ökade medelsbehovet till expenser betingas enligt styrelsen av förestående flyttning till och utrustning av nya lokaler.

Departementschefen. I likhet med styrelsen anser jag en förstärkning nödvändig av bibliotekets resurser för biträdesgöromål. Jag biträder därför styrel-

sens förslag om inrättande fr. o. m. nästa budgetår av en tjänst som biblioteksbiträde i Ae 7 med samtidig indragning av nu utgående medel motsvarande lönen till ett biblioteksbiträde med halvtidstjänstgöring.

Styrelsens förslag om lönegradsuppflyttning av tjänsten som bibliotekarie bör icke prövas i detta sammanhang.

Anslagsposten till expenser torde böra minskas med 1 000 kr., motsvarande ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp för flyttning till och utrustning av bibliotekets nya lokaler. Någon medelsanvisning för samma ändamål under nästa budgetår torde enligt vad jag nu numera erfarit icke erfordras. Anslagsposten bör därför uppföras med 7 500 kr.

I övrigt räknar jag för nästa budgetår endast med utgiftsförändringar av automatisk natur.

Vid bifall till vad jag föreslagit bör anslaget för nästa budgetår uppföras med (77 000 + 13 000 =) 90 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för statens psykologisk-pedagogiska bibliotek, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

S t a t

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	57 400	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	23 900	
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 100	82 400

Omkostnader

1. Sjukvård, <i>förslagsvis</i>	100	
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	7 500	7 600
		Summa kr. 90 000

b) till *Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kr.

[26] 22. Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	27 000	27 311
1962/63	35 000	
1963/64 (förslag)	45 000	

Styrelsen för statens psykologisk-pedagogiska bibliotek föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 10 000 kr. Till stöd för förslaget anföres i huvudsak följande.

Det av styrelsen äskade medelsbehovet är att betrakta som ett minimibelopp med hänsyn till den väsentligt ökade forskningen inom bibliotekets ämnesområdet med starka krav på bibliotekets resurser. Av höjningen torde ca 5 000 kr. kunna hänföras till automatiska utgiftsökningar, beroende på höjda bokpriser, särskilt på den anglosachsiska bokmarknaden och på ytterligare ökade bindningskostnader. Den återstående höjningen av anslaget motiveras av de på grund av det svenska skolväsendets stora omorganisation alltmer stegrade kraven på biblioteket. De nya undervisningsplanerna kommer otvivelaktigt att avsevärt öka lärarnas behov av orientering i aktuell pedagogisk litteratur, främst i metodik. Den nya skolans fackliga utvidgning, nya läroämnen, nya tekniska hjälpmedel osv. förutsätter också en väsentlig utökning av inköpen.

För närvarande bedrivs en intensiv forskning inom psykologien, varvid delvis nya områden kommit i blickfånget. De svenska forskarna måste här ha tillgång till aktuell litteratur. Fortlöpande kompletteringsköp av det äldre materialet — särskilt av tidskrifter — måste göras för att fylla de luckor som finns och som nu innebär svåra hinder för forskarna.

Departementschefen. Det synes mig angeläget att biblioteket tillföres ökade resurser för inköp av främst modern pedagogisk litteratur av betydelse för den nya skolans utveckling. Jag biträder därför styrelsens förslag om en höjning av detta anslag med 10 000 kr. Anslaget bör således för nästa budgetår uppföras med (35 000 + 10 000 =) 45 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 kr.

[27] 23. Stifts- och landsbiblioteken: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	408 000	380 904
1962/63	414 000	
1963/64 (förslag)	464 000	

För nästa budgetår föreslår styrelsen för stifts- och landsbiblioteket i *Linköping*, att en tjänst som expeditiönsvakt i Ao 7 förändras till tjänst som expeditiönsbiträde i Ao 9. Motsvarande förslag framlägges även av biblioteksstyrelsen i *Västerås*. Styrelsen för detta bibliotek föreslår därjämte inrättande av en ny tjänst som biblioteksbiträde i Ae 9, med motivering att den kvalificerade bibliotekspersonalen bör avlastas arbeten av ren rutinkaraktär, medan styrelsen för biblioteket i *Värjö* med hänsyn till angelägenheten av att i forskningens intresse påskynda en omkatalogisering av det äldre bokbeståndet i biblioteket hemställer om en höjning med 4 500 kr. av nuvarande medelsanvisning till katalogiseringsarbeten (5 500 kr.). I övrigt ifrågasättes från biblioteksstyrelsernas sida inga andra utgiftsökningar än sådana av automatisk karaktär.

Riksbibliotekarien tillstyrker i likhet med föregående år i allt väsentligt stifts- och landsbibliotekens äskanden. Vid samtliga fyra landsbibliotek är expeditiöns-

vaktstjänsten mycket viktig och ansvarsfylld, framhåller riksbibliotekarien, som föreslår en förändring av denna tjänst vid samtliga fyra institutioner till expeditionsbiträdestjänst i lönegrad Ao 9.

Departementschefen. Jag anser mig inte kunna tillstyrka andra utgiftsökningar än sådana av automatisk natur. Dessa beräknar jag till 50 000 kr. Avlöningsanslaget i dess helhet bör sålunda för nästa budgetår uppföras med (414 000 + 50 000 =) 464 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för stifts- och landsbiblioteken, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	158 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	166 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	132 900
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 400
Summa kr.	464 000

b) till *Stifts- och landsbiblioteken*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 464 000 kr.

[28] 24. Stifts- och landsbiblioteken: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	11 000	10 835
1962/63	12 000	
1963/64 (förslag)	12 000	

I fråga om anslagsmedlen till expenser (nu 2 800 kr. per bibliotek) föreslås av biblioteksstyrelserna i *Linköping*, *Skara* och *Västerås* höjning med 2 200 kr. för vardera biblioteket samt av biblioteksstyrelsen i *Växjö* höjning med 1 200 kr.

Departementschefen. Jag är inte beredd att förorda någon höjning av förevarande anslag, som alltså för nästa budgetår bör uppföras med oförändrat belopp, 12 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stifts- och landsbiblioteken*: Omkostnader för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kr.

[29] 25. Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	85 000	81 832
1962/63	90 000	
1963/64 (förslag)	98 000	

I fråga om detta reservationsanslag hemställer *biblioteksstyrelserna* om höjningar med tillhoppa 56 000 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

Bokinköp och bokbindning

Linköping (nu 20 000)	+ 15 000
Skara (nu 17 300)	+ 7 700
Västerås (nu 17 300)	+ 22 700
Växjö (nu 17 300)	+ 7 700

Konserveringsarbeten

Linköping (nu 2 100)	+ 900
Västerås (nu 4 000)	+ 1 000
Växjö (nu 4 000)	+ 1 000
Summa kr.	+ 56 000

Riksbibliotekarien understryker vad *biblioteksstyrelserna* i sina respektive anslagsframställningar för nästa budgetår framhållit om vikten av en mera betydande uppräknig av vederbörande institutions anslagspost för bokinköp och bokbindning. Vidare hemställer riksbibliotekarien om oförändrad medelsanvisning, 4 000 kr., till fortsatta konserveringsarbeten vid stifts- och läroverksbiblioteket samt domkyrkobiblioteket i Strängnäs (jfr 1957 års åttonde huvudtitel, p. 16).

Departementschefen. Jag anser mig kunna tillstyrka en höjning av förevarande reservationsanslag med 8 000 kr. till 98 000 kr. Liksom hittills torde anslaget böra fördelas av Kungl. Maj:t. Förslag till fördelningen torde böra avgivas av riksbibliotekarien efter hörande av vederbörande biblioteksstyrelser. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 98 000 kr.

[30] 26. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 296 000	2 390 786
1962/63	2 333 000	
1963/64 (förslag)	2 676 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *akademien* dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförstärkningar

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.

1. Amanuens i reglerad befordringsgång (administrativa och kamerala avdelningen).
2. Expeditionsvakt i Ae 7 (biblioteket).

Riksantikvarieämbetet m. m.

3. Personlig antikvarietjänst i Ae 21 med halvtidstjänstgöring för filosofie licentiaten Elisabeth Svärdström (fornminnesavdelningen).
4. Amanuens i reglerad befordringsgång (byggnadsminnesavdelningen).
5. Kanslibitråde i Ae 7 i stället för kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring (fornminnesavdelningen).
6. Kontorsbiträde i reglerad befordringsgång med halvtidstjänstgöring (byggnadsminnesavdelningen).

Statens historiska museum m. m.

7. Museibitråde i Ae 7 (osteologiska avdelningen).

Ändrad lönegradsplacering för vissa tjänstinnehavare

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.

8. Uppflyttning av tjänsten som riksantikvarie från Bo 4 till Bo 5.
9. Byrådirektör i Ao 27 i stället för i Ao 25.
10. Förste byråsekreterare i Ao 23 i stället för i Ao 21.
11. Bokhållare i Ao 15 i stället för kontorsskrivare i Ao 13.
12. Materialförvaltare i Ao 12 i stället för uppsyningsman i Ao 10 (administrativa och kamerala avdelningen).
13. Kansliskrivare i Ao 11 i stället för kontorist i Ao 9 (administrativa och kamerala avdelningen).
14. Två kontorister i Ao 9 i stället för två kanslibiträden i Ao 7 (administrativa och kamerala avdelningen).

Riksantikvarieämbetet m. m.

15. Antikvarie i Ao 23 i stället för i Ao 21 (byggnadsminnesavdelningen).
16. Två kansliskrivare i Ao 11 i stället för två kontorister i Ao 9 (fornminnes- och byggnadsminnesavdelningarna).

Statens historiska museum m. m.

17. Rustmästare i Ao 12 i stället för uppsyningsman i Ao 10.
18. Kansliskrivare i Ao 11 i stället för kontorist i Ao 9 (sten- och bronsåldersavdelningen).

Övrigt

Statens historiska museum m. m.

19. Ökad medelsanvisning till extra museivakter (kostnad 22 000 kr.).

Till stöd för förslaget om ökad medelsanvisning till extra museivakter åberopas i huvudsak följande.

I sina år 1960 avlåtna anslagsäskanden framhöll akademien vikten av en ökning av museivakternas antal med hänsyn till att vaktområdena nu är för stora för att kunna skötas på ett tillfredsställande sätt av hittillsvarande vaktstyrka om åtta man. Under budgetåret 1962/63 kommer ytterligare ett rum av myntkabinettets lokaler att färdigställas för en utställning berörande den allmänna mynthistorien. Bevakningsområdet, som därigenom kommer att omfatta fyra rum, delvis utan förbindelse med varandra, blir därefter absolut omöjligt att överblicka för en vakt. Utöver de två extra museivakter, som tidigare angivits som nödvändiga, skulle bevakningsstyrkan behöva utökas med ytterligare en vakt. Detta förutsätter en medelstilldelning av 6 400 kr. utöver de 12 800 kr. som tidigare beräknats.

Sedan april 1955 har historiska museet hållit öppet två timmar alla torsdagsaftnar (kl. 19—21). Detta öppethållande har i stor utsträckning kombinerats med visningar och föredrag. Verksamheten har kunnat upprätthållas tack vare att akademien ställt enskilda medel till förfogande. Den medelsanvisning till extra museivakter, som beviljats fr. o. m. budgetåret 1956/57, har också delvis tagits i anspråk härför. Denna av allmänheten uppskattade studiemöjlighet måste upphöra då akademien icke har möjlighet att anslå enskilda medel för ändamålet; det vore emellertid i hög grad önskvärt att öppethållandet under torsdagskvällar kunde säkerställas såsom ett permanent inslag i museets arbete. Detta kan möjliggöras endast genom en ytterligare medelsanvisning av 8 000 kr. för år enligt nu gällande avtal såsom ersättning till nödvändig vaktpersonal.

Ett önskemål, som ständigt framförs från besökare, är att museet borde vara öppet på förmiddagstid. Åtskilliga stockholmsmuseer har numera infört förlängt öppethållande inte minst för att möta det behov av sysselsättning, som den ökade fritiden medför inom olika yrkesgrupper.

Departementschefen. Vad akademien anfört rörande bevakningen har övertygat mig om att medelsanvisningen för detta ändamål bör förstärkas. Jag förordar för egen del, att för nästa budgetår anvisas medel motsvarande kostnaderna för ytterligare en extra museivakt, 6 400 kr. Härutöver beräknar jag 10 000 kr. för att bl. a. det öppethållande i studiesyfte, som sedan några år tillämpats på torsdagskvällarna, skall kunna säkerställas som ett fast inslag i museets verksamhet.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet förordat vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel till en kontorist i Ao 9 i stället för ett kanslibiträde i Ao 7 vid administrativa och kamerala avdelningen.

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag inga andra ändringar beträffande förevarande anslag än sådana som beror av automatiska utgiftsökningar på

grund av 1962 och 1963 års lönehöjningar samt fr. o. m. den 1 juli 1962 vidtagna lönegradsändringar för vissa tjänster m. m. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (2 333 000 + 343 000 =) 2 676 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	956 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	901 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	779 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	36 900
Summa kr.	2 676 000

c) till Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 676 000 kr.

[31] 27. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	376 000	380 224
1962/63	379 000	
1963/64 (förslag)	419 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår akademiens förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av akademien för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	5 000	—	+ 1 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	63 700	+ 25 000	+ 15 000
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	65 000	—	—
b) Övriga <i>expenser</i>	155 400	+ 38 600	+ 16 000
4. Övriga <i>utgifter, förslagsvis</i>	15 100	+ 9 000	+ 2 000
5. Växlande <i>utställningar</i>	6 000	+ 9 000	of.
6. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	5 000	—	of.
7. Studieverksamheten	14 000	+ 4 500	of.
8. Laboratoriet för radioaktiv datering	65 000	+ 52 000	+ 6 000
Summa kr.	394 200	+ 138 100	+ 40 000

Särskilda uppbördsmedel

Inkomster av textilkonservering	15 200	—	of.
Summa kr.	379 000	+ 138 100	+ 40 000

Av akademiens framställning inhämtas bl. a. följande.

2. Till stöd för den föreslagna höjningen åberopas, förutom prisstegringar, de alltmer omfattande fältarbetena och därav föranledda ökade kostnader för resor. I sistnämnda hänseende erinras särskilt om resor, vilka landsantikvarierna företar efter uppdrag av riksantikvarieämbetet. Kostnaderna härför har hittills till följd av anslagspostens otillräcklighet i stor utsträckning betalats av landsantikvariernas huvudmän.

3 b. Av den begärda ökningen avser 5 600 kr. renhållning och städning, 500 kr. skrivmateriel m. m., 14 500 kr. telegram, telefon och annonsering, 1 800 kr. möbler, skrivmaskiner m. m., 11 600 kr. nattbevakning och reparation av alarmanläggning samt 4 600 kr. reparationer, frakter m. m.

4, 5 och 7. De ökade medelsbehoven till dessa ändamål betingas, förutom av prisstegringar, i huvudsak av verksamhetens omfattning.

8. De sammanlagda kostnaderna för driften av laboratoriet beräknas för nästa budgetår till i runt tal 142 000 kr. Av detta belopp avser 85 000 kr. löner och 57 000 kr. övriga driftkostnader. Då inkomsterna av avgiftsbelagda prover uppskattas till 25 000 kr., beräknas medelsbehovet för nästa budgetår till 117 000 kr. En höjning av anslagsposten med 52 000 kr. anses därför erforderlig.

Departementschefen. Jag vill inledningsvis erinra om att anslagsposten till studieverksamheten för innevarande budgetår uppräknats med 10 000 kr. Vid min anmälan av denna anslagsfråga i föregående års statsverksproposition underströk jag angelägenheten av att historiska museet finge ökade medel för visningar och annan pedagogisk verksamhet. Det bör ankomma på akademien att i sin anslagsframställning beträffande detta anslag för budgetåret 1964/65 redovisa erfarenheterna av medlens användning för dessa ändamål.

I den nyss redovisade departementsberäkningen har för nästa budgetår en ytterligare medelsanvisning till omkostnader av 40 000 kr. bedömts erforderlig.

Jag förordar, att anslaget uppräknas med detta belopp med den fördelning av beloppen, som angivits i beräkningen. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (379 000 + 40 000 =) 419 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 419 000 kr.

[32] 28. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	50 000	39 314
1962/63	50 000	
1963/64 (förslag)	50 000	

För budgetåren 1939/63 har för inredning och utrustning av statens historiska museums nya lokaler vid Narvavägen anvisats tillhopa 1 195 000 kr. Ursprungligen angavs ett belopp av 400 000 kr. såsom den ram, inom vilken kostnaderna för inredning och utrustning av museilokalerna samt flyttning av samlingarna borde hållas. Sedermera har akademien, främst med hänsyn till inträffade prisstegringar, framlagt flera generalplaner, den sista med skrivelse den 1 november 1949. Enligt sistnämnda plan skulle totalsumman av de anslag, som ansetts erforderliga för inredning av museet, uppgå till 1 305 000 kr. Statsmakterna har emellertid inte ansett sig kunna binda sig för någon generalplan. (Se åttonde huvudtiteln för åren 1950, 1951 och 1952, s. 57, s. 55 respektive s. 79.)

Sedan akademien anbefallts att framlägga detaljerade kalkyler i fråga om de inrednings- och utrustningsarbeten som övervägdes av akademien, redovisade, som framgick av föregående års åttonde huvudtitel (s. 57), akademien i sin anslagsframställning för föregående budgetår sådana kalkyler. Dessa slutade på ett belopp av i runt tal 1 300 000 kr. Med hänsyn till att det av redovisningen framginge, att fortsatt medelsanvisning till ändamålet vore erforderlig, har statsmakterna också för innevarande budgetår anvisat medel, 50 000 kr., för arbeten med nyuppställningar av museets samlingar.

De angelägnaste arbetsuppgifterna inom museet på förevarande område beräknas av akademien i dess anslagsäskanden för nästa budgetår draga en sammanlagd kostnad av 1 104 000 kr. Av detta belopp erfordras enligt akademien att 125 000 kr. anvisas för nästa budgetår.

Anslaget avses skola i första hand användas till en begynnande nyordning av museets sten- och bronsäldersavdelning.

Departementschefen. För nästa budgetår beräknar jag för ifrågavarande ändamål samma belopp som anvisats för innevarande budgetår, 50 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr.

[33] **29. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	670 000	618 053
1962/63	773 000	
1963/64 (förslag)	921 000	

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1955: 68 har riksdagen godkänt grunder för statens bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen. Bestämmelserna i ämnet, vilka meddelats i kungörelsen 1955: 317 (senast ändrad genom kungörelsen 1962: 358), innebär bl. a., att landsantikvarie skall vara anställd hos organisation med kulturminnesvårdande uppgifter, att landsantikvaries verksamhetsområde i regel skall vara visst län, att statsbidrag må utgå till avlöningar åt såväl landsantikvarie som, efter medgivande av riksantikvarieämbetet, amanuens i landsantikvariedistrikt, att statsbidrag till avlöning åt landsantikvarie utgår med viss procent av det bidragsunderlag Kungl. Maj:t i särskild ordning bestämmer, nämligen med $66\frac{2}{3}\%$, om statsbidrag utgår jämväl till avlönande av amanuens, och eljest med 90 %, att statsbidrag till avlönande av amanuens utgår med 50 % av det bidragsunderlag Kungl. Maj:t i särskild ordning bestämmer, att till främjande av kulturminnesvården på Gotland må, utöver statsbidrag enligt förutnämnda bestämmelser, efter medgivande av riksantikvarieämbetet utgå statsbidrag till avlönande av en särskild antikvarie i distriktet med 90 % av det bidragsunderlag Kungl. Maj:t i särskild ordning bestämmer, att från fastställt statsbidrag skall avräknas avkastningen av förefintlig, anvisad lönefond, försåvitt denna ej överlämnats till statskontoret med rätt för statsverket att disponera avkastningen, att statsbidrag för visst budgetår utbetalas av riksantikvarieämbetet efter årets utgång samt att förskott å statsbidraget må under löpande år utbetalas med högst 90 % av det belopp, vartill bidraget kan beräknas komma att uppgå.

Genom beslut den 6 juni 1962 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att de bidragsunderlag till avlöning av landsantikvarie, amanuens och särskild antikvarie på Gotland, vilka avses i ovannämnda kungörelse, skall uppgå till belopp, motsvarande de kontanta avlöningsförmåner, som tillkommer en på vederbörande ort stationerad statlig tjänsteman med placering i, såvitt gäller landsantikvarie

löneklass 29, amanuens löneklass 17 och särskild antikvarie på Gotland löneklass 21, allt löneplan A, statens löneförordning.

Ur förevarande förslagsanslag utgår, förutom statsbidrag enligt de i det föregående redovisade grunderna, jämväl bidrag enligt särskilda bestämmelser till en landsantikvarie i Borås, för närvarande motsvarande $66\frac{2}{3}\%$ av lönen i löneklass 22, löneplan A, statens löneförordning.

Akademien beräknar för nästa budgetår det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till i runt tal 1 154 400 kr. och föreslår sålunda en anslagshöjning med 381 400 kr. Av höjningen beräknas i runt tal 71 500 kr. motsvara kostnaderna för den förra året beslutade uppräknningen av statstjänstemännens löner och därmed sammanhängande förändring av bidragsunderlaget till avlöning av landsantikvarierna med undantag av landsantikvarien i Borås. Återstoden av höjningen betingas av ändringar av procentsatser och löneklasser av innebörd, att statsbidraget skulle fr. o. m. nästa budgetår komma att utgå med 90 % av lönen i nuvarande löneklass 29 för samtliga landsantikvarier utom för landsantikvarien i Borås samt med samma procenttal för amanuenser, beräknat på löneklass 19. Bidragsunderlagen till avlöning av antikvarien på Gotland och landsantikvarien i Borås föreslås, med i övrigt oförändrade procentsatser, ändrade till att motsvara den kontanta lönen enligt löneklass 23 respektive löneklass 24.

Till stöd för förslaget om förbättrade beräkningsgrunder för statens bidrag till vissa avlöningar inom landsantikvarieorganisationen framhålls huvudsakligen följande.

Akademien hemställde redan i sina anslagsäskanden år 1957 bl. a., att bidraget till landsantikvarie skulle utgå med 90 % oavsett om amanuensbidrag utgick och att också amanuensbidrag skulle utgå med 90 %. Denna framställning har sedermera varje år upprepats utan att vinna beaktande.

De förbättrade anställningsvillkoren för de statligt anställda amanuenserna har ej medfört förbättrade anslag till landsantikvarieorganisationen. Befordringstiden för amanuenser med fil. kand.-examen från lönegrad 17 till 19 utgör nu $1\frac{1}{2}$ år mot $5\frac{1}{2}$ år och begynnelseplacering i lönegrad 15 vid tiden för fastställandet av nuvarande grunder för statsbidraget. Flertalet amanuenser hos landsantikvarie har nämnda examen, övriga licentiatexamen.

Då det synes vara av vikt att statsbidraget till såväl landsantikvarie som amanuens beräknas efter 90 % utan inskränkningar, får akademien hemställa att sådana grunder fastställas för beräkning av bidragen och att jämväl amanuensbidraget med hänsyn till kortare tid inom befordringsgången beräknas efter löneklass 19 mot tidigare löneklass 17.

Statsbidraget till landsantikvarien i Borås utgår för närvarande med två tredjedelar av lönen enligt löneklass 22. Då detta bidrag fastställdes, utgjorde löneklass 26 utgångspunkt för beräkningen av bidraget till övriga landsantikvarier. Sedan sistnämnda bidrag numera uppräknats med tre löneklasser, är det angeläget att genomföra en löneförbättring även för innehavaren av landsantikvarietjänsten i Borås. Akademien hemställer därför att bidraget beräknas efter löneklass 24.

Statsbidraget till antikvarien i Gotlands län utgår för närvarande med 90 % av löneklass 21. Då denna tjänst inrättades, jämfördes den med antikvarietjänsterna hos riksantikvarieämbetet. Dessa tjänsters lönegradsplacering var väg-

ledande även vid bidragsberäkningen. Med hänsyn dels till uppflyttningen av dessa tjänster, dels till landsantikvariernas väsentligt förbättrade löneställning bör bidraget till antikvarien i Gotlands län uppräknas med två löneklasser och sålunda utgå enligt löneklass 23.

I en sedermera inkommen skrift ansluter sig *landsantikvarieorganisationernas samarbetsråd* till förslaget om förbättrade beräkningsgrunder för statens bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen och hemställer i detta sammanhang, att statsbidrag måtte utgå till gäldande av pensionsavgifter.

Departementschefen. Jag vill inledningsvis erinra om att enligt riksdagens beslut förra året statsbidraget till avlönande av landsantikvarier förutsatts fr. o. m. den 1 juli 1962 utgå efter löneklass 28 på löneplan A i statens löneförordning i stället för som tidigare efter löneklass 26. Grunden till det i föregående års statsverksproposition (bilagan åttonde huvudtiteln, s. 59 och 60) framlagda förslaget i detta syfte angavs vara, att statsbidraget såsom en rimlig konsekvens av tidigare riksdagsbeslut i ämnet (prop. 1955: 68; SU 74; Rskr 216) borde beräknas efter en lönenivå, som låg två löneklasser över den för förste antikvarietjänsterna vid historiska museet gällande begynnelselöneklassen. Denna, som 1955 motsvarades av nuvarande 24 löneklassen, var vid tidpunkten för riksdagens beslut i fråga i fjol 26. Genom statsmakternas senare fattade beslut i anledning av propositionen 1962: 169 angående statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 har emellertid lönegraden för förste antikvarietjänsterna vid historiska museet höjts från 26 till 27 fr. o. m. den 1 juli 1962. För att i den i riksdagsbeslutet åsyftade förbättringen av bidragsgrunden för avlönande av landsantikvarier icke skulle förfelas, har Kungl. Maj:t, såsom framgått av det tidigare redovisade, den 6 juni 1962 föreskrivit, att bidragsunderlaget till avlöning av landsantikvarie skall fr. o. m. den 1 juli 1962 uppgå till belopp, som motsvarar de kontanta avlöningsförmåner, som tillkommer en på vederbörande ort stationerad statlig tjänsteman med placering i löneklass 29, vilket härmed torde böra bringas till riksdagens kännedom.

Med anledning av genomförda förbättringar av löneställningarna för jämförbara grupper statstjänstemän bör bidragsunderlagen till avlöning av särskild antikvarie på Gotland och landsantikvarie i Borås ändras därhän, att de uppgår till belopp, motsvarande lönen i respektive löneklass 23 och 24. Kostnadsökningen för nästa budgetår för förslagets genomförande uppgår till i runt tal 5 000 kr.

Den avsevärda förkortning av befodringsgången för amanuenser, som genomförts sedan nuvarande statsbidragsgrunder utformades, bör enligt min mening medföra en höjning av bidragsunderlaget till avlöning av amanuens hos landsantikvarie. Jag föreslår därför i enlighet med akademiens förslag, att detta bidragsunderlag fr. o. m. nästa budgetår skall motsvara löneklass 19 i stället för som hittills löneklass 17. De vid bifall härtill uppkommande merkostnaderna under förevarande anslag vid oförändrad bidragsprocent uppskattar jag till 19 000 kr.

Utöver vad jag nu förordat kan jag inte föreslå andra ändringar beträffande förevarande anslag än sådana som beror av automatiska utgiftsökningar. Den höjning av anslaget, som föranledes härav, beräknar jag till i runt tal 124 000 kr. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (773 000 + 148 000 =) 921 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 921 000 kr.

[34] 30. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	56 000	58 581
1962/63	60 000	
1963/64 (förslag)	65 000	

Akademien föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 84 500 kr. Till stöd för förslaget åberopas, förutom prisstegringar, vissa anskaffningsbehov, som enligt akademiens uppfattning inte kan tillgodoses inom ramen för den nuvarande medelstillelningen. Bl. a. har akademien beräknat 41 000 kr. för inköp av hyllor m. m. för ett nytillkommet bokmagasin. I övrigt torde få hänvisas till handlingarna.

Departementschefen. Någon medelsanvisning till inköp av hyllor m. m. för ett nytillkommet bokmagasin har jag inte funnit mig böra beräkna i förevarande sammanhang. En viss förstärkning av anslaget för andra till detsamma hänförliga ändamål synes mig emellertid erforderlig. Jag förordar därför, att anslaget för nästa budgetår höjes med 5 000 kr., till följd varav det således bör uppföras med (60 000 + 5 000 =) 65 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kr.

[35] 31. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	285 000	255 591
1962/63	285 000	
1963/64 (förslag)	325 000	

Akademien hemställer för nästa budgetår om en anslagshöjning med 330 000 kr. Såsom skäl härför framhålles huvudsakligen följande.

Det torde inte finnas någon institution i landet, som har inköpt och vårdar så stora landskapsavsnitt med fornlämningar som akademien. Dessa områden kommer allmänheten till godo, och de besöks också av en ständigt växande skara. Det är nödvändigt, att statsmakterna för framtiden bidrager med anslag för vården av dessa märkliga fornlämningsområden, som i högsta grad kan utnyttjas av allmänheten. Den ringa höjning, som skett för budgetåret 1961/62 står icke i proportion till ens de blygsammaste krav, som måste ställas på vården av våra fornminnesområden. Behovet av en kraftig höjning av anslagsposten är här uppenbart. Riksantikvarieämbetets fornminnesavdelning har anhållit, att medel till fornlämningsvård och undersökning måtte begäras med 88 500 kr. eller 50 000 kr. mer än föregående år. Ett särskilt belopp erfordras för undersökningar på Gotland. Där råder alldeles speciella förhållanden, som också tidigare uppmärksammas. Den utomordentligt starka ökningen av undersökningar på Gotland under de senaste åren har här skapat särskilt svåra problem. För nästa budgetår bör för detta ändamål anvisas 15 000 kr.

Skall byggnadsminnesavdelningen kunna svara för skötseln och vården av de byggnadsminnesmärken, som ägs eller förvaltas av vitterhetsakademien och riksantikvarieämbetet, samt även i övrigt tillgodose ett elementärt behov av omvårdnad av sådana fasta fornlämningar, vilka faller inom avdelningens verksamhetsområde, måste det anslag av något över 200 000 kr. av statsmedel, vilket nu under ett antal år stått till avdelningens förfogande, avsevärt höjas. En höjning är nödvändig även med hänsyn till den ständigt fortgående stegringen av byggnadskostnaderna. För byggnadsminnesmärkens vård och undersökning föreligger ett medelsbehov av 440 000 kr.

I departementschefens uttalande i 1959 års statsverksproposition förutsättes att ur anslaget vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken erforderliga medel anvisas för fortsatta undersökningar av fornlämningsområdet å fastigheten Bona 4⁴³ m. fl. Med anledning härav har för budgetåren 1959/60—1962/63 anvisats 20 000 kr. årligen för dessa undersökningar. Ett anslag på 25 000 kr. erfordras för fortsatta undersökningar på fastigheten Bona 4⁴³ m. fl. fastigheter. För oförutsedda arkeologiska undersökningar beräknas oförändrat 10 000 kr.

Enligt den nya byggnadsminneslagen skall ersättning för intrång kunna utgå till ägare av sådan byggnad som av riksantikvarieämbetet förklarats för byggnadsminne. Särskilda statsmedel har hittills icke anvisats för detta ändamål, utan man har räknat med att tills vidare kunna tillmötesgå uppkommande behov av denna art genom anslag från den s. k. Lawski-fonden. Det är emellertid självklart att Lawski-fondens avkastning i längden blir otillräcklig. Riksantikvarieämbetets fornminnesavdelning har beräknat att för ersättningar till ägare av byggnadsminnen ett medelsbehov av 200 000 kr. föreligger för budgetåret 1963/64. Som ett beredskapsbelopp finner akademien 100 000 kr. nödvändiga.

Av vad sålunda anförts framgår enligt akademiens mening klart, att anslagsbehovet är stort och att en höjning av anslagssumman från föregående budgetår erfordras. Akademien anser sig likväl ej kunna göra gällande att alla här redovisade behov måste omedelbart tillfredsställas utan begränsar sin hemställan om medel till ett belopp av 615 000 kr. eller en ökning av anslaget med 330 000 kr.

Departementschefen. Förevarande anslag torde för nästa budgetår böra uppföras med 325 000 kr., innebärande en ökning med 40 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 325 000 kr.

[36] 32. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	174 000	174 176
1962/63	186 000	
1963/64 (förslag)	206 000	

Detta reservationsanslag är avsett till bestridande av kostnaderna för en inventering av vårt lands fasta fornlämningar. Syftet är att i enlighet med det av 1937 års riksdag fattade beslutet om utarbetande av en på flygfotografering grundad ekonomisk karta kunna på denna upptaga dylika fornlämningar. Kostnaderna för avlöning av viss med inventeringsarbetet och det insamlade materialets bearbetning permanent sysselsatt personal bestrides från riksantikvarieämbetets avlöningsanslag.

Akademien beräknar det till fornminnesinventeringen för nästa budgetår erforderliga medelsbehovet till 282 800 kr. Av akademiens framställning inhämtas bl. a. följande.

Enligt meddelande från rikets allmänna kartverk angående gemensamma fältarbeten för ekonomiska och topografiska kartorna 1963 skall kartverkets kartläggning omfatta ca 137 kvmil, därav Älvsborgs län ca 20 kvmil, i Värmlands län ca 22 kvmil, i Västmanlands län ca 15 kvmil, i Västernorrlands län ca 26 kvmil, i Kopparbergs län 16 kvmil samt i Norrbottens län 38 kvmil. I Norrbottens län planeras även fältarbeten för enbart topografiska kartan omfattande ca 41 kvmil.

För utförande av fornminnesinventeringen disponerar fornminnesavdelningen utom ämbetets tjänstemän tillfälligt anställd arbetskraft (studerande vid universitet och seminarier samt folkskollärare). För genomförande av 1963 års rekognosceringsarbeten beräknas 70 extra inventeringsmän behöva anställas under ca två månader. De tillfälligt anställda erhåller för närvarande ett arvode på 24—37 kr. per man och dygn (traktamente — 23 kr. — inräknat). Med hänsyn till den allmänna lönestegringen och till fördyrade levnadsomkostnader bör arvodet under nästa arbetssäsong uppgå till i genomsnitt 35 kr. per man och dygn.

Departementschefen. Detta anslag torde för nästa budgetår böra uppföras med (186 000 + 20 000 =) 206 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 206 000 kr.

[37] 33. Nationalmuseet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 351 000	1 366 345
1962/63	1 431 000	
1963/64 (förslag)	1 740 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *museichefen* dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförstärkningar

1. Amanuens i reglerad befordringsgång (avdelningen för slottssamlingar).
2. Amanuens i reglerad befordringsgång för museets presstjänst.
3. Förste biblioteksassistent i Ae 13 i stället för halvtidsanställd biblioteksassistent i Ae 11.
4. Halvtidsanställd biblioteksassistent i Ae 11 (östasiatiska museet).
5. Arkivassistent i Ae 11 (bildarkivet).
6. Fotografibiträde i Ae 7.
7. Halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7 (avdelningen för konsthantverk).
8. Sju museivakter i Ao 7.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa tjänst innehavare

9. Förste intendent i Ao 27 i stället för i Ae 27.
10. Kontorsskrivare i Ao 13 i stället för kansliskrivare i Ao 11 (museets centrala kansli).
11. Uppsyningsman i Ao 12 i stället för i Ao 10.

Övrigt

12. Höjning med 400 kr. av arvodet åt ett portvaktsbiträde (nuvarande arvode 400 kr.).

Till stöd för de under punkterna 2, 6, 8 och 9, samt 12 redovisade förslagen anför *museichefen* bl. a. följande.

2. *Amanuens i reglerad befordringsgång för museets presstjänst.* Det visar sig mer och mer att museerna på de flesta håll i världen för att hålla uppe sin publikfrekvens och helst höja denna måste i ökad utsträckning basera sin verksamhet på de särskilda attraktioner som utställningar, specialvisningar, film-aftnar, konserter och dylikt innebär. Dessa måste i sin tur för att locka till besök presenteras på lämpligt sätt i press, radio och TV. Aktiviteten på detta område har hittills skötts antingen av museets ordinarie tjänstemän eller av tillfälligt anställda PR-män för de större utställningar vilka själva kunnat bära en sådan icke obetydlig extra utgift. Ingendera lösningen kan emellertid anses motsvara tidens krav. Utan tvekan är ett av de mest angelägna behoven för upprätthållandet av museets nuvarande aktivitet att detta, i likhet med de kungliga

teatrarna och andra större statliga institutioner, får möjlighet att fast anställa en egen presskommisarie. Först då kan denna uppgift handläggas på ett för pressen förtroendeingivande sätt och med verklig målmedvetenhet. Kravet på inrättandet av en sådan tjänst kommer givetvis att ytterligare förstärkas genom tillkomsten av det Östasiatiska museet. För ändamålet i fråga bör sålunda snarast inrättas en amanuensstjänst.

6. *Fotografibitråde i Ae* 7. Nationalmuseets fotografiateljé har en tvåfaldig uppgift. Dels har denna ateljé att tillhandahålla beställare utanför museet önskade fotografier från samlingarna. Dels ankommer det på ateljén att sörja för det fotoarbete, som fordras för det registrerande och vetenskapliga arbetet inom och utom museet. För närvarande avlönas endast en av tjänstemännen från avlöningsanslaget, nämligen fotografen. Därutöver finns två biträden som avlönas med genom verksamheten inflytande medel. Ateljéns arbetsbörda har emellertid successivt ökat. Arbetsökningen orsakas bl. a. av den intensiva utställningsverksamheten, både inom den gamla museibyggnaden och, sedan det moderna museets tillkomst, i detta. Härigenom har den helt otillfredsställande situationen uppstått, att mera rutinmässiga fotograferingar i stor utsträckning måst skjutas åt sidan. En jämförelse med förhållandena vid vissa andra museer m. fl. torde utvisa hur knappt tillmätt personalen vid nationalmuseets fotografiateljé är. Denna personal föreslås därför fr. o. m. nästa budgetår utökad med ett fotografibitråde i Ae 7.

8. *Sju museivakter i Ao* 7. Nationalmuseet har i sina anslagsäskanden upprepade gånger, senast förra året, betonat de allvarliga bekymmer det inger, att den personal, som kan disponeras för bevakning, ej är tillräcklig. De farhågor från säkerhetssynpunkt, som utgjort ett av de främsta motiven för museets framställningar härvidlag, har tyvärr under det senaste året besannats i alltför hög grad. — Enligt en uppgift i dagspressen i juli innevarande år beräknades konstföremål till ett sammanlagt värde av minst 30 miljoner kr. ha stulits från europeiska och amerikanska samlingar under de vid denna tidpunkt senast förflutna tolv månaderna. Denna stöldvåg, varigenom konst till oerhörda värden fränhånts museerna, har utlöst motåtgärder av olika slag. Befaras kan emellertid, att just dessa motåtgärder utomlands i sin tur leder till att internationellt verk samma stöldlighör i stället vänder sin uppmärksamhet mot andra samlingar, därest de skulle finna dessa mindre väl bevakade. Vissa tecken tyder också på att stöldvågen kan nå även Sverige, vilket nationalmuseet i likhet med några andra svenska museer fått en förkänning av under det senaste året.

En annan omständighet av betydelse i förevarande sammanhang är att nationalmuseets utställningslokaler utvidgas väsentligt tack vare ombyggnaden av huvudbyggnaden på Blasieholmen och ianspråktagande av den nya museibyggnaden på Skeppsholmen.

Läget i fråga om bevakningen av de i huvudbyggnadens översta våning och mellanvåning inrymda avdelningarna för äldre måleri och skulptur respektive konsthantverk är till ytterlighet ansträngt. Till bevakning av dessa två avdelningars stora och mycket svåröverskådliga utrymmen — särskilt kabinetten är givetvis mycket svårbevakade — står i bästa fall endast fyra respektive två museivakter till förfogande. Mycket ofta är bevakningsstyrkan reducerad, därför att vakterna även under öppethållandetiderna måste anlitas för budskickningar samt omhängningar och andra nödvändiga arbeten. De risker, som är förbundna med en sådan otillräcklig bevakning är uppenbara.

En jämförelse med de normala bevakningsstyrkorna i utländska museer ut-

faller i hög grad till det svenska nationalmuseets nackdel. Hittills gjorda erfarenheter samt de undersökningar som nu företagits visar, att bevakningssystemet i nationalmuseets huvudbyggnad är alltför bristfälligt för att svara mot tidens krav. Först och främst måste bevakningspersonalen inom avdelningarna för äldre måleri och skulptur samt konsthantverk förstärkas. Det synes för nationalmuseets del vara en rimlig minimifordran att ingen museivakt tilldelas ett större bevakningsområde än två salar. En sådan minimiberäkning är emellertid ej tillräcklig för att säkerhetssynpunkterna i full utsträckning skall kunna tillgodose, emedan bevakningsstyrkan tunnas ut var gång en del av vaktpersonalen måste tas ur bevakningen för andra påkommande göromål av angelägen och brådskande beskaffenhet. Huvudbyggnadens bevakningsstyrka bör fr. o. m. nästa budgetår förstärkas med fyra museivakter i A o 7, av vilka två för avdelningen för äldre måleri och skulptur samt två för avdelningen för konsthantverk.

I och med att Tyghuset på Skeppsholmen blir färdigställt för östasiatiska museet samt avdelningen för konstilltning och depositioner, vilket beräknas ske senast på förvåren 1963, uppkommer även här behov av ytterligare museivaktspersonal. Vid östasiatiska museet finnes för närvarande endast en tjänsteman tillhörande denna personalkategori, nämligen en museitekniker i A o 9, alltså en befattningshavare som endast i begränsad omfattning kan tas i anspråk för vakttjänst. Bevakningsområdet i de nya museilokalerna uppgår till 520 m², fördelade på fem salar i tre olika våningsplan. Det säger sig självt, att ifrågasättande lokaler måste bemannas med minst två nya museivakter, om museet, sedan det färdigställts, över huvud taget skall kunna hållas öppet i rimlig omfattning. Av det tidigare anförda framgår, att vaktstyrkan i huvudbyggnaden är så knapp tilltagen, att någon bevakningshjälp därifrån absolut icke kan påräknas. Nationalmuseet återkommer nu med en enträgen hemställan om att för östasiatiska museets del inrättas två nya tjänster som museivakt i A o 7.

Moderna museet disponerar för närvarande ett på tre salar och ett också för allmänheten öppet studiemagasin fördelat utställningsområde av 2 300 m². För bevakning av detta samt för övriga vaktmästargöromål står allenast två museivakter till förfogande. För moderna museets del fordras ytterligare en museivakt i A o 7.

Sammanlagt äskas alltså för nästa budgetår en förhållandevis så ansevärd förstärkning av nationalmuseets vaktpersonal som med sju museivakter i A o 7. Med eftertryck bör därför betonas, att syftet härmed är att med bibehållande av nuvarande öppethållande på ett tillfredsställande sätt trygga landets centrala konstmuseum med alla dess oersättliga konstskatter. Därest statsfinansiella skäl skulle befinnas lägga hinder i vägen för ett bifall till nationalmuseets hemställan på denna punkt, återstår för museets del ej annat än att — med tillbörligt beaktande bl. a. av vilka pedagogiska uppgifter museet tills vidare bör ha — pröva olika möjligheterna att inskränka dess öppethållande.

För att en mera tillfredsställande säkerhet skall kunna uppnås i fråga om de oersättliga konstskatter, vilka förvaras i nationalmuseets huvudbyggnad på Blasieholmen, är det nödvändigt att den nyss förut förordade förstärkningen av bevakningspersonalen kompletteras med en modern och mot tidens krav svarande centrallarmansluten inbrotts- och överfallsanläggning. Enligt anbud skulle en sådan anläggning kunna installeras i huvudbyggnaden mot en engångskostnad av i runt tal 130 000 kr. Den årliga driftkostnaden för anläggningen beräknas

till omkring 5 000 kr. Vid behandlingen av omkostnadsanslaget äskas medel i enlighet härmed.

9. *Förste intendent i Ao 27 i stället för Ae 27.* Museets tjänster i förste intendentsgrad är alla ordinarie utom den, som innehaves av föreståndaren för slotts-samlingsavdelningen, vilken alltså är extra ordinarie. En saklig anledning till denna skillnad förefinns inte. Någon beföringång från extra ordinarie till ordinarie förste intendent kan inte ifrågakomma. De olika förste intendenterna är specialister var och en på sitt område, och en förflyttning från dylik tjänst vid en avdelning till motsvarande tjänst vid en annan avdelning kan därför endast rent undantagsvis tänkas äga rum. Fullt i överensstämmelse med detta förhållande, har den förste intendentstjänst, som inrättades vid tillkomsten fr. o. m. den 1 juli 1959 av östasiatiska museet, redan från början givits ordinarie karaktär. Såväl organisatoriska- som ancennietetsskäl talar för att tjänsten som förste intendent för slottssamlingsavdelningen nu omvandlas till en ordinarie tjänst i lönegrad Ao 27, vilket torde vara så mycket lättare att genomföra som det kan ske utan merkostnad för statsverket.

12. *Höjning av arvode åt portvaktsbiträde.* Under icke-ordinarieposten har sedan länge anvisats 400 kr. till arvode åt portvaktsbiträde. Beloppet är avsett att möjliggöra tillfällig avlösning av den befattningshavare, som fullgör portvaktsgöromålen vid museibyggnaden å Blasieholmen. En uppräknings med 400 kr. av beloppet, som utgått oförändrat sedan slutet av 1940-talet, är synnerligen motiverad.

Statskontoret, som haft att yttra sig över museichefens förslag om inrättande av museivaktstjänster och installerande m. m. av en alarmanläggning, anför följande.

Genom den senaste ombyggnaden har nationalmuseets utställningslokaler utvidgats betydligt. Ianspråktagandet av tyghuset på Skeppsholmen för musei-ändamål kommer att medföra en ytterligare ökning. Det stora antal kabinett som ingår i flera av nuvarande bevakningsområden gör områdena svåröverbakade. Dessa omständigheter samt de utställda föremålens stora värde och svårersättlighet motiverar enligt statskontorets mening att antalet museivaktstjänster utökas. Emellertid utnyttjas museivakterna även för andra ändamål än bevakning, bl. a. för ombesörjande av budtjänst. Om budsändningen mellan museets olika delar omorganiseras så, att den — med undantag av synnerligen brådskande bud — förläggs till ett antal budturer på bestämda tider, bör arbetskraftsbehovet för detta ändamål kunna icke oväsentligt reduceras. Statskontoret föreslår att en sådan omorganisation göres samt att, i avvaktan på erfarenheter av vad som kan vinnas därmed, antalet nya museivaktstjänster begränsas till sex.

Den alarmanläggning — inklusive årsservice, innefattande bl. a. att personal från vaktfirma rycker ut vid alarm — som av nationalmuseet föreslagits skola installeras, torde framför allt få ses som en förstärkning av museibevakningen nattetid och har sålunda föga samband med den förstärkning av bevakningen under dagtid som utökning av antalet museivakter skulle komma att medföra. Enligt statskontorets mening synes det lämpligt att ett museum av ifrågavarande art är utrustat med alarmanordning för försvårande av stölder.

Departementschefen. Med anledning av museichefens förslag under punkterna 2 och 8 anser jag mig böra förorda dels inrättande av en tjänst som museivakt i

Ae 7 för Östasiatiska museets behov, dels en ytterligare medelsanvisning av 83 000 kr. Såvitt gäller bevakningsfrågan finner jag det inte uteslutet, att sådana dispositioner skulle kunna vidtagas, varigenom såväl museets funktioner i den utåtriktade, pedagogiska verksamheten som intresset av att få till stånd en effektivare bevakning av samlingarna skulle kunna gynnas. Möjligheter i sådant syfte bör därför enligt min mening vara väl värda att prövas. Därest museichefen bedömer det rationellt att utnyttja en del av de vid bifall till mitt förslag anvisade medlen för sådana anordningar av bevakningskaraktär, för vilka kostnaderna icke lämpligen bör bestridas av avlöningsmedel, torde nationalmuseet böra medgivas rätt att överskrida museets omkostnadsanslag under förutsättning att motsvarande, under avlöningsanslaget anvisade medel icke utnyttjas.

Det synes mig motiverat, att personalen vid museets fotografiateljé utökas. Jag beräknar därför nu medel till en tjänst som fotobiträde i reglerad befordringsgång (p. 6).

I överensstämmelse med museichefens förslag förordar jag, att tjänsten som förste intendent i lönegrad Ae 27 vid slottssamlingsavdelningen omvandlas till ordinarie tjänst i Ao 27 (p. 9).

Arvodet åt ett portvaktsbiträde bör på anförda skäl höjas. Jag beräknar i enlighet med föreliggande förslag ytterligare 400 kr. för ändamålet (p. 12).

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag inga andra ändringar beträffande förevarande anslag än sådana som beror av automatiska utgiftsökningar. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (1 431 000 + 309 000 =) 1 740 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för nationalmuseet, som föranledes av vad jag i det föregående anført;

b) godkänna följande avlöningsstat för nationalmuseet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	497 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	8 340
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	714 260
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	497 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	22 400
Summa kr.	1 740 000

c) till Nationalmuseet: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 740 000 kr.

[38] 34. Nationalmuseet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	189 000	218 154
1962/63	264 000	
1963/64 (förslag)	283 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår museichefens förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av museichefen för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård, <i>förslagsvis</i>	5 200	—	of.
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	8 000	—	of.
3. <i>Expenser, förslagsvis:</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	104 900	+ 15 800	+ 15 800
b) Övriga expenser: nationalmuseet	118 700	+ 231 000	+ 35 200
c) Övriga expenser: östasiatiska museet	43 900	— 31 100	— 32 000
4. Pedagogisk verksamhet m. m.	8 000	—	of.
5. Övriga utgifter:			
a) Tjänsträkter för museivakter m. m., <i>förslagsvis</i>	1 500	+ 1 000	of.
b) Försäkring och transport av konstföremål, <i>förslagsvis</i>	4 500	+ 8 500	of.
6. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	—	+ 5 000	—
Summa kr.	294 700	+ 230 200	+ 19 000
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
7. Inkomster av tavelkonservering	30 000	—	of.
8. Ersättning för värme och belysning i uthyrda lä- genheter	700	—	of.
Nettoutgift kr.	264 000	+ 230 200	+ 19 000

Av museichefens framställning inhämtas bl. a. följande.

3 a. Den äskade höjningen, som är av automatisk natur, motiveras av medelsbehovet till uppvärmning och belysning vid den för östasiatiska museet samt avdelningen för konstabildning och depositioner avsedda, gemensamma byggnaden på Skeppsholmen.

3 b. *Nationalmuseet. Löpande utgifter.* Kostnaderna för städning och nattbevakning samt för telefon beräknas automatiskt öka med respektive 7 000, 3 600 och 2 100 kr. — Med hänsyn till medelsåtgången under sist förflutna budgetår erfordras ytterligare minst 2 000 kr. till skrivmateriel m. m. — Under innevarande budgetår kan enligt museichefens beräkningar för inköp och underhåll av möbler m. m. disponeras 25 000 kr. För löpande kostnader av den art som hittills bestritts från denna utgiftspost kan beräknas att en höjning erfordras med minst 15 000 kr. Härutöver behövs till årlig serviceavgift för alarmanläggning 5 000 kr.

Engångsutgifter. Till nya solavskärmningsanordningar äskas 21 400 kr. — För tillfälliga utställningar liksom för avdelningarna för teckning och grafik samt äldre måleri och skulptur erfordras nyanskaffningar av montrar, skåp m. m. till en sammanlagd kostnad av 30 500 kr. — För nyanskaffning och renovering av möbler i anslutning till konstabildningsavdelningens flyttning till Tyghuset på

Skeppsholmen bedömes 9 500 kr. erforderliga. — I samband med ombyggnaden på Blasieholmen har biblioteket erhållit en ny magasinlokal. För lokalens utrustning med bokstöd och etikethållare för befintliga Compactushyllor samt för anskaffning av kortskåp m. m. begäres 4 900 kr. — Till installation i huvudbyggnaden av en centralalarmansluten inbrotts- och överfallsanläggning, avsedd att komplettera den under avlöningsanslaget föreslagna förstärkningen av bevakningspersonalen, uppgår engångskostnaden enligt inhämtat anbud till i runt tal 130 000 kr.

Östasiatiska museet. Ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp för överflyttningen av samlingarna till byggnaden på Skeppsholmen bortfaller för nästa budgetår. — En stöldalarmanläggning har installerats av säkerhetsskäl. Till årsavgiften för anläggningen erfordras nu 900 kr.

5 a. Denna delpost föreslås vid bifall till förslaget under avlöningsanslaget om utökning av vaktpersonalen bli uppräknad med avrundat 1 000 kr.

Departementschefen. Vid bedömningen av medelsbehovet under delposten till övriga expenser: nationalmuseet har i enlighet med museichefens förslag för städning och nattbevakning samt för telefon och skrivmateriel beräknats ytterligare sammanlagt 14 700 kr. För de av museichefen angivna behoven av engångskaraktär med undantag av installerandet av alarmanläggning har i departementsberäkningen upptagits 20 500 kr.

Jag förordar, att anslaget uppräknas med det belopp som angivits i sistnämnda beräkning. Anslaget torde sålunda böra uppföras (264 000 + 19 000 =) 283 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 283 000 kr.

[39] **35. Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	296 000	275 741
1962/63	346 000	
1963/64 (förslag)	421 000	

Museichefen föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 176 000 kr. enligt följande sammanställning.

1. Avdelningarna för äldre måleri och skulptur (nu 40 000), nutida måleri och skulptur (moderna museet) (nu 40 000), teckning och grafik (nu 20 000) samt konsthantverk (nu 25 000)	+ 120 000
2. Avdelningen för slottssamlingar (nu 5 000)	+ 5 000
3. Östasiatiska museet (nu 10 000)	+ 15 000
4. Biblioteket (nu 11 000)	+ 11 000
5. Inköp av svenska konstnärers arbeten för moderna museet och av modern svensk konst för konstbildningsorganisationernas vandringsutställningar (nu 100 000) ävensom inköp av svenska konstnärers arbeten för avdelningarna för teckning och grafik samt för konsthantverk (nu 27 000)	+ 25 000
Summa kr.	+ 176 000

Av museichefens framställning inhämtas huvudsakligen följande.

Punkt 1. Museets inköpsmedel har trots genomförda höjningar visat sig otillräckliga. Prisstegringen på konstmarknaden fortgår allttjämt. Ett uppskjutet förvärv blir därför i regel alltid ett dyrare förvärv. Verk av de stora äldre mästarna samlas i allt större utsträckning på fasta händer och kommer därmed ut ur marknaden. Materialet blir sålunda allt knappare samtidigt som konkurrensen på konstmarknaden skärpes allteftersom konstköparnas resurser ökas. — Beträffande medelsbehovet till underhåll av samlingarna erinras om de olämpliga fuktighetsförhållandena i museets mellanvåning, vilka här förorsakar kontinuerliga skador på möbler och andra träföremål. För föremålen fortsatta bestånd är det självfallet av stor betydelse att tillräckliga resurser finnes för att avhjälpa dylika skador snarast möjligt. Ett annat konserveringsbehov, vars tillgodoseende ofrånkomligen kräver ökade anslagsmedel, gäller museets dyrbara textilsamling.

Punkt 2. Anslagsposten till avdelningen för slottssamlingar, som budgetåret 1961/62 var uppförd med endast 2 200 kr. höjdes som ett första steg på vägen mot en gentemot avdelningens behov svarande medelsanvisning för innevarande budgetår till 5 000 kr. Även med denna höjning kan avdelningen endast i obetydlig utsträckning göra nyförvärv och vidtaga underhållsåtgärder. En ytterligare förstärkning av avdelningens resurser är i hög grad motiverad.

Punkt 3. Först fr. o. m. budgetåret 1961/62 har under en särskild anslagspost anvisats statsmedel till inköp och underhåll av östasiatiska museets samlingar. Anslagsposten, som nyssnämnda budgetår var uppförd med 3 000 kr., höjdes för innevarande budgetår till 10 000 kr. De inköp, som dessförinnan skett till östasiatiska museets samlingar av bronser, keramik och annat arkeologiskt material har helt bekostats av enskilda medel. Även när det gällt att förvärva föremål till de östasiatiska samlingarna inom nationalmuseet har intill de sista två åren fondmedel eller bidrag från enskilda givare på ytterligt få undantag när måst anlitas. Mot bakgrunden härav och med hänsyn till de under de senaste åren starkt stegrade priserna på det östasiatiska konstområdet är en ökning av den årliga medelsanvisningen med 10 000 till 20 000 kr. starkt befogad. — För remontering av museets oersättliga skatter av kinesiska målningar — ett tidsödande arbete, som bör bedrivas successivt under två år — erfordras för nästa budgetår en engångsanvisning av 5 000 kr.

Punkt 4. Det ökade medelsbehovet under anslagsposten till biblioteket motiveras främst med prisstegringar.

Punkt 5. Den väsentliga ökningen fr. o. m. budgetåret 1960/61 av anslagsmedlen till inköp av svenska konstnärers arbeten har betytt mycket för museets möjligheter att följa den aktuella utvecklingen inom svensk konst. Uppenbart är emellertid, att det allttjämt finns åtskilliga luckor i museets bestånd av samtida svensk konst och likaså att prisstegringar fortfar att göra sig gällande även ifråga om den moderna inhemska konsten. Med hänsyn härtill och till behovet att kunna från inköpsynpunkt effektivare än hittills bevaka även konstlivet utanför huvudstaden bör förevarande två anslagsposter höjas med sammanlagt 25 000 kr.

Departementschefen. Sedan budgetåret 1960/61 har detta anslag ökats från 142 000 kr. till det för innevarande budgetår anvisade beloppet 346 000 kr. Av ökningen har ungefär hälften avsetts för inköp av svenska konstnärers arbeten.

Jag anser det angeläget att museets möjligheter att förvärva äldre svensk samt äldre och nyare utländsk konst ökas. Inte mindre viktigt är det att mu-

seet kan effektivt följa utvecklingstendenserna inom modern svensk konst och genom inköp förkovra samlingarna på detta område. Jag förordar därför, att museets inköpsmedel för nästa budgetår uppräknas med ytterligare 75 000 kr. Vid bifall till mitt förslag bör förevarande anslag uppföras med (346 000 + 75 000 =) 421 000 kr. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av museichefen, närmare besluta angående anslaget disposition.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 421 000 kr.

[40] 36. Livrustkammaren: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	309 000	322 880
1962/63	312 000	
1963/64 (förslag)	352 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *föreståndaren för livrustkammaren*, med tillstyrkan av *nordiska museets nämnd*, dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

1. Personlig tjänst som förste intendent i Ao 27 för intendenten i Ao 23, filosofie doktorn Svante Svärdröm.
2. Kanslibiträde i Ae 7.
3. Förste biblioteksassistent i Ae 13 i stället för biblioteksassistent i Ae 11.
4. Hantverkare i Ao 9 i stället för museivakt i Ao 7.

Till stöd för förslaget under *punkten 2* om inrättande av en kanslibiträdets-tjänst i Ae 7 anför föreståndaren bl. a. följande.

För det omedelbara biträdet med livrustkammarens, med hänsyn till dess speciella karaktär, synnerligen mångskiftande administrativa göromål finnes allenast en enda arbetskraft, nämligen en kansliskrivare i Ao 11. Det är uppenbart, att kansliskrivaren icke vid sidan av sina övriga uppgifter — däribland den att vara chefens sekreterare — kan fungera som skrivbiträde jämväl åt övrig vetenskapligt utbildad personal vid livrustkammaren. Såväl intendenten som amanuensen har därför nödgats vara sina egna skrivbiträden. Härtill kommer, att biblioteksassistenten nu är den enda tillgängliga kraft, som kan ersätta kansliskrivaren under dennas ledigheter. — Då det nya biträdet skulle ha att skriva ut brev och manuskript på främmande språk — Livrustkammaren har en omfattande internationell korrespondens — och i mån av tid biträda biblioteksassistenten, för vilket arbete ävenledes kunskaper i främmande språk är nödvändiga, bör befattningen placeras som kanslibiträde i lönegrad Ae 7.

Departementschefen. Med hänsyn till intendenten Svante Svärdröms vetenskapliga kvalifikationer och arbetsinsatser anser jag mig böra förorda, att för

honom inrättas en personlig tjänst som förste intendent i Ao 27. Den tjänst som intendent i Ao 23, vilken Svärdröm nu innehar, bör hållas obesatt, så länge han kvarstår vid den personliga tjänsten.

Då jag funnit behov föreligga av ytterligare biträdeshjälp för skrivgöromål vid livrustkammaren beräknar jag under förevarande anslag 7 000 kr. för anställande av sådan arbetskraft.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t, bör med hänsyn till företagen arvodesreglering uppräknas med 300 kr. till 1 500 kr.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet förordat vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel till en hantverkare i Ao 9 i stället för en museivakt i Ao 7.

I övrigt är jag inte beredd att förorda andra förändringar beträffande detta anslag än sådana som beror av automatiska utgiftsökningar.

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med $(312\,000 + 40\,000 =) 352\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för livrustkammaren, som föranledes av vad jag i det föregående anför;

b) godkänna följande avlöningsstat för livrustkammaren, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	140 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	111 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	94 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 800
Summa kr.	352 000

c) till *Livrustkammaren*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 352 000 kr.

[41] 37. Livrustkammaren: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	37 000	26 592
1962/63	39 000	
1963/64 (förslag)	40 000	

Föreståndaren för livrustkammaren föreslår, med tillstyrkan av *nordiska museets nämnd*, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 6 000 kr. Av ökningen hänför sig 200 kr. till anslagsposten till sjukvård m. m. och 800 kr.

till delposten till övriga expenser, avseende automatiskt stegrade kostnader för städning och nattbevakning. Härjämte föreslås 5 000 kr. anvisade under en ny anslagspost till tillfälliga utställningar.

Departementschefen. Jag anser mig inte böra tillstyrka någon särskild medelsanvisning till tillfälliga utställningar. I övrigt godtar jag föreståndarens för livrustkammaren beräkningar av omkostnadsanslaget, som därför bör höjas med (39 000 + 1 000 =) 40 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Livrustkammaren: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kr.

[42] 38. Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 587 000	1 605 595
1962/63	1 588 000	
1963/64 (förslag)	1 768 000	

I sina anslagsäskanden har *vetenskapsakademien*, efter förslag av *föreståndarkollegiet*, framlagt följande förslag.

1. Professor i Bo 3 vid en till inrättande likaledes föreslagen kryptogamavdelning.
2. Museibiträde i Ae 7 vid evertebratavdelningen.
3. Två ritare, en i Ae 13 och en i Ae 12, vid paleozoologiska avdelningen.
4. Institutionstekniker i Ae 9 vid mineralogiska avdelningen.
5. Museitekniker i Ae 11 i stället för i Ao 9 vid botaniska avdelningen.
6. Vaktmästare i Ao 9 i stället för i Ao 7.
7. Vaktmästare i Ao 8 i stället för i Ao 7 vid botaniska avdelningen.
8. Vaktmästare i Ae 8 i stället för i Ae 7 vid botaniska avdelningen.
9. Kassör i Ae 13 i stället för i Ae 9.
10. Höjning av arvoden för tre konservatorselever, kostnad 7 200 kr.

Till stöd för förslaget under punkten 10 framhålles huvudsakligen följande.

Sedan budgetåret 1959/60 disponerar riksmuseet ett belopp av 27 000 kr. till utbildning av konservatorselever. Beloppet uppdelas på tre elevarvoden, vardera på 9 000 kr. per år (jfr statsverkspropositionen 1959, bilagan åttonde huvudtiteln, s. 46). Utbildningen av konservators-(preparators-)elever vid museet har visserligen härigenom blivit mycket mera effektiv än vad tidigare var fallet, men ändock kan konstateras en påtaglig tendens hos eleverna att efter nödortfärdig utbildning vid museet söka och erhålla andra befattningar i öppna marknader med högre löneförmåner.

För att motverka denna utveckling är det nödvändigt, att utgående arvoden nu höjes med ett belopp av 2 400 kr. per år och elev, dvs. i ett för allt med 7 200 kr. för tre elever.

Departementschefen. Inledningsvis vill jag erinra om att jag med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 maj 1959 tillkallade sakkunniga för att inom ecklesiastikdepartementet biträda med utredning rörande naturhistoriska riksmuseets och vissa andra institutioners framtida ställning till universitetet i Stockholm jämte därmed sammanhängande spörsmål. De sakkunniga, som antagit benämningen riksmuseiutredningen, har den 10 november 1962 överlämnat ett betänkande (stencilerat) rörande naturhistoriska riksmuseets framtida ställning och organisation. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

I överensstämmelse med akademiens förslag beräknar jag medel för ytterligare en museiasistent i Ae 11 vid botaniska avdelningen. Den nuvarande tjänsten som museitekniker i Ao 9 skall vid bifall till mitt förslag hållas vakant.

Jag tillstyrker akademiens förslag om en höjning av den nuvarande medelsanvisningen till utbildning av konservators-(preparators-)elever med 7 200 kr. till 34 200 kr. Detta belopp bör lämpligen liksom hittills disponeras till tre odelade elevarvoden, varterda på 11 400 kr.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel till en kansliskrivare i Ae 11 i stället för en kontorist i Ae 9.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör med hänsyn till företagen arvodesreglering uppräknas med 2 100 kr.

I övrigt ifrågasätter jag inga andra ändringar beträffande förevarande anslag än sådana som betingas av utgiftsökningar av automatisk natur till följd av höjningen av statstjänstemännens löner.

Vid bifall till vad jag föreslagit bör anslaget för nästa budgetår uppföras med (1 588 000 + 180 000 =) 1 768 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för naturhistoriska riksmuseet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	710 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	26 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	517 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	489 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	24 000
Summa kr.	1 768 000

- b) till *Naturhistoriska riksmuseet*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 768 000 kr.

[43] 39. Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	198 000	191 411
1962/63	198 000	
1963/64 (förslag)	229 000	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *föreståndarkollegiet*, att anslaget för nästa budgetår höjes med sammanlagt 28 000 kr. Ökningen, som är av automatisk natur, hänför sig med 20 000 kr. till delposten till bränsle, lyse och vatten, avseende beräknad medelförbrukning vid nybyggnad vid museet, och med 8 000 kr. till delposten till övriga expenser, avseende ökade städningskostnader till följd av nytt kollektivavtal.

Departementschefen. Anslagsposten till expenser bör i överensstämmelse med föreliggande förslag uppräknas med sammanlagt 28 000 kr. Härjämte bör med hänsyn till belastningen de tre senaste budgetåren anslagsposten till sjukvård — nu 3 000 kr. — ökas med 3 000 kr. Anslaget i dess helhet bör sålunda uppföras med $(198\,000 + 28\,000 + 3\,000 =)$ 229 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 229 000 kr.

[44] 40. Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	230 000	234 329
1962/63	250 000	
1963/64 (förslag)	275 000	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *föreståndarkollegiet*, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 55 000 kr. I fråga om den närmare motiveringen för akademiens framställning torde få hänvisas till handlingarna.

Departementschefen. Jag förordar, att detta anslag höjes med 25 000 kr. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(250\,000 + 25\,000 =)$ 275 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 275 000 kr.

[45] 41. Statens etnografiska museum: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	226 000	225 268
1962/63	227 000	
1963/64 (förslag)	262 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *vetenskapsakademien*, på förslag av *museiföreståndaren*, dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

1. Amanuens i reglerad befordringsgång
2. Expeditionsvakt i Ae 7
3. Rustmästare i Ao 12 i stället för uppsyningsman i Ao 9
4. Ökning med 4 500 kr. av medelsanvisningen till skrivhjälp (nu 4 500 kr.).

Såsom skäl för förslaget om ökning av medelsanvisningen till skrivhjälp framhålles, att tillräcklig sådan hjälp med bl. a. utskrivning av kataloger och korrespondens inte kan erhållas med nuvarande medelstilldelning för ändamålet.

Departementschefen. En viss förstärkning av den vid museet tillgängliga arbetskraften för skrivgöromål synes mig erforderlig. Jag förordar därför, att museets anslagsmedel för detta ändamål höjes med 3 000 kr. till 7 500 kr.

I övrigt räknar jag beträffande detta anslag endast med utgiftsökningar av automatisk natur. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (227 000 + 35 000 =) 262 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens etnografiska museum, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	90 100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	95 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	72 500
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 600
Summa kr.	262 000

b) till *Statens etnografiska museum*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 262 000 kr.

[46] 42. Statens etnografiska museum: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	73 000	66 302
1962/63	76 000	
1963/64 (förslag)	78 000	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *museiföreståndaren*, att delposten till övriga expenser och därmed anslaget i dess helhet för nästa budgetår höjes med 6 400 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

Övriga expenser (nu 45 350)

a) städning (ökade utgifter på grund av nytt avtal)	+ 1 500
b) engångsutgifter:	
låsbara förvaringsskåp	+ 850
hyllfack i magasin	+ 2 600
skrivmaskiner	+ 1 450
Summa kr.	+ 6 400

Departementschefen. Jag förordar att detta anslag höjes med 2 000 kr., av vilka 1 500 kr. i överensstämmelse med föreliggande förslag är avsedda att täcka automatiskt ökade städningskostnader. Anslaget bör därför för nästa budgetår uppföras med (76 000 + 2 000 =) 78 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 78 000 kr.

[47] **43. Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	6 000	6 201
1962/63	7 000	
1963/64 (förslag)	8 000	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *museiföreståndaren*, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 2 000 kr. till 9 000 kr. Till stöd för förslaget åberopas det angelägna i att åtminstone de viktigaste av de äldsta föremålen i museet, vilka nyligen inventerats och framtagnits, blir beskrivna och avbildade. Enligt akademiens uppfattning är detta inte möjligt inom ramen för nuvarande medelstilldelning.

Departementschefen. Jag förordar, att detta anslag höjes med 1 000 kr. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med (7 000 + 1 000 =) 8 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 kr.

[48] **44. Medelshavsmuseet**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	141 000	140 433
1962/63	140 000	
1963/64 (förslag)	181 000	

Från detta förslagsanslag bestrides utgifterna för såväl avlöningar som omkostnader för medelhavsmuseet enligt en av riksdagen godkänd stat.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har, efter förslag av *museiförestandaren*, för nästa budgetår räknat med, förutom automatiska utgiftsförändringar på grund av löneklassuppflyttningar och ökningen av statstjänstemännens löner, följande förstärkningar av den nuvarande medelsanvisningen.

1. Vaktmästare i Ae 7 och samtidigt indragning av ett för vaktmästargöromål beräknat belopp av 3 000 kr.	+ 10 694
2. Museibiträde i Ae 7	+ 13 694
3. Övriga expenser (nu 14 600)	
a) konservering	+ 2 450
b) skrivmateriel, telefon, transporter m. m.	+ 1 250
c) städning och vakthållning	+ 2 500
d) bokinköp	+ 4 000
4. Ökande av samlingarna	+ 8 000
Summa kr. + 42 588	

Till stöd för förslaget om en tjänst som vaktmästare i Ae 7 åberopas huvudsakligen följande.

Akademien underströk redan i föregående års *petita*, hur nödvändig vaktmästartjänsten är för museet och uttryckte den förhoppningen, att denna svåra brist i museets personalstat äntligen skulle bli avhjälpd. En summa på 3 000 kr. till extra vaktmästarhjälp som ställts till museets disposition för innevarande budgetår är visserligen penningmässigt sett ungefär en fjärdedel av en vaktmästarlön. Men den täcker ingalunda en fjärdedel av den arbetsprestation man rimligtvis bör få ut av en fast vaktmästartjänst. Man kan inte få en fast anställd kraft för en så låg summa och av alla de arbeten som åligger en vaktmästare är det egentligen endast budskickning som — med stora inskränkningar och ofta under stora betänkligheter — kan åläggas tillfälliga bud. Särskilt bör understrykas vikten av att museet genom den föreslagna tjänsten får en arbetskraft, som kan biträda med det mycket omfattande konserveringsarbetet. Medelhavsmuseet är till mycket stor del ett keramikmuseum, och rengöring, lagning och sammansättning av keramik är ett dagligen pågående arbete. Det sköts av en deltidsanställd konservator, som inte utan hjälp kan medhinna arbetet i erforderlig grad.

Såsom skäl för förslagen om uppräknig av delposten till övriga expenser och anslagsposten till ökande av samlingarna framhålls bl. a. följande.

Medelhavsmuseet utrustades från början med helt otillräckliga expensmedel. Sedan museets tillkomst har alla kostnader stigit och omfattningen av museets verksamhet har ökats. En höjning av posten för övriga expenser med 5 000 kr. avseende löpande utgifter innebär i själva verket en mycket blygsam begäran. Akademien framhåller ånyo särskilt den stora vikten av att medelhavsmuseet får möjlighet att anskaffa det för museets forskningsarbete oundgängligen nödvändiga referensbiblioteket.

Liksom föregående år hemställes också i år om ett anslag av 1 200 kr. för att möjliggöra en höjning av konservatorns arvode med 100 kr. per månad. För sitt mycket skickliga och för institutionen värdefulla arbete (halvtidsarbete) ersättes han med ett arvode, vars belopp ungefär motsvarar den fjärde löneklas-

sen och innebär en timlön av 5 kr. 26 öre. Detta är oskäligt med tanke på hans stora duglighet — det kan erinras om att konserveringsbiträdestjänster är placerade i A 7 eller A 9 — och hårt i betraktande av den lojalitet, med vilken han i två och ett halvt decennium tjänat svensk vetenskap.

Beträffande anslagsposten till ökande av samlingarna — posten nytillkommen för löpande budgetår — erinras om vikten av denna sida av museets verksamhet. Möjligheterna till värdefulla föremålsinköp inom museets område är för närvarande goda men priserna befinner sig i oavslätlig stegring. För en summa av 2 000 kr. var det ännu för 10—15 år sedan möjligt att göra något betydelsefullt föremålsförvärv. Nu har priserna stigit till det fyr- eller femdubbla. Med hänsyn härtill föreslås att anslagsposten uppföres med ett från 2 000 kr. till 10 000 kr. förhöjt belopp.

Departementschefen. Jag finner behovet av en heltidstjänstgörande vaktmästare vid museet styrkt och beräknar därför i överensstämmelse med akademiens förslag medel för en tjänst som vaktmästare i Ae 7 i stället för nu utgående medelsanvisning av 3 000 kr. för bestridande av vaktmästargöromål vid museet. Jag föreslår vidare en uppräkningspost till övriga expenser med tillhoppa 5 300 kr., därav för städning och vakthållning 2 500 kr., skrivmateriel m. m. 300 kr. samt konservering 2 500 kr. Jag har därvid räknat med att sistnämnda belopp jämte övriga under delposten för ändamålet tillgängliga medel skall medge ett arvode till den halvtidstjänstgörande konservatorn av i runt tal 7 550 kr. Däremot har jag inte ansett mig böra biträda förslaget om en särskild medelsanvisning till bokinköp under delposten. Det torde i stället böra ankomma på akademien att undersöka möjligheterna till ett ytterligare samgående mellan medelhavsmuseet samt kungl. biblioteket och universitetsbiblioteken om resurserna på det för medelhavsmuseet aktuella bokområdet. Anslagsposten till ökande av samlingarna torde böra höjas med 2 000 kr. I övrigt räknar jag inte med andra ändringar beträffande nu förevarande anslag än sådana som beror av automatiska utgiftsökningar på grund av löneklassuppflyttningar och ökningen av statstjänstemännens löner.

Vid bifall till vad jag föreslagit bör anslaget för nästa budgetår uppföras med (140 000 + 41 000 =) 181 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för medelhavsmuseet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

S t a t

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	104 400	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	46 200	
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 300	152 900

Omkostnader

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	200	
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	23 900	
3. Ökande av samlingarna	4 000	28 100

 Summa kr. 181 000

b) till *Medelhavsmuseet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 181 000 kr.

[49] 45. Bidrag till nordiska museet

För innevarande budgetår finns under denna rubrik uppfört ett anslag av 656 000 kr. Genom beslut den 12 juli 1962 har Kungl. Maj:t uppdragit åt statskontoret att i samråd med nordiska museets nämnd och övriga berörda intressenter verkställa översyn av nordiska museets ekonomiska ställning och verksamhetsformer. I avvaktan på slutförandet av denna översyn torde anslaget preliminärt böra uppföras i riksstatsförslaget med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1963/64 beräkna till *Bidrag till nordiska museet* ett anslag av 656 000 kr.

[50] 46. Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	93 000	93 000
1962/63	95 000	
1963/64 (förslag)	104 000	

Sedan budgetåret 1945/46 har såsom villkor för åtnjutande av anslag till bidrag till kulturhistoriska museet i Lund gällt bl. a., dels att bidraget skall användas till bestridande av museets förvaltningskostnader och i främsta rummet till avlöning åt vetenskapligt och fackmässigt utbildade biträden vid museet, dels att vissa i särskild tabell (senast redovisad i kungligt brev den 2 juni 1961) angivna befattningshavare vid museet skall — såvida fråga inte är om aspirant-tjänstgöring — åtnjuta minst de avlöningsförmåner, som skulle tillkomma dem, om de vore innehavare av statstjänst med placering i begynnelselöneklassen av i tabellen angivna lönegrader i statens allmänna löneförordning.

Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige föreslår för nästa budgetår en i det närmaste fördubbling av bidraget till museet, eller från 95 000 kr. till i runt tal 185 000 kr. Av den åskade ökningen betingas i runt tal 7 000 kr. av ytterligare kostnader för pensionering av museipersonalen. Föreningen har som stöd för sitt förslag åberopat, att det sedan nuvarande statsbidragsbestämmelser utformades tillkommit ytterligare ett antal befattningshavare vid museet. Det statliga bi-

draget bör enligt föreningen i främsta rummet användas till bestridande till viss del av lönekostnaderna för *samtliga* vid museet anställda vetenskapligt och fackmässigt utbildade tjänstemän och biträden.

Departementschefen. Då jag inte är beredd att förorda någon förändring av gällande grunder för statsbidrag till kulturhistoriska museet i Lund räknar jag för nästa budgetår endast med sådana förändringar beträffande detta anslag som beror av automatiska utgiftsökningar. Dessa beräknar jag till 9 000 kr., av vilka 1 000 kr. för pensioneringskostnader av personalen vid museet. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(95\,000 + 9\,000 =) 104\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 104 000 kr.

[51] **47. Bidrag till vissa museer m. m.**

Under denna rubrik, som är ny för innevarande budgetår, är nu uppfört ett anslag av 173 000 kr. Anslaget disponeras på följande sätt.

1. Bidrag till Musikhistoriska museet	67 000
2. Bidrag till Drottningholms teatermuseum	46 000
3. Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet	10 000
4. Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem	15 000
5. Bidrag till Varbergs museum	25 000
6. Bidrag till Svenskt visarkiv	10 000
Summa kr. 173 000	

Musikaliska akademien föreslår i sina anslagsäskanden för nästa budgetår, att den särskilda delposten till musikhistoriska museet utgår från detta anslag och att beloppet under posten överföres till ett nytt anslag, benämnt »Musikaliska akademien med musikhögskolan: Bidrag till musikhistoriska museet». Akademien hemställer härjämte om en ökning av den nuvarande medelsanvisningen till museet med sammanlagt 26 600 kr. Det ökade medelsbehovet föranledes i huvudsak av önskemålet om en förstärkning av de nuvarande personalresurserna — för närvarande en deltidsanställd amanuens och en likaledes deltidsanställd assistent. Personalförstärkningen skulle ernås genom att amanuensen och assistenten heltidsanställdes mot arvoden motsvarande lönegrad 17. Som motivering för sitt förslag anför akademien huvudsakligen följande.

När den pågående inredningen och utrustningen av de olika nya lokalerna i fastigheten Slottsbacken 6 avslutats, vilket beräknas kunna ske inom en förhållandevis snar framtid, kommer museet att ha långt större tekniska möjligheter än någonsin tidigare att på ett för allmänheten tilltalande och instruktivt sätt presentera valda delar av samlingarna och att tillmötesgå de allt större och mera

mångskiftande krav som av inhemska och inte minst utländska forskare ställes på museet. Det vore ytterst beklagligt, om museet på grund av personalbrist inte skulle kunna utnyttja dessa möjligheter.

Nämnden för Drottningholms teatermuseum hemställer, att det till museet utgående bidraget höjes med 10 000 kr. Nämnden har därvid tagit hänsyn till en beräknad ökning av visningsinkomsterna med 1 000 kr. För att täcka ökade kostnader för löner och arbetsgivaravgifter samt arvode till intendenten beräknas åtgå 6 000 kr. För ökade omkostnader beräknas 1 000 kr. Till underhåll och vård av de omfattande samlingarna, för vilket ändamål statsmedel hittills icke kunnat tagas i anspråk, beräknar styrelsen slutligen 4 000 kr. *Riksmarskalksämberet* tillstyrker bifall till nämndens hemställan.

Styrelserna för stiftelsen Thielska galleriet, stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem samt Varbergs museum anholder var och en för sitt vidkommande om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

Svenskt visarkivs styrelse anholder för nästa budgetår om en höjning av nuvarande bidrag av statsmedel med 65 000 kr. till arkivets verksamhet. Styrelsen anför därvid bl. a. följande.

Svenskt visarkiv som under de första åren av sin verksamhet var så gott som uteslutande hänvisat till ekonomiskt stöd från enskild mecenat, är fortfarande i väsentlig mån beroende av dennes bidrag och offervilja men har därjämte sedan 1955 uppburit ett årligt anslag av statsmedel ur lotterimedelsfonden. För år 1962 har arkivet ur lotterimedelsfonden erhållit ett anslag av 15 000 kr. För budgetåret 1962/63 har arkivet dessutom för första gången erhållit ett statligt anslag av 10 000 kr. Då arkivet under de elva år som gått visat sig fylla en mycket viktig uppgift som central för folkvisainsamling och folkviseforskning, då det vidare visat sig äga den allra största betydelse för universitetsundervisningen samt då det redan nått en ställning och kapacitet, som gjort det outhärligt i det internationella samarbetet och i synnerhet inom den nu internordiskt bedrivna folkdiktsforskningen, synes det styrelsen rimligt att institutionens framtida existens tryggas med statliga medel.

Bland de mångahanda uppgifter som nu te sig mest angelägna för Svenskt Visarkiv kan förutom den löpande servicen åt in- och utländska forskare nämnas det huvudsakligen i samarbete med Sveriges Radio bedrivna inspelningsarbetet av ännu kvarlevande folkvisetraditioner, den fortsatta bearbetningen av hela det svenska folkvisematerialet samt utgivandet av vetenskapliga editioner av de svenska folkvisorna, främst de medeltida balladerna.

För vissa av arkivets arbetsuppgifter ha bidrag kunnat erhållas från olika fonder. Dylika bidrag är naturligtvis mycket välkomna, men de kan aldrig lösa arkivets ekonomiska problem.

Departementschefen. Jag anser mig inte kunna biträda musikaliska akademiens förslag om överflyttning av kostnader till bidrag till Musikhistoriska museet till ett nytt särskilt anslag under musikaliska akademien med musikhögskolan. Ifrågavarande kostnader bör alltså liksom för närvarande bestridas från den under förevarande anslag uppförda anslagsposten för ändamålet. Jag

förordar en uppräknning av denna anslagspost med 8 000 kr., avsedd att möjliggöra en förstärkning av den utåtriktade verksamheten vid museet.

Med anledning av nämndens för Drottningholms teatermuseum förslag föreslår jag en ökning av medelsanvisningen till detta museum med 4 000 kr. Jag har därvid i likhet med nämnden utgått ifrån att museets egna visningsinkomster skall öka med omkring 1 000 kr. under nästa budgetår.

I överensstämmelse med föreliggande förslag förordar jag att anslagsposterna till bidrag till stiftelsen Thielska galleriet, stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem samt Varbergs museum uppföres med oförändrade belopp eller respektive 10 000, 15 000 och 25 000 kr.

I fråga om anslagsposten till bidrag till Svenskt visarkiv anser jag mig böra förordar en höjning med 6 000 kr. Till frågan om bidrag för budgetåret 1963/64 motsvarande anslag ur lotterimedelsfonden är jag inte beredd att nu taga ställning.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör anslaget för nästa budgetår uppföras med $(173\,000 + 18\,000 =) 191\,000$ kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa museer m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 191 000 kr.

[52] 48. Svenskt biografiskt lexikon: Avlöningar

Under denna rubrik, som är ny för innevarande budgetår, är nu uppfört ett förslagsanslag av 159 000 kr.

Under budgetåren 1950/51—1961/62 anvisades bidrag av statsmedel till utgivande av svenskt biografiskt lexikon såsom en särskild delpost under reservationsanslaget Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker. I skrivelse nr 194 anmälde 1962 års riksdag, att riksdagen — i enlighet med vad statsutskottet i ämnet anfört i utlåtande nr 74 — godkänt av departementschefen i propositionen 1962: 86 förordade grunder för fortsatt utgivande av svenskt biografiskt lexikon samt beslutat, att en statlig institution, benämnd svenskt biografiskt lexikon, skulle inrättas fr. o. m. den 1 juli 1962. De i propositionen framlagda förslagen byggde på resultatet av en sakkunnigutredning angående lexikonet. Enligt de beslutade grunderna för fortsatt utgivning av verket skall den återstående utgivningstiden — som vid oförändrad utgivningstakt beräknats bli orimligt lång — förkortas väsentligt eller till högst 30 år. Ansvar för lexikonutgivningen åvilar en av Kungl. Maj:t utsedd styrelse. Ledningen för redaktionsverksamheten har anförtratts en av Kungl. Maj:t utsedd huvudredaktör. Verksamheten vid lexikonet enligt den nya ordningen har påbörjats.

Styrelsen för svenskt biografiskt lexikon föreslår i sina anslagsäskanden för nästa budgetår, att anslaget höjes med i runt tal 77 000 kr. till 236 000 kr. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

1. Redaktör i Ae 27 i stället för i Ae 26.
2. Redaktör i Ae 27.
3. Kanslibiträde i Ae 7.
4. Ökning av medelsanvisningen till vikariatsersättning (nu 1 000 kr.) med 1 000 kr.
5. Höjning av anslagsposten till särskild ersättning till tillfällig personal (nu 28 000 kr.) med 9 700 kr.

Av styrelsens framställning inhämtas huvudsakligen följande.

P u n k t 1. I enlighet med statsmakternas beslut förra året finns fr. o. m. innevarande budgetår inrättad en tjänst som redaktör i Ae 26. Enligt det betänkande, som låg till grund för propositionen 1962: 86, har lönegraden bestämts med utgångspunkt i den vid tidpunkten för betänkandets publicering gällande lönegraden för tjänsterna som förste arkivarie och sektionsföreståndare vid riksarkivet samt förste bibliotekarie vid de vetenskapliga biblioteken. Lönegraden för dessa tjänster har emellertid fr. o. m. den 1 juli 1962 höjts till 27. Med hänsyn till sistnämnda förhållande har Kungl. Maj:t genom beslut den 6 juni 1962 medgivit, att en tjänst som redaktör i lönegrad Ag 27 får finnas inrättad vid lexikonet, varvid tillika föreskrivits, att tjänsten som redaktör i Ae 26 icke må uppehållas.

P u n k t 2. Enligt 1958 års lexikonutrednings betänkande räknas med en successiv utbyggnad av redaktionen. Under löpande budgetår kommer denna att bestå av en huvudredaktör, en redaktör, en amanuens och två kontorsanställda. För att verksamheten så snart som möjligt skall komma i gång i större utsträckning och för att lämplig och kvalificerad arbetskraft skall beredas tillfälle att sätta sig in i de för ett vetenskapligt utgivningsarbete av detta slag speciella problemen föreslår styrelsen, att den enligt betänkandet planerade andra redaktörstjänsten tillsättes fr. o. m. den 1 juli 1963.

P u n k t 3. Kontorspersonalen tänkes utökad i proportion till den vetenskapliga personalen. Här har räknats med redan förefintlig hjälp på halvtid med placering i lönegrad 8, löneklass 10 samt med ytterligare halvtidshjälp i lönegrad 7, löneklass 7. Då hänsyn här också tagits till föregående års kalkyl, torde ökningen med rörligt tillägg inräknat motsvara 14 398 kr.

P u n k t 4. I förhållande till personalens ökning och höjda löner har räknats med en vikariatsersättning av 2 000 kr., en höjning med 1 000 kr.

P u n k t 5. Under denna punkt räknas med artikelarvoden, forskningskostnader och granskning av bibliografier.

Styrelsen kalkylerar med en utgivning av två häften med ny typografi under budgetåret 1963/64 (dvs. nära fyra häften av äldre typ). Varje häfte utgör 160 s. (10 ark). Enligt betänkandets kalkyl bör ungefär en fjärdedel utgöras av släktartiklar, vilka i allmänhet skrives på redaktionen. Med utgångspunkt i den i betänkandet föreslagna förändringen av typografien och med stöd av där gjorda arvodesberäkningar fastställdes vid styrelsesammanträde den 16 augusti 1962 artikelarvodet till 120 kr. per sida eller 60 kr per spalt. Den första sidan av varje artikel skall dock betalas med 140 kr. Skälen för högre honorering av den första sidan har utvecklats i betänkandet. För två häften skulle *artikelarvodena* kräva ett anslag av 31 200 kr.

Forskningskostnaderna för 1 1/2 häfte för innevarande budgetår har beräknats till 3 000 kr. I proportion härtill har för två häften nu kalkylerats med 4 500 kr.

Enligt förslag i betänkandet bör käll- och verkförteckning utarbetas på redaktionen. I synnerhet verkförteckningen fordrar dock översyn av en erfaren bib-

lioteksman. Då någon sådan med nuvarande organisation och innan personalen fått nödvändig erfarenhet ej kan påräknas, föreslår styrelsen här ett särskilt arvode av 2 000 kr. till en biblioteksman för *granskning* av på redaktionen uppgjorda *verkförteckningar*.

Höjningen av denna anslagspost beräknas till sammanlagt 9 700 kr.

Departementschefen. Den fortsatta utbyggnaden av svenskt biografiskt lexikon förutsätter en förstärkning av den nuvarande personalen vid lexikonet utöver de tjänster som tillkommit fr. o. m. innevarande budgetår.

I överensstämmelse med styrelsens förslag förordar jag, att den nuvarande tjänsten som redaktör i lönegrad Ae 26 uppflyttas till lönegrad Ae 27. Jag biträder vidare styrelsens förslag om inrättande fr. o. m. nästa budgetår av ytterligare en tjänst som redaktör i lönegrad Ae 27. Mot styrelsens beräkningar av merkostnaderna för nästa budgetår för vikariatsersättningar och den särskilda ersättningen till tillfällig personal, tillhoppa 10 700 kr., har jag ingen erinran.

För innevarande budgetår har medel beräknats för en extra ordinarie tjänst som kanslibiträde och en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Styrelsen har för nästa budgetår föreslagit inrättande av ytterligare en tjänst som kanslibiträde i Ae 7. Jag anser mig för egen del böra förorda en höjning av medelsanvisningen, avsedd att möjliggöra anställande av ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång med halvtidstjänstgöring.

I övrigt räknar jag beträffande förevarande anslag endast med utgiftsförändringar av automatisk natur.

Vid bifall till vad jag föreslagit bör anslaget för nästa budgetår uppföras med (159 000 + 68 000 =) 227 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för svenskt biografiskt lexikon, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;
- b) godkänna följande avlöningsstat för svenskt biografiskt lexikon, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	34 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	96 400
4. Särskild ersättning till tillfällig personal	37 700
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	52 300
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 500

Summa kr. 227 000

- c) till *Svenskt biografiskt lexikon*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 227 000 kr.

[53] 49. Svenskt biografiskt lexikon: Omkostnader

För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 33 000 kr.

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår styrelsens för svenskt biografiskt lexikon förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av styrelsen för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	200	+ 100	+ 100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	1 400	+ 600	+ 600
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	100	—	of.
b) Övriga <i>expenser</i>	20 300	+ 2 600	+ 2 600
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	16 000	+ 14 000	+ 14 000
Summa kr.	38 000	+ 17 300	+ 17 300
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
Inkomster av försäljning av häften och band av lexikonet	5 000	— 5 000	— 5 300
Nettoutgift kr.	33 000	+ 12 300	+ 12 000

Samtliga de av styrelsen för svenskt biografiskt lexikon föreslagna förändringarna betingas av den för nästa budgetår beräknade utvidgningen av verksamheten vid lexikonet.

Departementschefen. Detta anslag torde i enlighet med vad som angivits i departementsberäkningen böra för nästa budgetår uppföras med (33 000 + 12 000 =) 45 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Svenskt biografiskt lexikon: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kr.

[54] 50. Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 73 000 kr. Beträffande anslaget disposition torde få hänvisas till föregående års statsverksproposition, bilagan åttonde huvudtiteln, s. 82.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 24 augusti 1962 framhållit bl. a., att tryckningskostnaderna sedan september 1959 stigit med över 20 %. Överstyrelsen hemställer att hänsyn toges till bl. a. denna kostnadsökning vid beräkningen av det erforderliga anslagsbeloppet för nästa budgetår.

Musikaliska akademien hemställer i sina anslagsäskanden för nästa budgetår om en särskild medelsanvisning av 25 000 kr. till Svenska samfundet för musikkforskning som bidrag till utgivande av en serie äldre svenska musikverk, *Monumenta musicae svecicae*.

Departementschefen. Med hänsyn till vad skolöverstyrelsen anfört rörande ökningen av tryckningskostnaderna, anser jag mig böra förorda, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 4 000 kr. Då jag inte anser mig kunna tillstyrka någon särskild medelsanvisning för utgivande av Monumenta musicae svecicae bör anslaget sålunda uppföras med $(73\,000 + 4\,000 =) 77\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 77 000 kr.

[55] **51. Bidrag till nämnden för svensk språkvård**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	20 000	20 000
1962/63	20 000	
1963/64 (förslag)	20 000	

Nämnden hemställer, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 16 000 kr. Såsom skäl härför åberopas främst ökade utgifter för avlöning och pensionering av nämndens personal.

Departementschefen. Någon höjning av detta anslag anser jag mig inte böra förorda. Anslaget bör därför uppföras med oförändrat belopp, 20 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nämnden för svensk språkvård* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 20 000 kr.

c) Frivilligt folkbildningsarbete, ungdomsverksamhet m. m.**[56] 52. Bidrag till folkbibliotek**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	7 455 800	7 227 886
1961/62	7 236 000	7 423 138
1962/63	7 672 000	
1963/64 (förslag)	7 611 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 3 557 100 kr. i enlighet med följande sammanställning.

1. Omläggning av grunderna för bidrag till kommunala och med dem likställda folkbibliotek, innebärande bl. a. att bidragsmaximum för varje bibliotek höjes från 10 000 kr. till ca 27 000 kr.	+ 2 770 000
2. Ändrade regler för bidragsgivningen till studiecirkelbiblioteken (nu ca 325 000)	— 15 000
3. Höjning av maximum för bidrag till sjukhusbiblioteken från högst 1 kr. 80 öre till högst 15 kr. per sängplats (nu ca 113 000)	+ 737 000
4. Överförande av bidragen till truppförbandsbibliotek till fjärde huvudtiteln	— 139 000
5. Höjning av bidraget till Svenska sjömansbiblioteket från högst 70 000 till högst 115 000 kr.	+ 45 000
6. Höjning av bidraget till biblioteksverksamhet bland svenskar i utlandet (nu 13 000)	+ 4 100
7. Höjning av bidraget till vandringsbiblioteksverksamhet m. m. vid landsbiblioteken (nu 52 000)	+ 40 000
8. Ökat behov av medel till resekostnadsersättning och traktement vid biblioteksinspektion från lands- och centralbibliotek (nu 30 600)	+ 1 500
9. Höjning av bidraget till tidskriften Biblioteksbladet (nu 5 500)	+ 9 500
10. Bibliotekskurser (nu 87 300)	
a) Höjning på grund av ökade resekostnader	+ 1 000
b) Tillämpning av allmänna resereglementet vid vissa kurser	+ 66 000
c) Utökning av kursverksamheten för deltidsanställda folkbibliotekarier i syfte att bereda utbildningsmöjligheter för filialföreståndare och biträdande bibliotekarier	+ 26 000
d) Ökad biträdeshjälp vid biblioteksskolan	+ 7 500
11. Ökat bidrag till Sigtunastiftelsens bibliotek (nu 6 500)	+ 3 500
Summa ökning kr.	3 557 100

Beträffande den föreslagna ändringen av grunderna för bidragsgivningen till kommunala folkbibliotek har skolöverstyrelsen framhållit att den nuvarande

maximeringen till 10 000 kr. av det belopp som kan utgå till varje kommun medfört ogynnsamma verkningar och under hand medfört att statsbidragets karaktär av stimulans försvagats. Beloppet fastställdes ursprungligen av 1929 års riksdag.

För att bättre tillgodose syftet med bidraget föreslår skolöverstyrelsen, att statsbidrag i fortsättningen skall utgå dels med 70 % av huvudbibliotekariens lön utan maximering, dels med 70 % av utgifterna för bokinköp och bokbindning med maximering till 10 000 kr per bibliotek.

Det maximala bidraget enligt dessa regler skulle komma att utgöra ca 27 000 kr. vid nuvarande löneförhållanden för huvudbibliotekarier och medföra en ökning av medelsbehovet med 2 770 000 kr.

För att tillförsäkra alla en tillfredsställande biblioteksservice föreslår överstyrelsen dessutom, att kommunerna genom lagstiftning åtläggas skyldighet att upprätta och underhålla bibliotek.

Skolöverstyrelsens förslag har remitterats till statskontoret, Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund, vilka samtliga avvisat tanken på obligatoriska kommunala folkbibliotek. *Statskontoret* har även avstyrkt förslaget till nytt bidragssystem.

Svenska stadsförbundet ställer sig visserligen positivt till förslaget om nytt bidragssystem men understryker samtidigt, att frånvaron av en radikalt ny konstruktion av statsbidraget gör att detta alltjämt i många fall knappast kommer att innebära någon mera påtaglig stimulans till standardförbättringar. Liksom hittills blir det till övervägande del kommunerna, som får svara för den kulturella upprustning, som överstyrelsen åsyftar med sitt förslag. Förbundet erinrar om att år 1958 utgjorde statsbidraget endast 7 % av vad städerna själva satsade.

Svenska landskommunernas förbund ifrågasätter lämpligheten av att nuvarande statsbidragsregler ändras, innan skatteutjämningskommittén framlagt sitt förslag. I anslutning härtill erinras om att förbundet i olika sammanhang förordat indragning av bidrag av mindre ekonomisk betydelse mot kompensation genom sänkning av kommunandelen för lärartjänsterna. Enligt förbundets uppfattning bör även statsbidraget till folkbiblioteken avvecklas på liknande eller annat lämpligt sätt.

Sveriges allmänna biblioteksförening, som inkommit med yttrande över skolöverstyrelsens förslag, har framhållit, att det är vanskligt att helt överblicka effekten av de föreslagna reglerna. Det påpekas, att dessa i vissa fall skulle missgynna medelstora orter, där en stimulerande effekt vore synnerligen välbehövlig. Effekten vid kommunsammanslagning är enligt föreningens mening inte heller fullt klarlagd. Föreningen förordar, att en utredning göres av det kommunala biblioteksväsendets organisation och uppbyggnad och att i avvaktan på resultatet härav en uppräknig av statsbidragen sker. Föreningen har i princip inte något att invända mot att därvid de av överstyrelsen föreslagna bidragsreglerna tillämpas. *Svenska folkbibliotekarföreningen* har framfört likartade synpunkter.

Av överstyrelsens motiveringar för övriga förslag framgår bl. a. följande.

5. Till Svenska sjömansbiblioteket utgår statsbidrag dels med ett belopp av 30 000 kr., dels därutöver — intill ett belopp av 40 000 kr. — med dubbelt så stort belopp som det tillskott, som lämnas av andra medel än statsmedel. Biblioteksstyrelsen har liksom föregående år hemställt, att bidraget måtte utgå med högst 125 000 kr. Bibliotekets låneverksamhet har kraftigt ökat sedan 1956, då det nuvarande statsbidraget fastställdes. Antalet utlånade band har stigit i det närmaste 74 %. Den ökade verksamheten har medfört starkt ökade kostnader för löner och bokanskaffning.

Då det nuvarande bidraget fastställdes år 1956, utgjorde det ca 50 % av de samlade utgifterna för sjömansbibliotekets verksamhet. För verksamhetsåret 1962/63 beräknas de samlade utgifterna komma att uppgå till ca 230 000 kr. Överstyrelsen föreslår, att statsbidraget utgår med samma procentuella andel som 1956 och alltså fastställs till högst 115 000 kr. Av beloppet föreslås 75 000 kr. skola utgå utan krav på motprestation. Maximibeloppet för den del av bidraget, som utgår i relation till bidrag av andra medel än statsmedel, föreslås oförändrat till 40 000 kr.

6. Till biblioteksverksamhet bland svenskar i utlandet utgår bidrag med högst 1 000 kr. för år till svensk församling i utlandet och högst 300 kr. för år till svensk skola i utlandet. Därjämte utgår bidrag till organisation, som bedriver lärsrumsverksamhet för svenska sjömän i utlandet, med 300 kr. för år för varje upprättat bibliotek. De angivna maximibeloppen fastställdes 1946. Kyrkoherden i svenska församlingen i London har i skrivelse till överstyrelsen framhållit behovet av ökade bidrag som följd av de avsevärt ökade bokpriserna. Överstyrelsen föreslår, att maximibeloppen höjes till respektive 1 500, 450 och 450. Kostnadsökningen kan med hänsyn till belastningen för budgetåret 1961/62 beräknas till 4 100 kr.

10 c. Kurserna för deltidsanställda folkbibliotekarier har i första hand varit avsedda för de kommunala bibliotekens huvudbibliotekarier. Endast i undantagsfall har det varit möjligt att på kurserna medtaga biträdande bibliotekarier och filialföreståndare. I tidigare gällande löneavtal för deltidsanställda kommunbibliotekarier räknade man med två arvodeskategorier, den ena omfattande kommunbibliotekarier som genomgått skolöverstyrelsens utbildningskurs, den andra omfattande kommunbibliotekarier utan denna kurs samt biträdande bibliotekarier och filialföreståndare. Enligt det i år träffade löneavtalet har en tredje kategori tillkommit, omfattande biträdande bibliotekarier och filialföreståndare som genomgått utbildningskursen. Överstyrelsen räknar nu med en ökad tillströmning till utbildningskurserna och anser, att behov föreligger av ännu en utbildningskurs om 3 veckor med 25 deltagare. Kostnaden kan beräknas till 26 000 kr.

Departementschefen. Det av skolöverstyrelsen framlagda förslaget om ändrade grunder för bidrag till kommunala folkbibliotek har vid remissbehandlingen mötts av en avvisande eller tveksam inställning. Bl. a. med hänsyn härtill är jag inte beredd att på grundval därav förorda ändring av bidragsgrunderna. Inte heller anser jag mig böra biträda förslaget om ändrade bidragsregler för studie-cirkelbiblioteken.

Till biblioteksverksamhet vid krigsmakten utgår bidrag dels från detta anslag i form av bidrag till truppförbandsbibliotek, dels från reservationsanslaget Fritidsundervisning m. m. under fjärde huvudtiteln genom en anslagspost till kost-

nader för elevbibliotek vid vissa av krigsmaktens skolor. Då medelsberäkningen för de berörda biblioteken synes böra ske i ett sammanhang förordar jag, efter samråd med chefen för försvarsdepartementet, att bidrag till truppförbandsbiblioteken i fortsättningen utgår från anslag under fjärde huvudtiteln. Omläggningen innebär en automatisk minskning av detta anslag med 139 000 kr.

Av övriga av skolöverstyrelsen framförda förslag finner jag det i första hand angeläget att beakta behovet av ökat stöd till Svenska sjömansbiblioteket. Med hänsyn till bibliotekets ekonomiska svårigheter samt den under senare år kraftigt ökade utlåningsfrekvensen tillstyrker jag skolöverstyrelsens förslag om ökning av den del av statsbidraget, som utgår utan krav på motprestation, från 30 000 kr. till 75 000 kr., vilket således innebär en ökning med 45 000 kr.

Stödet till biblioteksverksamheten bland svenskar i utlandet har under en lång följd av år varit oförändrat, och jag finner det påkallat, att en ökning sker av olika bidragsbelopp i den omfattning skolöverstyrelsen föreslagit. Det ökade medelsbehovet med anledning härav beräknar jag till 4 000 kr.

Beträffande utbildningsverksamheten för bibliotekariéer anser jag det befogat, att det uppkomna behovet av ännu en bibliotekskurs för deltidsanställda bibliotekariéer tillgodoses och förordar därför en uppräknings av anslaget med 26 000 kr. för detta ändamål. Jag beräknar vidare ett ökat belopp av 1 000 kr. för ökade resekostnader i samband med överstyrelsens kursverksamhet. Traktamentsersättning och resekostnadsbidrag åt deltagare i bibliotekskurserna bör utgå enligt oförändrade grunder.

De tillgängliga medlen för resekostnadsersättning och traktamente vid biblioteksinspektion från lands- och centralbibliotek bör ökas med 2 000 kr.

Övriga av skolöverstyrelsen föreslagna utgiftsförändringar under detta anslag kan jag inte tillstyrka.

De redovisade bidragshöjningarna medför ett ökat anslagsbehov av 78 000 kr. Genom att bidragsgivningen till truppförbandsbibliotek i fortsättningen skall redovisas under annat anslag uppkommer en minskning av 139 000 kr. Anslaget bör således uppföras med $(7\,672\,000 + 78\,000 - 139\,000 =) 7\,611\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkbibliotek* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 7 611 000 kr.

[57] 53. **Bidrag till föreläsnings- och studiecirkelverksamhet m. m.**

Såsom anförts i översikten avser jag att föreslå Kungl. Maj:t att senare riksdagen framlägga förslag om ändrade grunder för statens stöd till folkbildningsarbetet. Förslaget berör följande i innevarande budgetårs riksstat upptagna anslag, nämligen Bidrag till föreläsningsverksamhet, Resekostnadsersättning åt föreläsare, Bidrag till föreläsningsförmedling och konsulentverksamhet, Bidrag till studieförbund, Bidrag till studiecirkelverksamhet samt Bidrag till speciella folkbildningsåtgärder. Den sammanlagda medelsanvisningen under dessa anslag uppgår innevarande budgetår till 19 382 000 kr. I riksstatsförslaget för nästa

budgetår bör medel för ifrågavarande ändamål upptagas med ett preliminärt beräknat belopp av 23 000 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till föreläsnings- och studiecirkelverksamhet m. m.* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 23 000 000 kr.

[58] **54. Bidrag till verksamheten vid hemgårdar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	300 000	300 000
1961/62	300 000	300 000
1962/63	300 000	
1963/64 (förslag)	300 000	

Av detta anslag skall till riksförbundet Sveriges hemgårdar utgå ett belopp av 36 000 kr. såsom bidrag till bestridande av förbundets administrationskostnader under budgetåret.

Riksförbundet Sveriges ungdoms- och hemgårdar anholder, att anslaget till verksamheten vid hemgårdar för budgetåret 1963/64 höjes till 410 000 kr.

Riksförbundet anför, att det vid en beräkning av hemgårdarnas omedelbara behov framgått, att gårdarna för att bedriva sin verksamhet i önskvärd omfattning under budgetåret 1963/64 skulle behöva statsbidrag med 941 000 kr., vilken summa endast skulle utgöra ca en fjärdedel av gårdarnas totala utgifter, som är beräknade till nära 4 000 000 kr.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 75 000 kr. till 375 000 kr., varav högst 45 000 kr. bör få användas för bestridande av kostnaderna för förbundets sekretariat.

Departementschefen. Anslaget torde böra uppföras med oförändrat belopp, 300 000 kr., varav högst 36 000 kr. må användas till bestridande av riksförbundets administrationskostnader.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till verksamheten vid hemgårdar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 300 000 kr.

[59] **55. Utbildning av ungdomsledare**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 353 000	1 247 080
1961/62	1 500 000	1 493 794
1962/63	1 700 000	
1963/64 (förslag)	1 700 000	

Ur anslaget utgår bidrag till anordnande av regionala och centrala kurser för ungdomsledare enligt bestämmelserna i kungörelsen 1954:575. Av anslaget må

skolöverstyrelsen disponera dels ett belopp av högst 18 000 kr. för viss kursverksamhet för ungdomsledare, dels ett belopp av högst 50 000 kr. för anordnande av en längre försökskurs för ungdomsledare. Överstyrelsen äger därjämte att medge, att bidrag utgår till kostnaderna för ett begränsat antal specialkurser för lokalt verksamma ungdomsledare.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 1 500 000 kr. Av detta belopp har 500 000 kr. beräknats för en höjning från 10 till 15 kr. av det per deltagare och kursdag utgående bidraget till regionala och centrala kurser samt till förbättrade resebidrag vid dessa kurser. Ett belopp av 400 000 kr. föreslår överstyrelsen utgå i bidrag till en på olika fritidssysselsättningar specialinriktad ledarutbildning. Vidare föreslår överstyrelsen, att ytterligare 500 000 kr. anslås för anordnande av regionala och centrala kurser för ungdomsledare samt att ett belopp av 100 000 kr. anvisas till främjande av organisationernas interna kvalificerade ledarskolning.

Överstyrelsen har i sina anslagsäskanden även upptagit ett särskilt förslagsanslag av 3 525 000 kr. för bidrag till ungdomsorganisationernas administrationskostnader.

Departementschefen. Skolöverstyrelsen har i äskandena avseende detta och de två följande anslagen till ungdomsverksamheten i huvudsak upprepat sina föregående år framförda förslag. De kostnadsmässiga konsekvenserna vid genomförandet av dessa förslag har beräknats till 8 664 000 kr.

I föregående års statsverksproposition (bilaga 10, s. 89) uttalade jag, att de av 1960 års folkbildningsutredning framlagda förslagen rörande det statliga stödet till ungdomsverksamheten inte borde läggas till grund för förslag till riksdagen utan att en speciell utredning av de med ungdomsverksamheten sammanhängande problemen borde göras. Efter vederbörligt bemyndigande har jag den 16 augusti och den 6 september 1962 tillkallat särskilda sakkunniga för detta ändamål.

Vad särskilt gäller förevarande anslag vill jag erinra om att det under senare år höjts betydligt. Enligt föreliggande uppgifter har detta medfört, att över 25 000 ungdomar under arbetsåret 1961/62 kunnat delta i statsunderstödda centrala och regionala kurser. Anslagsökningen för innevarande budgetår medför att deltagarantalet i nämnda kurser kan öka med ytterligare ca 3 000. Siffrorna visar enligt min mening att goda möjligheter för ungdomsorganisationerna att erhålla statligt stöd av detta slag föreligger. I avvaktan på resultatet av det nu påbörjade utredningsarbetet anser jag mig därför inte böra förorda ökning av anslagsbeloppet för centrala och regionala kurser. Inte heller kan jag med dessa utgångspunkter förorda ändrade bidragsgrunder för den nuvarande verksamheten eller införande av nya bidragsformer. Frågan om bidrag till ungdomsorganisationernas administrationskostnader hör till de frågor som den nya utredningen har att beakta och som således inte nu bör upptagas till bedömning.

Med hänsyn till vad jag sålunda anfört, bör förevarande anslag upptagas med ett oförändrat belopp av 1 700 000 kr.

Överstyrelsen bör även för nästa budgetår medgivas rätt att efter eget bedömande i oförändrad utsträckning disponera medel för anordnande av kurser för ungdomsledare samt att medge bidrag till kostnaderna för ett begränsat antal specialkurser för lokalt verksamma ungdomsledare.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildning av ungdomsledare* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 700 000 kr.

[60] **56. Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 400 000	4 967 887
1961/62	5 400 000	3 275 142
1962/63	5 900 000	
1963/64 (förslag)	6 200 000	

Enligt kungörelsen 1954: 575 utgår statsbidrag för anordnande av fritidsgrupp dels med högst hälften av kostnaderna för handledning och materiel, dock högst med 4 kr. 50 öre per medlem, dels ock med 2 kr. per medlem för lokalkostnad och därmed jämförlig utgift. Gruppen skall bestå av lägst fem, högst tjugufem medlemmar och dess verksamhet skall omfatta minst tjugo timmar, fördelade på minst tio sammankomster. Statsbidraget utgår till studieförbund eller kommun, som åtagit sig att vara huvudman för fritidsverksamheten.

Utvecklingen av antalet grupper och deltagare under budgetåren 1957/62 framgår av följande sammanställning.

	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62
Fritidsgrupper	47 926	44 041	53 105	62 159	73 131
Deltagarantal	745 591	579 235	863 970	1 003 928	1 165 337

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 3 900 000 kr. i enlighet med följande sammanställning.

1. Höjning av bidraget för bestridande av kostnad för lokal eller därmed jämförlig utgift från 2 till 4 kr. per deltagare samt höjning av det belopp, som maximalt kan utgå för kostnaderna för handledning och materiel, från 4 kr. 50 öre till 6 kr. per deltagare	2 750 000
2. Sänkning av minimiåldern för deltagare i fritidsgrupp från 12 till 10 år	325 000
3. Medel för pedagogisk försöksverksamhet och för undersökningar rörande fritidsgruppsverksamheten	75 000
4. Automatisk höjning på grund av ökat deltagarantal	750 000
Summa ökning kr.	3 900 000

Departementschefen. Med hänvisning till vad jag uttalat under närmast föregående anslagspunkt, är jag inte beredd att nu förorda någon ändring i grunderna för bidragsgivningen till ungdomens fritidsverksamhet. Den tillsatta utredningen rörande denna fråga har enligt sina direktiv bl. a. att företaga undersökningar rörande fritidsgruppverksamheten, och medel för detta ändamål bör följaktligen inte beräknas i förevarande sammanhang. Anslaget torde således inte böra ändras på annat sätt än att viss uppräknings göres med hänsyn till automatiska kostnadsökningar för ytterligare expansion av verksamheten. Den härför erforderliga ökningen beräknar jag till 300 000 kr., och anslaget bör således uppföras med (5 900 000 + 300 000 =) 6 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 6 200 000 kr.

[61] **57. Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	674 500	564 183
1961/62	771 000	685 234
1962/63	771 000	
1963/64 (förslag)	771 000	

Till avlöning av instruktör inom ungdomsorganisationerna utgår statsbidrag med belopp motsvarande tre fjärdedelar av instruktörens årslön, dock högst 12 000 kr. för helt budgetår. Därjämte utgår bidrag till resekostnadsersättning och traktamente åt instruktören med högst 22 kr. för arbetsdag, dock högst 4 400 kr. för helt budgetår. Antalet instruktörsbidrag är för närvarande 47.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 489 200 kr. i enlighet med följande sammanställning.

1. Höjning av ungdomsinstruktörsbidragets maximibelopp från 12 000 till 15 000 kr.	141 000
2. Höjning av maximibidraget till instruktörs rese- och traktamentskostnader från 4 400 till 5 000 kr.	28 200
3. Ytterligare 15 instruktörsbidrag	300 000
4. Ytterligare kostnader för fyra instruktörsbidrag, som föreslås utgå med hela årslönen och tilldelas Sveriges ungdomsorganisationers landsråd, Sveriges elevers centralorganisation, Sveriges fältbiologiska ungdomsförening och Sveriges studerande ungdoms helseförbund	20 000
Summa ökning kr.	489 200

Rörande äskandet under punkterna 1 och 2 framhåller överstyrelsen bl. a. följande.

1. Ungdomsinstruktörernas arbete är till avgörande del av pedagogisk natur. Instruktörsinstitutionens hittills höga kvalitet och effektivitet hotas emellertid allvarligt av att en anpassning av instruktörsbidraget till den allmänna löneutvecklingen för pedagogisk personal inte ägt rum. Detta har medfört, att en rad organisationer med svag ekonomi inte kan betala vad en kompetent kraft kostar.

Innevarande budgetår utgår bidrag till instruktörerna med högst 12 000 kr. eller med tre fjärdedelar av 16 000 kr. Överstyrelsen föreslår, att det högsta belopp, varpå statsbidrag får beräknas, nu höjes till 20 000 kr. och att statsbidragets maximum härigenom höjes från 12 000 till 15 000 kr. Erfarenhetsmässigt bör enligt ungdomssammanslutningarnas mening instruktörslöner ligga på samma nivå som folkskollärarnas löner. Begynnelselönen för ordinarie folkskollärare i ortsgrupp 5 (Ao 16: 16) uppgår 1962 till 21 096 kr. och slutlönen (Ao 16: 19) till 24 624 kr.

2. Till instruktörernas rese- och traktamentskostnader utgår för närvarande bidrag med 4 400 kr. per år och instruktör. Bidraget utbetalas med 22 kr. per fältarbetsdag under högst 200 dagar. Ungdomssammanslutningarna har för överstyrelsen framhållit, att kostnadsökningarna i samband med reseverksamheten varit mycket betydande under senare år. Nästan alla ungdomsorganisationerna anser numera, att instruktörerna skall företa sina tjänsteresor med bil. Instruktörernas arbetskraft utnyttjas härigenom effektivare, och kontakten med lokala föreningar, lokala ledare och kommunala institutioner underlättas. Instruktörerna kan även ha tekniska hjälpmedel och annan materiel med sig på sina resor, då dessa företas med bil. Delposten Resor i konsumentprisindex utvisar kraftigt stegrade kostnader under senare år. Framhållas må även, att statliga befattningshavare i lönegrader, som motsvarar ungdomsinstruktörernas lönenivå, för närvarande erhåller 46 kr. i dygnstraktamenten. Överstyrelsen föreslår, att bidraget till instruktörs rese- och traktamentskostnader höjes från 4 400 till 5 000 kr. per år och instruktör eller till 25 kr. (nu 22 kr.) per fältarbetsdag under högst 200 dagar.

Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund har i särskild skrivelse under erinran om förslag i skolöverstyrelsens petita hemställt om bidrag till Sveriges elevers centralorganisation med 20 000 kr. för en elevinstruktör och med 10 000 kr. för administrativ, elevrådsfrämjande verksamhet.

Departementschefen. Föreliggande förslag om ökning av antalet instruktörsbidrag samt om gynnsammare beräkningsgrunder för bidragen kan jag inte tillstyrka. Anslaget bör således uppföras med oförändrat belopp, och jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 771 000 kr.

[62] **58. Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsundervisning**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	860 000	860 000
1961/62	897 000	897 000
1962/63	970 000	
1963/64 (förslag)	1 000 000	

Det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget till centralförbundet är uppdelat på två anslagsposter; av dessa avser den ena å 550 000 kr. bidrag till förbundets verksamhet och den andra å 420 000 kr. bidrag till förbundets organisationskostnader. Den förra anslagsposten har karaktär av särskilt reservationsanslag.

Centralförbundet anhåller om höjning av bidraget till verksamheten med 95 000 kr. till 645 000 kr. och om ett bidrag till organisationskostnader med 505 000 kr., vilket innebär en höjning av innevarande års anslag med 85 000 kr. Sammanlagt anhåller alltså förbundet om ett bidrag med 1 150 000 kr.

Av förbundets framställning inhämtas bl. a. följande.

Höjningen av verksamhetsbidraget hänför sig till stor del till länsombudsinstitutionen. Länsombudens uppgifter kommer att öka avsevärt, när de riktlinjer skall fullföljas, varom skolöverstyrelsen nyligen träffat överenskommelse med CFN och nykterhetsorganisationerna för en bättre samordning av nykterhetsupplysningen och det frivilliga nykterhetsarbetet. Länsombuden skall sålunda ha kontroll över och sköta förmedling av lektionsföredrag till såväl grundskolan som högre skolor, varvid de dels skall söka tillse, att kollisioner mellan olika organisationers verksamhet icke sker, och dels ombesörja att skolor, som icke brukar få lektionsföredrag, blir ihågkomna — särskilt gäller detta på yrkesutbildningens område. Vidare skall länsombuden söka sörja för att kurser och konferenser på länsplanet, vilka helt eller delvis finansieras med statsbidrag, organiseras så, att inte flera arrangemang äger rum samtidigt.

Vidare framhåller centralförbundet nödvändigheten av att höja föreläsningsarvodena för ett stort antal särskilt kvalificerade föreläsare. Ett utmärkande drag inom föreläsungsverksamheten är, att rekryteringen av föreläsare under senare år påtagligt breddats — bl. a. medverkar läkare i avsevärt större utsträckning än tidigare. Det är viktigt, att förbundet får ekonomiska resurser att kunna upprätthålla och bredda denna rekrytering.

Det föreligger också stort behov av nya undervisningsfilmer på alkoholfrågans område. Förbundet planerar inspelning av en film om nykterhetsvården och dess problem samt inköp av utländska filmer. Förbundet planerar vidare att fortsätta och utvidga sin kurs- och konferensverksamhet för olika personer i nyckelställningar, t. ex. organisationsledare, journalister m. fl.

Beträffande organisationskostnaderna pekas på utgiftsstegringar, beroende på ökade lönekostnader för generella lönehöjningar och löneklassuppflyttningar. Vidare hemställs om medel till utökning av expeditionspersonalen. Förbundet är i trängande behov av en särskilt kvalificerad tjänsteman för organisationsuppgifter samt ett kontorsbiträde. Under de senaste åren har förbundet endast med stora svårigheter kunnat klara de förelagda arbetsuppgifterna och har nu kommit i ett läge, då en del angelägna arbetsuppgifter måste uppskjutas på grund av otillräcklig personaltillgång. En organisatorisk förstärkning skulle göra det möjligt att för relativt små kostnader utvinna ytterligare insatser i nykterhetsupplysningen av organisationer utanför nykterhetsrörelsen, av nykterhetsnämnder, m. fl.

Skolöverstyrelsen tillstyrker förbundets förslag och framhåller, att förbundets bidragsäskanden för verksamheten snarast är i underkant i förhållande till behovet. I fråga om organisationskostnaderna anser överstyrelsen de av förbundet beräknade kostnaderna rimliga och nödvändiga. Överstyrelsen hemställer i detta

sammanhang om befogenhet att åt Centralförbundet för nykterhetsundervisning uppdraga att handha godkännandet av föreläsare och föreläsningar i alkoholfrågan och därmed sammanhängande ämnen, vilken uppgift för närvarande omhänderhas av skolöverstyrelsen.

Departementschefen. Förevarande anslag torde för nästa budgetår böra uppräknas med sammanlagt 30 000 kr., vilket belopp bör fördelas med 15 000 kr. till förbundets verksamhet och med 15 000 kr. till organisationskostnaderna.

Överstyrelsens förslag rörande godkännande av föreläsare i alkoholfrågan bör prövas av Kungl. Maj:t i annat sammanhang.

Anslaget bör uppföras med $(970\,000 + 30\,000 =)$ 1 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsundervisning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

[63] **59. Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 554 000	1 470 244
1961/62	1 707 000	1 689 369
1962/63	1 873 000	
1963/64 (förslag)	1 873 000	

Detta reservationsanslag är nu fördelat på följande poster.

1. <i>Grundbidrag till nykterhetsorganisationer m. fl.</i>	500 000	
2. <i>Speciella bidrag:</i>		
A. Samfällid upplysnings- och propagandaverksamhet ..	90 000	
B. Nykterhetsfrämjande verksamhet för barn och ungdom	400 000	
C. Upplysning i alkoholfrågan på arbetsplatser och för hemmen	195 000	
D. Publiceringsverksamhet i alkoholfrågan	75 000	
E. Upplysningsverksamhet bland speciella befolkningskategorier	90 000	850 000
3. <i>Bidrag till instruktörer för upplysning i alkoholfrågan</i>	488 000	
<i>Anm.: Härav må utgå såsom bidrag till:</i>		
a) Avlöning	360 000	
b) Resekostnadsersättning och traktamente	128 000	
4. <i>Bidrag till internationella byrån i Lausanne för alkoholismens bekämpande</i>	9 000	
5. <i>Till Kungl. Maj:ts disposition</i>	25 000	
6. <i>Till skolöverstyrelsens disposition för samordning av instruktörsverksamheten</i>	1 000	

Summa kr. 1 873 000

Var och en av anslagsposterna har karaktär av särskilt reservationsanslag.

Grundbidrag utgår nu dels till fyra samarbetsorgan med vissa fixerade belopp, dels till enskilda organisationer med belopp, som står i viss relation till organisationens medlemsantal.

Antalet instruktörsbidrag uppgår till 29. Till avlöning åt instruktör utgår bidrag med belopp, motsvarande tre fjärdedelar av instruktörens årslön, dock högst 12 000 kr. för helt budgetår; till Sveriges lärares nykterhetsförbund och Sveriges studerande ungdoms helykterhetsförbund utgår emellertid bidrag, motsvarande vederbörande instruktörs hela årslön, dock att bidrag till vardera förbundet ej får överstiga 16 000 kr. för helt budgetår. Bidraget till resekostnadsersättning och traktamente åt instruktör uppgår till högst 4 400 kr. för helt budgetår.

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en ökning av anslaget med 716 400 kr. enligt följande sammanställning.

1. Ökning av grundbidraget	+ 200 000
2. Ökning av de speciella bidragen	+ 350 000
3. Höjning av bidragsunderlaget för 28 instruktörer från högst 16 000 till högst 20 000 kr.	+ 86 000
4. Höjning av bidraget för instruktören hos Sveriges lärares nykterhetsförbund (nu högst 16 000 kr.)	+ 19 000
5. Höjning av maximibidraget till instruktörernas rese- och traktamentskostnader från högst 4 400 kr. till högst 5 000 kr. för varje instruktör	+ 17 400
6. Bidrag för ytterligare två instruktörer	+ 40 000
7. Ökning av bidraget till internationella byrån i Lausanne	+ 3 000
8. Ökning av bidraget till samordning av instruktörsverksamheten	+ 1 000
Summa ökning kr.	716 400

Av skolöverstyrelsens motivering för de framförda förslagen om anslagshöjningar framgår bl. a. följande.

1. För budgetåret 1963/64 har nykterhetsorganisationerna under olika motiveringar begärt en sammanlagd höjning av *grundbidragen* med 400 000 kr. till 900 000 kr., alltså nära en fördubbling. I en gemensam skrivelse har Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling och De kristna samfundens nykterhetsrörelse hemställt om bifall till dessa ansökningar om höjning av grundbidragen. I skrivelsen erinras om att de speciella bidrag, som ställts till rörelsens förfogande, förutsätter ekonomisk motprestation från rörelsens sida och därutöver lokala och centrala administrativa kostnader, vilka inte fått bestridas med de speciella bidragen. Organisationernas centrala administrationsapparat har fått allt större uppgifter att arbeta med, detta framför allt då det gäller servicen till distrikts- och lokalorganisationerna. Det förhållandet, att många organisationer vid sidan av andra ansträngningar att skaffa medel till verksamheten tvingas att anordna lotterier, som tidigare givit betydande tillskott till kassan men som nu ger allt mindre i behållning, medverkar till att skapa en känsla av otrygghet, vilket medför svårigheter för att på längre sikt planera och

bygga upp verksamheten. De till Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling anslutna organisationerna — de olika samarbetsorganen således oräknade — har för närvarande en ekonomisk omslutning på över 20 miljoner kr. Statsbidraget utgör således endast en mindre del av organisationernas inkomster.

Överstyrelsen har i och för sig ingenting att invända mot att ett belopp av begärd storlek beviljas som grundbidrag. Då emellertid en avvägning av olika behov måste ske, vill överstyrelsen förorda, att höjningen av grundbidraget begränsas till 200 000 kr.

2. De enskilda nykterhetsorganisationerna har inkommit med preliminära ansökningar om *speciella bidrag* för budgetåret 1963/64 med ca 1 800 000 kr. I den förut nämnda skrivelsen från samarbetsorganen hemställs om ett belopp av 1 200 000 kr. Det bör observeras, att bidragen inte är begränsade till nykterhetssällskapen utan också utnyttjas av politiska ungdomsorganisationer, kvinnoorganisationer, länkorganisationer, försvarsstabens upplysningsavdelning, m. fl. Efterfrågan på dessa bidrag är betydligt större än vad som framgår av nykterhetsrörelsens anslagsäskanden. Under de hittills förflutna åren, sedan denna bidragsform tillkom år 1954, har tillgången inte något år ens tillnärmelsevis motsvarat efterfrågan, detta trots att de bidragssökande organisationerna i regel själva måst tillskjuta minst lika stora belopp som statsbidragen. Ofta har organisationernas egna bidrag varit avsevärt större än statsbidragen.

Det är för närvarande ytterst angeläget, att det förebyggande nykterhetsarbetet intensifieras. Härvidlag synes den utåtriktade verksamhet, som bedrivs med stöd av de speciella bidragen i första hand böra understödjas. Överstyrelsen föreslår därför en höjning av anslagsposten från 850 000 kr. till 1 200 000 kr. eller med 350 000 kr.

3 och 5. Bidragen till *instruktörer för upplysning i alkoholfrågan* utgår efter samma regler som gäller för ungdomsinstruktörer med ett belopp som bidrag till instruktörernas löner och ett annat som bidrag till deras rese- och traktamentskostnader. Samtliga organisationer har ansökt om höjning av bidragen. Överstyrelsen har under annan anslagspunkt föreslagit, att bidragen till ungdomsinstruktörerna höjes. Med hänvisning till den motivering, som där framläggdes, föreslår överstyrelsen nu att även för instruktörerna i alkoholfrågan bidragsunderlagets maximum höjes till 20 000 kr. och bidraget till rese- och traktamentskostnader till 25 kr. per dag, dock högst 5 000 kr. per instruktör och år.

Departementschefen. Under anslagsposten till bidrag till instruktörer för upplysning i alkoholfrågan har successivt uppkommit en reservation, som till sin huvudsakliga del eller till ett belopp av ca 290 000 kr. inte kunnat utnyttjas för sitt ändamål. Reservationen sammanhänger bl. a. med att tillfälliga vakanser på instruktörsbefattningarna uppkommit, varvid bidrag inte kunnat utgå i beräknad omfattning. Om riksdagen inte har något att erinra däremot, bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att medge, att de sålunda reserverade medlen under instruktörsposten må tagas i anspråk för speciella bidrag.

De av skolöverstyrelsen framförda förslagen om ökning av medelsanvisningen under anslaget kan jag inte tillstyrka. Anslaget bör således uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 873 000 kr.

[64] **60. Bidrag till Svenska nykterhetsfrämjandet**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	15 000	15 000
1961/62	15 000	15 000
1962/63	15 000	
1963/64 (förslag)	15 000	

Anslaget står till skolöverstyrelsens förfogande, att av överstyrelsen disponeras för utbetalning till Svenska nykterhetsfrämjandet, riksförening för bekämpande av alkoholmissbruk och alkoholsjukdomar, vilken äger använda de utbetalade medlen för bestridande av föreningens organisationskostnader. Bidrag ur anslaget utgår med lika stort belopp, som riksföreningen visar sig ha erhållit från annat håll för bestridande av föreningens organisationskostnader och övriga utgifter under budgetåret, dock att bidraget ej må överstiga 15 000 kr.

Svenska nykterhetsfrämjandet anholder om ett anslag av 50 000 kr.

Skolöverstyrelsen tillstyrker, att anslaget höjes med 5 000 kr. till 20 000 kr.

Departementschefen. Förevarande anslag bör uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska nykterhetsfrämjandet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 15 000 kr.

[65] **61. Bidrag till framställning av blindskrifter och talböcker för blinda**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	140 000	82 870
1961/62	153 000	157 698
1962/63	233 000	
1963/64 (förslag)	437 000	

Detta reservationsanslag är innevarande budgetår uppdelat på följande poster.

1. Bidrag till framställning av blindskrifter	32 700
2. Bidrag till De blindas förening för biblioteksverksamhet	200 000
	Summa kr. 232 700

Anslagsposten 1 disponeras av blindinstitutet å Tomtebodas, medan posten 2 disponeras av skolöverstyrelsen för utbetalning till De blindas förening.

Skolöverstyrelsen föreslår en sammanlagd anslagshöjning av 204 500 kr., varav 4 500 kr. avser anslagsposten 1 och 200 000 kr. anslagsposten 2.

Av överstyrelsens framställning i ärendet framgår bl. a. följande.

Styrelsen för blindinstitutet å Tomtebodas anholder om höjning av anslagsposten Bidrag till framställning av blindskrifter med 4 500 kr. till 37 200 kr. Styrelsen har under blindskolornas avlösningsanslag begärt en heltidstjänst som

stereotypör, vilken tillstyrkes av överstyrelsen. Överstyrelsen har därvid understrukt styrelsens synpunkter, att produktionen av blindskrifter måste intensifieras.

Den föreslagna höjningen av anslagsposten anser överstyrelsen motiverad såväl med tanke på produktionsökningen som på grund av de höjda kostnader, som föranledes av stegrade priser för materiel m. m.

I anslutning till en utredning om den framtida organisationen av biblioteksverksamheten för blindas har årets riksdag höjt bidraget till anskaffande av böcker åt blindas från 70 000 till 200 000 kr.

De blindas förening har i en till skolöverstyrelsen ingiven skrivelse hemställt om en ökning av statsbidraget till föreningens biblioteksverksamhet med 356 000 kr.

Föreningens förslag innebär, att staten skulle svara för alla kostnader, som icke bestrides genom ränte- och fondmedel eller anslag från kyrkoförsamlingar. Ett bidrag med denna konstruktion skulle betyda, att organisationsfrågan på nytt toges upp till prövning. Enligt överstyrelsens mening bör med en sådan omprövning få anstå, till dess erfarenheter vunnits av den i år genomförda organisationsändringen. Å andra sidan är det angeläget, att nyanskaffningen av talböcker forceras i syfte att snabbt bringa upp bokbeståndet till erforderlig omfattning. Även de ökade produktionskostnaderna motiverar en höjning av bidraget. 1961 års utredning räknade med att man under 1960-talet årligen skulle framställa 450 nya talböcker. Med den prisstegring som inträtt skulle kostnaden, beräknad efter tio speltimmar per bok och 9 kr. per lästimme och exemplar, vid en framställning av 10 exemplar av varje bok uppgå till i runt tal 400 000 kr. Det synes rimligt att statsverket svarar för denna kostnad, vilket skulle innebära, att posten höjes med 200 000 kr.

Departementschefen. I anslutning till ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag fattade föregående års riksdag beslut om en avsevärd förstärkning av det statliga stödet till De blindas förenings biblioteksverksamhet i syfte att en tillfredsställande talbokservice åt de blindas skulle uppnås. Den sålunda påbörjade upprustningen bör fullföljas och jag biträder skolöverstyrelsens förslag om en ökning av ifrågavarande bidrag med 200 000 kr. Samtidigt bör bidraget till framställning av blindskrifter ökas till 37 000 kr.

Anslaget bör således uppföras med $(233\,000 + 204\,000 =) 437\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till framställning av blindskrifter och talböcker för blindas* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 437 000 kr.

[66] 62. Bidrag till kulturell verksamhet bland döva

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	11 500	9 158
1961/62	12 000	11 487
1962/63	12 000	
1963/64 (förslag)	13 000	

Ur detta anslag utgår bidrag till föreläsningsverksamhet och korrespondensundervisning för döva samt bidrag till Sveriges dövas riksförbund för utgivande av tidning.

Med anledning av skolöverstyrelsens förslag om en ökning av anslaget med 600 kr. förordar jag, att bidraget för dessa ändamål för nästa budgetår höjes med ett till 1 000 kr. avrundat belopp, eller till sammanlagt 13 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kulturell verksamhet bland döva* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 13 000 kr.

d) Internationellt-kulturellt samarbete

[67] 63. Främjande av internationellt-kulturellt samarbete

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	415 000	426 023
1961/62	438 000	417 337
1962/63	504 000	
1963/64 (förslag)	732 000	

För innevarande budgetår disponeras detta reservationsanslag på följande sätt.

1. Bidrag till svenska institutet för stipendier m. m.	330 000
2. Biennalkommitténs verksamhet	3 000
3. Bidrag till Sverige-Amerika stiftelsen för stipendier åt tre amerikanska och en kanadensisk studerande för studier vid svenska universitet och högskolor	23 400
4. Resebidrag vid Uppsala universitet	25 000
5. Resebidrag vid Lunds universitet	25 000
6. Resebidrag vid Göteborgs universitet	15 000
7. Resebidrag vid Stockholms universitet	15 000
8. Resebidrag vid karolinska mediko-kirurgiska institutet	17 000
9. Resebidrag vid medicinska högskolan i Umeå	2 000
10. Resebidrag vid tandläkarhögskolan i Stockholm	3 500
11. Resebidrag vid tandläkarhögskolan i Malmö	2 500
12. Resebidrag vid tekniska högskolan i Stockholm	10 000
13. Resebidrag vid Chalmers tekniska högskola	7 000
14. Resebidrag vid musikhögskolan	3 000
15. Till Kungl. Maj:ts disposition	22 600
	Summa kr. 504 000

Styrelsen för svenska institutet hemställer för nästa budgetår om en höjning av anslagsposten 1 med 188 000 kr. enligt följande sammanställning.

a) stipendieverksamheten (nu 237 200)	+ 54 000
b) lektorsverksamheten (nu 33 400)	+ 124 000
c) föreläsarutbytet (nu 6 450)	+ 10 000
	Summa kr. 188 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande motiveringar för den föreslagna höjningen.

Stipendieverksamheten. De för innevarande budgetår till stipendieverksamhet beräknade medlen är avsedda för sammanlagt 40 stipendier, för-

delade på 22 länder. För nya stipendiebehov föreslås nu en medelsökning med 35 700 kr., vilket möjliggör sex stipendier.

Fr. o. m. budgetåret 1962/63 genomfördes en höjning av stipendiebeloppen från 500 till 650 kr. per månad. Med hänvisning till att Nämnden för internationellt bistånd hösten 1962 genomfört en höjning av de månatliga grundraterna för de bilaterala stipendierna föreslås en motsvarande höjning av de av institutet administrerade stipendierna med 50 kr. till 700 kr. per månad. Denna höjning skulle draga en kostnad av 17 850 kr.

Lektorsverksamheten. Den del av kostnaderna för lektorsverksamheten, som nu bestrides med medel från anslag under tredje huvudtiteln, föreslås överflyttad till åttonde huvudtiteln, vilket medför en uppräkning av anslaget med 94 100 kr. Institutet äskar vidare en anslagsökning med sammanlagt 30 000 kr. till förstärkning av lektorslönerna i Frankrike, för stöd till svenskundervisningen i Förenta staterna, främst i form av stipendier åt lärare i svenska, samt till förstärkning av de svenska bokförråden vid lektoraten.

Föreläsarutbytet. Sådant utbyte äger för närvarande rum med Frankrike, Nederländerna, Storbritannien och Tyskland. Kostnaderna härför beräknas för budgetåret 1963/64 till 16 500 kr. Under de senaste åren har institutet utöver det erhållna anslaget måst tillskjuta närmare 9 000 kr. per år av egna medel.

Biennalkommittén uppskattar sitt medelsbehov under **anslagsposten 2** för budgetåret 1963/64 till 28 000 kr., varav oförändrat 3 000 kr. till kommitténs löpande kostnader för planerande av utställningsverksamheten m. m. och 25 000 kr. till kostnader för Sveriges deltagande i 1964 års biennalutställning i Venedig. Budgetåret 1961/62 utgick ur posten ett belopp av 20 000 kr. för deltagande i 1962 års utställning. På grund av bl. a. stegrade transport- och tryckningskostnader anser kommittén det nödvändigt att räkna med högre kostnader för deltagande i nästa års biennalutställning.

Sverige-Amerika stiftelsen anhåller för nästa budgetår om oförändrat anslag under **anslagsposten 3**.

Beträffande **anslagsposterna 4—11**, om sammanlagt 105 000 kr., föreslår **universitetskanslern** en höjning med 35 000 kr., medan **överstyrelsen för de tekniska högskolorna** i fråga om **anslagsposterna 12 och 13**, om sammanlagt 17 000 kr., föreslår en höjning med 13 000 kr. Till stöd härför åberopas den stora betydelsen av att universitetens och högskolornas lärare beredes tillfälle att delta i vetenskapliga kongresser och symposier utomlands. Därjämte framhålles, att internationella kontakter med hänsyn till den snabba utveckling, som forskningen inom flertalet vetenskapsgrenar för närvarande genomgår, är nödvändiga för att sätta forskaren i stånd att följa den senaste händelseutvecklingen inom sitt område. **Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund** anhåller likaledes om ett anslag å 4 000 kr. för detta ändamål.

Musikaliska akademien anhåller om en höjning av **anslagsposten 14** med 3 000 kr. till 6 000 kr. för lärar- och elevutbyte med musikkonservatorier i utlandet.

Skolöverstyrelsen anhåller om ett bidrag av 24 000 kr. till stipendier åt 8—10

svenska elever för studier vid The Atlantic College i Storbritannien, som inlett sin verksamhet hösten 1962 och som avser att ge elever från skilda länder internationell fostran och samtidigt utbildning motsvarande engelsk studentexamen.

Medlemmar av *Förenta staternas undervisningsnämnd i Sverige* har hemställt att 75 000 kr. anvisas för nämndens verksamhet under nästa budgetår.

Av handlingarna i ärendet framgår bl. a. följande.

Genom en överenskommelse år 1952 mellan Sverige och Förenta staterna angående finansiering av viss utbytesverksamhet inom undervisningens område, det s. k. Fulbright-avtalet, medgavs, att 110 000 dollars, utgörande likvid för försäljning till Sverige av amerikanskt överskottsmateriel, fick användas dels för finansiering av amerikanska medborgares studier, forskningar och undervisningsverksamhet i Sverige, dels för bestridande av resekostnader för svenska medborgare som i motsvarande syfte reste till Förenta staterna. Sedan medlen förbrukats, tillkom ett nytt avtal 1959. Medel ställdes därvid till förfogande från amerikansk sida för ytterligare en fyraårsperiod. Dessa medel beräknas vara förbrukade under verksamhetsåret 1963/64. Önskvärdheten av att denna verksamhet kan fortsätta har omvitnats från svenska universitet och läroanstalter, vetenskapliga institutioner och samfund.

För att möjliggöra att en internationell barnby anordnas i Sverige i augusti 1963 anholder *Svenska förbundet för internationella barnbyar* om ett anslag av 20 000 kr. Till stöd för ansökningen anför förbundet bl. a. följande.

Nationalföreningar för internationella barnbyar finns i ca 40 länder, bl. a. i de övriga nordiska länderna. Föreningarnas uppgift är att anordna och bekosta barnbyar. Flertalet nationalföreningar erhåller ekonomiskt stöd av sina länders regeringar. I flera länder bekostas verksamheten helt av staten, vilket är fallet bl. a. i Danmark, där ett årligt anslag av 30 000 kr. sedan 1958 utgår för ändamålet.

Barnbyns arrangör svarar för alla kostnader för lägervistelsen, medan de inbjudna länderna själva får bekosta deltagarnas resor. Inbjudan utgår till nationalföreningarna i ett tiotal länder att vardera sända en delegation av två pojkar och två flickor i elvaårsåldern.

Den svenska föreningen för internationella barnbyar, som bildades 1953, anordnade under åren fram till 1957 sju barnbyar i Sverige och bekostade ännu en barnby, förlagd till Österrike. Verksamheten bedrivs numera helt på frivillighetens väg utan avlönad personal. På grund av brist på medel har någon barnby icke kunnat anordnas i Sverige sedan 1957. Kostnaderna för anordnande av den nu planerade barnbyn beräknas uppgå till 36 000 kr.

Departementschefen. Den utbytesverksamhet mellan Förenta staterna och Sverige på undervisningens område, som under ett antal år möjliggjorts genom det s. k. Fulbright-avtalet, har jag funnit vara av betydande värde både genom amerikanska medborgares undervisning i vårt land och genom de möjligheter, som beretts svenskar att få bidrag till resekostnader för studiebesök i Förenta staterna. När nu medlemmar av Förenta staternas undervisningsnämnd i Sverige hemställt om visst statligt anslag för att verksamheten skall kunna fortsätta, vill jag förorda, att medel beräknas för ändamålet och får utgå ur detta

anslag. Under posten till Kungl. Maj:ts disposition bör härför beräknas högst 50 000 kr.

För biennalkommitténs verksamhet och för bestridande av kostnader för deltagande i 1964 års utställning föreslår jag, att för nästa budgetår utgår ett med 20 000 till 23 000 kr. höjt belopp.

Inbjudan utgår ofta till svenskt deltagande i olika former av internationellt-kulturellt samarbete såsom kongresser, konferenser och kurser, varvid i allmänhet förutsättningen för deltagande är att statliga resebidrag kan beviljas. När svenska representanter deltar i kurser utomlands, uppstår också självklart anspråk på anordnande i vårt land av kursverksamhet av motsvarande slag för utländska deltagare. Resebidrag och kurskostnader har hitintills bestritts från ecklesiastikdepartementets anslag till extra utgifter. Utrymmet inom det anslaget för dessa ändamål har emellertid varit mycket begränsat, vilket allvarligt hindrat våra möjligheter att delta i internationellt-kulturellt samarbete i önskvärd utsträckning. För bidrag till resekostnader vid deltagande i internationella konferenser, för anordnande av internationella kurser i Sverige m. m. vill jag förorda att 150 000 kr. beräknas under posten till Kungl. Maj:ts disposition. Ur denna post, som bör uppräknas med 200 000 kr., torde även kunna utgå visst bidrag till svenska förbundet för internationella barnbyar.

Bidrag till svenska institutet för avlöning åt en lektor i svenska språket vid universitetet i Reykjavik utgår för närvarande ur anslaget till främjande av nordiskt-kulturellt samarbete. Jag förordar, att detta belopp av 7 500 kr. i fortsättningen upptas under förevarande anslag. Däremot kan jag ej tillstyrka, att de kostnader för lektoratsverksamhet i utlandet, som nu bestrides från anslag under tredje huvudtiteln, skall utgå från detta anslag.

Härutöver anser jag mig inte kunna tillstyrka någon uppräknings av ifrågasvarande anslag, vilket således för nästa budgetår bör uppföras med (504 000 + 228 000 =) 732 000 kr. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Främjande av internationellt-kulturellt samarbete*
för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 732 000 kr.

[68] **64. Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 013 000	1 168 652
1961/62	1 250 000	1 418 123
1962/63	1 369 000	
1963/64 (förslag)	1 575 000	

Svenska Unescorådet hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 401 000 kr. till 1 770 000 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Årsbidrag till Unesco (nu 1 080 000)	+ 220 000	
2. Deltagande i generalkonferensens sammanträden (nu 30 000) ..	— 30 000	
3. Deltagande i sammanträden med Unescos styrelse och svensk medverkan i Unescos Östern-Västernprojekt (nu 30 000)	+ 40 000	
4. Svensk medverkan i Unescos Nubienprojekt (nu 100 000)	+ 122 000	
5. Deltagande i konferenser m. m. anordnade av eller i samarbete med Unesco (nu 20 000)		of.
6. Medverkan i vissa organisationer med konsultativ status hos Unesco (ny anslagspost)	+ 15 000	
7. Svenska Unescorådets verksamhet (nu 109 000)		
a) Arvode åt ordföranden (nu 4 200)	+ 800	
b) Dagarvode och ersättning för mistade löneförmåner åt rådets ordinarie ledamöter och ersättare för dem samt av rådet tillkallade sakkunniga ävensom resekostnadsersättning och traktamente (nu 11 000)		of.
c) Kanslipersonal (nu 67 500)	+ 28 000	
d) Utredningskostnader m. m. (nu 8 000)		of.
e) Upplynningsverksamhet (nu 7 000)	+ 3 000	
f) Sjukvård (nu 100)		of.
g) Expenser (nu 11 200)	+ 1 800	+ 33 600
		Summa ökning kr. + 400 600

Av handlingarna inhämtas bl. a. följande.

1. Sveriges årsbidrag till Unesco, som är beroende av den av generalkonferensen fastställda årsbudgeten och bidragskvoten till FN, beräknas för 1963 komma att uppgå till 1 300 000 kr.

3. Unescos Östern-Västernprojekt antogs 1956 i syfte att medverka till att öka den ömsesidiga kunskapen om och förståelsen mellan folken i det asiatiska och västerländska kulturområdet. Huvudansvaret för verksamheten har lagts på medlemsstaternas regeringar. Unescorådet finner det väsentligt såväl för projektets syfte som för vår allmänna goodwill utåt, framför allt i Asien, att rådet under projektets resterande treårsperiod bereds möjligheter att inom detta fullfölja och förverkliga hittills utförda utredningar och framkomna förslag. För detta ändamål och för verksamhet med syfte att stärka intresset hos myndigheter och organisationer för ökad verksamhet enligt projektets syfte föreslår rådet ett anslagsbelopp på 40 000 kr.

7. Den snabba expansionen av det internationella samarbetet har medfört en ökad arbetsbelastning också på de nationella samarbetsorganen. Unescos totalbudget har i det närmaste tredubblats under de senaste tio åren och av organisationen initierade ärenden har ökat såväl i betydelse som i antal. Mot denna bakgrund föreslås en ökning av anslagsposten till svenska Unescorådets verksamhet med 33 600 kr. Härav är 4 700 kr. en automatisk kostnadsstegring på grund av den allmänna lönehöjningen. Delposten till kanslipersonal föreslås uppräknad för att möjliggöra anställande av en biträdande sekreterare i lägst lönegrad A 21 och ytterligare ett biträde med heltidstjänst.

Svenska Nubienkommittén har i särskild skrivelse närmare preciserat det också av Unescorådet framförda äskandet om anslag till Sveriges medverkan i

Unescos Nubienprojekt med 222 000 kr. för budgetåret 1963/64. Av skrivelsen framgår bl. a. följande.

Till bestridande av kostnaderna för Sveriges medverkan i nordiska arkeologiska expeditioner till den sudanesiska delen av Nubien under 1960/61 och 1961/62 har anvisats ett belopp av sammanlagt 200 000 kr. samt under 1962/63 ett belopp av 100 000 kr.

För att kunna avsluta den nordiska insatsen i den sudanesiska delen av Nubien och helt ta hand om fornlämningarna i koncessionsområdet anser kommittén det nödvändigt med en motsvarande nordisk expedition även under budgetåret 1963/64. Vid samma kvotering mellan de nordiska staterna som tidigare beräknas kostnaderna för Sveriges medverkan i denna expedition till 100 000 kr., dvs. samma belopp som för innevarande budgetår.

Kostnaderna för fyndbearbetning skall bestridas av varje land för sig. För Sveriges del har en begränsad sådan bearbetning skett inom ramen för pågående forskning vid befintliga institutioner. Man måste dock räkna med vissa extra arvodes-, transport- och materialkostnader. Till detta ändamål föreslår kommittén, att ett särskilt belopp på 6 000 kr. medges.

Samordningen av de nordiska insatserna i Sudan av fyndbearbetning och fyndfördelning m. m. sker genom en nordisk aktionskommitté. Vad beträffar insatser för den egyptiska delen av Nubien förutsättes varje land handla för sig. Kommittén anser, att Sverige bör biträda också denna del av den internationella aktionen. Formerna för finansieringen av insatser på internationell basis i den egyptiska delen av Nubien behandlas vid sammanträde med Unescos generalförsamling i november 1962. Kommittén föreslår, att ett motsvarande belopp, eller 106 000 kr., som för arbetet i sudanesiska Nubien medges för svenska insatser i den egyptiska delen av Nubien, därest icke denna del av projektet kommer i ett annat läge genom generalförsamlingens beslut hösten 1962.

Till förberedelser, kommitté- och kanslikostnader i Sverige och för det nordiska samarbetet föreslås slutligen ett belopp på 10 000 kr.

Departementschefen. I enlighet med Unescorådets förslag bör ett belopp av 1 300 000 kr. beräknas för Sveriges årsbidrag till Unesco under nästa budgetår, vilket innebär en ökning med 220 000 kr. Den för innevarande budgetår uppförda anslagsposten om 30 000 kr. till kostnader för deltagande i generalkonferensens sammanträden bortfaller. Beträffande anslagsposten till svenska Unescorådets verksamhet förordar jag för en allmän förstärkning av kanslipersonalen en uppräknings med 10 000 kr., vartill kommer vissa automatiska kostnadsökningar till följd av den allmänna lönehöjningen m. m. å tillhoppa 5 500 kr. Anslagsposten bör sålunda uppräknas med 15 500 kr.

För Sveriges medverkan i Unescos Nubienprojekt har för innevarande budgetår under detta anslag uppförts ett belopp av 100 000 kr. Projektet avser att genom en samlad internationell aktion rädda de kulturminnesmärken, som befinner sig inom områden av Egypten och Sudan, vilka inom några år kommer att sättas under vatten, sedan den stora dammanläggningen vid Assuan blivit färdigställd. De nordiska länderna bidrar gemensamt till detta projekt genom att sända en expedition till Sudan för att där bedriva arkeologiskt fältarbete. Sverige har förutsatts svara för två femtedelar av kostnaderna härför.

Jag föreslog i 1961 års statsverksproposition, att statens medverkan skulle avse att bestrida kostnaderna för en expedition under en period av tre år och beräknade härför ett årligt bidrag av i runt tal 100 000 kr. Förutom det för innevarande budgetår anvisade beloppet av 100 000 kr. har förra budgetåret anvisats 200 000 kr. för att täcka kostnaderna för 1960/61 och 1961/62. Det har nu visat sig att expeditionen beräknas ta längre tid och dra större kostnader än vad man ursprungligen hade anledning att räkna med. Jag förordar därför, att Sveriges medverkan utsträcker att omfatta ytterligare ett år och att anslagsposten Svensk medverkan i Unescos Nubienprojekt för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag förutsätter härvid, att de övriga nordiska staterna bidrar med samma andelar som hitintills.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(1\,369\,000 + 206\,000 =) 1\,575\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m.*
för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 575 000 kr.

[69] 65. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	38 000	41 059
1961/62	46 000	56 222
1962/63	63 000	
1963/64 (förslag)	82 000	

Vetenskapsakademien beräknar i sina anslagsäskanden medel till fyra nya årsavgifter, nämligen 1 000 dollars till internationella forskningsrådets kommitté för rymdforskning, 100 dollars till internationella forskningsrådets kommitté för oceanforskning, 200 dollars till internationella unionen för fysiologi och 50 dollars till internationella unionen för naturskydd. Vidare beräknar akademien medel till höjning av årsavgifterna till internationella forskningsrådet från 1 950 till 3 900 dollars, till internationella unionen för kristallografi från 60 till 180 dollars, till internationella unionen för vetenskaplig radio från 250 till 500 dollars och till internationella unionen för matematik från nuvarande 400 guldfrancs till 195 dollars. Slutligen hemställer akademien, att medel måtte anvisas såsom bidrag till de olika nationalkommittéernas utgifter för expenser med 1 000 kr. för varje kommitté, tillsammans dock högst 13 000 kr., och att bidraget till bestridande av resekostnader för svenska representanter vid deltagande i ifrågavarande sammanslutningars sammanträden måtte upptagas med 1 500 kr. per nationalkommitté och år, dock högst 19 500 kr.

Universitetet i Uppsala hemställer — med tillstyrkan av *universitetskanslern* — om ett från 150 till 300 dollars höjt anslag för bestridande av universitetets årsavgift för år 1962 till l'Association internationale des universités. Vidare

hemställer *Svenska Unescorådet* om Sveriges anslutning till det internationella institutet i Rom för konservering och restaurering av kulturföremål samt om ett anslag av 8 000 kr. för täckande av medlemsavgift.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, svenska nationella kommittén av The International Council of Museums, riksföreningen mot cancer, svenska kommittén för internationellt historiskt samarbete och samfundet för religions-historisk forskning hemställer om oförändrad medelsanvisning till årsavgifter till de av dem representerade sammanslutningarna.

Svenska nationalkommittén för hushållsundervisning anholder om statsbidrag med 1 500 kr. för budgetåret 1963/64 till bestridande av årsavgift till internationella förbundet för hushållsundervisningens befrämjande samt till kommitténs utgifter i övrigt.

Förslag har väckts om svenskt bidrag till internationella föreningen för klassisk arkeologi. Yttrande i ämnet har inhämtats från *riksantikvarieämbetet*, som efter hörande av *svenska institutet i Rom* tillstyrker ett årligt bidrag med 4 000 kr.

Departementschefen. Vetenskapsakademiens framställning om anvisande av medel för årsavgifter till internationella forskningsrådets kommittéer för rymdforskning och för oceanforskning samt till internationella unionerna för fysiologi och för naturskydd anser jag mig böra tillstyrka. Jag biträder också akademiens förslag om höjning av vissa årsavgifter. För dessa ändamål torde anslaget uppräknas med sammanlagt 20 000 kr. för nästa budgetår. I övrigt är jag inte beredd att tillstyrka medel för några nya ändamål ur anslaget.

Jag räknar vidare med en minskning om 1 000 kr. motsvarande ett för innevarande budgetår, utöver årsavgiften, anvisat engångsbelopp till nationalkommittén för hushållsundervisning.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör anslaget för nästa budgetår uppföras med (63 000 + 19 000 =) 82 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 82 000 kr.

[70] 66. Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	250 000	262 731
1961/62	250 000	250 143
1962/63	310 000	
1963/64 (förslag)	310 000	

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 310 000 kr. Ur anslaget utgår bidrag till tio kongresser, av vilka nio hållits år 1962 och en skall hållas år 1963.

Bidrag har nu äskats för följande kongresser.

1. Internationell reumatologkongress i Stockholm år 1963	35 000
2. Internationell dokumentationskonferens i Stockholm år 1963	15 000
3. Fjärde världskongressen för döva i Stockholm år 1963	95 000
4. Internationellt symposium i termokemi i Lund år 1963	27 000
5. Elfte nordiska arkeologmötet i Uppsala och Stockholm år 1963 ..	25 000
6. Internationella tandläkarfederationens femtioförsta årsmöte i Stockholm år 1963	50 000
7. Nordisk kongress för specialundervisning i Stockholm år 1964 ...	38 500
8. Nordiskt biblioteksmöte i Göteborg år 1964	40 000
9. Internationell kongress för hematologi i Stockholm år 1964	30 000
10. Internationell sociologkonferens i Lund år 1964	6 500
11. Internationellt symposium för mikrobiologi i Stockholm år 1964	50 000
Summa kr. 412 000	

Departementschefen. Förevarande anslag bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 310 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser i fråga om dispositionen av anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 310 000 kr.

[71] **67. Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	135 000	135 000
1961/62	135 000	135 000
1962/63	210 000	
1963/64 (förslag)	210 000	

Av anslaget avser 150 000 kr. svenska institutet i Rom m. m., varav 36 700 kr. till stipendier, 25 000 kr. svenska institutet i Athen samt 35 000 kr. Institut Tessin i Paris.

Styrelsen för svenska institutet i Rom har anhållit om oförändrat anslag för nästa budgetår. Även *styrelsen för svenska institutet i Athen* och *styrelsen för Tessinsällskapet* har anhållit att samma anslag måtte utgå som under innevarande budgetår.

Departementschefen. Detta anslag bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 210 000 kr.

[72] **68. Bidrag till avlönande av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	10 500	10 500
1961/62	11 000	11 000
1962/63	11 000	
1963/64 (förslag)	26 000	

Styrelsen för svenska studenthemmet i Paris anhåller att anslaget höjes till 25 500 kr. för bestridande av arvode åt studenthemmets föreståndare m. m. och anför som stöd härför bl. a. följande.

Sedan 1957 har direktören för Svenska institutets Parisavdelning fungerat som hemmets föreståndare. I denna egenskap har denne förutom fri tjänstebostad åtnjutit ett årligt arvode motsvarande nu utgående statsbidrag. Svenska institutet har nu äskat medel för att möjliggöra ett åtskiljande av de två befattningarna. Skälen för ett åtskiljande är bl. a. följande.

De arbetsuppgifter och därmed det ansvar, som åvilar studenthemmets föreståndare, har undan för undan ökat. Den gradvis intensifierade upplysningsverksamheten om Sverige inom Svenska institutets ram har å andra sidan mer och mer kommit att kräva en odelad arbetsinsats av dess direktör.

Av studenthemsföreståndarna i Cité Universitaire, sammanlagt ett 30-tal, är de flesta anställda enbart för denna uppgift eller förenar den med en tjänst som lektor vid universitetet.

Med stöd av angivna skäl förordar styrelsen, att svenska studenthemmet i Paris för framtiden förestås av en heltidsanställd, av statsmedel avlönad person. Det synes rimligt, att dennes lön icke sättes lägre än till motsvarande 19:e lönegraden. Det synes vidare påkallat, att därutöver ett mindre belopp årligen ställes till hans förfogande för bestridande av vissa i hans verksamhet uppkommande behov av representations- och upplysningskaraktär.

Departementschefen. Jag finner, att vad styrelsen anfört motiverar en uppräknings av anslaget och föreslår, att det för nästa budgetår uppföres med 26 000 kr.

I detta sammanhang vill jag omnämna, att chefen för finansdepartementet vid anmälan senare denna dag av förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond kommer att föreslå, att medel för underhåll av studenthemmets fastighet beräknas i staten för allmänna fastighetsfonden.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlönande av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 26 000 kr.

[73] 69. Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	7 000	7 000
1961/62	7 000	6 624
1962/63	8 000	
1963/64 (förslag)	15 000	

Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 8 000 kr., disponeras på följande sätt.

1. Bidrag med 350 kr. för månad till avlönande av bibliotekarie vid nordiska avdelningen vid S:te Genevièvebiblioteket i Paris	4 200
2. Anskaffande av svensk litteratur åt omförmälda avdelning	3 500
	Summa kr. 7 700

Riksbibliotekarien hemställer att anslaget för nästa budgetår uppräknas med i runt tal 7 000 kr. till 15 000 kr. med hänsyn till att erforderligt arvodesbelopp kan beräknas till 10 704 kr. och att en viss höjning av posten till anskaffande av svensk litteratur fordras på grund av bl. a. prishöjningar.

Departementschefen. I enlighet med riksbibliotekariens förslag förordar jag, att anslaget höjes med ett till 7 000 kr. avrundat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 15 000 kr.

[74] 70. Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	375 000	398 529
1961/62	555 000	536 748
1962/63	609 000	
1963/64 (förslag)	700 000	

Detta reservationsanslag disponeras för innevarande budgetår såsom framgår av följande sammanställning, i vilken också redovisas framförda förslag om ökad medelsanvisning för nästa budgetår under de olika posterna.

1. Nordiska docentstipendier (nu 50 100)	+82 500
2. Bidrag till svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete (nu 25 000)	+20 000
3. Bidrag till svenska föreningen Nordens allmänna verksamhet (nu 80 000)	+70 000
4. Bidrag till svenska föreningen Norden för lektoratsverksamhet (nu 80 000)	+25 000
5. Bidrag till svenska föreningen Norden för lärarutbyte inom det allmänna skolväsendet, specialskolväsendet och folkhögskolorna mellan Sverige, Norge, Danmark och Finland (nu 25 000)	+10 000
6. Anordnande av nordiskt-akademiskt lärarutbyte (nu 1 000)	of.
7. Bidrag till Nordens skolresetjänst för främjande av skolresor och skolungdomsutbyten mellan de nordiska länderna (nu 5 000)	+ 2 500
8. Bidrag till gemensam nordisk journalistutbildning (nu 23 000) ..	+ 3 000
9. Bidrag till vetenskapsakademien för bestridande av vissa kostnader förenade med det nordiska samarbetet på marinbiologiens område (nu 36 500)	+ 1 650
10. Bidrag till inköp av svensk litteratur till isländska riksbiblioteket (nu 2 000)	of.
11. Bidrag till svenska föreningen Norden för verksamheten inom föreningens historiska och geografiska facknämnder (nu 3 000)	of.
12. Bidrag till svenska institutet till avlöning åt en lektor i svenska språket vid universitetet i Reykjavik (nu 7 500)	of.
13. Bidrag till svenska landsavdelningen av nordiska sommaruniversitetet för svenskt deltagande i sommaruniversitetets möte (nu 35 000)	+15 000
14. Stipendieverksamhet vid svenskhemmet Voksenåsen (nu 40 000) ..	+ 5 000
15. Bidrag till nordiska kommittén för modernisering av matematikundervisningen (nu 79 000)	+11 000
16. Feriekurs i svenska för studerande, företrädesvis från Finland, i nordisk filologi (nu 30 000)	of.
17. Bidrag till nordiska institutet för folkdiktning (nu 18 500)	— 2 200
18. Översättning till svenska av finsk facklitteratur (nu 12 000)	of.
19. Till Kungl. Maj:ts disposition (nu 56 400)	—

Universitetskanslern hemställer om höjning av anslagsposten 1 dels för att möjliggöra en ökning av antalet nordiska docentstipendier från tre till fyra eller ett vid varje universitet, dels för en ökning av stipendiernas belopp från 16 700 kr. till 33 144 kr., motsvarande lön enligt löneklass 25, löneplan A, i ortsgrupp 3. Den av *svenska kommittén för nordiskt akademiskt samarbete* begärda ökningen under anslagsposten 2 hänför sig till delposten till bidrag till anordnande av gruppresor för studerande vid svenska universitet och högskolor till de övriga nordiska länderna.

Föreningen Nordens centralstyrelse anholder om en höjning av anslagsposten 3 för att kunna möta krav på ökade insatser från föreningens sida. Beträffande anslagsposten 4 äskar centralstyrelsen en höjning för att vid numera höjd timersättning till lektorerna kunna återställa verksamheten i dess tidigare omfattning. Härjämte hemställer centralstyrelsen om ökning av anslagsposten 5 för ökat lärarutbyte samt om oförändrad medelstilldelning under anslagsposten 11. Den av *styrelsen för Nordens skolresetjänst* äskade höjningen under anslagsposten 7 föranledes av ökade kostnader för administration och upplysningsverksamhet.

Den *svenska sektionen av Nordiska kollegiet för marinbiologi* anholder om höjning av anslagsposten 9 med 1 650 kr., varav 1 200 kr. för ökade kostnader för kollegiets verksamhet på grund av fler sammanträden m. m. och 500 kr. för ökade resekostnader i samband med den internordiska kursen i marinbiologi. *Svenska landsavdelningen av nordiska sommaruniversitetet* anholder om ökning av anslagsposten 13 för att möjliggöra svenskt deltagande i sommaruniversitetets möte i Aarhus sommaren 1963 och för att verksamheten skall få förbättrade villkor. Den av *styrelsen för Svensk-norska samarbetsfonden* föreslagna höjningen under anslagsposten 14 föranledes av att inackorderingspriset måst höjas med ca 10 % på grund av ökade personalkostnader. *Skolöverstyrelsen* beräknar under anslagsposten 15 en kostnadsökning på grund av att bidrag till verksamheten från OECD icke kommer att utgå fr. o. m. 1963. *Nordiska kulturkommissionens svenska avdelning* hemställer om oförändrad medelstilldelning under anslagsposterna 16 och 18.

Ur anslagsposten 19 avses under innevarande budgetår skola bestridas bl. a. Sveriges andel i kostnaderna för ett nordiskt litteraturpris, stipendier åt isländska elever vid svenska folkhögskolor, bidrag till skolungdomsutbyte mellan de nordiska länderna. *Nordiska rådets svenska sekretariat* har anmält ett medelsbehov för nästa budgetår av sammanlagt 16 000 kr. för den svenska andelen av det nordiska litteraturpriset, för arvoden till bedömningskommitténs svenska medlemmar m. m. *Föreningen Nordens centralstyrelse* anholder för nästa budgetår om ett anslag av 15 000 kr. för täckande av resekostnader för svenska skolungdomar, som deltar i utbyte mellan de nordiska länderna.

Vidare äskas medel ur anslaget till vissa nya ändamål. *Skolöverstyrelsen* begär efter framställning från Nordiska kulturkommissionens sida sålunda ett belopp av 51 000 kr. för bidrag till kurser i svenska för finska lärare. Överstyrelsen föreslår, att tre sådana kurser kommer till stånd nästa budgetår med 25 deltagare i varje kurs. Kostnaderna per kurs uppskattar överstyrelsen till i runt tal 17 000 kr. per kurs, varvid förutsättes, att man från finsk sida svarar för resekostnader och traktamenten. *Nordiska kulturkommissionens svenska avdelning* föreslår, att till nordiska kurser i språk och litteratur för universitetsstuderande skall utgå ett belopp av 30 000 kr.

Departementschefen. Den fortgående utbyggnaden av det nordiska samarbetet leder till att förslag om nya ändamål, som bör stödjas med medel från anslaget, ständigt framkommer. Samtidigt gör kostnadsstegringar det nödvändigt att öka stödet åt redan påbörjade samarbetsprojekt. För detta budgetår har anslaget höjts med 54 000 kr. till 609 000 kr. Jag förordar, att för nästa budgetår ytterligare 91 000 kr. skall kunna disponeras från anslaget.

Vid behandlingen i det föregående av anslaget till främjande av internationellt-kulturellt samarbete har jag förordat, att beloppet under anslagsposten 12 till avlöning åt en lektor i svenska språket vid universitetet i Reykjavik i fortsättningen skall utgå ur nyssnämnda anslag. Någon minskning av förevarande anslag bör dock inte ske, varför medelsökningen för här ifrågavarande ändamål blir $91\,000 + 8\,000 = 99\,000$ kr.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om den närmare användningen av anslaget, varjämte Kungl. Maj:t bör äga besluta angående dispositionen av uppkomna eller uppkommande reservationer å de olika anslagsposterna.

Vid bifall till vad jag här förordat bör anslaget för nästa budgetår uppföras med $(609\,000 + 91\,000 =) 700\,000$ kr. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kr.

[75] 71. Vissa kostnader för den nordiska hushållshögskolan

Frågan om en högre utbildning, närmast på akademisk nivå, inom det husliga området har sedan länge diskuterats i intresserade kretsar inom de nordiska länderna. Efter ett par förberedande inofficiella möten i Sverige och Danmark, där frågan om en sådan utbildning dryftades, tillsattes på danskt initiativ en samnordisk kommitte för att utreda frågan om vetenskaplig hushållsutbildning på nordisk basis våren 1953. Den avlämnade i juli 1956 »*Betaenkning vedrørende oprettelse af en faellesnordisk husholdningshøjskole*».

I detta betänkande angavs vissa yrkeskategorier, som ansågs vara i behov av vidareutbildning: lärare vid hushållsseminarier och andra större husliga utbildningsanstalter, personal vid forskningsinstitutioner, konsulenter, som handhar upplysningsarbete, viss personal inom storhushåll, dietexperter, befattningshavare inom livsmedelsindustrin och industrin för tillverkning av hushållsredskap samt anställda inom press, radio och television. I betänkandet föreslogs, att i ett av de nordiska länderna skulle upprättas en gemensam högskola för utbildning och forskning på akademisk nivå inom näringskunskap, hushållsteknik samt familje- och ekonomikunskap.

Betänkandet diskuterades vid det *sjunde nordiska undervisningsministermötet* i Stockholm i juni 1957. Undervisningsministrarna gav uttryck för stort intresse för förslaget men fann bl. a. betänkligheter föreligga mot att samla utbildningen till en självständig högskola, isolerad från övrig akademisk utbildning

och forskning. Efter en ny utredning av statsrådet Birger Bergersen blev frågan förelagd det *åttonde nordiska undervisningsministermötet* i Oslo i februari 1959. Undervisningsministrarna anslöt sig till de två huvudprinciperna i den då framlagda utredningen, nämligen att en gemensam nordisk hushållsutbildning borde ligga på en akademisk nivå och att den lämpligast kunde organiseras genom samordning och vidare utbyggnad av befintlig undervisning vid universitet och andra högre utbildningsanstalter i de nordiska länderna. För att utarbeta erforderliga konkreta förslag enligt dessa principer tillsattes en ny kommitté, som i oktober 1960 avgav betänkandet, »*Instilling om oppretting av felles nordisk akademisk utdanning i husholdsfag*» (daterat den 31 december 1959). Kommitténs förslag innebar, att den nordiska hushållshögskolan skulle vara organiserad som en »immateriell högskola», d. v. s. den skulle inte vara samlad till en plats utan dess olika linjer skulle förläggas till olika högre undervisningsanstalter i de nordiska länderna. Av de från kommitténs sida i första hand föreslagna fyra linjerna planerades en linje i näringslära bli förelagd till institutet för näringsforskning vid universitetet i Oslo, en linje i textilteknik till Chalmers tekniska högskola i Göteborg och en linje i ekonomilära till Århus universitet. I fråga om den fjärde linjen, i hushållsteknik, framlades i betänkandet inte något bestämt förslag om förläggningen, men Århus universitet hade nämnts som lämpligt. En femte linje, avseende familjekunskap, skulle eventuellt tillkomma längre fram, möjligen med förläggning till Sverige. Vid de olika lärosätena avsågs i största möjliga utsträckning befintlig undervisning bli utnyttjad. Viss ny undervisning måste dock anordnas. Kommittén framlade också vissa närmare förslag till utbildningens uppläggning på olika linjer och om inträdeskrav m. m. För att organisera och administrera den immateriella högskolan föreslogs vidare en styrelse, sammansatt av representanter för alla de nordiska länderna och biträdd av sekreterar- och skrivpersonal.

I Sverige remitterades betänkandet för yttrande till olika akademiska instanser, skolmyndigheter, fackliga organisationer m. fl. Förslaget mottogs vid remissbehandlingen med stort intresse och med allmänt uttalade önskemål om förverkligande. Mot en del detaljer i förslaget restes dock invändningar och förslag framfördes om vidare bearbetning av bl. a. de framlagda studieplanerna.

Vid *Nordiska rådets* möte i februari 1961 beslöts att anmoda regeringarna att genomföra det senast framlagda förslaget med de ändringar, som remissbehandlingen kunde föranleda.

Vid det *nionde nordiska undervisningsministermötet* i Helsingfors i mars 1961 behandlades därefter frågan vidare. Enligt resolution nr 4/1961 beslöt undervisningsministrarna

1) att rekommendera upprättandet av en immateriell nordisk hushållshögskola, ledd av en styrelse och med uppgift att meddela akademisk utbildning samt främja och bedriva forskning inom det husliga området;

2) att rekommendera, att högskolan och dess styrelse i huvudsak byggdes på förslagen i betänkandet av den 31 december 1959;

- 3) att rekommendera, att styrelsen finge följande uppgifter, nämligen
- a) att utarbета förslag till stadga för högskolan,
 - b) att med biträde av vederbörlig expertis snarast låta utarbета studieplaner för högskolans linjer i näringslära vid universitetet i Oslo, i ekonomilära vid universitetet i Århus och i textillära vid Chalmers tekniska högskola i Göteborg, varvid de synpunkter, som framkommit vid remissbehandlingen av det förenämnda betänkandet, skulle beaktas och prövas,
 - c) att föreslå placeringen av linjen i hushållsteknik och låta utarbета studieplan för densamma,
 - d) att inneha den permanenta ledningen av högskolan, vilket i huvudsak skulle innefatta följande uppgifter, nämligen att verka för att varje studielinje upprättas i vart fall på ett ställe i Norden, att fastställa studieplaner och examenskrav för högskolans utbildning, att utställa examensbevis på grundval av intyg om genomförda, godkända prov vid de nordiska ländernas universitet och högskolor samt att avgiva förslag till budget för styrelsens utgifter;
- 4) att rekommendera, att utgifterna för upprättandet och driften av högskolan skulle bestridas av vart land beträffande den utbildning, som ges i landet och av samtliga länder gemensamt beträffande styrelsen med följande fördelning: Sverige 40 %, Danmark, Finland och Norge 20 % var;
- 5) att rekommendera att varje land utsåg sina medlemmar av styrelsen före den 1 juni 1961, med uppdrag åt Sveriges styrelsemedlemmar att sammankalla styrelsen till konstituerande möte;
- 6) att utverka, att styrelsen får medel till sin verksamhet också för tiden före den första budgetens ikraftträdande.

I anslutning till undervisningsministermötets här återgivna rekommendation och efter ytterligare överväganden om sammansättningen av högskolans styrelse vid det *tionde nordiska undervisningsministermötet* i Kungälv i juni 1961 har, för att föra förberedelsearbetet vidare, från de nordiska ländernas sida utsetts ledamöter i styrelsen för en nordisk hushållshögskola. I styrelsen ingår en ledamot från Island samt två ledamöter från vardera Danmark, Finland, Norge och Sverige. Till styrelsens ordförande har enligt överenskommelse mellan undervisningsministrarna härutöver utsetts professorn Birger Bergersen.

Svenska ledamöter i styrelsen är byrådirektören i skolöverstyrelsen Ebba Virgin och förste intendenten vid statens institut för konsumentfrågor Marit Neymark. Genom beslut den 14 september 1962 har Kungl. Maj:t vidare be-myndigat chefen för ecklesiastikdepartementet och tillkalla erforderligt antal experter för att tills vidare under budgetåret 1962/63 stå till styrelsens förfogande för överläggningar och samråd. Under budgetåret 1962/63 bestrides kostnader för svenska ledamöter och experter från åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Sedan styrelsen för den nordiska hushållshögskolan i september 1962 sammanträtt i Oslo, har på grundval av vad därvid förevarit till ecklesiastikdepartementet inkommit *dels* en skrivelse av den 5 oktober 1962 från styrelsen med begäran om departementets godkännande av ett av styrelsen framlagt förslag till »Statutter for Nordisk Husstellhøgskole», *dels* en skrivelse av den 2 no-

vember 1962 från det norska Kirke- og undervisningsdepartementet med vissa synpunkter på det av styrelsen framlagda förslaget till statuter m. m., *dels* en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse av den 2 oktober 1962 från de svenska ledamöterna i styrelsen med hemställan om vissa anslag för budgetåret 1963/64, *dels ock* en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse av den 4 december 1962 från överstyrelsen för de tekniska högskolorna om medelsbehov m. m. vid inrättande av en textillinje för nordiska hushållshögskolan vid Chalmers tekniska högskola.

Styrelsens förslag till *statuter* för den nordiska hushållshögskolan bygger på de tidigare redovisade riktlinjer, som uppdrogs i betänkandet av december 1959 och vid undervisningsministermötet i Helsingfors i mars 1961.

De svenska ledamöterna av styrelsen för den nordiska hushållshögskolan framhåller i sin framställning om *anslag*, att såvitt gäller kostnaderna för styrelsens verksamhet, undervisningsministrarna i sin resolution av år 1961 rekommenderat en fördelning av dessa kostnader med 40 procent på Sverige och vardera 20 procent på Danmark, Finland och Norge, medan styrelsen senare vid sin behandling av frågan om statuternas utformning, efter förslag från de danska ledamöternas sida, beslutit förorda lika fördelning med 25 procent på dessa fyra länder. Med utgångspunkt i vissa i 1959 års betänkande framlagda kostnadsberäkningar — innefattande utgifter för arvoden åt styrelsens ordförande, medlemmar i arbetsutskottet och styrelsens övriga ledamöter, lön till sekreterare och biträde, lokalhyra, kontorsmateriel, resekostnader samt engångsutgifter för kontorsutrustning — har styrelsen, med beaktande även av kostnader för anlitande av experter, uppskattat medelsbehovet för sin verksamhet under budgetåret 1963/64 till 85 000 svenska kr. Beräknat efter 25 procent skulle Sveriges andel i denna kostnad uppgå till i avrundat tal 22 000 kr. De svenska ledamöterna hemställer, att sistnämnda belopp anvisas för nästa budgetår som förslagsanslag med hänsyn till ännu rådande ovisshet om huruvida Sveriges andel i styrelsens utgifter skall utgöra 25 eller 40 procent. I skrivelsen hemställes vidare om anvisande för nästa budgetår av ett belopp av 60 000 kr. till Chalmers tekniska högskola för anordnande där av det första undervisningsåret av en till den nordiska hushållshögskolan hörande tvåårig linje i textillära. Om utformningen av denna utbildning anför de svenska ledamöterna, som även bifogat en studieplan, i huvudsak följande.

Vid styrelsesammanträdet i Oslo framlades ett förslag till utformning av linjen i textillära vid Chalmers tekniska högskola, vilket förslag med mindre justeringar godkändes av styrelsen. Enligt föreliggande betänkande beräknas utbildningstiden till tre år, varvid två års studier i matematik, fysik och kemi förlades till universitet och det tredje året till Chalmers tekniska högskola. Denna utbildningstid har av många remissinstanser ansetts för lång, och det har framhållits, att de studerande under de två första åren delvis måste inhämta för utbildningen i textillära ovidkommande kunskaper. Genom att helt förlägga linjen till högskolan kan undervisningen effektiviseras, så att studerande på två år kan erhålla samma kunskaper i textillära, som beräknades i betänkandet. I så gott som alla ämnen kan dessa specialstuderande delta i de kurser, som

är avsedda för ordinarie studerande. I kemi, dock ej i textilkemi, samt i försöksmetodik behöves dock specialundervisning. Assistenten erfordras i viss utsträckning vid undervisning i andra ämnen. Enligt betänkandet skulle kostnaden för den till Chalmers tekniska högskola förlagda ettåriga utbildningen uppgå till 101 000 kr. för fem studerande. Kostnaderna för den nu föreslagna tvååriga utbildningen har beräknats till 60 000 kr. per år eller sammanlagt 120 000 kr. Möjligen kan därtill komma någon kostnad för resor för lärare till ort, dit examensarbete är förlagt. Ökningen av kostnaderna med 19 000 kr. för undervisningen vid Chalmers tekniska högskola uppväges dels av att den totala studietiden förkortas med ett år — en ekonomisk fördel för såväl staten som den studerande — och dels av att kostnaderna för undervisningen vid universitet i matematik, fysik och kemi under två år bortfaller. Dessa kostnader för staten hade ej upptagits i betänkandet.

Styrelsen för den nordiska hushållshögskolan har riktat en framställning till överstyrelsen för de tekniska högskolorna med förslag om inrättande av en linje i textillära vid Chalmers tekniska högskola. Med anledning härav har överstyrelsen hört *kollegienämnden* vid högskolan, som funnit det nya utbildningsförslaget väl avpassat och bedömt det vara möjligt att infoga den föreslagna undervisningsplanen under förutsättning att medel beviljas för bestridande av kostnader för lärare m. m. Nämnden tillstyrker att textillinjen helt förläggas till Chalmers tekniska högskola med det nu föreslagna programmet som grund för utbildningen, vilken till en början bör begränsas till att omfatta fem elever. Om bl. a. fordringarna för tillträde till utbildningen anför *kollegienämnden* vidare följande.

För att de studerande vid textillinjen skall ha möjlighet att framgångsrikt kunna följa undervisningen vid CTH förutsättes, att för inträde skall fordras studentexamen på reallinjens matematiska gren jämte seminariegenomgång eller häremot svarande kunskaper. Intagning vid högskolan bör formellt kunna ske enligt vad som i § 71 stadgarna sägs beträffande specialstuderande. I det fall att antalet kompetenta sökanden överskrider fem, förutsättes att styrelsen i enlighet med punkt 6 i de föreslagna statuterna avgör sökandenas inbördes placering. För att högskolans ledning ej skall påläggas ett extra ansvar, har i statuternas punkt 3 förutsatts, att styrelsen i samråd med högskolan utser en ansvarig ledare för denna speciella textillinje. Detta finner även *kollegienämnden* välbetänkt.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna har beräknat kostnaderna för det första utbildningsåret, budgetåret 1963/64, till 69 000 kr., således 9 000 kr. mer än som beräknats i de svenska ledamöternas anslagsframställning. För följande budgetår, när även det andra utbildningsåret tillkommer, beräknas kostnaderna till i runt tal 123 000 kr. Av de erforderliga medlen för budgetåret 1963/64 föreslås ett belopp av 64 000 kr. bli upptaget under anslaget Chalmers tekniska högskola: Avlöningar och ett belopp av 5 000 kr. under anslaget Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m. Om undervisningens omfattning, lärarbehovet och kostnaderna inhämtas i övrigt av handlingarna bl. a. följande.

Studieplanen upptar första terminen 38 timmar per vecka, andra terminen 38,5 timmar och tredje terminen 36 timmar; till fjärde terminen förläggas koncentrerade kurser i försöksplanering och nationalekonomi samt examensarbete.

Nämnda examensarbete kan eventuellt utföras i den studerandes hemland. I utbildningen ingår även minst två månaders industripraktik inom textil och konfektion, eventuellt förlagd till mellanliggande sommarferier. För den särskilda undervisningen vid linjen under första årskursen beräknas: speciallärare i kemi (grundarvode, 126 föreläsningar, 280 övningstimmar), en assistent, (heltidstjänst, varav 1/2 vid textilkemi, 1/2 vid textilmekanik) samt övningsassistenter i kemi, matematik och fysik, ca 450 timmar. För andra årskursen tillkommer: biträdande lärare i matematisk statistik för undervisningen i försöksplanering (grundarvode, 28 föreläsningstimmar, 56 övningstimmar), en assistent (heltidstjänst, varav 1/2 vid textilkemi, 1/2 vid textilmekanik) samt övningsassistenter i matematik, fysik, kemi, provningsteknik, konfektionsteknik, textilkemi och textilmekanik, ca 400 timmar. För första årskursen beräknas till materiel 4 543 kr. och för andra årskursen till materiel m. m. och examensarbeten 11 168 kr.

Departementschefen. Efter ett utredande och förberedande arbete i många olika faser står planerna på en nordisk hushållshögskola nu inför ett förverkligande.

Detta nya internordiska företag är att hälsa med stor tillfredsställelse såsom ett stimulerande exempel på möjligheterna till praktiskt samarbete mellan de nordiska länderna på undervisningens område. Genom dess speciella uppläggning kommer att samlas erfarenheter, som bör kunna bli av stort värde, när det gäller att finna lämpliga former för framtida samarbetsobjekt. På det utbildningsområde det här gäller har inom vårt eget land bristerna länge varit påtagliga och förutsättningarna för en tillfredsställande lösning ringa. Behovet av ett samgående med våra grannländer har varit uppenbart. Den verksamhet, som nu avses komma till stånd på nordisk basis, utgör bl. a. ett mycket betydelsefullt komplement till den reform av seminarieorganisationen på det husliga området, som beslöts av 1960 års riksdag och som nu är under genomförande.

Efter det förberedelsearbete, som genomförts och i det föregående redovisats, vill jag förorda att för Sveriges del ett definitivt ställningstagande nu kommer till stånd om upprättande av en nordisk hushållshögskola enligt de grunder, som rekommenderades vid det nionde nordiska undervisningsministermötet i mars 1961 i Helsingfors. Dessa riktlinjer har sedermera närmare utformats i ett nu föreliggande förslag till statuter. Högskolan upprättas sålunda av Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige i gemenskap med ändamålet att, som det anges i statutförslaget, främja och organisera undervisning och forskning inom det husliga området (i husstelfag) i Norden på vetenskaplig basis på samma nivå som undervisningen vid universitet och högskolor i övrigt. Uppläggningsen innebär vidare bl. a., att högskolan blir vad man kallat »immateriell». Dess reella verksamhet blir sålunda inte fristående och lokalt samlad utan kommer att försiggå vid institutioner, knutna till olika nordiska universitet och högskolor. Undervisningen uppdelas på linjer och i en första omgång har förutsatts anordnande av en linje i näringslära vid universitetet i Oslo, en linje i ekonomilära vid Arhus universitet och en linje i textillära vid Chalmers tekniska högskola

i Göteborg. Ytterligare linjer skall senare kunna tillkomma. Av de nämnda tre linjerna kan textillinjen beräknas börja sin undervisning läsåret 1963/64, medan vid de två andra linjerna den särskilda undervisningen torde komma igång först ett eller, i fråga om näringsläran, kanske ett par år senare. Tidpunkten för igångsättandet kan i de senare fallen bl.a. bli beroende av behovet av förstudier före tillträdet till den specialbetonade undervisningen liksom av lösningen av vissa lokalfrågor.

Den nordiska högskolan skall enligt förslaget till statuter och såsom tidigare rekommenderats av de nordiska undervisningsministrarna ledas av en styrelse, bestående av två representanter för vart och ett av länderna Danmark, Finland, Norge och Sverige samt en representant för Island. Styrelsens ordförande utses särskilt efter överskommelse mellan ländernas undervisningsministrar. En styrelse med denna sammansättning har, såsom tidigare framgått, redan bildats. Dess arbete har dock, i avvaktan på och som en förberedelse för definitiva ställningstaganden från de olika ländernas beslutande organ om högskolans upprättande, hittills närmast varit av utredande natur och utmynnat i vissa nu presenterade förslag. Till styrelsens uppgifter skall enligt statutförslaget bl.a. höra att godkänna undervisningsplaner och examensordning för de olika linjerna. Styrelsen får också vissa uppgifter i samband med intagningen till ifrågavarande utbildning. Kraven för tillträde, som bl.a. vid remissbehandlingen av 1959 års betänkande livligt diskuterats, har nu föreslagits utformade så, att för intagning till högskolan sökande normalt skall ha studentexamen (examen artium) och lärarutbildning på det husliga området (husstellærerutdannelse) eller motsvarande utbildning. Styrelsen skall vidare efter samråd med vederbörande undervisningsanstalt kunna fastställa särregler för tillträde till respektive linje. För övrigt skall styrelsen, likaledes i samråd med vederbörande undervisningsanstalt, i särskilda fall kunna dispensera från inträdesreglerna. Skulle en begränsning av tillströmningen visa sig nödvändig, skall styrelsen efter framställning från och i samarbete med undervisningsanstalten, ha att avgöra ordningsföljden mellan de sökande. För egen del finner jag denna i statuterna föreslagna utformning av föreskrifterna om tillträde tillfredsställande.

En annan fråga av betydelse, som också avses bli reglerad i statuterna, gäller kostnadsfördelningen mellan de nordiska länderna. Såsom tidigare rekommenderats vid undervisningsministermötet i Helsingfors, förutsattes nu, att utgifterna för undervisningen skall bäras av det land, där vederbörande institution ligger, och att kostnaderna för styrelsen skall fördelas mellan fyra av de fem i projektet deltagande länderna, nämligen Danmark, Finland, Norge och Sverige. I fråga om andelarna i styrelsekostnaderna föreslår styrelsen emellertid nu en lika fördelning, således med 25 procent, på vart och ett av de fyra länderna, medan vid undervisningsministermötet hade förutsatts, att Sverige skulle bära 40 procent av utgifterna och de övriga tre länderna 20 procent vardera. Det nya fördelningsförslaget från styrelsen har enligt uppgift tillkommit

på initiativ av styrelsens danska ledamöter, som understötts av ledamöterna från Finland och Norge. Under förutsättning att detta förslag slutligt godkännes av de tre andra nordiska länderna, synes det böra accepteras också från Sveriges sida. Även om jag, i anslutning till framställda medelsäskanden, i det följande utgår ifrån en sådan kostnadsfördelning, torde det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att för Sveriges vidkommande ta slutlig ställning till detta spörsmål i samband med statuternas godkännande, med befogenhet att, beroende på övriga länders ställningstaganden, acceptera att Sveriges andel fastställes till högst 40 procent. De förändringar i anslagsdispositionen, som blir en följd härav, bör det då också få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om. Det synes med hänsyn till de föreslagna statuternas innehåll i övrigt ofrånkomligt att även förslag om ändring i dessa underställes de deltagande ländernas undervisningsdepartement för godkännande i vederbörlig ordning. För Sveriges vidkommande torde godkännande av ändring böra ske av Kungl. Maj:t; frågor av grundläggande betydelse, främst sådana som innebär väsentliga utvidgningar av det ekonomiska engagemanget får givetvis i vanlig ordning underställas riksdagen.

Kirke- og undervisningsdepartementet i Norge har tagit upp frågan om benämningen av högskolan. I syfte att göra benämningen så likalydande som möjligt i de nordiska språken har departementet, med avvikelse härvidlag från statutförslaget, förklarat sig inte ha någon erinran mot att den norska benämningen blir »Nordisk Husholdshøgskole» i stället för »Nordisk Husstellhøgskole». Detta förslag om samordning i benämningarna synes mig böra accepteras. Den av styrelsens svenska ledamöter i deras anslagsframställning använda svenska benämningen »nordiska hushållningshögskolan» synes mig vara mindre lämplig.

Jag har här endast berört några mer väsentliga punkter i det föreliggande förslaget till statuter. Därest riksdagen godkänner de grunder för projektets förverkligande, vilka jag här redovisat, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att för Sveriges vidkommande godkänna statuterna för den nordiska hushållshögskolan. Jag vill också erinra om det bemyndigande jag nyss förutsatt i fråga om Sveriges andel i utgifterna för styrelsen.

För Sveriges del är för nästa budgetår två olika medelsanvisningar aktuella, nämligen dels till styrelsens verksamhet, dels till den textillinje, som enligt föreliggande förslag skall upprättas vid Chalmers tekniska högskola från och med läsåret 1963/64. Med utgångspunkt i det beräknade beloppet, 85 000 kr., mot vilket intet enligt min mening finnes att erinra, och under antagande att den svenska andelen skall utgöra 25 procent, bör sålunda för budgetåret 1963/64 anvisas ett anslag av i avrundat tal 22 000 kr. Jag förordar, att medelsanvisningen upptages som förslagsanslag och i riksstaten rubriceras Vissa kostnader för den nordiska hushållshögskolan.

De framlagda äskandena om medel till en linje i textillära vid Chalmers tekniska högskola grundar sig på en av styrelsen nu godkänd studieplan, som med beaktande av den kritik som framfördes vid remissbehandlingen innebär en

tämligen radikal omarbetning av det förslag, som presenterades i 1959 års betänkande. Det nya i den nu framlagda studieplanen är främst att den totala utbildningstiden nedbringats från tre till två år och att undervisningen helt knytes till Chalmers tekniska högskola. Tanken på att de studerande först skulle förvärva vissa akademiska betyg i matematik, fysik och kemi vid nordiskt universitet och därefter genomgå en ettårig utbildning vid den tekniska högskolan har sålunda övergivits. Den nya uppläggningsplanen av utbildningen synes innebära avsevärda förbättringar. Såväl lärarkollegiet vid Chalmers tekniska högskola som överstyrelsen för de tekniska högskolorna har anslutit sig till det nya förslaget och är beredda att medverka till att utbildningen kommer till stånd på föreslaget sätt. Antalet studerande har dock nu, liksom i tidigare yttranden, förutsatts till en början av utrymmesskäl få lov att begränsas till högst fem. Från svensk sida torde sålunda inte vara något att erinra ifråga om den textila delen av hushållshögskolans utbildningsprogram. Det synes angeläget att undervisningen börjar från och med läsåret 1963/64. Även om alla formella sanktioner av hushållshögskolans statuter på grund av den omständliga proceduren till äventyrs inte skulle fullständigt föreligga vid nästa budgetårs ingång, synes hinder inte böra möta mot att undervisningen i Göteborg tar sin början höstterminen 1963.

På grundval av studieplanen och i enlighet med föreliggande beräkningar av lärarbehov och kostnader, i vilka från överstyrelsens sida beaktats även de senast skedda arvodesjusteringarna på området, förordar jag, att för ifrågasvarande ändamål för nästa budgetår upptages under Chalmers tekniska högskolas avlöningsanslag ett belopp av 64 000 kr. och under dess materielanslag ett belopp av 5 000 kr. Hemställan härom upptages under respektive anslag.

Under åberopande av vad jag här anfört och förordat hemställer jag i detta sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta för Sveriges del om inrättande av en nordisk hushållshögskola enligt i huvudsak de grunder jag i det föregående förordat;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga för inrättandet erforderliga åtgärder;

c) till *Vissa kostnader för den nordiska hushållshögskolan* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 kr.

C. Kyrkliga ändamål

[76] 1. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 115 300	1 134 478
1961/62	1 258 000	1 134 872
1962/63	1 252 000	
1963/64 (förslag)	1 440 000	

Ur detta anslag bestrides kostnaderna för *dels* avlöning åt den vid domkapitlen och stiftsnämnderna anställda personalen *dels* arvoden och andra ersättningar åt ledamöter i domkapitlen och stiftsnämnderna m. fl. *dels ock* avlöning åt kyrkoherdarna för döva. Den del av dessa kostnader, som avser stiftsnämndernas verksamhet och avlöningar åt kyrkoherdarna för döva, skall emellertid ersättas ur kyrkofonden. Av kostnaderna faller på statsverket alla utgifter för den vid domkapitlet i Stockholm avlönade personalen ävensom utgifterna för nämnda arvoden och andra ersättningar till den del de avser domkapitlen. På kyrkofonden faller alla utgifter för avlönande av den skogliga personalen hos stiftsnämnderna, för arvoden och andra ersättningar, avseende stiftsnämnderna, och för avlönande av kyrkoherdarna för döva. Kostnaderna för kanslipersonalen vid andra domkapitel än domkapitlet i Stockholm delas lika mellan statsverket och kyrkofonden.

Kyrkofondens bidrag till angivna ändamål upptages som särskilda uppbördsmedel i den för domkapitlen och stiftsnämnderna fastställda avlöningsstaten. Nämnda bidrag utgör för innevarande budgetår 1 955 200 kr.

Av anslagsäskandena rörande domkapitlen och stiftsnämnderna samt kyrkoherdarna för döva inhämtas huvudsakligen följande.

Ett flertal domkapitel föreslår uppflyttning av stiftssekreterar- och stiftsjägmästartjänsterna från lönegrad Ao 27 till Bo 1 samt av stiftsjägmästarassistenttjänsterna från lönegrad Ao 21 till Ao 23. *Domkapitlet i Västerås* föreslår uppflyttning av tjänst som förste stiftsnotarie från lönegrad Ao 23 till Ao 24 och *domkapitlet i Stockholm* tillstyrker en av kyrkoherdarna för döva gjord ansökan om uppflyttning från lönegrad Ao 23 till Ao 25.

Domkapitlen i Stockholm, Uppsala, Strängnäs, Västerås, Lund, Karlstad och Visby föreslår utbyte av nuvarande tjänster mot högre tjänster och inrättande av nya tjänster på sätt framgår av följande sammanställning.

Domkapitel	Nuvarande tjänst	Föreslagen tjänst
Stockholm	förste stiftsnotarie i Ao 21	förste stiftsnotarie i Ao 23
Uppsala	amanuens i reglerad befordringsgång	e. o. förste stiftsnotarie i Ae 21
Strängnäs	—	e. o. kanslibiträde i Ae 7
Västerås	expeditionsvakt i Ao 7	expeditionsvakt i Ao 8
	—	kontorsbiträde i reglerad befordringsgång
Lund	—	e. o. stiftsjägmästarassistent i Ae 21
Karlstad	kanslist i Ae 13	tjänst i Ao 15
Visby	kontorist i Ae 9	kansliskrivare i Ae 11

Vidare anholder *domkapitlet i Strängnäs* om uppförande å ordinarie stat av en kanslibiträdestjänst samt *domkapitlet i Lund* om inrättande av ytterligare en ordinarie kontorsbiträdestjänst. Den begärda sammanlagda anslagsökningen för här angivna ändamål uppgår till inte fullt 150 000 kr.

Domkapitlen räknar i övrigt huvudsakligen endast med automatiska förändringar i medelsbehovet, till en del såsom följd av en fortgående anpassning till den av 1960 års riksdag fastställda personalorganisationen för domkapitlen.

Kammarkollegiet, som avgivit utlåtande rörande den föreslagna uppflyttningen av kyrkoherdarna för döva, framhåller, att frågan om rekryteringen av ifrågavarande tjänster allttjämt är synnerligen bekymmersam. För att underlätta rekryteringen av tjänsterna — och med hänsyn till de särskilda krav, som ställs på innehavarna — torde det enligt kollegiet vara motiverat att förbättra löneförmånerna vid desamma. Kollegiet tillstyrker förslaget om uppflyttning av kyrkoherdarna för döva till lönegrad Ao 25.

Föredraganden. Domkapitlet i Lund har förebragt en utredning, vilken övertygat mig om behovet av den föreslagna tjänsten som stiftsjägmästarassistent, och jag tillstyrker därför, att en dylik tjänst i lönegrad Ae 21 inrättas vid stiftsnämnden i Lund.

Vidare kan jag biträda förslaget om inrättande av en tjänst som kanslibiträde i lönegrad Ae 7 vid domkapitlet i Strängnäs.

I övrigt är jag inte beredd att tillstyrka några förändringar i den av 1960 års riksdag beslutade personalorganisationen vid stiftskanslierna. Jag räknar dock med en ökning av kostnaderna för vikarier, övertidsersättningar m. m. om i runt tal 11 000 kr.

Härjämte bör vid anslagsberäkningen beaktas vissa utgiftsförändringar av automatisk natur, delvis beroende på den successiva anpassningen till den nya personalorganisationen. Sålunda beräknar jag bl. a. medel för avlönande av en kanslist vid domkapitlet i Västerås. Vid domkapitlet i Lund torde få inrättas ytterligare en ordinarie kontorsbiträdestjänst i Ao 5 fr. o. m. nästa budgetår.

Yrkade lönegradsförändringar är inte av den natur att de bör prövas i detta sammanhang.

Avlöningsstatens utgiftssida kan för nästa budgetår beräknas komma att sluta på 3 708 000 kr., vilket innebär en höjning med 501 300 kr. Kyrkofondens bidrag, som nu är uppfört med 1 955 200 kr., bör höjas med 312 800 kr. till 2 268 000 kr. Anslaget å riksstaten, som nu uppgår till 1 252 000 kr., bör således för nästa budgetår uppföras med (3 708 000 — 2 268 000 =) 1 440 000 kr., vilket innebär en höjning av anslaget med 188 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för domkapitlen, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för domkapitlen, stiftsnämnderna och kyrkoherdarna för döva att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

I. Domkapitlet i Stockholm

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	68 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	11 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	33 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 800
Summa kr.	118 400

II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 036 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	54 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	660 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	729 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	34 000
Summa kr.	2 514 700

III. Tillfällig personal hos domkapitlen m. m., enligt Kungl. Maj:ts bestämmande, *förslagsvis*

74 000

IV. Skoglig personal hos stifts-
nämnderna m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	494 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	48 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	45 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	232 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	10 800
Summa kr.	831 500

V. Kyrkoherdar för döva

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	116 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	50 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 400
Summa kr.	169 400

VI. Sammanfattning

I. Domkapitlet i Stockholm	118 400
II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m.m.	2 514 700
III. Tillfällig personal hos domkapitlen m. m., enligt Kungl. Maj:ts bestämmande	74 000
IV. Skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m. ..	831 500
V. Kyrkoherdar för döva	169 400
Summa kr.	3 708 000

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från kyrkofonden	2 268 000
Nettoutgift kr.	1 440 000

c) till Domkapitlen och stiftsnämnderna m.m.: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 440 000 kr.

[77] **2. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	188 300	164 583
1961/62	166 000	149 583
1962/63	176 000	
1963/64 (förslag)	192 000	

Ur detta anslag bestrides domkapitlens och stiftsnämndernas kostnader för sjukvård m. m., reseersättningar, expenser, publikationstryck, hyresersättningar samt vissa kostnader enligt lagen angående användande i vissa fall av prästlönefond m. m., kostnader för stiftsnämndernas medlemskap i Föreningen Skogsträdsförädling och vissa omkostnader för kyrkoherdarna för döva. Ur kyrkofonden utgår bidrag med belopp motsvarande hälften av de beräknade sjukvårds- och expenskostnaderna för samtliga domkapitel utom Stockholms samt hela den beräknade kostnaden för stiftsnämndernas och kyrkoherdarnas för döva verksamhet. Återstoden av de beräknade kostnaderna bestrides med medel från riksstaten.

Kyrkofondens bidrag till angivna ändamål uppföres som särskilda uppbördsmedel i den för domkapitlen, stiftsnämnderna och kyrkoherdarna för döva fastställda omkostnadsstaten. Nämda bidrag utgör för innevarande budgetår 317 400 kr.

I domkapitlens anslagsäskanden för nästa budgetår föreslås en sammanlagd ökning av medelstillelningen med 33 400 kr. Av anslagsäskandena inhämtas huvudsakligen följande.

Domkapitlet i Stockholm anholder om en höjning av anslagsposten till expenser med 500 kr. till 7 000 kr. Övriga domkapitel anholder om en sammanlagd höjning med 26 100 kr. till 297 500 kr. Sistnämnda medel föreslås fördelade på de olika anslagsposterna med följande belopp: sjukvård m. m. 3 700 kr. (nu 3 200 kr.), reseersättningar 52 200 kr. (nu 50 800 kr.), expenser 227 000 kr. (nu 203 900 kr.) — varav för bränsle, lyse och vatten 34 800 kr. och för övriga expenser 192 200 kr. — samt publikationstryck 14 600 kr. (nu 13 500 kr.). För stiftsnämndernas del föreslås en ökning av anslagsposten till reseersättningar m. m. med 5 800 kr. (nu 143 200 kr.). Beträffande kyrkoherdarna för döva föreslår *domkapitlet i Stockholm* en höjning med 1 000 kr. under anslagsposten till reseersättningar m. m. (nu 40 000 kr.).

Föredraganden. Den av *domkapitlet i Stockholm* föreslagna höjningen av anslagsposten till expenser med 500 kr. till 7 000 kr. tillstyrker jag. Till omkostnader vid detta domkapitel räknar jag därför för nästa budgetår med en medelstillelning om 9 300 kr.

I fråga om anslagsmedlen till *övriga domkapitel* föreslår jag en uppräknig av anslagsposten till sjukvård med 500 kr. och av anslagsposten till rese-

ersättningar med 2 500 kr. Jag finner mig vidare böra föreslå en höjning av delposten till övriga expenser med 23 000 kr. med hänsyn till ökade kostnader för städning samt för att kunna tillmötesgå angelägna behov av nyanskaffning vid vissa domkapitel. Delposten till bränsle, lyse och vatten bör höjas med 200 kr. och anslagsposten till publikationstryck höjas med 1 100 kr. med hänsyn till belastningen.

Till omkostnader för domkapitlen — utom domkapitlet i Stockholm — bör sålunda för nästa budgetår anvisas ett sammanlagt belopp av $(3\,700 + 53\,300 + 227\,100 + 14\,600 =) 298\,700$ kr., innebärande en höjning med 27 300 kr., vilken fördelar sig med 15 500 kr. på statsverket och 11 800 kr. på kyrkofonden.

Beträffande *stiftsnämnderna* anser jag mig böra tillstyrka en uppräknings av anslagsposten till reseersättningar m. m. med 5 800 kr. Till omkostnader för stiftsnämnderna torde för nästa budgetår böra anvisas sammanlagt 174 400 kr., vilket belopp helt belastar kyrkofonden.

Vad beträffar *kyrkoherdarna för döva* anser jag mig böra förorda en uppräknings av anslagsposten till reseersättningar m. m. med 1 500 kr. Höjningen faller helt på kyrkofonden. Sammanlagt torde till omkostnader för kyrkoherdar för döva böra anvisas 46 700 kr. för nästa budgetår.

Under omkostnadsanslaget redovisas för närvarande såsom *särskilda upp-
bördsmedel* dels kyrkofondens bidrag till omkostnaderna, dels hyra för vaktmästarbostad vid domkapitlet i Linköping. Den senare torde för nästa budgetår böra upptagas till oförändrat belopp, 600 kr. Kyrkofondens bidrag, som innevarande år utgör 317 400 kr., bör, enligt vad jag i det föregående anför, upptagas till ett belopp av $(317\,400 + 11\,800 + 5\,800 + 1\,500 =) 336\,500$ kr. De sammanlagda upp-
bördsmedlen uppgår således till $(336\,500 + 600 =) 337\,100$ kr.

I enlighet med vad jag föreslagit bör för nästa budgetår till domkapitlen, stiftsnämnderna och kyrkoherdarna för döva för omkostnader anvisas $(9\,300 + 298\,700 + 174\,400 + 46\,700 =) 529\,100$ kr., innebärande en höjning i förhållande till innevarande budgetår med 35 100 kr. Omkostnadsanslaget å riksstaten bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(529\,100 - 337\,100 =) 192\,000$ kr., vilket innebär en höjning av anslaget med 16 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.*: Omkostnader för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 192 000 kr.

[78] 3. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Kostnader för skogsbiträden

Detta förslagsanslag uppfördes första gången på riksstaten för budgetåret 1954/55 (se 1954 års statsverksproposition, VIII ht, p. 41). Ur anslaget gäldas kostnader för avlöning m. m. åt sådana skogsbiträden som är anställda för sköt-

sel av de under stiftsnämndernas förvaltning stående ecklesiastika arrendegårdarnas skogar. Ifrågavarande kostnader, som för innevarande budgetår beräknats till 60 650 kr., skall emellertid helt täckas med uppbördsmedel ur kyrkofonden. Anslaget är därför uppfört med ett nominellt belopp av 1 000 kr.

För innevarande budgetår disponerar de olika stiftsnämnderna följande belopp:

Stiftsnämnden i Uppsala	10 450
» i Skara	16 800
» i Västerås	2 800
» i Växjö	15 000
» i Göteborg	600
» i Karlstad	15 000
Summa kr. 60 650	

Stiftsnämnderna i Uppsala, Skara, Västerås, Växjö och Karlstad begär uppräkningsningar med respektive 650 kr., 1 000 kr., 570 kr., 1 500 kr. och 1 300 kr. Hjäringarna är av närmast automatisk natur.

Vidare har *stiftsnämnden i Linköping* anhållit om ett anslag å 310 kr. för anlitande av skogsbiträde vid skötsel av skogen å stiftets ecklesiastika arrendegårdar.

Föredraganden. Jag har inte något att erinra mot att medel anvisas för anlitande av skogsbiträde inom Linköpings stift. Mot stiftsnämndernas anslagsberäkningar i övrigt har jag inte heller någon erinran. För budgetåret 1963/64 torde ett belopp av $(60\,650 + 5\,330 =)$ 65 980 eller avrundat 66 000 kr. böra ställas till vederbörande stiftsnämnders förfogande för bestridande av kostnaderna för här avsedda skogsbiträden. I enlighet med principerna för detta anslags konstruktion torde det emellertid även för nästa budgetår böra uppföras med ett nominellt belopp av 1 000 kr. Vid anvisande av nämnda anslag torde erforderliga medel, beräknade till förslagsvis 66 000 kr., få disponeras ur kyrkofonden för täckande av de verkliga kostnaderna å riksstatsanslaget.

Under återropande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Domkapitlen och stiftsnämnderna m.m.: Kostnader för skogsbiträden* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

[79] 4. Kleresistaten

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	7 000	8 541
1961/62	8 000	5 293
1962/63	8 000	
1963/64 (förslag)	8 000	

Detta anslag, ur vilket numera endast utgår indelningssättningar till vissa domkyrkosysslomän, är för innevarande budgetår uppfört med 8 000 kr. och torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kleresistaten* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 kr.

[80] 5. Vissa ersättningar till kyrkofonden

Enligt lagen om kyrkofond skall från statsverket för varje år till kyrkofonden utgå ersättning med 5 050 737 kr. för prästerskapets till statsverket indragna tionde m. m. Ersättningen bestrides från detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med i avrundat tal 5 051 000 kr. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar till kyrkofonden* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 5 051 000 kr.

[81] 6. Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	81 600	78 695
1961/62	88 000	97 540
1962/63	89 000	
1963/64 (förslag)	113 000	

Enligt kyrkomusikerstadgan skall kantorstjänst i regel vara inrättad i kyrkomusikerdistrikt med lägre invånarantal än 5 000. Genom ändring i stadgan (1958:369) har vid sidan av dittillsvarande kantorstjänst, dvs. tjänst såsom kyrkomusiker och folk- eller småskollärare, i fortsättningen benämnd skolkantorstjänst, införts en ny typ av självständig kyrkomusikalisk tjänst, benämnd kyrkokantorstjänst.

För utbildning av skolkantorer anordnas varje år särskilda sommarkurser, vilka är öppna för elever och — i mån av utrymme — förutvarande elever vid folkskoleseminarium ävensom vid lärarhögskolas småskollärlärlinje. I anslutning till kurserna förrättas organist- och kantorsexamen, vilken utgör det kyrkomusikaliska behörighetsvillkoret för anställning som kantor. För varje kurs finnes en av Kungl. Maj:t förordnad kursledare som uppbär dels resekostnadsersättning och traktamente, dels arvode i form av grundarvode med 200 kr. för varje kurs samt tilläggsarvode med 50 kr. för varje seminarium (lärarhögskola), varifrån elever må uttagas till under hans ledning stående kurs, under förutsättning att han är närvarande under de vid läroanstalten i fråga anordnade inträdesprovningarna för kursen.

För behörighet till kyrkokantorstjänst krävs utöver den kyrkomusikaliska behörigheten en särskild pedagogisk examen för kyrkokantorer. För avläggande av sistnämnda examen anordnas särskilda kurser, vilka utgöres av brevkurser i musikhistoria och pedagogik samt sommarkurser i metodik jämte övningsundervisning. Ledare för sommarkurs uppbär särskilt arvode med 200 kr. för varje kurs.

Censor vid organist- och kantorsexamen eller vid pedagogisk examen för kyrkokantorer erhåller arvode med 75 kr. för examensdag samt resekostnadserättning och traktamente.

Musikaliska akademien föreslår, att kurslärare, som är bosatt utom kursorten, skall få åtnjuta traktamente, samt att arvodet åt censor höjes till 120 kr. för examensdag. Förslagen beräknas medföra merkostnader å respektive 17 405 och 5 040 kr.

För tryckning av blanketter äskar akademien för nästa budgetår 105 kr. och för tryckning av en broschyr med upplysningar rörande organist- och kantors-examen 800 kr.

Föredraganden. Jag finner det motiverat, att kurslärare, som är bosatt utom kursorten, erhåller traktamente, samt föreslår, att traktamente enligt klass B i allmänna resereglementet får utgå till dylik lärare. Vidare tillstyrker jag, att 905 kr. anvisas för tryckning av blanketter och omförmälda broschyr.

I övrigt kan jag endast tillstyrka en uppräknig av anslaget motsvarande kostnadsökningarna på grund av beslutade arvodeshöjningar.

För nästa budgetår räknar jag med en ökning av medelsbehovet om 24 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(89\,000 + 24\,000 =)$ 113 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 113 000 kr.

[82] 7. Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken

Ur detta anslag utgår för närvarande tre stipendier, varav två för utbildande av präster, förtrogna med finska språket, samt ett företrädesvis för utbildande av lapsktalande präster inom Luleå stift. Varje stipendium uppgår till 2 000 kr. för år och utdelas för högst tre år i sänder med 1 000 kr. för varje lästermin, dock att stipendium må utgå med 1 500 kr. för termin, då ej flera än två stipendiater finnes. I enlighet med framställning av domkapitlet i Luleå föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken*, för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 6 000 kr.

[83] **8. Bidrag till restaurering av Uppsala domkyrka**

Från förevarande anslag skola bestridas kostnaderna för förberedande åtgärder för en restaurering av Uppsala domkyrka (se prop. 1962: 42). Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 300 000 kr. och torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till restaurering av Uppsala domkyrka* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

[84] **9. Bidrag till restaurering av Västerås domkyrka**

Under vartdera av budgetåren 1955/58 anvisades under ovanstående rubrik ett reservationsanslag av 200 000 kr. såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för restaurering av Västerås domkyrka. Dessa kostnader hade beräknats till i runt tal 2 000 000 kr., varav hälften var att hänföra till utgifter för utvändiga och invändiga reparationer å själva domkyrkobyggnaden och andra hälften till utgifter för åtgärder med avseende å kyrkans inre disposition för hållande av gudstjänster och andra kyrkliga förrättningar. Statsbidraget avsågs utgå endast till den förstnämnda delen av kostnaderna.

Domkyrkokommissionen i Västerås har i en den 26 september 1962 gjord framställning anhållit om statsbidrag till restaureringen med ytterligare 250 000 kr. Till stöd för framställningen åberopas, att de djupgående sprickor, som tidigare konstaterats såväl i murverk som valv, berodde på en vida större skada å byggnadskroppen, än som kunnat förmodas vid kostnadsberäkningarnas upprättande, och att omfattande grundförstärkningar därför varit nödvändiga.

Utgifterna för utvändiga och invändiga reparationer har på grund härav samt på grund av viss försening med restaureringsarbetenas igångsättande inte kunnat begränsas till beräknade 1 000 000 kr. utan stigit till ca 1 500 000 kr., medan samtliga utgifter uppgått till 3 850 000 kr. i stället för beräknade 2 000 000 kr. Församlingen har ökat sitt bidrag till 3 000 000 kr. i stället för ursprungligen förutsatta 1 400 000 kr. Sammanlagt har alltså anvisats 3 600 000 kr. och domkyrkan ligger nu med obetalda räkningar på i runt tal 250 000 kr.

Kammarkollegiet framhåller, att det vid statsmakternas prövning år 1955 av frågan om statsbidrag till restaurering av Västerås domkyrka förutsattes att, för den händelse de faktiska kostnaderna skulle komma att överskrida de beräknade, på detta förhållande icke borde kunna grundas anspråk på ytterligare statsbidrag. Detta skulle i och för sig närmast motivera, att framställningen lämnades utan åtgärd. Med beaktande av vad i ärendet blivit utrett rörande kostnaderna för botande av omfattande, tidigare icke kända skador å domkyrkobyggnaden samt med hänsyn tagen till de utgifter, som den kyrkliga samfälligheten i Västerås redan fått vidkännas för restaureringen, anser kollegiet emellertid, att samfälligheten icke rimligen bör belastas med ytterligare kostnader för

restaureringen. Då domkyrkan själv synes sakna möjlighet att bisträcka med några medel, torde enligt kollegiet det belopp, 250 000 kr., som återstår för täckande av restaureringskostnaderna, böra utgå av statsmedel.

Föredraganden. Med hänsyn till att utgifterna för reparationer av domkyrkans monumentala delar blivit avsevärt högre, än som var möjligt att förutse, har jag funnit det motiverat med en förnyad prövning av frågan om storleken av statsbidraget till ifrågavarande restaurering. Jag har därvid kommit till uppfattningen att det är skäligt, att statsbidrag får utgå med, utöver vad som tidigare anvisats, det belopp, som nu återstår för täckande av kostnaderna för restaureringen, dvs. 250 000 kr., samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till restaurering av Västerås domkyrka* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 250 000 kr.

[85] 10. Ersättningar till kyrkor

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	100 000	103 793
1961/62	100 000	106 109
1962/63	100 000	
1963/64 (förslag)	100 000	

Ur detta anslag utgick tidigare tillhopa omkring 1 500 ersättningar till egentliga församlingskyrkor samt vissa domkyrkor och förutvarande domkyrkor. Efter medgivande av 1946 års kyrkomöte (skrivelse 1946: 6) och enligt beslut av 1947 års riksdag (skrivelse 1947: 168) har ur ifrågavarande anslag utgående ersättningar för vin- och byggnadssäd, för kronotiondeanslag och för avskrivna mjöl- och kvarnräntor samt andra därmed jämförliga ersättningar till församlingskyrkor — domkyrkor samt förutvarande domkyrkorna i Kalmar och Mariestad därvid undantagna — indragits med utgången av budgetåret 1946/47. Möjlighet föreligger emellertid för Kungl. Maj:t att av särskilda skäl låta församling behålla dylik ersättning eller erhålla gottgörelse för densamma. Anslaget belastas sålunda numera med ersättningar till domkyrkor och förutvarande domkyrkor samt med eventuellt kvarstående ersättningar till församlingar eller gottgörelse härför.

Föredraganden. Ifrågavarande anslag torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till kyrkor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

[86] **11. Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord**

Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 1 000 kr., bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord*, för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

[87] **12. Bidrag till svenska ekumeniska nämnden**

Under denna rubrik har fr. o. m. budgetåret 1951/52 anvisats ett anslag till svenska ekumeniska nämnden, avsett såsom bidrag till bestridande av Sveriges årsavgift till Kyrkornas världsråd. Anslaget var under budgetåren 1951/55 uppfört med 20 000 kr. och under budgetåren 1955/61 med 25 000 kr. samt har fr. o. m. budgetåret 1961/62 höjts till 27 000 kr.

Svenska ekumeniska nämnden har, under åberopande av att årsavgiften till Kyrkornas världsråd fr. o. m. 1962 höjts med 47 %, anhållit om en motsvarande procentuell höjning av statsbidraget med 13 000 kr. till 40 000 kr.

Föredraganden. Den begärda höjningen finner jag mig inte kunna tillstyrka. Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska ekumeniska nämnden* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 27 000 kr.

D. Skolväsendet**a) Centrala och regionala myndigheter m. m.****[88] 1. Skolöverstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	5 474 000	5 893 628
1961/62	6 254 000	6 585 263
1962/63	6 955 000	
1963/64 (förslag)	7 818 000	

Skolöverstyrelsen har vid ingången av budgetåret 1962/63 delvis omorganiserats, beroende på att den egentliga försöksverksamheten med nioårig enhetsskola upphört och verket erhållit nya uppgifter i samband med reformeringen av den obligatoriska skolan. Försöksavdelningen har avvecklats med utgången av juni 1962. En lärarutbildnings- och försöksavdelning har inrättats med fyra rotlar, nämligen en för lärarutbildning, en för fortbildning och vidareutbildning av lärare, en för speciellt utvecklings- och försöksarbete samt en för skolpsykologverksamhet och yrkesvägledning.

Från undervisningsavdelningen har till den nya avdelningen överflyttats huvudparten av de ärenden rörande lärarutbildning och lärarfortbildning, vilka tidigare handlagts på avdelningen. En rotel för pedagogiska hjälpmedel m. m. har inrättats vid undervisningsavdelningen.

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår, att anslaget höjes med 1 317 000 kr. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

1. Ändring av åtta undervisningsrådstjänster i Bo 1, tre i Be 1 och en i Bg 1 samt två byråchefstjänster i Bo 1 till förordnandetjänster i Br 3.
2. Höjning av lönegradsplaceringen för chefsarkitekten från Bp 1 till Bp 3.
3. Befattningsarvoden med 5 000 kr. åt fem avdelningschefer.
4. Fortsatt dubbling av fyra undervisningsrådstjänster.

Press- och kontaktsektionen

5. Ändrad placering för pressombudsmannen från Ag 24 till Ae 27.

Undervisningsavdelningen

6. En konsulent för examensskrivningar (arvode) vid rotel U 5.
7. Utbyte av en förste byråsekreterartjänst i Ae 21 mot en sådan tjänst i Ae 23 (rotel U 5).

8. Utbyte av en kontoristtjänst i Ae 9 mot en kansliskrivartjänst i Ae 11 (rotel U 5).
9. Utbyte av en amanuensjänst mot en förste byråsekreterartjänst i Ae 23 (rotel U 2).
10. Höjning från Ao 25 till Ao 27 för den byrådirektör, som förestår sektionen för fysisk fostran.
11. Höjning från Ao 21 till Ao 23 för gymnastikkonsulenten.

Lärarutbildnings- och försöksavdelningen

12. Utbyte av en arvodestjänst som konsulent för yrkesvägledning mot en byrådirektörstjänst i Ae 27 (rotel L 4).
13. Överflyttning av kostnaderna för avlöning av viss personal från anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete till skolöverstyrelsens avlöningsstat:
 - a) En byråsekreterare i Ae 19 (rotel L 3).
 - b) En biträdande skolpsykolog i Ag 21 (rotel L 4).
 - c) En konsulent för pedagogisk försöksverksamhet (undervisningsavdelningen).

Organisationsavdelningen

14. Ändring av en kontorsskrivartjänst i Ae 13 till en förste kanslisttjänst i Ae 19 (meritkontoret).

Planerings- och byggnadsavdelningen

15. Höjning för en arkitekt i Ae 27 till Be 1 och för en i Ae 23 till Ae 25.
16. Fortsatt anställande av en geograf i Ag 23, en arkitekt i Ag 27, en förste byråsekreterare i Ag 23, en amanuens i reglerad befordringsgång samt tre kontorister i Ag 9.

Administrativa avdelningen

17. Ändring av en förste byråsekreterartjänst i Ae 23 till byrådirektörstjänst i Ae 25 (rotel A 3).
18. En tjänst som amanuens i reglerad befordringsgång (rotel A 3).
19. Utbyte av en kontoristtjänst i Ae 9 mot en kanslisttjänst i reglerad befordringsgång (rotel A 3).

Skolsociala roteln

20. En biträdande särskolinspektör i Ae 23.
21. En amanuens i reglerad befordringsgång.
22. En konsulent (arvode) för yrkesundervisningen vid särskolorna.

Folkbildningsroteln

23. En bibliotekskonsulent i Ae 23.
24. Utbyte av en kansliskrivartjänst i Ao 11 mot en kanslisttjänst i reglerad befordringsgång (bibliotekssektionen) samt indragning av en tjänst i Ag 13.

Kanslisektionen m. m.

25. Utbyte av två kontoristtjänster i Ao 9 respektive Ae 9 mot kansliskrivartjänster i Ao respektive Ae 11 (kassan och skrivcentralen).
26. Ökning med 90 000 kr. av medelsanvisningen under anslagsposten till arvoden till experter och tillfällig personal m. m. (nu 348 000).

Av motiveringarna för de olika förslagen inhämtas ur överstyrelsens framställning bl. a. följande.

1—3. För att förbättra möjligheterna att till undervisningsrådstjänster knyta härför lämpade skolledare måste tjänsterna göras mer konkurrenskraftiga från lönesynpunkt. Att undervisningsrådstjänsterna bör besättas med skickliga skolledare gäller generellt men är särskilt angeläget nu, när en omdaning av landets skolväsen äger rum.

Från 1 juli 1961 har särskilda förordnandetjänster i lönegrad Br 3 för fem avdelningschefer inrättats hos överstyrelsen. Tidigare utgick till byråchef eller undervisningsråd, som var chef för avdelning inom överstyrelsen, befattningsarvode med 1 800 kr. för år.

Redan föregående år, dvs. från 1 juli 1960, omändrades skolöverläkarens förordnandetjänst i lönegrad Bp 1 till sådan tjänst i Bp 3.

Överstyrelsen anser det nödvändigt, att undervisningsrådstjänsterna generellt sättes i samma lönenivå som beslutats beträffande avdelningschefstjänsterna. I samband härmed bör även byråchefstjänsterna omvandlas till förordnandetjänster i lönegrad Br 3.

Befattningen som chefsarkitekt hos överstyrelsen, vilken nu är placerad i Bp 1, bör enligt överstyrelsens mening omändras till en förordnandetjänst i Bp 3.

Om tjänsterna på rådsplanet placeras i Br 3, bör befattningsarvode ånyo utgå till avdelningschef. Detta torde böra fastställas till sådant belopp, att skillnaden mellan ersättningen åt avdelningschefer och övriga undervisningsråd och byråchefer bibehålles i nu rådande relation.

4. Två undervisningsrådstjänster, den ena vid organisationsavdelningen och den andra vid planerings- och byggnadsavdelningen, har sedan en följd av år uppehållits genom dubbling av respektive avdelningschefers undervisningsrådstjänster. I samband med den ändrade rotelindelning, som trätt i kraft den 1 juli 1962, har ifrågavarande dubblingar använts för att fylla rotelchefsbefattningarna å organisationsavdelningens tredje rotel samt å den nya rotel (L 3) inom lärarutbildnings- och försöksavdelningen, vilken närmast har att handlägga frågor om speciellt pedagogiskt utvecklings- och försöksarbete.

För budgetåret 1962/63 har Kungl. Maj:t medgivit dubbling av ytterligare två undervisningsrådstjänster, den ena med placering inom planerings- och byggnadsavdelningen, den andra vid lärarutbildnings- och försöksavdelningens fjärde rotel.

I samtliga fall föreligger behov av fortsatta förordnanden jämväl under budgetåret 1963/64.

5. Karaktären av det informationsarbete, som skall bedrivas av överstyrelsen, gör det oundgängligen nödvändigt att den dagliga ledningen av arbetet är anförtrodd en erfaren pressman. Med hänsyn till omfattningen och betydelsen av det arbete pressombudsmannen har att utföra samt de särskilda kvalifikationer, som krävs för att kunna sköta tjänsten, är den nuvarande lönegradsplaceringen i Ag 24 icke nöjaktig. Det må framhållas, att andra innehavare av tjänster i

lönegrad A 24 inom ecklesiastikdepartementets ämbetsområde fr. o. m. den 1 juli 1962 blivit innehavare av tjänster med lönegradsnumret 25.

6. Examensutredningen föreslog i sitt i december 1961 avgivna betänkande »Examensförfarandet inom det högre skolväsendet» (stencilerat) inrättandet av en byrådirektörstjänst i lönegrad 26 med placering på överstyrelsens examensrotel. Överstyrelsen fann i sitt yttrande att en förstärkning av rotel U 5 vore nödvändig men ansåg, att en arvodesbefattning med samma anställningsvillkor som en ämneskonsulent skulle kunna vara till fyllest, eftersom arbetsuppgifterna huvudsakligen skulle vara koncentrerade till läsårets båda terminer.

Konsulentens främsta uppgifter kommer att bestå i att biträda rotelchefen i fråga om allt som har med examensskrivningar att göra. Han skall vidare bl. a. biträda vid utarbetandet av nya texter för muntlig prövning i studentexamen och vid sammanställning och bearbetning av erfarenheter och statistiska uppgifter rörande examina.

13. Av den personal, som tillhört överstyrelsens försöksavdelning och under budgetåret 1961/62 avlönats med medel ur reservationsanslaget till försöksverksamhet inom det allmänna skolväsendet, har en konsulent med arvode såsom ämneskonsulent för pedagogisk försöksverksamhet placerats vid undervisningsavdelningens fjärde rotel samt en biträdande skolpsykolog i Ag 21 och en amanuens/byråsekreterare med psykologisk utbildning placerats vid lärarutbildnings- och försöksavdelningens fjärde respektive tredje rotel.

Även under budgetåret 1962/63 avlönas dessa befattningshavare med medel ur nämnda reservationsanslag. Eftersom deras arbetsuppgifter är av stadigvarande karaktär och deras insatser nödvändiga för ifrågavarande rotlars funktionsduglighet, bör de fr. o. m. budgetåret 1963/64 utan ändring i nuvarande anställningsform avlönas av medel på överstyrelsens avlöningsstat.

15. Den under nu rådande konjunkturförhållanden starka efterfrågan på arkitekter gör det allt svårare för statliga myndigheter att med bibehållande av en traditionell inplacering av arkitekterna på löneplanen konkurrera om arbetskraften med den enskilda arbetsmarknaden. För överstyrelsens vidkommande tillkommer nödvändigheten att vid granskning av byggnadsförslag kunna biträdas av arkitekter med särskild erfarenhet av skolbyggnad, ett område, där svårighetsgraden har ökat betydligt genom den specialisering och differentiering av undervisningen, som det moderna skolväsendet kräver.

16. De omfattande arbetsuppgifter, som åvilar överstyrelsens planerings- och byggnadsavdelning vid genomförandet av skolreformen och den beslutade vidgången av investeringsramarna beträffande den statsbidragsberättigade skolbyggnadsverksamheten gör det nödvändigt, att den extra personal, varmed avdelningen förstärkts under budgetåret 1962/63, bibehålles jämväl under budgetåret 1963/64.

20. Utvecklingen inom särskolan medför, att överstyrelsen icke utan förstärkning av sin personal kan fullgöra sina åligganden på området. Under föregående och innevarande budgetår har lärare och rektorer i flera repriser måst tillkallas för att såsom sakkunniga biträda särskolinspektören. Frånsett att kostnaderna för en sådan provisorisk personalförstärkning blir höga — de innefattar också rese- och traktamentskostnader — är lösningen ej tillfredsställande, eftersom verksamheten erfordrar kontinuerliga insatser och behöver planeras för lång tid framåt.

Under särskolinspektörens inspektion står nu 110 skolenheter med omkring 500 lärare, vartill kommer ca 50 undervisningsgrupper i förskolan. Under de senaste fem åren har antalet klasser i särskolan ökat med över 100 och trots att

det totala barnantalet inom det obligatoriska skolväsendet minskar torde särskolverksamheten komma att öka, enär den inom vissa län nu endast omfattar en ringa del av de elever, som på grund av utvecklingshämning borde hänvisas till särskolor. Det ingår i särskolinspektörens uppgifter ej endast att inspektera undervisningen utan också kontrollera att förläggning, vård och fritidssysselsättning ordnats på tillfredsställande sätt. Överstyrelsen vill anmäla, att inspektionsverksamheten vid dessa viktiga skolor, vars arbete är synnerligen ansvarsfullt, icke nu kan uppehållas i nöjaktig omfattning.

22. Enligt lagen om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna skall finnas yrkeshem för särskolpliktiga, som efter undervisning i skolhem anses böra erhålla yrkesundervisning. I särskolreglementet stadgas att vid yrkeshem och motsvarande externatskola skall meddelas yrkesundervisning i enlighet med vad skolöverstyrelsen efter förslag av skolans styrelse och efter samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning bestämmer.

Denna yrkesundervisning har efter 1954 utbyggts endast i ringa omfattning i vårt land. I ett fall har dock genom samverkan mellan flera landsting en yrkeskola kommit till stånd, där värdefulla rön har gjorts vid yrkesutbildning av de socialt och praktiskt mest välanpassade eleverna i särskolan.

Vid överläggningar, som skolöverstyrelsen haft med huvudmän för undervisning och vård av psykiskt efterblivna, har framkommit att man nu är mycket intresserad av att utbygga yrkesundervisningen för särskolelever. Undervisningen beräknas komma att utformas i huvudsak såsom vid de vanliga yrkeskolorna med den anpassning, som är nödvändig på grund av särskolelevernas mindre förmåga att tillgodogöra sig särskilt den teoretiska undervisningen. Den centrala tillsynen och ledningen av denna verksamhet torde även framdeles i enlighet med nu gällande författningar böra ske i samverkan mellan skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning. Arbetsträningen kommer däremot att få en annan utformning. Den måste organiseras i direkt samverkan med ett eller flera industriella företag. Man får räkna med att även i Sverige företagsledare kommer att ställa sig tveksamma till verksamheten, åtminstone innan erfarenheter har gjorts. Det synes därför erforderligt att insatser från centrala ämbetsverk här kommer till stånd. Det framstår även som angeläget att de erfarenheter, som kommer att göras, snabbt samlas och kan ställas till andra huvudmäns tjänst. Överstyrelsen föreslår att en särskild yrkeskonsulent avdelas för dessa uppgifter. Denne bör ha god inblick i hithörande arbetsmarknadsfrågor. Han bör vidare ha eller skaffa sig kännedom om det psykiskt efterblivna klientelet.

Yrkeskonsulenten skulle under erforderlig tid ställas till de huvudmäns förfogande som önskar igångsätta arbetsträning för särskolelever. Han skulle bedöma vilka arbetsuppgifter, som kunde vara lämpliga, planera lämplig samverkan emellan huvudmannen och industrier, delta i överläggningar med arbetsledare, ge råd och anvisningar rörande lokaliseringsorten för arbetsskolan och beträffande dennas närmare utformning etc.

Konsulentens verksamhet bör ske i nära samverkan med skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning och arbetsmarknadsstyrelsen. Överstyrelsen har under hand inhämtat, att arbetsmarknadsstyrelsen är beredd att i olika avseenden stödja den planerade verksamheten.

26. Anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete användes innevarande budgetår även till avlönande av experter och sakkunniga, vilka tidigare tjänstgjort på försöksavdelningen men fr. o. m. den 1 juli 1962 tillhör en expertgrupp under ledning av en konsulent inom undervisningsavdelningen med uppgift att utarbeta

hjälpmedel för undervisningen i grundskolan inom de tekniskt-mekaniska och allmänpraktiska ämneskretsarna. Kostnaderna för avlönandet av dessa experter beräknas 1962/63 komma att belöpa sig till 52 000 kr. Eftersom arbetet beräknas vara avslutat med utgången av december 1963, erfordras under budgetåret 1963/64 för ändamålet 26 000 kr.

Ur anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete utgår vidare medel för avlönande av en deltidсанställd konsulent i handelsämnen med 17 300 kr. och till ledaren för överstyrelsens filmproduktion med 17 000 kr. Överstyrelsen föreslår, att även dessa kostnader, alltså efter avrundning 34 000 kr., fr. o. m. budgetåret 1963/64 överflyttas till detta anslag.

I detta sammanhang torde även få anmälas, att skolöverstyrelsen i sina äskanden föreslagit, dels att bidrag skall utgå till Målsmännens riksförbund med 50 000 kr., dels att ett anslag av 110 000 kr. anvisas för ett nytt statligt organ, statens kompetensråd, vilket skulle handlägga frågor om kompetensvärdet av grundskolans utbildning.

Departementschefen. Bedömningen av behovet av personalförstärkningar inom skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning är för närvarande i hög grad beroende av den förestående prövningen av frågan om skolväsendets centrala ledning. Betänkande i denna fråga har den 3 juli 1962 avgivits av 1955 års sakkunniga för yrkesutbildningens centrala ledning och viss lärarutbildning. Under hösten har remissbehandling skett och ärendet beredes nu inom ecklesiastikdepartementet. Då frågan på grund av utvecklingen på skolväsendets område snarast möjligt bör lösas, har jag för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att under våren 1963 förelägga riksdagen principproposition i ämnet. De organisatoriska förändringar, som kan följa härav, avses komma att träda i kraft tidigast fr. o. m. budgetåret 1964/65. Beträffande medelsbehovet för de båda överstyrelsernas under budgetåret 1963/64 framlägger jag förslag här och i det följande.

Med anledning av grundskolereformen har fr. o. m. innevarande budgetår en viss omorganisation skett inom skolöverstyrelsen, vilket föranlett vissa personalförstärkningar, bl. a. genom att några undervisningsrådstjänster dubblerats. För nästa budgetår bör medel beräknas för fortsatt dubblering av fyra sådana tjänster (p. 4). Den utvidgade skolbyggnadsverksamheten föranledde vidare beslut om förstärkning av planerings- och byggnadsavdelningen med viss extra personal. Medel bör beräknas för fortsatt anställning även av denna personal under nästkommande budgetår (p. 16).

Inom skolöverstyrelsen föreligger ett stadigvarande behov av en pressombudsman och jag tillstyrker därför, att den nuvarande extra tjänsten omvandlas till extra ordinarie. Frågan om tjänstens lönegradsplacering är inte av natur att böra prövas i detta sammanhang (p. 5).

Överstyrelsens åligganden och insatser beträffande särskolorna har efter hand vidgats. För att förbättra överstyrelsens möjligheter att lösa arbetsuppgifterna på detta område finner jag det erforderligt att en tjänst som biträdande särskolinspektör inrättas. Såsom föreslagits bör tjänsten placeras i lönegrad Ae 23.

(p. 20). Överstyrelsen har vidare i detta sammanhang föreslagit en arvodesbefattning som konsulent för yrkesundervisningen vid särskolorna (p. 22). Av den lämnade motiveringen för förslaget framgår, att en central konsulentverksamhet på området skulle kunna bli av väsentlig betydelse för att stimulera berörda huvudmän att i ökad utsträckning sätta igång arbetsträning för särskolelever, och jag förordar därför, att den föreslagna befattningen inrättas. Arvodet bör bestämmas efter samma regler som gäller för ämneskonsulenter.

Skolöverstyrelsens förslag om överföring till detta anslag av vissa personalkostnader, som för närvarande bestrides ur anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete, är jag inte beredd att tillstyrka med hänsyn till vad jag inledningsvis anförde om den förestående prövningen av frågan om skolväsendets centrala ledning (p. 13 och 26).

I övrigt räknar jag inte nu med andra förändringar under detta anslag än sådana som föranledes av automatiska kostnadsökningar. Medelsbehovet för de förordade nya tjänsterna kan beräknas till 66 000 kr. och de automatiska kostnadsökningarna för löner till 797 000 kr. Anslaget torde således för nästa budgetår bära uppföras med $(6\,955\,000 + 66\,000 + 797\,000 =) 7\,818\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för skolöverstyrelsen, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för skolöverstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 972 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	778 000
3. Arvoden till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	348 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	2 690 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 935 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	95 000
Summa kr.	7 818 000

c) till Skolöverstyrelsen: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 7 818 000 kr.

[89] 2. Skolöverstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	961 000	973 700
1961/62	965 000	973 250
1962/63	1 047 000	
1963/64 (förslag)	1 052 000	

Skolöverstyrelsens äskanden under detta anslag innebär en höjning av anslaget med 118 000 kr. Överstyrelsens förslag framgår av följande sammanställning.

Utgifter

1. Sjukvård m. m. (nu 16 000)	of
2. Reseersättningar (nu 303 000)	+ 92 000
3. Tjänstgöringstraktamenten åt vikarierande undervisningsråd (nu 30 000)	of
4. Bränsle, lyse och vatten (nu 43 000)	of
5. Övriga expenser (nu 547 000)	— 32 000
6. Publikationstryck (nu 183 000)	+ 58 000
	118 000

Inkomster

7. Prenumerationsavgifter m. m. avseende tidskriften »Aktuellt från skolöverstyrelsen» (nu 75 000)	of
	Summa ökning kr. 118 000

2. Biljettpriserna på statens järnvägar har höjts med omkring 8 %. Överstyrelsen beräknar, att anslagsposten därför behöver höjas med 12 000 kr. för bibehållande av resemöjligheter i oförändrad utsträckning. Övergången till ny läroplan inom den obligatoriska skolan gör det särskilt viktigt under de närmaste åren att ämneskonsulenterna får tillfälle att lämna andra lärare information och handledning. En höjning med minst 40 000 kr. beräknas erforderlig för ändamålet.

För budgetåret 1962/63 har beräknats 35 000 kr. å anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete inom det allmänna skolväsendet för resekostnadsersättning och traktamenten m. m. Denna reseverksamhet bör infogas som en reguljär uppgift i överstyrelsens verksamhet och kostnaderna härför överflyttas från utvecklingsanslaget till överstyrelsens egen omkostnadsstat. Med hänsyn till höjda biljettpriser erfordras för budgetåret 1963/64 minst 40 000 kr.

5. Posten innefattar innevarande budgetår en engångsanvisning av 50 000 kr. till bestridande av de särskilda omkostnader, som kan föranledas av överstyrelsens uppgifter i samband med skolreformen och en därav betingad omorganisation av överstyrelsen, samt vidare en engångsanvisning av 3 000 kr. för inköp av kontorsmaskiner och mattor. Dessa belopp skall frånräknas för nästa budgetår.

Överstyrelsen har behov av en omfattande förnyelse av sin utrustning av kontorsmaskiner, främst skrivmaskiner. Efter samråd med statskontoret har överstyrelsen beslutat en omläggning av tekniken för maskinskrivning och kommer att successivt övergå till s. k. systematisk maskinskrivning enligt regler, som utarbetats av grafiska standardiseringskommittén och bearbetats inom statens organisationsnämnd och statskontoret. Överstyrelsen föreslår en engångsanvisning av 12 000 kr. för inköp av 5 vanliga och 4 elektriska skrivmaskiner utöver den ordinära nyanskaffningen.

Kostnaderna för städning beräknas öka med 9 000 kr.

6. Den av överstyrelsen utgivna tidskriften På försök har nedlagts med utgången av budgetåret 1961/62. För budgetåret 1962/63 har under anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete inom det allmänna skolväsendet m. m. anvisats

40 000 kr. för utgivande av specialnummer av Aktuellt från skolöverstyrelsen innehållande artiklar om det fortsatta utvecklingsarbetet. Avsikten är att dessa specialnummer gratis skall tillställas lärare inom grundskolan. Det är angeläget, att en sådan eller annan lämplig informationsmetod kan användas också i fortsättningen. Överstyrelsen föreslår, att erforderliga medel, 40 000 kr., anvisas under anslagsposten till publikationstryck.

Fortsatt stegring av tryckningskostnader nödvändiggör en ökning av anslaget till publikationstryck med omkring 10 % (18 000 kr).

Departementschefen. Anslagsposten till reseersättningar bör ökas med 12 000 kr. på grund av höjda biljettpreiser. För att möjliggöra ökad reseverksamhet för ämneskonsulenterna bör posten ytterligare uppräknas med ett belopp av 15 000 kr. Någon överflyttning av medel från anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete till denna post kan jag däremot inte tillstyrka.

Medelsbehovet för expenser minskar med 53 000 kr. på grund av bortfall av engångsanvisningar för innevarande budgetår. Samtidigt bör emellertid ett belopp av 12 000 kr. anvisas för inköp av skrivmaskiner. För ökade städkostnader bör beräknas ett belopp av 9 000 kr.

Anslagsposten till publikationstryck bör höjas med 10 000 kr. på grund av ökade tryckningskostnader. Några andra förändringar under anslaget är jag inte beredd att tillstyrka.

Vid bifall till vad jag nu anfört bör anslaget uppföras med (1 047 000 + 5 000 =) 1 052 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Skolöverstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag 1 052 000 kr.

[90] 3. Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 716 600	3 557 399
1961/62	4 534 000	4 214 378
1962/63	4 931 000	
1963/64 (förslag)	6 005 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår i sina anslagsäskanden för nästa budgetår inrättande av nya tjänster, lönegradsförändringar samt ökning av expertmedlen till en sammanlagd kostnad av 2 117 000 kr. Därutöver uppkommer automatiska kostnadsökningar, som kan beräknas till 452 000 kr.

Frånsett de automatiska utgiftsökningarna betingas höjningen av följande förslag.

1. Uppflyttning av överdirektörstjänsten i Bp 5 till generaldirektörstjänst i Bp 6.
2. Arvode till tjänsteman, som förordnats att vara verkschefens ställföreträdare.
3. Inrättande av en förste byråsekreterartjänst i Ao 23.

4. Höjning av byråchefstjänsterna å överstyrelsens fem byråer från Bo 1 till Bp 3, därvid tjänsterna å andra — femte byråerna benämnes undervisningsrådstjänster.

Första byrån

5. Omändring av förste byråsekreterartjänsten i Ae 23 (pedagogiska ärenden) till byrådirektörstjänst i Ae 27.
6. Omändring av förste byråsekreterartjänsten i Ae 23 (byggnadsärenden) till byrådirektörstjänst i Ae 25.
7. Inrättande av två förste byråsekreterartjänster i Ae 23.
8. Uppflyttning av kamrerartjänsten i Ao 17 till Ao 21.
9. Inrättande av en amanuens tjänst i reglerad befordringsgång.
10. Inrättande av en assistenttjänst i Ae 15.
11. Inrättande av tre assistenttjänster i Ae 15.
12. Inrättande av en bokhållartjänst i Ae 15.
13. Inrättande av en kontorsskrivartjänst i Ae 13.
14. Inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ae 7.
15. Omändring av en kanslibiträdestjänst i Ae 7 till kontoristtjänst i Ae 9.

Andra byrån

16. Inrättande av en undervisningsrådstjänst i Bp 3.
17. Omändring av förste konsulenttjänsten i Ae 25 till byrådirektörstjänst i Ae 25.
18. Inrättande av en förste byråingenjörstjänst i Ae 23.
19. Inrättande av en förste byråsekreterartjänst i Ae 23.
20. Omändring av en byråingenjörstjänst i Ae 19 till förste byråingenjörstjänst i Ae 21.
21. Inrättande av en kontoristtjänst i Ae 9.

Tredje byrån

22. Inrättande av en byrådirektörstjänst i Ae 25.
23. Uppflyttning av en förste byråsekreterartjänst i Ae 21 till Ao 23.
24. Inrättande av två amanuens tjänster i reglerad befordringsgång.
25. Uppflyttning av en assistenttjänst i Ae 17 till byråassistenttjänst i Ae 19.
26. Uppflyttning av en assistenttjänst i Ae 12 till Ae 13.

Fjärde byrån

27. Inrättande av en förste byråsekreterartjänst i Ae 21.

Femte byrån

28. Ordinariesättning av sex lektorstjänster i Ae 27 eller Ae 25.
29. Uppflyttning och ordinariesättning av tre byrådirektörstjänster i Ae 25 till Ao 27.

- 30. Uppflyttning av en förste byråingenjörstjänst i Ao 21 (audiovisuella undervisningsmedel) till Ao 23.
- 31. Inrättande av en bibliotekarietjänst i Ae 19.
- 32. Inrättande av en assistenttjänst i Ae 17.

Sjätte byrån (nu sektionen för verkstadsskolor m. m.).

- 33. Omändring av byrådirektörstjänsten i Ao 27 till undervisningsrådstjänst i Bp 3.
- 34. Omändring av en förste byråingenjörstjänst i Ao 23 till byrådirektörstjänst i Ao 25.
- 35. Uppflyttning av en förste byråingenjörstjänst i Ao 21 till Ao 23.
- 36. Inrättande av en förste byråingenjörstjänst i Ae 23.
- 37. Inrättande av tre konsulenttjänster i Ae 23.
- 38. Inrättande av en förste byråsekreterartjänst i Ae 21.

Sjunde byrån (nu fristående sektionen)

- 39. Omändring av byrådirektörstjänsten i Ae 27 till byråchefstjänst i Bp 3.
- 40. Omändring av förste byråsekreterartjänsten i Ae 23 till byrådirektörstjänst i Ae 25.
- 41. Omändring av en förste byråingenjörstjänst i Ae 23 till byrådirektörstjänst i Ae 25.
- 42. Uppflyttning av en förste byråingenjörstjänst från Ae 21 till Ae 23.
- 43. Inrättande av en förste byråingenjörstjänst i Ae 21.
- 44. Inrättande av tre byråingenjörstjänster i Ae 19.
- 45. Inrättande av tre amanuens tjänster i reglerad befordringsgång.
- 46. Inrättande av tre assistenttjänster i Ae 17.
- 47. Inrättande av en assistenttjänst i Ae 15.
- 48. Inrättande av en förrädsförmänstjänst i Ae 9.
- 49. Omändring av en kanslibiträdestjänst i Ae 7 till kontoristtjänst i Ae 9.
- 50. Inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ae 7.

Sektionen för arbetsmarknadsärenden och statistik (ingår som en självständig enhet i första byrån)

- 51. Uppflyttning av byrådirektörstjänsten i Ao 25 till Ao 27.
- 52. Inrättande av en förste byråsekreterartjänst i Ae 23.
- 53. Inrättande av en assistenttjänst i Ae 13.
- 54. Inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ae 7.

Sektionen för centralupphandling

- 55. Omändring av byrådirektörstjänsten i Ao 25 till inköpschefstjänst i Ao 27.
- 56. Inrättande av en byråassistenttjänst i Ae 19.
- 57. Inrättande av en assistenttjänst i Ae 17.
- 58. Uppflyttning av tre assistenttjänster i Ae 12 till Ae 13.
- 59. Omändring av en kontoristtjänst i Ag 9 till Ae 9.

Sektionen för utbildning inom vissa vårdyrken

60. Omändring av en konsulenttjänst i Ae 23 till byrådirektörstjänst i Ae 27.
61. Inrättande av en konsulenttjänst i Ae 23.
62. Inrättande av tre konsulenttjänster i Ae 21.
63. Inrättande av en assistenttjänst i Ae 13.
64. Omändring av en kanslibiträdestjänst i Ae 7 till kontoristtjänst i Ae 9.

Personalbehov i övrigt m. m.

65. Omändring av en kontoristtjänst i Ae 9 till kansliskrivartjänst i Ae 11.
66. Inrättande av två kontoristtjänster i Ae 9.
67. Inrättande av en förste expeditionsvaktstjänst i Ae 9.
68. Inrättande av en expeditionsvaktstjänst i Ae 7.
69. Ordinariesättning av tre extra ordinarie kanslibiträdestjänster.
70. Ordinariesättning av fyra extra ordinarie kontorsbiträdestjänster i Ae 5.
71. Inrättande av 21 skriv- och kontorsbiträdestjänster i reglerad befodringsgång.
72. Ökning med 465 000 kr. av anslagsposten till arvoden till experter och tillfällig personal m. m. (nu 1 302 000 kr.).

Av överstyrelsens motivering för de framförda förslagen inhämtas bl. a. följande.

32. På femte byrån finns inrättad en assistenttjänst i lönegrad Ae 17 med uppgift att biträda vid administrationen av lärarutbildningen inom industri och hantverk. Ansvarigheten av utbildningen av lärare inom handelsområdet motiverar en liknande tjänst på detta område. Befattningshavaren bör ha lärarutbildning och ha avlagt lägst gymnasieekonomexamen. Överstyrelsen föreslår därför, att en assistenttjänst i lönegrad Ae 17 inrättas för biträde vid lärarutbildningen inom handel.

37. Från Arbetarskyddsnämnden och Arbetsmarknadens yrkesråd har överstyrelsen emottagit en framställning, att en speciell konsulenttjänst inrättas vid överstyrelsen för rådgivning och handläggning av frågor rörande undervisningen i arbetarskydd vid de överstyrelsen underställda yrkesskolorna. Arbetarskyddsstyrelsen har vid remiss tillstyrkt förslaget.

I den utbildning, som bedrivs i heltidskurser inom området industri och hantverk, ingår numera alltid undervisning i yrkeshygien och arbetarskydd. Det har visat sig att denna undervisning rätt genomförd i mycket stor utsträckning medför en minskning av antalet olycksfall inom berörda områden. I den form denna undervisning nu bedrivs överensstämmer den ej med näringslivets krav på en aktuell och riktig undervisning i detta så väsentliga ämne. En konsulenttjänst i lönegrad Ae 23 för handläggning av frågor rörande undervisning i arbetarskydd bör därför inrättas vid överstyrelsen fr. o. m. den 1 juli 1963.

45. Knappheten jämte den stora omsättningen på personal har bl. a. medfört att sektionschefen icke kunnat — i den omfattning som är önskvärd — delegera de löpande arbetsuppgifterna. Då en sådan delegering är nödvändig, om sektionschefen skall få tid att i erforderlig omfattning ägna sig åt planeringsarbetet, måste en kraftig utökning av den fasta personalen komma till stånd.

För att möjliggöra en snabbare och effektivare handläggning av de administrativa göromålen föreslås därför inrättandet av tre amanuens tjänster i reglerad befordringsgång.

55. Den starka expansionen av centralupphandlingens verksamhet gör det nödvändigt för överstyrelsen att återkomma med krav på omändring av sektionsschefens tjänsteställning. Denna tjänst är för närvarande inrättad som byrådirektörstjänst och fr. o. m. den 1 juli 1962 placerad i lönegrad 25. Den snabba tekniska utvecklingen och yrkesutbildningens fortsatta allt rikare differentiering medför, att mycket stora anspråk måste ställas på befattningshavarens kompetens och förmåga att få kontakt med lämpliga industrier och företag såväl inom landet som utomlands. Med hänsyn till lönesättningen i den fria arbetsmarknaden för motsvarande befattningar, synes det vara omöjligt att rekrytera kompetent person i nuvarande lönegrad. Speciellt i betraktande av att nuvarande befattningshavare snart avgår med pension, finner överstyrelsen det nödvändigt — för att överhuvud taget kunna tillsätta tjänsten — att densamma omändras till inköpschefstjänst och placeras i lägst lönegrad Ao 27.

56—57. Genom att behovet av personalförstärkning på sektionen för centralupphandling tidigare blivit så eftersatt har inköpen icke kunnat göras på ett rationellt sätt. Detta är så mycket beklagligare som centralupphandlingens verksamhet dock torde ha medfört årliga besparingar för statsverket på totalt inemot 6 miljoner kr. Icke minst har besparingarna varit stora ifråga om bl. a. materielanskaffningen till universitet och högstskolor.

Den starka ökningen av yrkesavdelningar, speciellt inom verkstadsområdet, har medfört en motsvarande ökning av inköpen. På grund av personalbristen har emellertid stora förseningar uppstått med åtföljande kostnadsfördyringar och avsevärda olägenheter för skolorna. Överstyrelsen anser det därför oundgängligen nödvändigt, att två assistenttjänster inrättas.

62. Till sektionen påföres under hand nya yrkesutbildningsområden, således bl. a. assistentgrupper med olika specialutbildningar inom sjukvård, utbildning av viss mentalvårdspersonal, personal för åldringsvården m. m. Arbetet med planerandet för undervisningen inom olika yrkesutbildningsområden och för igångsättandet av densamma till önskad omfattning ställer krav, som sektionen med nuvarande personaltillgång icke kan möta. En utökning av personalen med en konsulent för dessa uppgifter är nödvändig. Med hänsyn till att tjänsten kräver sjuksköterskeexamen med pedagogisk utbildning, erfarenhet av praktiskt arbete inom någon av de berörda vårdyrkesområdena samt helst även erfarenhet av uppläggning och bedrivande av utbildningsverksamhet, bör konsulenttjänsten placeras lägst i lönegrad Ae 21.

Samarbetskommittén för behandling av frågor om utbildning av viss sjukvårdspersonal har föreslagit, att den ettåriga vidareutbildningen efter laborant-skolan, som nu står under överinseende av medicinalstyrelsen, skall överföras till överstyrelsen för yrkesutbildning. Sektionen för vissa vårdyrken har redan fått vidkännas en kraftig utökning av arbetsuppgifterna genom den utökning av laborant-skolornas kapacitet och de olika specialkurser, som kommit till stånd genom kommitténs arbete. För arbetet med utbildningsfrågor inom laboratorie-sektorn måste två konsulenter anställas. Med hänsyn till att vederbörande, förutom utbildning i laboratoriearbete, helst bör ha pedagogisk utbildning och erfarenhet från undervisning bör tjänsterna placeras i lägst lönegrad Ae 21.

63. På grund av de kraftigt ökande administrativa och expeditionella göromålen har det visat sig nödvändigt att under innevarande år inrätta en extra

assistenttjänst inom sektionen. Överstyrelsen får därför hemställa om inrättandet av en assistenttjänst, vilken med hänsyn till de krav som måste ställas beträffande erfarenhet av administrativt arbete och kunnighet i allmänna kontorsgöromål bör placeras i lönegrad Ae 13.

66. Av de föreslagna två tjänsterna som kontorister i lönegrad Ae 9, erfordras den ena för upprättande av meritöversikter över sökande till nya tjänster, medan den andra avses bli placerad å registratorskontoret.

71. Överstyrelsen har tidigare kraftigt understrukt behovet av förstärkning av biträdespersonalen med hänsyn till den starka utökningen av överstyrelsens verksamhet de senaste åren. Avsevärda förseningar med expedieringen av överstyrelsens beslut — på grund av bl. a. bristen på biträdespersonal — har blivit allt vanligare och givit anledning till mycket allvarliga bekymmer. Synnerligen allvarliga konsekvenser kommer att uppstå, om tillräckligt med biträdespersonal icke ställes till förfogande.

72. Den starka expansion av det tekniska undervisningsväsendet, som redan inletts och torde komma att fortsätta långt in på 1960-talet, kräver en avsevärd förstärkning av överstyrelsens personella resurser. Vid den förestående utbyggnaden av utbildningsverksamheten inom det tekniska området måste utbildningens innehåll och kvalitet ägnas stor omsorg och uppmärksamhet.

Överstyrelsen hemställer med anledning härav om sådan ökning av anslagsposten till arvoden till experter och tillfällig personal m. m., att inrättandet av ett antal *fack- och ämneskonsulenttjänster* vid överstyrelsens andra byrå blir möjlig. Medel begäres för en fackkonsulent inom vart och ett av områdena maskinteknik, byggnadsteknik, elkraftteknik och elektronik samt en ämneskonsulent i matematik och en i fysik.

Arbete med detaljkursplaner och metodiska anvisningar, intensifierad lärarhandledning och anordnande av metodikdiskussioner och kontaktkonferenser ämnesvis mellan de olika gymnasierna skulle bli väsentliga arbetsuppgifter för konsulenterna. De skulle icke endast själva ge råd och nya idéer, utan kanske framför allt samla och kanalisera deras erfarenheter, som är väl förtrogna med mål och metoder i de tekniska gymnasiernas undervisning. Att granska och sammanställa befintlig kurslitteratur (böcker och kompendier) och på grund därav göra rekommendationer, som kan verka stimulerande och effektiviserande i läroboksfrågan, blir en annan icke mindre väsentlig uppgift.

Heltidsanställda konsulenter, till en början inom de fyra i det föregående nämnda tekniska ämnesområdena samt i ämnena matematik och fysik, skulle i detta avseende få arbetsuppgifter av delvis samma slag som ämneskonsulenterna vid de allmänna gymnasierna och rekryteras på samma sätt, nämligen bland lärarna inom den skolform det gäller och med särskilt iakttagande av vederbörandes pedagogiska erfarenhet och lämplighet.

Med inrättandet av de föreslagna arvodesbefattningarna följer också ökat behov av biträdeshjälp för skrivgöromål, insamling och bearbetning av statistik m. fl. relativt okvalificerade uppgifter.

Kostnaderna för denna biträdeshjälp beräknas till 20 000 kr.

Med hänsyn till gällande årslön för en lektor med några övertimmar har överstyrelsen beräknat kostnaderna för var och en av de sex heltidsanställda konsulenterna till 45 000 kr.

För arvodering av de i det föregående föreslagna fack- och ämneskonsulenterna å andra byrån jämte av för dessa erforderlig biträdeshjälp beräknas medelsbehovet sålunda tillhopa bli 290 000 kr.

Omläggningen av *handelsgymnasieutbildningen* till treårig har medfört en genomgripande ändring av läroplanen. Helt nya ämnen såsom historia, psykologi, matematik, administration och företagsorganisation samt förvaltningskunskap har tillkommit. Alltjämt kvarvarande äldre ämnen har fått nytt innehåll och i flera fall avsevärt utvidgats med nya moment som tidigare ej förekommit i undervisning. Nyheterna blir särskilt märkbara läsåret 1963/64, då den tredje årskursen för första gången genomföres. För att undervisningen skall ske efter de intentioner, som ligger till grund för den inom gymnasieutredningen utarbetade nya läroplanen, är det ej tillräckligt med av överstyrelsen utfärdade metodiska anvisningar. Personlig kontakt med lärarna är absolut nödvändig. Härför krävs konsulenter i första hand för språkutbildning och företagsekonomiska ämnen samt för stenografi- och maskinskrivningsutbildning.

Dessa konsulents hjälp är även i stor utsträckning nödvändig för motsvarande ämnesområden inom yrkesskolorna för handel och kontor, där både den snabba utvecklingen av de tekniska hjälpmedlen och av antalet handelsskolor gör behovet av konsulenthjälp akut.

På detaljhandelsområdet släpar yrkesskolornas utbildning alltjämt avsevärt efter. Utvecklingen på detta område går mycket snabbt. Den skarpa konkurrensen på området för med sig ständigt ändrade krav på utbildningens inriktning, varför medel måste ställas till förfogande för att anställa sakkunniga med aktuell och levande erfarenhet från såväl detaljhandel som undervisning. På så sätt kan skolornas undervisning hållas à jour med detaljhandels krav på utbildning.

Till fackkonsulenter inom det kontorstekniska området, för språkutbildning och för företagsekonomiska ämnen beräknar överstyrelsen ($45\,000 \times 3 =$) 135 000 kr., för stenografi- och maskinskrivningsutbildning 40 000 kr. samt för övriga ämnesområden inom handelsgymnasierna 30 000 kr.

Medelsbehovet till experter inom detaljhandelsområdet beräknas till 20 000 kr.

Statens lönenämnd har i yttrande över överstyrelsens förslag bl. a. uttalat, att de föreslagna tre konsulenttjänsterna i Ae 21 på sektionen för utbildning inom vissa vårdyrken (p. 62) icke bör placeras högre än i lönegrad A 19.

Departementschefen. I sina anslagsäskanden har överstyrelsen, under erinran om den starka expansionen inom det tekniska undervisningsväsendet, understrukit behovet av fack- och ämneskonsulenter med sin verksamhet inriktad på de tekniska gymnasierna. Medel begäres för en fackkonsulent inom vart och ett av områdena maskinteknik, byggnadsteknik, elkraftteknik och elektronik samt för en ämneskonsulent i matematik och en i fysik (p. 72).

Arbetsgruppen för de tekniska gymnasierna, vars rapport om lärarsituationen vid de tekniska gymnasierna närmare behandlas under avlöningsanslaget för de tekniska gymnasierna, har också betonat det angelägna i att konsulentbefattningar för dessa uppgifter kommer till. Om uppgifterna för konsulenter uttalar arbetsgruppen, att dessa bör bestå i att ordna ämneskonferenser, att stimulera produktionen av goda läroböcker och att verka för att metodiska anvisningar utarbetas. Som konsulenter bör anställas erfarna gymnasielärare och eventuellt handledare från industrins utbildningsverksamhet.

Förslaget om inrättande av fack- och ämneskonsulenter bedömer jag som en

mycket väsentlig åtgärd för att på längre sikt underlätta och främja lärarnas arbete vid de tekniska gymnasierna. Jag tillstyrker därför, att medel ställes till överstyrelsens förfogande för anställande av konsulenter för speciellt dessa arbetsuppgifter. Medelsbehovet för ändamålet beräknar jag till 270 000 kr. För biträdeshjälp bör beräknas ett belopp av 20 000 kr.

Behovet av personlig kontakt mellan lärarna och överstyrelsen genom fackkonsulenter föreligger även för handelsgymnasiernas del. För dessa gymnasier har överstyrelsen föreslagit en konsulent för det kontorstekniska området, en för språkutbildning och en för företagsekonomiska ämnen. Vidare föreslår överstyrelsen en konsulentbefattning för stenografi- och maskinskrivningsutbildning och en gemensamt för icke direkt fackbetonade ämnen såsom historia, samhällskunskap, samhällsekonomi, geografi m. m.

Med hänsyn till den förnyelse av verksamheten som den nyligen företagna handelsgymnasierformen kräver, anser jag det väsentligt, att en konsulentverksamhet av här avsett slag kommer till stånd även för handelsgymnasiernas behov. Jag beräknar härför ett medelsbehov av 125 000 kr.

För uppgifter av det slag som bör åvila här avsedda fack- och ämneskonsulenter har överstyrelsen för innevarande budgetår beräknat ta i anspråk ca 105 000 kr. Då det för dessa ändamål under nästa budgetår erforderliga medelsbehovet skulle uppgå till sammanlagt omkring 415 000 kr. bör för konsulentverksamheten för tekniska gymnasier och handelsgymnasier beräknas ett ökat medelsbehov av 310 000 kr.

Med anledning av den rapport som avgivits av den förut nämnda arbetsgruppen för de tekniska gymnasiernas lärarbehov har Kungl. Maj:t den 23 november 1962 uppdragit åt överstyrelsen för yrkesutbildning att vidtaga erforderliga åtgärder för att i huvudsaklig överensstämmelse med de i rapporten angivna riktlinjerna planlägga eller genomföra en väsentlig del av arbetsgruppens förslag. Då det är angeläget, att det arbete som sammanhänger med dessa åtgärder igångsättes utan dröjsmål, och detta endast delvis torde kunna utföras inom ramen för överstyrelsens reguljära verksamhet uppkommer medelsbehov för kostnader för sakkunniga och annan tillfällig personal redan under budgetåret 1962/63. Dessa kostnader, eventuellt med ett i vederbörlig ordning medgivet mindre överskridande, skall bestridas ur innevarande års anslagspost till arvoden till experter och tillfällig personal m. m. För nästa budgetår beräknar jag att denna post behöver uppräknas med 110 000 kr. för det här avsedda ändamålet.

Expertposten bör vidare höjas med 85 000 kr. på grund av ökade kostnader för personal för den av överstyrelsen bedrivna omskolningsverksamheten. Med hänsyn till vad jag förordat i det föregående bör således denna post höjas med ett belopp av $(310\,000 + 110\,000 + 85\,000 =) 505\,000$ kr.

Beträffande överstyrelsens förslag om inrättande av ett betydande antal nya tjänster och om förbättrade lönegradsplaceringar vill jag erinra om vad jag

under skolöverstyrelsens avlöningsanslag anført beträffande den förestående prövningen av frågan om skolväsendets centrala ledning. Med hänsyn härtill är jag inte beredd att biträda överstyrelsens förslag annat än i mycket begränsad utsträckning.

Förslaget om förändring av en förste konsulenttjänst i Ae 25 på andra byrån till byrådirektörstjänst i samma lönegrad föranleder ingen erinran från min sida (p. 17).

Någon ändrad organisation för sektionen för verkstadsskolor m. m. vid andra byrån är jag icke beredd att förorda med hänsyn till vad jag nyss anført. Medel bör även nästa budgetår beräknas för dubblering av byråchefstjänsten vid byrån (p. 33).

Med hänsyn till de redovisade starka skälen för att främja undervisningen i arbetarskyddsfrågor tillstyrker jag inrättande av en konsulenttjänst i Ae 23 vid sektionen för verkstadsskolor (p. 37).

För fristående sektionens del är jag inte beredd att överväga annan förändring än att jag under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar medel för uppflyttning av en kanslibiträdestjänst i Ae 7 till kontoristtjänst i Ae 9 (p. 49).

Behovet av personalförstärkning på sektionen för centralupphandling föranleder mig att tillstyrka inrättande av en byråassistenttjänst i Ae 19 vid sektionen (p. 56). I enlighet med överstyrelsens förslag bör vidare en kontoristtjänst i Ag 9 vid denna arbetsenhet omvandlas till extra ordinarie tjänst i samma lönegrad (p. 59).

Överstyrelsens allt större uppgifter i fråga om utbildningen inom vissa vårdyrken motiverar att ytterligare en tjänst med pedagogisk inriktning inrättas vid sektionen för vårdyrken. Jag tillstyrker en konsulenttjänst vid den här avsedda arbetsenheten, men med hänsyn till vad statens lönenämnd anført rörande löneställningen bör tjänsten placeras i Ae 19 (p. 62).

Av överstyrelsens övriga förslag är jag nu endast beredd att tillstyrka inrättande av tre kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång (p. 71).

Vid bifall till vad jag sålunda förordat uppkommer kostnadsökningar med ett sammanlagt belopp av 621 000 kr. De automatiska utgiftsökningarna för löner kan därjämte beräknas till 453 000 kr. Anslaget som helhet bör således uppföras med $(4\,931\,000 + 621\,000 + 453\,000 =) 6\,005\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för överstyrelsen för yrkesutbildning, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för yrkesutbildning, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	990 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	15 000
3. Arvoden till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	1 823 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 890 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 227 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	60 000
Summa kr.	6 005 000

c) till *Överstyrelsen för yrkesutbildning*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 6 005 000 kr.

[91] 4. *Överstyrelsen för yrkesutbildning*: **Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	443 200	499 426
1961/62	543 000	650 434
1962/63	519 000	
1963/64 (förslag)	639 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning äskar en höjning av detta anslag för nästa budgetår med 378 000 kr. enligt följande sammanställning.

1. Sjukvård m. m. (nu 10 000)	+	3 000
2. Reseersättningar (nu 130 000)	+	105 000
3. Tjänstgöringstraktamenten åt vikarierande byråchef (nu 5 000)	of	
4. Expenser (nu 362 000)	+	267 000
5. Publikationstryck (nu 12 000)	+	3 000
Summa ökning kr.		378 000

Höjningen av anslagsposten till reseersättningar motiveras med behovet av befattningshavarnas medverkan i konferenser och överläggningar av olika slag, som anordnas för att diskutera inriktningen av yrkesutbildningen inom skilda områden och planeringen av åtgärder för att få utbildning till stånd m. m. *Överstyrelsen* betonar, att det är av största betydelse att medverkan i berört hänseende lämnas så långt de personella resurserna förslår, och medel för rese- och traktamentsersättningar bör därför stå till förfogande i erforderlig omfattning. I större omfattning än för närvarande är fallet behöver därjämte inspektion av skolor äga rum.

I anslutning till äskandet under anslagsposten till expenser framhåller över-

styrelsen, att en kraftig upprustning av överstyrelsens resurser i fråga om kontorsmaskiner och andra hjälpmedel är oundgängligen nödvändig. De hittillsvarande resurserna har inte medgivit förnyelse av skrivmaskinsbeståndet med elektriska skrivmaskiner. Överstyrelsen anser, att större delen av överstyrelsens bestånd av skrivmaskiner, som kontinuerligt användes, borde utgöras av dylika maskiner. Nyanskaffning (utbyte) av den omfattningen kan beräknas draga en kostnad av omkring 100 000 kr. Överstyrelsen beräknar därför nu ett belopp av 70 000 kr. för förnyelse och modernisering av kontorsutrustningen.

Departementschefen. Med hänsyn till belastningen bör anslagsposten till sjukvård höjas med 3 000 kr. Anslagsposten till reseersättningar bör i första hand höjas med 6 000 kr. på grund av ökade biljettpreiser. Behovet av tjänsteresor för de fackkonsulenter jag förordat under överstyrelsens avlöningsanslag bör dessutom föranleda en ökning av medlen för resekostnader med ytterligare 25 000 kr.

Under expensposten beräknar jag, att medelsbehovet för bränsle, lyse och vatten ökar med 12 000 kr., för renhållning och städning med 7 000 kr., för skrivmateriel med 4 000 kr., och för telefon m. m. med 30 000 kr. För anskaffande av möbler och kontorsutrustning har för innevarande budgetår anvisats ett engångsbelopp av 10 000 kr. Med hänsyn till det ytterligare nyanskaffningsbehov av möbler och kontorsutrustning som föreligger bör därutöver anvisas 10 000 kr. för det behov av nyanskaffning som uppkommer för de konsulenter jag förordat under föregående anslagspunkt.

Överstyrelsens förslag om ökning av anslagsposten till publikationstryck med 3 000 kr. finner jag motiverat. I detta sammanhang vill jag också erinra om att arbetsgruppen för de tekniska gymnasiernas lärarbehov föreslagit, att en broschyr skulle utgivas med upplysningar om dels de tekniska gymnasierna i allmänhet, dels lärarnas anställnings- och avlöningsvillkor samt arbetsförhållanden. Denna broschyr avses komma att tjäna som underlag för den av arbetsgruppen förordade informationsverksamheten om läraryrket vid de tekniska gymnasierna. För framställning av det här avsedda materialet liksom för annan publikationsverksamhet samt information i anslutning till olika åtgärder för att förbättra lärarsituationen vid de tekniska gymnasierna beräknar jag ett belopp av 20 000 kr.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde anslaget böra uppföras med $(519\,000 + 120\,000 =) 639\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 639 000 kr.

[92] 5. Länsskolnämnderna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	4 041 000	4 231 401
1961/62	4 732 000	4 633 394
1962/63	5 255 000	
1963/64 (förslag)	7 979 000	

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en ökning av detta förslagsanslag med sammanlagt 4 132 000 kr. Enligt överstyrelsens beräkningar innefattas i detta belopp automatiska kostnadsökningar för löner med 621 500 kr. I övrigt betingas kostnadsökningarna av följande förslag.

1. Inrättande av två länsskolpsykologtjänster i Ae 25.
2. Inrättande av en kanslisttjänst i reglerad befordringsgång vid länsskolnämnden i Blekinge län.
3. Inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ao 7 hos nomadskolinspektören.
4. Inrättande av tio kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång.
5. Inrättande av två kontorsbiträdestjänster med halvtidstjänstgöring i reglerad befordringsgång hos länsskolpsykologerna.
6. Utbyggnad av fortbildningskonsulentverksamheten för en kostnad av 2 978 000 kr.
7. Anställande av experter och konsulenter för yrkesskolfrågor samt viss dubbering av inspektörstjänster.

Av överstyrelsens motivering för förslagen framgår bl. a. följande.

1. För innevarande budgetår har länsskolpsykologorganisationen den omfattningen, att till var och en av länsskolnämnderna i Uppsala, Kalmar, Skaraborgs, Västmanlands och Jämtlands län är knuten en länsskolpsykolog i lönegrad Ae 25 samt ett kontorsbiträde med halvtidstjänst i reglerad befordringsgång.

Skolberedningen föreslog en successiv utbyggnad av länsskolpsykologorganisationen under en period av omkring tio år, till vilken plan statsmakterna anslöt sig i föregående års beslut angående reformering av den obligatoriska skolan. Den nuvarande organisationen utgjorde en första etapp i programmets genomförande. För dess kontinuerliga fortsättning föreslår nu överstyrelsen, att fr. o. m. budgetåret 1963/64 två nya tjänster som länsskolpsykolog i lönegrad Ae 25 inrättas. Det bör liksom tidigare ankomma på överstyrelsen att bestämma till vilka länsskolnämnder dessa båda tjänster skall knytas.

2. Vid varje länsskolnämnd utom vid nämnderna i Gotlands och Blekinge län finnes nu en kanslist i reglerad befordringsgång.

Från länsskolnämnden i Blekinge län föreligger framställning om kanslisttjänst. Överstyrelsen, som anser tjänster av detta slag för närvarande utgöra det effektivaste medlet på sitt plan till den ökade arbetskapacitet, varav länsskolnämnderna är i så starkt behov, vitsordar att en sådan tjänst erfordras för Blekinge län.

4. Den personal, som är avsedd för det egentliga kontorsarbetet vid nämnderna, omfattar efter utbyggnaden fr. o. m. innevarande budgetår två kontors-

biträden i reglerad befordringsgång vid nio nämnder samt ett kontorsbiträde vid elva nämnder, medan fyra nämnder — i Gotlands, Hallands, Västmanlands och Jämtlands län — icke har något fast anställt kontorsbiträde, bortsett från den kontorsbiträdesorganisation, som är ansluten till länsskolpsykologerna.

Framställningar om utökning av denna personalkategori föreligger från länskolnämnderna i Jönköpings, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Kopparbergs, Gävleborgs samt Västernorrlands län, vilka önskar ytterligare ett kontorsbiträde var, samt från nämnderna i Gotlands, Hallands, Västmanlands och Jämtlands län, vilka yrkar på att få var sitt sådant biträde.

För att stödja och underlätta det omfattande administrativa och kanslimässiga arbetet vid nämnderna tillstyrker överstyrelsen inrättande fr. o. m. den 1 juli 1963 av tio nya kontorsbiträdestjänster på heltid i reglerad befordringsgång vid länskolnämnderna, att fördelas mellan nämnderna enligt överstyrelsens bestämmande.

5. Den nuvarande länsskolpsykologorganisationen vid 5 av nämnderna innefattar också ett kontorsbiträde med halvtidstjänst i reglerad befordringsgång och den föreslagna utbyggnaden med nya länsskolpsykologtjänster bör givetvis medföra motsvarande utökning på biträdessidan.

6. Överstyrelsen vill erinra om att riksdagens särskilda utskott i sitt utlåtande (nr 1) över propositionen 1962: 54 angående reformering av den obligatoriska skolan m. m. uttalat sig för att en utvidgad organisation av fortbildningskonsulenter kommer till stånd och sagt sig förutsätta, att övervägandena i detta hänseende redovisades i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1963/64.

Fortbildningskonsulenterna skall medverka vid planering och genomförande av studiedagar, besöka skolor för överläggning med rektorer, institutionsföreståndare och lärare, leda och på annat sätt medverka vid olika slag av kvällskurser under pågående läsår samt i sin undervisning mottaga auskultande lärare.

Utbildningen av konsulenterna, som inledes redan under innevarande budgetår, äger rum vid fortbildningsinstitut. Utbildningen avses kunna åt konsulenterna ge förtrogenhet med den grundsyn på skolans uppgift, som avspeglas i gällande läroplan, kännedom om olika metodiska varianter, vilka är möjliga inom ramen för läroplanens riktlinjer, kunskap om försöksverksamhet och experimentundervisning samt därigenom vunnen erfarenhet, kännedom om möjlig och lämplig ämnesintegrering, orientering om det aktuella ämnets behandling på andra stadier än ifrågavarande konsultens eget, bekantskap med olika hjälpmedel och tillgänglig undervisningsmateriel. Utbildningen, som innevarande budgetår äger rum i konferensform, bör resultera i en översiktlig dokumentation, vilken av konsulenten kan utnyttjas i hans verksamhet. Vidare bör utbildningen kompletteras med kontinuerlig fortbildning av konsulenterna i form av regelbundet återkommande korta konferenser vid fortbildningsinstitut, vid vilka konsulenterna ges tillfälle att utbyta erfarenheter.

Av de i medeltal 15 konsulenter per län, som skulle utgöra den fullt utbyggda organisationen, föreslår överstyrelsen, att i genomsnitt 5 konsulenter för varje län samt lika många för Stockholms stad tillsättes fr. o. m. läsåret 1963/64. Enligt för verksamheten utarbetade planer skulle konsulenterna fungera i denna sin egenskap under hälften av sin tjänstgöringstid och meddela undervisning under den andra hälften. Kostnaderna för en konsulent skulle utgöras av ersättning för mistad halv lön samt dessutom ett tilläggsarvode. Vidare måste i kalkylen räknas med ersättning för resekostnader och traktement.

Efter att mera ingående ha övervägt frågan härom finner överstyrelsen skäligt att i kalkylerna räkna med ett tilläggsarvode å 5 000 kr. per år. Ett sådant

arvode jämte ersättning för mistad halv lön, beräknad enligt löneklass 23 som medellöneklass, skulle per konsulent innebära en årskostnad av i runt tal 20 000 kr. För i medeltal 5 konsulenter per län och samma antal konsulenter för Stockholms stad innebär detta en kostnad av $(125 \times 20\,000 =)$ 2 500 000 kr.

Vad beträffar de nu till själva läns skolnämnderna knutna fortbildningskonsulenter, vilka i fortsättningen skulle kallas fortbildningsledare, må framhållas, att deras verksamhet fått ökad omfattning och betydelse. Till belysning av denna verksamhets mångskiftande art kan nämnas, att en sådan ledare har att undersöka och samordna de skilda fortbildningsbehoven inom länet, organisera studiedagsverksamhet för olika grupper av lärare, taga initiativ till och genomföra fortbildningskurser såväl under läsår som under ferier, bistå skolcheferna i av kommunerna anordnad fortbildningsverksamhet samt göra kostnadsberäkningar för planerad fortbildning och som underlag för anslagsäskanden. För att verksamheten skall kunna utbyggas på sätt, som svarar mot intentionerna med densamma, och för att dess kapacitet skall kunna fullt utnyttjas är en fastare organisation erforderlig. Den yttre ramen för verksamheten inom varje nämnd bör utgöras av en halvtidstjänst. I avlöningshänseende skulle detta innebära, att för varje sådan ledare bör beräknas ersättning för mistad halv lön på den tjänst, från vilken han behöver vara ledig, och ett tilläggsarvode. Om till utgångspunkt för beräkning av anslagsbehovet toges halv lön i löneklass 25 och tilläggsarvodet beräknas till 5 000 kr., blir det totala anslagsbehovet i runt tal $(24 \times 21\,750 =)$ 522 000 kr. För biträdeshjälp till fortbildningsledarna synes böra beräknas 28 000 kr. Hela anslagsbehovet beträffande fortbildningsledarna vid nämnderna beräknas alltså till 550 000 kr.

Det totala anslagsbehovet beträffande fortbildningskonsulent- och fortbildningsledarverksamheten uppgår sålunda till $(2\,500\,000 + 550\,000 =)$ 3 050 000 kr., vilket innebär en höjning av nuvarande anslagsbelopp för samma ändamål med 2 978 000 kr.

Departementschefen. I propositionen 1962: 54 angående reformering av den obligatoriska skolan underströk jag betydelsen av lärares och skolledares fortbildning och framhöll, att denna fråga framgent måste ägnas stor uppmärksamhet och oavbrutet intresse. I samband därmed förordade jag olika åtgärder för att förbättra och intensifiera fortbildningsverksamheten. Bl. a. har genom därvid framlagt förslag antalet studiedagar inom grundskolan för planering av skolarbetet och fortbildning av lärare ökat från tre till fem. För att möjliggöra ett effektivt utnyttjande av studiedagarna föreslog skolöverstyrelsen i sitt yttrande över skolberedningens betänkande, att en kår av länsvis förordnade konsulenter skulle organiseras. Överstyrelsen skisserade två olika alternativ, varav det första avsåg en organisation av sådan storlek, att konsulenter förutom vid studiedagar skulle utnyttjas för konferenser, klassbesök och kvällskurser m. m. Det andra alternativet förutsatte enbart medverkan under studiedagarna.

I propositionen angående reformering av den obligatoriska skolan framhöll jag, att framför allt det större alternativet fullt genomfört säkerligen skulle medföra god effekt och öka värdet av studiedagarna. Innan definitiv ställning togs till konsulentorganisationen, ansåg jag emellertid, att de därmed sammanhängande organisatoriska och ekonomiska frågorna borde närmare övervägas. Som en förberedelseåtgärd inför det ökade fortbildningsbehovet ställdes dock

medel till förfogande för utbildning av personer för verksamhet inom fortbildningen.

I sina anslagsäskanden har skolöverstyrelsen nu framlagt förslag om en organisation, som i fullt utbyggt skick skulle omfatta en till varje länskolnämnd knuten fortbildningsledare samt i medeltal 15 fortbildningskonsulenter per län. Överstyrelsen föreslår för nästa budgetår, att fortbildningsledarna samt i genomsnitt 5 konsulenter i varje län och lika många i Stockholm tillsättes.

Med utgångspunkt i att de således sammanlagt 24 fortbildningsledarna och 125 fortbildningskonsulenter skulle tjänstgöra på halvtid och förutom ersättning för mistad halv lön erhålla ett arvode, vilket överstyrelsen i sina kostnadsberäkningar upptagit till 5 000 kr., har överstyrelsen beräknat kostnaderna för ifrågavarande organisation till 2 978 000 kr.

Det är angeläget, att de statliga insatserna för fortbildningsverksamheten nu avsevärt ökas. Jag tillstyrker därför i princip den av överstyrelsen föreslagna organisationen utan att nu ta ställning till hur omfattande den i utbyggt skick bör bli. Bl. a. med hänsyn till att det i inledningsskedet är svårt att överblicka, vilka möjligheter som föreligger att engagera intresserade och för uppgiften väl kvalificerade lärare för de avsedda befattningarna bör en viss begränsning av det av överstyrelsen för nästa budgetår föreslagna programmet kunna ske. Jag förordar att för budgetåret 1963/64 inrättas samtliga befattningar som fortbildningsledare och därutöver så många befattningar som fortbildningskonsulent som finnes möjligt inom en anslagsram av 2 050 000 kr. Häri har inräknats 28 000 kr. för biträdeshjälp åt fortbildningsledarna. I övrigt torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter om disposition av medlen samt att avgöra vilken ersättning som skall utgå till fortbildningsledare och konsulenter.

Då innevarande budgetår ett belopp av 72 000 kr. upptagits för fortbildningskonsulentverksamhet, medför vad jag här förordat en anslagsökning av (2 050 000 — 72 000 =) 1 978 000 kr.

Som ett led i den fortgående utbyggnaden av länskolpsykologorganisationen förordar jag inrättande av ytterligare två tjänster som länskolpsykolog i Ae 25 fr. o. m. nästa budgetår (p. 1). I anslutning härtill anser jag mig vidare böra förorda inrättande av två halvtidstjänster som kontorsbiträde (p. 5). Det torde, liksom tidigare, få ankomma på skolöverstyrelsen att bestämma till vilka nämnder dessa tjänster skall knytas. Överstyrelsens förslag om kanslisttjänst vid länskolnämnden i Blekinge län är jag inte beredd att tillstyrka (p. 2).

Med anledning av skolöverstyrelsens förslag om förstärkning av biträdesorganisationen vid nämnderna förordar jag inrättande av sex kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång, att fördelas mellan nämnderna enligt överstyrelsens bestämmande (p. 4).

I detta sammanhang torde jag även få ta upp frågan om formerna för beslut om ersättningar till ledamöter och suppleanter i länskolnämnderna för avstadda

avlöningsförmåner. För närvarande erfordras beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall för att sådan ersättning skall kunna utgå. Med hänsyn till det omfattande administrativa arbete som är förenat med ett sådant handläggningssätt och då det här är fråga om relativt begränsade och lätt fastställbara belopp, förordar jag att det i fortsättningen får ankomma på länsskolnämnderna själva att besluta om och utbetala dessa ersättningar.

Överstyrelsens förslag om särskild personalförstärkning vid länsskolnämnderna för handläggning av frågor rörande yrkesskolväsendet är jag inte beredd att uppta till prövning i detta sammanhang (p. 7). Jag kan heller inte tillstyrka förslaget om ökad biträdeshjälp för nomadskolinspektören (p. 3).

Vad jag här förordat kan beräknas medföra en kostnadsökning av 2 116 000 kr. Dessutom bör under anslaget beräknas medel för automatiska kostnadsökningar till ett belopp av 608 000 kr. Anslaget bör således för nästa budgetår uppföras med $(5\,255\,000 + 2\,116\,000 + 608\,000 =) 7\,979\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för länsskolnämnderna, som föranledes av var jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsskolnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 927 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	323 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	2 294 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	806 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 553 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	76 000
Summa kr.	7 979 000

c) till Länsskolnämnderna: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 7 979 000 kr.

[93] 6. Länsskolnämnderna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 024 000	873 324
1961/62	994 000	939 561
1962/63	1 284 000	
1963/64 (förslag)	1 497 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 487 500 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Sjukvård m. m. (nu 9 000)	+	1 000
2. Reseersättningar åt länsskolnämndernas ledamöter (nu 125 000)	of.	
3. Reseersättningar åt skolinspektörerna och nomadskolinspektören (nu 410 000)	+	10 000
4. Reseersättningar i övrigt (nu 298 000)		
a) experter (nu 22 000)	+	8 000
b) Reseersättningar till fortbildningsledare och fortbildningskon-		
sulenter (nu 20 000)	+	205 000
c) Reseersättningar till länsskolpsykologer (nu 31 000)	+	14 000
d) Reseersättningar till byrådirektörer samt amanuens-, kanslist-		
och biträdespersonal jämte vikarier för dem vid resor i tjäns-		
ten (nu 20 000)	+	10 000
e) Reseersättningar till ledamöter i de tekniska råden (nu 75 000)	of.	
f) Övriga utgifter under anslagsposten (nu 130 000)	of.	
5. Expenser (nu 357 000)		
a) Testmateriel och apparatur för länsskolpsykologerna (nu		
12 000)	+	3 000
b) Utrustning för två nya länsskolpsykologtjänster (nu 13 000)	of.	
c) Ersättning till skolinspektör, som ej är stationerad på länsskol-		
nämnds kansliort, och till nomadskolinspektören för tillhanda-		
hållande av tjänstelokal med möbler och annan erforderlig		
rumsinredning samt för belysning och städning av sådan lokal		
(nu 3 000)	+	8 500
d) Telefon (nu 96 000)	+	39 000
e) Belysning (nu 10 000)	+	2 000
f) Övriga expenser (nu 198 000)	+	152 000
g) Oförutsedda behov av expensmedel (nu 25 000)	of.	
6. Kostnader för kurser inom den skolpsykologiska verksamheten		
samt för till länsskolpsykologorganisationen tillfälligt knuten per-		
sonal (nu 85 000)	+	35 000
Summa ökning kr.		487 500

Av överstyrelsens motivering för förslagen framgår bl. a. följande.

4 b. En betydande höjning av anslagsbeloppet till reseersättningar åt den utökade fortbildningsverksamhetens funktionärer är ofrånkomlig. Överstyrelsen uppskattar dessa kostnader till i runt tal 300 000 kr. Med hänsyn till att vissa av dessa kostnader, nämligen de som belöper på medverkande vid studiedagar för klasslärare, enligt en överenskommelse mellan staten och kommunförbunden skulle komma att vila på kommunerna, torde de på statsverket belöpande kostnaderna i detta hänseende beräknas till 225 000 kr., vilket innebär en ökning av det nu för ändamålet maximerade beloppet, 20 000 kr. med 205 000 kr.

4 c—d. Vad beträffar reeseersättningar till länsskolpsykologer, samt till byrådirektörer jämte amanuens-, kanslist- och biträdespersonal synes en ökning av anslagsbeloppet erforderlig med hänsyn till den redovisade belastningen, till föreslagna personalökningar samt till taxehöjningar och i andra avseenden ökade kostnader.

5 b. För utrustning för de för innevarande budgetår nyinrättade två länsskolpsykologtjänsterna har anslagits 13 000 kr. Samma belopp bör beräknas för de fr. o. m. den 1 juli 1963 föreslagna båda tjänsterna. Delposten torde därför bära uppföras med oförändrat belopp.

5 c. Enligt vad från överstyrelsens sida konstaterats efter närmare undersökning på ort och ställe har nomadskolinspektörens expedition icke tillnärmelsevis den standard i fråga om utrustning, som rimligtvis skulle kunna begäras. Överstyrelsen vitsordar, att en upprustning i detta avseende är oundgängligen nödvändig.

5 d. Med hänsyn till de av nämnderna redovisade behoven och till av överstyrelsen föreslagna omfattande personalökningar synes en höjning av denna delpost med 39 000 kr. erforderlig.

5 f. Det må erinras om, att denna delpost har att bära kostnaderna för 1) renhållning och städning, 2) skrivmateriel och papper m. m., 3) annonsering, 4) bokinköp och bindning av böcker samt 5) anskaffning och underhåll av möbler och kontorsmaskiner. De belopp, som av nämnderna äskats för täckande av nämnda behov, uppgår i avrundade tal till respektive 70 000, 90 000, 15 000, 50 000 och 165 000 kr. I stort sett rör det sig här om kostnader, vilkas storlek är mer eller mindre ovillkorligt beroende av marknadens prisförhållanden, av avtalsmässiga lönekrav osv., och de äskade beloppen kan sägas avspegla de verkliga behoven på detta område. Därtill kommer de betydande merkostnader, som skulle bli en följd av bl. a. den omfattande utökningen av fortbildningsledar- och fortbildningskonsulentverksamheten samt behovet av nya telefonväxlar i samband med vissa nämnders flyttning till större lokaler.

Överstyrelsen vill här framhålla vikten av att betingelser nu verkligen skapas för ett någorlunda rimligt tillfredsställande av dessa behov. För ett rationellt och effektivt arbete vid nämnderna är detta nödvändigt.

Departementschefen. I enlighet med överstyrelsens förslag bör anslagsposten till sjukvård m. m. höjas med 1 000 kr. (p. 1).

Den under föregående anslagspunkt förordade personalförstärkningen medför ett väsentligt ökat behov av medel till reseersättningar och jag förordar en uppräknings med 100 000 kr. för detta ändamål (p. 4 b). Vidare bör en uppräknings med sammanlagt 15 000 kr. ske av medlen för reseersättningar till länsskolpsykologer samt byrådirektörer, kanslist och biträden m. fl. (p. 4 c och d). Den begärda höjningen av reseersättningsmedlen för experter sammanhänger med förslaget om utbyggnad av expertorganisationen för yrkesskolväsendets behov och är således inte längre aktuell med hänsyn till mitt ställningstagande till detta förslag under föregående anslagspunkt (p. 4 a).

Med anledning av skolöverstyrelsens förslag om höjning av anslagsposten till reseersättningar åt skolinspektörerna och nomadskolinspektören, vilket förslag avser att möjliggöra resor till konferenser m. m. i de nordiska länderna, vill jag framhålla, att ersättningar för sådana resor bör få utgå inom ramen för den här

avsedda posten. Någon medelsökning av denna anledning anser jag mig inte böra förorda (p. 3).

Under expensposten bör tillkomsten av nya länsskolpsykologtjänster föranleda att medlen för testmateriel och apparatur ökas med 3 000 kr. (p. 5 a). För upprustning av nomadskolinspektörens expedition föreslår jag ett engångsbelopp av 3 000 kr. (p. 5 c). I enlighet med skolöverstyrelsens förslag bör vidare delposten till telefon ökas med 39 000 kr. och delposten till belysning med 2 000 kr. (p. 5 d och e).

För innevarande budgetår har anvisats ett belopp av 50 000 kr. för anskaffning av möbler och kontorsmaskiner. Då anvisningen är av engångsnatur borde i och för sig en nedräkning nu ske av anslaget. Med hänsyn till det fortsatta medelsbehov av engångsnatur, som redovisats under delposten till övriga expenser bör emellertid någon sådan minskning inte företas. Posten bör lämpligen höjas med 50 000 kr. utöver det belopp, som anvisats för innevarande budgetår (p. 5 f).

Innan närmare erfarenhet vunnits av kostnaderna för kurser inom den skolpsykologiska verksamheten m. m., är jag inte beredd att tillstyrka ökad medelsanvisning för detta ändamål (p. 6).

Under hänvisning till vad jag anförde i det föregående, beräknar jag utgiftsökningarna under detta anslag till sammanlagt 213 000 kr. Anslaget bör således uppföras med $(1\,284\,000 + 213\,000 =) 1\,497\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsskolnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 497 000 kr.

[94] 7. **Läroboksnämnden**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	82 000	94 000
1961/62	92 000	102 000
1962/63	170 000	
1963/64 (förslag)	182 000	

Läroboksnämnden föreslår för nästa budgetår en höjning av anslaget med 12 000 kr.

Nämnden erinrar om vad skolberedningen anförde (SOU 1961:30, s. 235) rörande behovet av gemensamma överläggningar mellan nämnden och de granskare, som anlitas av skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning. Dessa överläggningar skulle gälla den ändrade syn på skolans verksamhet, åt vilken beredningen givit uttryck i sitt betänkande. Skolberedningen förutsatte, att de berörda myndigheterna skulle ta upp preciserade äskanden i detta hänseende. Efter samråd med skolöverstyrelsen beräknar nu läroboksnämnden för denna konferensverksamhet en kostnad av 20 000 kr. till bestridande av reseersättning och traktamenten m. m. för de sakkunniga.

För expenser beräknar nämnden en kostnadsökning av 3 300 kr., varav 800 kr. avser inköp av räknemaskin. I övrigt påverkas anslagsberäkningen av att ett i innevarande budgetårs anslag inräknat belopp för utgivande av ny läroboksförteckning bortfaller samt av vissa mindre justeringar av automatisk karaktär för vissa av de med anslaget avsedda utgiftsändamålen.

Departementschefen. I enlighet med läroboksnämndens förslag bör medel beräknas för konferensverksamhet rörande läroboksgranskningen. Då jag inte heller i övrigt har något att erinra mot nämndens medelsberäkning, torde anslaget böra uppföras med $(170\,000 + 12\,000 =) 182\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läroboksnämnden* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 182 000 kr.

[95] **8. Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	9 000	—
1961/62	1 000	—
1962/63	1 000	
1963/64 (förslag)	1 000	

I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen tillstyrker jag, att detta anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 1 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

[96] **9. Bidrag till skolbibliotek**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	4 091 000	4 027 535
1961/62	4 091 000	4 082 480
1962/63	2 257 000	
1963/64 (förslag)	200 000	

I anslutning till propositionen 1962: 54 (s. 598—600) beslöt 1962 års riksdag (SäU 1; Rskr 328), att det särskilda bidraget till primärkommunerna för skolbiblioteksverksamhet skulle avvecklas fr.o.m. budgetåret 1962/63 och att bidragsmedel av den omfattning, som utgått genom det särskilda bidraget, i stället skulle tillföras kommunerna genom minskning av kommunandelen vid beräkning av driftbidraget för obligatoriska skolor. Även innevarande budgetår belastas emellertid förevarande anslag av bidrag till kommunala skolbibliotek, vilket sammanhänger med att slutreglering av bidragsgivningen sker budgetåret efter det som avses med bidraget. I fortsättningen kommer detta anslag att

belastas endast av bidrag till bibliotek vid skolor med annan huvudman än kommun.

Skolöverstyrelsen utgår i sin anslagsberäkning ifrån att bidragen till de skolor, som numera avses med bidragsgivningen under anslaget, redovisningsåret 1960/61 uppgick till i runt tal 182 000 kr. Då viss ökning av de lokala bidragen kan förutses och statsbidrag enligt beslut vid årets riksdag fortsättningsvis skall utgå jämväl till huvudman för statsunderstödd skogsbruksskola, beräknar överstyrelsen medelsbehovet till 200 000 kr. Minskningen i förhållande till budgetåret 1962/63 utgör $(2\,257\,000 - 200\,000 =) 2\,057\,000$ kr.

Departementschefen. I enlighet med skolöverstyrelsens förslag bör anslaget uppföras med $(2\,257\,000 - 2\,057\,000 =) 200\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till skolbibliotek* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr.

b) Pedagogiskt utvecklingsarbete

[97] 10. Statens försöksskola i Linköping: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 211 000	1 251 196
1961/62	1 281 000	1 375 982
1962/63	1 245 000	
1963/64 (förslag)	1 534 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 290 000 kr. Till övervägande del sammanhänger den föreslagna höjningen med de generella lönehöjningarna under 1962. Därjämte har överstyrelsen bl. a. beräknat ett belopp av ca 7 000 kr. för 9 veckotimmars undervisning i frivillig musik enligt de grunder för denna undervisning, som numera gäller för grundskolan. För den externa försöksverksamhet, som bedrivs vid skolan, föreslår överstyrelsen en medelsökning av 20 000 kr. med hänsyn till erforderlig utvidgning av verksamheten. För innevarande budgetår disponerar skolan även ur anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete ett belopp av 28 000 kr., att användas till extra biträdeshjälp för testrättningar och statistiska beräkningar. Överstyrelsen föreslår nu, att samma belopp för ändamålet anvisas under detta anslag. Överstyrelsen föreslår vidare, att skolpsykologtjänsten ordinariesättes.

Departementschefen. I enlighet med skolöverstyrelsens förslag bör medel beräknas för undervisning i frivillig musik och för utvidgning av den externa försöksverksamheten. De medel till kostnader för extra biträdeshjälp, som hittills utgått ur anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete, bör i fortsättningen belasta detta anslag intill ett belopp av 28 000 kr. Förslaget om ordinariesättning av skolpsykologtjänsten kan jag inte förorda. Med inräknande av de automatiska kostnadsökningarna under anslaget kan det ökade medelsbehovet beräknas till sammanlagt 289 000 kr. Anslaget bör således uppföras med $(1\,245\,000 + 289\,000 =) 1\,534\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens försöksskola i Linköping, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	809 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	5 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	335 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	362 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	23 000
Summa kr. 1 534 000	

b) till *Statens försöksskola i Linköping*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 534 000 kr.

[98] 11. Statens försöksskola i Linköping: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	44 800	40 070
1961/62	45 000	51 911
1962/63	45 000	
1963/64 (förslag)	88 000	

Anslaget är enligt den för innevarande budgetår fastställda omkostnadsstaten fördelat på följande sätt.

1. Sjukvård m. m.	5 000
2. Reseersättningar	15 000
3. Expenser	25 000
Summa kr. 45 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 54 500 kr. Förutom av automatiskt verkande faktorer föranledes denna ökning bl. a. av att 37 000 kr. till omkostnader för de vid skolan bedrivna särskilda försöken föreslås bli överförda till detta anslag från anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete. För dessa försök beräknas dessutom kostnadsökningar av 5 000 kr. samt ett belopp av 10 000 kr. för utbildningsverksamhet för lärare, som avser att deltaga i fältförsök.

Departementschefen. Det medelsbehov för den särskilda försöksverksamheten, som hittills tillgodosetts genom anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete, bör i fortsättningen belasta detta anslag, vilket av denna anledning bör uppräknas med 37 000 kr. För den föreslagna utbildningsverksamheten i samband med vissa fältförsök beräknar jag ett belopp av 3 000 kr. På grund av olika kostnadsökningar bör i övrigt expensmedlen ökas med 2 000 kr. samt medlen för rese-

ersättningar med 1 000 kr. Sammanlagt tillstyrker jag således en ökning med 43 000 kr., vilket innebär, att anslaget bör uppföras med $(45\,000 + 43\,000 =)$ 88 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens försöksskola i Linköping: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 88 000 kr.

[99] 12. Pedagogiskt utvecklingsarbete inom det allmänna skolväsendet

Under denna anslagsrubrik är för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 2 050 000 kr. Anslaget är bl. a. avsett för ändamål, till vilka medel tidigare anvisats under reservationsanslagen Bidrag till vissa särskilda skoländamål och Försöksverksamhet inom det allmänna skolväsendet. Dessa anslag var budgetåret 1961/62 uppförda med respektive 323 000 kr. och 2 040 000 kr.

Syftet med anslaget är att möjliggöra centrala åtgärder för att förbättra undervisningsmetoderna och ställa nya hjälpmedel till undervisningens tjänst. Bestämmelser beträffande anslagets fördelning på olika ändamål under budgetåret 1962/63 har meddelats av Kungl. Maj:t den 28 juni 1962.

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en ökning av detta anslag med 450 000 kr. Samtidigt föreslås, att anslagsändamål, som innevarande budgetår tillgodoses ur förevarande anslag, till ett sammanlagt belopp av 725 000 kr. i fortsättningen skall inordnas under vissa andra anslag. Överstyrelsens äskanden innebär således en reell ökning av innevarande budgetårs resurser för ifrågavarande ändamål med $(450\,000 + 725\,000 =)$ 1 175 000 kr.

Det av överstyrelsen för nästa budgetår äskade anslaget av 2 500 000 kr. beräknas bli disponerat på sätt som framgår av följande sammanställning. Siffrorna inom parentes anger förändringar i förhållande till belopp, som för motsvarande ändamål anvisats för innevarande budgetår.

1. Framställning av undervisningsfilm m. m.	355 000	(— 50 000)
2. Framställning av standardprov m. m.	326 000	(+ 46 000)
3. Framställning av vissa undervisningshjälpmedel	402 000	(+ 64 000)
4. Pedagogiska och psykologiska undersökningar	564 500	(+ 69 500)
5. Viss verksamhet i anslutning till gymnasier	128 100	(+ 66 100)
6. Skolor med särskild försöksverksamhet	291 800	(+ 91 800)
7. Viss verksamhet i anslutning till lärarutbildningsanstalter (nytt)	50 000	(+ 50 000)
8. Viss verksamhet vid statens blind- och dövskolor (nytt)	90 000	(+ 90 000)
9. Arbetsstudier m. m. rörande skolmåltidsverksamheten	10 000	(of.)
10. Övrig verksamhet	282 600	(+ 22 600)
Summa kr.	2 500 000	(+ 450 000)

Skolöverstyrelsens förslag om överföringar av medel för vissa ändamål från detta till andra anslag framgår av följande sammanställning.

Anslagsändamål	Belopp för 1962/63	Överföres till anslaget
Framställning av standardprov och diagnostiska prov i övrigt	80 000	Lärarhögskolan i Stockholm: Avlöningar
Kurser för fortbildning av lärare	230 000	Lärares fortbildning m. m.
Bidrag till studieresor för skolledare och lärare	20 000	Resestipendier till vissa lärare i främmande språk
Språkassistentverksamhet	100 000	Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter
Resekostnadsersättningar och traktementen m. m. för vissa befattningshavare i samband med planering och tillsyn av den pedagogiska verksamheten inom grundskolan	35 000	Skolöverstyrelsen: Omkostnader
Avlöning av en biträdande skolpsykolog och en byråsekreterare	45 000	Skolöverstyrelsen: Avlöningar
Utgivande av specialnummer av publikationen <i>Aktuellt från skolöverstyrelsen</i>	40 000	Skolöverstyrelsen: Omkostnader
Särskilda försök vid statens försöksskola i Linköping	50 000	Statens försöksskola i Linköping: Avlöningar och Omkostnader
Experter, sakkunniga och annan särskild personal inom skolöverstyrelsen	125 000	Skolöverstyrelsen: Avlöningar
Summa kr. 725 000		

Av överstyrelsens motiveringar för äskandena under detta anslag inhämtas bl. a. följande.

1. Överstyrelsen föreslår följande fördelning av de äskade medlen för framställning av undervisningsfilm m. m.

a) Samnordisk produktion av filmer för lärarutbildning	150 000
b) Stöd åt övrig skolfilmproduktion	175 000
c) Täckande av kostnader för Sveriges radio för förvärv av viss rätt till bandinspelning av radioprogram	30 000

Summa kr. 355 000

a) De medel överstyrelsen tidigare budgetår disponerat för filmframställning har i huvudsak avsetts för produktion av lärarutbildningsfilm.

Överstyrelsen anser det synnerligen angeläget, att lärarutbildningsanstalterna får sådana resurser, att utbildningen av lärarna kan tjäna som föredöme ur metodisk-pedagogisk synpunkt. Dels måste själva lärarutbildningen ske enligt moderna principer och med tillgång till moderna hjälpmedel, dels måste handledare och lärarkandidater ha möjlighet att använda hjälpmedlen i sina lektioner.

Av innevarande års medel till samnordisk produktion av filmer för lärarutbildning avser överstyrelsen bl. a. att framställa en film om skolbibliotekets användning samt att dels i mindre skala påbörja den samnordiska produktionen, dels förbereda och planlägga den kommande produktionen.

En nordisk samproduktion av filmer innebär en god möjlighet att inom rimlig tid få fram hjälpmedel av här avsett slag. Överstyrelsen räknar med att disponera 150 000 kr. för samnordisk produktion av filmer för lärarutbildning för budgetåret 1963/64.

b) De medel överstyrelsen disponerar för budgetåret 1962/63 för stöd åt övrig skolfilmproduktion avses komma till användning för bl. a. två kortare filmer om redskapsgymnastik, en serie kortare filmer för modersmålsundervisningen i dövskolorna, en film om keramik i teckningsundervisningen, bildserier för undervisningen i textilslöjd samt grammofonskivor med dramatik och politiska röster. I övrigt avser överstyrelsen att låta göra en inventering av behovet med särskild hänsyn till läroplanen för grundskolan och med utgångspunkt i inventeringen påbörja ytterligare produktion.

Ett genomförande av de intentioner, som återfinns i läroplanen för grundskolan, kräver god tillgång på bl. a. olika slag av audivisueella hjälpmedel. Överstyrelsen räknar med att för budgetåret 1963/64 disponera 175 000 kr. till stöd åt övrig skolfilmproduktion.

c) Överstyrelsen anförde i *petita* för budgetåret 1962/63 att den nya lagen om upphovsrätt innebär stora olägenheter ur undervisningsväsendets synpunkter och hemställde, att ett belopp av högst 30 000 kr. skulle ställas till överstyrelsens förfogande för att vidga nyttjanderätten av skolradioprogrammen. Kungl. Maj:t ställde begärda medel till förfogande. Överstyrelsen hemställer, att ett belopp av högst samma storlek ställes till överstyrelsens förfogande för ifrågasvarande ändamål även för budgetåret 1963/64.

2. Standardproven för mellanstadiet har under många år i stor omfattning använts av lärarna såsom ett normerande hjälpmedel vid betygsättningen.

Standardprovets fortsatta användning i den obligatoriska skolan har varit föremål för överläggningar mellan företrädare för den pedagogisk-psykologiska institutionen vid lärarhögskolan i Stockholm och överstyrelsen. Den därvid gjorda planeringen föranleder följande kostnader.

a) För översyn av standardprov i obligatoriska skolor har för budgetåret 1962/63 anvisats 18 000 kr. Med hänsyn till att normeringen nu också kommer att omfatta högstadiet erfordras en höjning av posten med 8 000 kr.

b) Nykonstruktion av standardprov i tyska för årskurs 8 beräknas kosta 21 000 kr.

c) För nykonstruktion av standardprov i första hand i matematik för linje 9 g äskas 18 000 kr.

d) Till kostnaderna för tryckning och distribution av standardprov i svenska och matematik för årskurs 3 samt i svenska, matematik och engelska för årskurs

6 beräknas för budgetåret 1962/63 150 000 kr. Oförändrat belopp äskas för budgetåret 1963/64.

e) Tryckning och distribution av standardprov i svenska, matematik och engelska för årskurs 8 beräknas dra en kostnad av 85 000 kr.

f) Kostnaden för utarbetande av diagnostiska prov i svenska och matematik på grundval av de tidigare standardproven i årskurs 4 beräknas till 6 000 kr.

g) Nykonstruktion av diagnostiska prov i svenska, matematik och engelska i årskurs 7 har beräknats dra en kostnad av 20 000 kr.

3. För att få utrönt dels i vilken omfattning för grundskolan erforderliga hjälpmedel redan finns tillgängliga, dels ock på vilka områden verklig brist på goda och ur undervisningssynpunkt lämpliga hjälpmedel föreligger, har överstyrelsen tillkallat särskild sakkunnig. Den sakkunnige har också i uppdrag att börja planera för framställning av vissa hjälpmedel, framförallt inom bristområden.

Överstyrelsen föreslår under denna punkt följande fördelning av det äskade beloppet på olika ändamål.

a) Produktion av läroböcker i övnings- och yrkesämnen	35 000
b) Utarbetande av instruktionskort m.m.	30 000
c) Utarbetande av vissa svårighetsgraderade och självinstruerande hjälpmedel för individualiserande undervisning på grundskolans högstadium	124 000
d) Utarbetande av studieplaner m.m. i specialämnena	48 000
e) Utarbetande av vissa korrespondenskurser	50 000
f) Arbete rörande undervisningshjälpmedel i övrigt	115 000
Summa kr. 402 000	

e) Brevskoleutredningen har i likhet med skolberedningen framhållit korrespondensundervisningens betydelse i skolarbetet inte minst som ett hjälpmedel för individualisering av undervisningen. Enligt utredningen är emellertid de korrespondenskurser och skilda undervisningsbrev som föreligger hos de olika instituten endast i ringa omfattning anpassade till den nya skolans krav. Utredningen förutsätter därför, att nya kurser och kursavsnitt måste utarbetas och framställas för skolans skiftande behov.

Med hänsyn till att såväl skolberedningen som brevskoleutredningen förutsatt visst ekonomiskt stöd för denna verksamhet äskar överstyrelsen, som delar de av skolberedningen och brevskoleutredningen framförda synpunkterna, för utarbetande av vissa korrespondenskurser ett belopp av 50 000 kr.

4. Av de frågeställningar som enligt överstyrelsen bör tagas upp till systematiskt utvecklingsarbete under budgetåret 1963/64 hänför sig flertalet till grundskolereformen. I första hand vill överstyrelsen därvid framhålla det angelägna i att frågan om undervisningens individualisering, särskilt på högstadiet, noggrant följes på sådant sätt, att intentionerna bakom reformen kan förverkligas. I nära anslutning härtill föreslår överstyrelsen, att den avsevärda förstärkning av fortbildningsverksamheten bland olika lärarkategorier som föreslås i annat sammanhang följes upp genom en undersökning, avsedd att belysa effekten av särskilda metoder för en intensifierad och konkretiserad fortbildningsverksamhet.

Till de frågor som särskilt bör uppmärksammas med hänsyn till skolplaneringen hör problemen om fem dagars arbetsvecka samt undervisning med varierande klasstorlek. En fortsättning av undersökningarna över de moderna språk-

kens pedagogik bör företagas genom systematisk försöksverksamhet vid de språklaboratorier som upprättats under innevarande budgetår. Tidigare påbörjad försöksverksamhet avseende skoltelevision och inlärningsmaskiner bör utbyggas. Slutligen äskas medel för information till lärarutbildningsanstalterna om pedagogisk forskning och försöksverksamhet.

5. Det beräknade beloppet avser bl. a. obligatorisk studievägledning vid försöksgymnasier på tid utom timplanen. Varje elev avses under gymnasietiden erhålla sammanlagt 30 undervisningstimmar, fördelade på handledning i studieteknik och studieorientering.

Den 11 september 1961 utsåg skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning en arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta ett förslag till omläggning och modernisering av fysikundervisningen i första hand vid de allmänna och tekniska gymnasierna, i andra hand vid övriga skolformer. Arbetsgruppen skulle vid sitt arbete utgå från det amerikanska s. k. PSSC (Physical Science Study Committee)-projektet såsom detta presenterats inom OECC bl. a. vid en i Cambridge i augusti 1961 hållen kurs. Av de till 55 000 kr. beräknade kostnaderna för budgetåret 1963/64 avses 60 % eller 33 000 kr. komma att bestridas av skolöverstyrelsen och 40 % av överstyrelsen för yrkesutbildning.

6. Läsåret 1963/64 avser överstyrelsen att lägga upp den särskilda försöksverksamheten efter i huvudsak samma plan som under innevarande läsår. Det innebär, att verksamheten kommer att omfatta försök av två slag, nämligen dels primärförsök, dvs. sådana försök som ännu ej anses färdiga att prövas i större skala, dels sekundärförsök (»fältförsök»), dvs. sådana försök som givit positivt utslag på det primära stadiet men dock anses böra prövas av andra lärare och helst också i en annan skolmiljö.

7. Det är av stor betydelse, att den med korrespondensundervisningen förenade metodiken ingår som ett led i lärarutbildningen vid sidan av den övriga metodikundervisningen vid lärarutbildningsanstalterna. Överstyrelsen avser att i detta syfte starta vissa försök vid lärarutbildningsanstalterna och beräknar kostnaderna för sådan verksamhet under budgetår 1963/64 till 50 000 kr.

8. Vid blindinstitutet å Tomtebodas bedrivs vissa fortlöpande försök på undervisningens område. Överstyrelsen anser liksom styrelsen för blindinstitutet, att åtgärder bör vidtas för att få till stånd en intensifierad försöksverksamhet inom blindundervisningen. Tillfället för en sådan verksamhet är särskilt lämpligt nu, då en omfattande utredning rörande blind- och dövundervisningens anpassning till grundskolan pågår.

Den planerade försöksverksamheten omfattar försök med tekniska hjälpmedel, förstärkningsanordningar för nyanlända barn, särskild observationsundervisning för barn med anpassningssvårigheter, talövningar med vissa elever, försök med tillvalsämnena i yrkesklassen samt försök med lägerskola.

Styrelsen för skolan å Manilla önskar göra försök med fem dagars läsvecka i upptagningskolan läsåret 1963/64 med fri lördag varannan vecka och fri måndag varannan vecka. Barnen skulle härigenom få en sammanhängande ledighet på tre dagar (lördag-måndag) var fjortonde dag och kunna resa till sina hem.

Styrelsen för dövskolan i Vänersborg anholder att få inrätta en försöksklass med huvudsakligen teoretisk undervisning under nionde årskursen för åtta begåvade elever. Styrelsen framhåller den utveckling som skett på arbetsmark-

naden under senaste årtiondet och de ökade krav som ställs på yrkesutbildning. Om denna skall kunna effektiviseras för de döva ungdomarna, måste även den teoretiska underbyggnaden förbättras.

Överstyrelsen anser det vara av största vikt, att dövskolorna har tillgång till hörselteknisk expertis. På grund av skolans storlek och olika åldersstadier är det synnerligen lämpligt, att försök med särskild tekniker förlägges till Vänersborg.

Styrelsen för dövskolan i Växjö önskar anordna försök med lägerskola för de döva flickorna i årskurserna 9 och 10.

10. De beräknade medlen avser bl. a. kostnader för försöksverksamhet med olika alternativ till belysning av klassföreståndarskapsfrågan på grundskolans högstadium, försök med rådgivningsverksamhet bland lärare och s. k. fri försöksverksamhet.

I en särskild skrivelse den 1 november 1962 har skolöverstyrelsen hemställt, att för budgetåret 1963/64 ett belopp av 50 000 kr. ställes till överstyrelsens förfogande för bestridande av vissa kostnader i samband med den lägerskoleverksamhet, som bedrivs av Svenska turistföreningen.

Departementschefen. Som framgår av den förut lämnade redovisningen av skolöverstyrelsens anslagsäskanden har överstyrelsen föreslagit överförande från detta anslag av medel för sådana ändamål, som, sedan försöksverksamheten med nioårig obligatorisk enhetsskola nu upphört, lämpligen bör sammanföras med andra, för liknande ändamål avsedda medelsanvisningar av reguljär natur. Skolöverstyrelsens förslag innebär, att kostnader, som innevarande budgetår belastar detta anslag till ett sammanlagt belopp av 725 000 kr., skulle överföras till andra anslag. För nästa budgetår kan dessa ändamål nu beräknas dra en kostnad av 734 000 kr.

För egen del anser jag mig endast delvis kunna förorda dessa överföringar. Enligt min mening bör således inte medel överflyttas till skolöverstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag, innan frågan om skolväsendets centrala ledning avgjorts.

Mot överflyttning av 65 000 kr. till avlönings- och omkostnadsanslagen för statens försöksskola i Linköping, 251 000 kr. till anslaget till lärares fortbildning m. m. samt 10 000 kr. till anslaget till resestipendier till vissa lärare i främmande språk har jag däremot ingen erinran. Genom de här nämnda överföringarna minskas medelsbehovet under detta anslag för nästa budgetår med sammanlagt 326 000 kr. Jämfört med överstyrelsens förslag innebär detta, att medel för utvecklingsarbetet till ett sammanlagt belopp av $(734\,000 - 326\,000 =)$ 408 000 kr. även nästa budgetår kommer att kvarstå under detta anslag.

Ett tillgodoseende av överstyrelsens önskemål rörande resurser för ifrågasvarande ändamål skulle följaktligen innebära en ökning av detta anslag med $(1\,184\,000 - 326\,000 =)$ 858 000 kr. En sådan förstärkning kan jag inte tillstyrka.

Vid bedömningen av medelsbehovet anser jag mig här endast böra ingå på de huvudändamål som bör tillgodoses. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med dessa riktlinjer och på grundval av förslag från skolöverstyrelsen meddela närmare bestämmelser om anslaget användning. Det bör därvid föreligga möjligheter att företa omfördelningar av medel mellan i det följande närmare behandlade arbetsområden liksom att anvisa medel för projekt som i detta sammanhang ej aktualiserats av skolöverstyrelsen. Bl. a. bör uppkommande behov av pedagogiska försök på folkhögskolans område stödjas av anslagsmedel under detta anslag.

Beträffande de olika arbetsområden, för vilka överstyrelsen beräknat medel enligt den i det föregående redovisade sammanställningen, vill jag för egen del framhålla följande.

Framställningen av undervisningsfilm bör erhålla stöd i ungefär oförändrad omfattning (p. 1). Från den för innevarande budgetår uppförda anslagsposten bör dock avgå ett belopp av 50 000 kr., vilket avsetts skola utgöra engångsanvisning för ett specialinrett talövningsrum.

Medelsbehovet för framställning av standardprov m. m. (p. 2) bör kunna begränsas i förhållande till skolöverstyrelsens förslag.

Åtgärderna för utformande av för grundskolan lämpligt avpassade undervisningshjälpmedel (p. 3) synes för närvarande höra till de mest angelägna uppgifterna bland de under detta anslag berörda verksamhetsgrenarna. Jag utgår därför vid min bedömning av anslagsbeloppets storlek ifrån att huvuddelen av de av överstyrelsen avsedda behoven skall kunna tillgodoses.

Det av överstyrelsen föreslagna beloppet till pedagogiska och psykologiska undersökningar (p. 4) motsvaras i viss mån av det belopp av 495 000 kr., som innevarande budgetår anvisats under anslagsposten Viss verksamhet i anslutning till grundskolan. Överstyrelsen har i detta sammanhang föreslagit, dels att medel i betydande utsträckning skall beräknas under andra anslag för ändamål som innevarande budgetår är upptagna under den nämnda rubriken, dels framlagt ett omfattande program för pedagogiska och psykologiska undersökningar. För egen del kan jag inte förorda igångsättande av ett så omfattande undersökningsprogram som överstyrelsen avsett. För det utvecklingsarbete, som kan finnas aktuellt på området, bör i första hand överstyrelsens egna resurser tas i anspråk. Då jag i det föregående vidare förordat, att medel för fortbildningsverksamhet inte längre skall belasta detta anslag, torde en viss reducering kunna ske av den under förevarande punkt föreslagna medelsanvisningen.

Utan att i detta sammanhang ta slutlig ställning till de belopp, som bör utgå för olika ändamål, utgår jag ifrån att medel skall utgå för verksamhet i anslutning till gymnasier (p. 5) och till s. k. särskild försöksverksamhet vid vissa skolor (p. 6) samt till arbetsstudier m. m. rörande skolmältidsverksamheten (p. 9). Jag kan också i huvudsak ansluta mig till den bedömning överstyrelsen gjort av medelsbehovet för verksamhet vid lärarutbildningsanstalter (p. 7) samt för verksamhet vid statens blind- och dövskolor (p. 8).

Beträffande behovet av medel för övrig verksamhet (p. 10) utgår jag ifrån att sådana kostnader för experter m. m., vilka skolöverstyrelsen föreslagit skulle överföras till överstyrelsens avlönings- eller omkostnadsanslag alltså skall bestridas ur detta anslag i den utsträckning som visar sig erforderlig. Kostnader, som sammanhänger med den särskilda försöksverksamheten vid statens försöksskola i Linköping, bör däremot, såsom förordats i ett tidigare sammanhang, i fortsättningen belasta skolans avlönings- och omkostnadsanslag.

Under återopande av vad jag förut anfört beräknar jag medelsbehovet under detta anslag till 1 874 000 kr., vilket beträffande de resurser, som för pedagogiskt utvecklingsarbete och därmed sammanhängande ändamål kommer att stå till förfogande under nästa budgetår, innebär en reell ökning med 200 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pedagogiskt utvecklingsarbete inom det allmänna skolväsendet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 874 000 kr.

[100] 13. Pedagogiska hjälpmedelscentraler

Under denna rubrik, som är ny för innevarande budgetår, är nu uppfört ett förslagsanslag av 292 000 kr. för den till skolöverstyrelsen knutna rikshjälpmedelscentralen, vilken börjat sin verksamhet under innevarande budgetår. Rikscentralen är det första ledet i en organisation av hjälpmedelscentraler, vilken utom rikscentralen skall omfatta en central i varje län (prop. 1962: 54, s. 409, 410 och 609; SäU 1, s. 177; Rskr 328). Särskilda utskottet har uttalat, att samtliga länscentraler om möjligt bör vara upprättade före utgången av budgetåret 1964/65.

Hjälpmedelscentralerna skall ha till uppgift att främja produktion och distribution av samt information om olika slag av hjälpmedel i skolans arbete.

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en höjning av detta anslag med 224 000 kr. Ökningen sammanhänger i första hand med att överstyrelsen föreslår inrättande av 11 länscentraler, vilket beräknas medföra en kostnad av 236 000 kr. Av medelsberäkningen för rikscentralen framgår, att kostnaderna för löner ökar med 18 000 kr. Förutom automatiska ökringar är däri inräknat ett belopp av 3 300 kr. för höjning av en assistenttjänst från A 19 till A 23. Överstyrelsen föreslår samtidigt, att de tre assistenttjänsterna vid rikscentralen förändras till ordinarie tjänster. Ett för innevarande budgetår beräknat belopp till utrustning bortfaller, vilket medför en minskning med 30 000 kr.

Beträffande de föreslagna *länscentralerna* framhåller skolöverstyrelsen bl. a. följande.

Överstyrelsen äskar för budgetåret 1963/64 medel till upprättandet av dels de i propositionen 1962: 54 (s. 388 och 409) till grupp I hänförliga länscentralerna i Göteborg, Malmö och Umeå, dels ock till åtta av de 20 länscentraler, som hän-

förts till grupp II. De åtta föreslagna länscentralerna i grupp II bör förläggas till Luleå, Östersund, Gävle, Västerås, Karlstad, Mariestad, Linköping och Kalmar.

I propositionen 1962: 54 (s. 388) är följande kostnadsberäkning gjord för en länscentral:

	Grupp I	Grupp II
Föreståndare	10 000	7 000
Skrivhjälp	4 000	2 000
Expenser	3 000	1 000
Rådgivande nämnd	2 000	1 000
Utställningar	3 000	1 500
Utrustning	10 000	5 000
	Summa kr. 32 000	17 500

För de tre föreslagna länscentralerna i grupp I beräknar överstyrelsen kostnaderna till 96 000 kr. och för de åtta föreslagna länscentralerna i grupp II till 140 000 kr. Av dessa belopp är respektive 30 000 kr. och 40 000 kr. engångsanvisningar för utrustning.

Departementschefen. Med hänsyn till vad särskilda utskottet anfört om behovet av att organisationen av hjälpmedelscentraler blir upprättad före utgången av budgetåret 1964/65 ansluter jag mig till skolöverstyrelsens förslag om inrättande fr. o. m. budgetåret 1963/64 av 11 av de sammanlagt 23 länscentraler, som planerats. Medelsbehovet härför beräknar jag till 236 000 kr. De i föreliggande kostnadsberäkning upptagna beloppen för arvoden till föreståndare bör därvid betraktas som preliminära i avvaktan på ytterligare överväganden och överläggningar med berörda organisationer rörande lämpligt arvodesbelopp för de arbetsuppgifter, som sammanhänger med ledningen av centralerna.

Förslaget om högre lönegradsplacering för en av assistenttjänsterna vid rikscentralen torde inte böra prövas i detta sammanhang. Ordinariesättning av samtliga tre assistenttjänster vid denna central är jag inte beredd att tillstyrka.

De automatiska kostnadsökningarna för rikscentralen kan beräknas till 15 000 kr. Bortfallet av en engångsanvisning medför å andra sidan ett minskat medelsbehov av 30 000 kr. Sammanlagt uppkommer ett ökat medelsbehov av 221 000 kr. under anslaget, som således bör uppföras med $(292\ 000 + 221\ 000 =)$ 513 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pedagogiska hjälpmedelscentraler* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 513 000 kr.

[101] 14. Information om skolreformen

För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag av 475 000 kr. i syfte att möjliggöra en allsidig upplysningsverksamhet i samband med genomförande av skolreformen (prop. 1962: 54, s. 414, 415, 609 och

610; SäU 1, s. 179; Rskr 328). Av anslaget har 400 000 kr. disponerats för informationsverksamhet genom länsskolnämnderna och 75 000 kr. till förstärkning av informationstjänsten inom skolöverstyrelsen samt framställning av informationsmaterial.

Skolöverstyrelsen beräknar för nästa budgetår ett medelsbehov för detta ändamål av 315 000 kr., vilket i förhållande till innevarande års anslag innebär en minskning med 160 000 kr.

Av det äskade beloppet beräknar överstyrelsen 200 000 kr. för länsskolnämndernas informationsverksamhet. Överstyrelsen framhåller, att länsskolnämnderna företrädesvis kommer att svara för informationen av skollärare och lärare. Under tiden för grundskolans genomförande anser överstyrelsen det föreligga ett kontinuerligt behov av information i form av skollärarkonferenser och konferenser för regionala och lokala organ vid sidan av de lärarmöten och kurser, som faller under fortbildningsverksamheten.

I likhet med vad som planerats under innevarande budgetår avser skolöverstyrelsen att även framdeles kalla inspektörerna till centrala och regionala konferenser för behandling av frågor i samband med skolreformen och beräknar härför ett belopp av 30 000 kr.

Överstyrelsen understryker slutligen angelägenheten av att resurser finns tillgängliga för att tillvarata det intresse som framförallt pressen visar för skolfrågor och äskar därför för informationsverksamhet genom sin press- och kontaktsektion ett belopp på 85 000 kr. Därav belöper sig 45 000 kr. på förstärkning av personalen för informationsverksamhet, 15 000 kr. avses för fullföljande av verksamheten med informationskonferenser för journalister m. fl., 20 000 kr. erfordras för fortsatt framställning av bildband, bl. a. för information av kommunalmän och som grundval för pedagogiska diskussioner vid studiedagar o. d., varjämte 5 000 kr. erfordras för omkostnader, t. ex. framställning av diagram, klichéer, bildmaterial etc.

Departementschefen. Skolberedningen beräknade i sitt huvudbetänkande om grundskolan, att informationsverksamheten om den nya skolan under en första tvåårsperiod skulle medföra ett medelsbehov av 700 000 kr. Genom anvisningar på tilläggsstat för budgetåret 1961/62 samt på riksstaten för innevarande budgetår har ett sammanlagt belopp av denna storlek ställts till förfogande för informationsverksamhet dels genom skolöverstyrelsen, dels genom länsskolnämnderna.

Det särskilda informationsbehov, som kan anses kvarstå efter detta budgetårs utgång, torde i första hand vara hänförligt till länsskolnämndernas verksamhet. Skolberedningen uttalade i sitt huvudbetänkande, att för en efter budgetåret 1963/64 fortsatt och under hela genomförandeperioden pågående informationsverksamhet, främst via länsskolnämnderna, kunde beräknas ett årligt medelsbehov av 200 000 kr.

Med hänsyn till såväl vad skolöverstyrelsen föreslagit som till sistnämnda

uttalande vill jag förordna, att ett belopp av 200 000 kr. beräknas för nästa budgetår för informationsverksamhet främst genom länsskolnämnderna. Jag är däremot inte beredd att föreslå fortsatta anvisningar under detta anslag för andra informationsändamål.

Under hänvisning till vad sålunda anförts bör detta anslag minskas med 275 000 kr. till 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Information om skolreformen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

[102] **15. Yrkespedagogisk reformverksamhet**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	200 000	146 958
1961/62	250 000	187 932
1962/63	250 000	
1963/64 (förslag)	300 000	

Från detta anslag bestrider överstyrelsen för yrkesutbildning för närvarande kostnader för framställning av läroböcker och handledningar samt för inköp och framställning av film m. m. för yrkesundervisningen och lärarutbildningen, kostnader för överstyrelsens yrkespedagogiska bibliotek och för pedagogiskt utvecklingsarbete m. m. inom yrkesutbildningens område.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 200 000 kr. Det ökade medelsbehovet sammanhänger med överstyrelsens förslag om ökade insatser för framställning av läroböcker, handledningar m. m. samt för inköp och framställning av audiovisuella hjälpmedel. Vidare föreslås ökad medelsanvisning för yrkespedagogiska biblioteket och för yrkespedagogisk reformverksamhet och forskning.

Departementschefen. Den vid behandlingen av överstyrelsens för yrkesutbildning avlöningsanslag nämnda arbetsgruppen för de tekniska gymnasiernas lärarbehov har i rapporten rörande sin verksamhet bl. a. föreslagit, att överstyrelsen för yrkesutbildning snarast bör göra en översyn av läroboksbeståndet och av produktionen av läroböcker och kompendier i syfte att göra kurslitteraturen mer enhetlig och kvalitativt bättre. Då jag finner det angeläget, att åtgärder vidtages för att på olika sätt förbättra och underlätta verksamheten vid de tekniska gymnasierna, vill jag i detta sammanhang förordna en anslagshöjning med 50 000 kr. för att möjliggöra en översyn av läroboksbeståndet m. m. i enlighet med arbetsgruppens rekommendation. Då jag i övrigt inte kan förordna någon ökning av anslaget bör det således uppföras med $(250\,000 + 50\,000 =) 300\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Yrkespedagogisk reformverksamhet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

c) Det obligatoriska skolväsendet m. m.

[103] 16. Grundskolor m. m.: Bidrag till driften av grundskolor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	700 000 000	771 792 883
1960/61	720 000 000	784 206 728
1961/62	833 000 000	885 036 918
1962/63	890 000 000	
1963/64 (förslag)	1 090 000 000	

Enligt beslut av 1957 års riksdag (prop. 1957:112; SU 91; Rskr 239) har en omläggning genomförts av statsbidragsgivningen till primärkommunernas driftutgifter. Omläggningen innebär bl. a., att ett antal olika bidrag sammanslagits och nu utgår i form av statsbidrag till driftkostnader för det allmänna skolväsendet. Enligt kungörelsen 1958:665 (omtryckt med ändringar 1962:478) utgår allmänt driftbidrag till kommunernas kostnader för dels obligatoriska skolor, dels högre kommunala skolor. Kungörelsen reglerar därjämte statsbidragen till kostnaderna för avlöning och pensionering av skoldirektör.

Genom beslut av 1961 års riksdag (prop. 1961:116; SU 120; Rskr 303) har nämnda bidragsbestämmelser med vissa tillägg utsträckts till att gälla även undervisning av barn, vilka på grund av lyte, sjukdom eller liknande omständighet ej kan delta i vanlig skolundervisning.

Bidragsunderlaget för de allmänna driftbidragen och för statsbidraget till kostnaderna för avlöning av skoldirektör beräknas enligt vissa schematiska regler samt utgöres i huvudsak av årslönebeloppen enligt löneklass för i föreskriven ordning inrättade tjänster. Ur bidragsunderlaget erhålles det allmänna driftbidraget för *obligatoriska skolor* efter avdrag av en mindre kommunandel. Det allmänna driftbidraget för *högre kommunala skolor* samt statsbidrag för *avlöning av skoldirektör* utgår med 79 % av bidragsunderlaget. Statsbidraget till kostnaderna för *pensionering av skoldirektör* utgår med 58 % av årsbeloppet för fortlöpande avgifter till statens pensionsanstalt. Genom beslut vid 1962 års riksdag (prop. 1962:54; SäU 1; Rskr 328) skall fr. o. m. den 1 juli 1962 *tillsynslärararvode vid de obligatoriska skolorna* med hela sitt belopp inräknas i bidragsunderlaget.

Ur förevarande anslag bestrides i första hand kostnaderna för allmänt driftbidrag till obligatoriska skolor samt för statsbidrag till kostnaderna för avlöning och pensionering av skoldirektör. De för inbyggd realskollinje i folkskolan och inbyggd korrespondensrealskollinje utgående statsbidragen, vilka i huvudsak beräknas enligt de för driftbidrag för högre kommunal skola gällande grunderna, bestrides därjämte ur detta anslag. Anslaget belastas vidare med vissa kostnader för statsbidrag till dels avgiftskompensation enligt lagen om folkpensionering,

dels avgifter för allmän tilläggspension. Slutligen utgår ur anslaget vissa bidrag till enskilda skolor.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår ökas med 206 000 000 kr. till 1 096 000 000 kr. enligt följande sammanställning.

	Anvisat för 1962/63	Förslag för 1963/64	Ökning
1. Lärarlönebidrag m. m., <i>förslagsvis</i>	887 784 000	1 093 000 000	+ 205 216 000
2. Bidrag till korrespondensrealskolor, <i>förslagsvis</i>	700 000	720 000	+ 20 000
3. Ersättning för sjukvårdskostnad, <i>förslagsvis</i>	900 000	900 000	—
4. Ersättning för flyttningskostnad och resor, <i>förslagsvis</i>	110 000	110 000	—
5. Bidrag för svensk undervisning åt svenska barn i utlandet, <i>förslagsvis</i>	276 000	385 000	+ 109 000
6. Bidrag till estniska folkskolor	155 000	225 000	+ 70 000
7. Bidrag till Kristofferskolan i Stockholm ..	75 000	120 000	+ 45 000
Summa	890 000 000	1 095 460 000	+ 205 460 000
Avrundat		1 096 000 000	+ 206 000 000

Av överstyrelsens framställning inhämtas bl. a. följande.

1. Anslagsposten kommer enligt gällande bidragsregler att under budgetåret 1963/64 belastas med dels slutreglering av lärarlönebidraget avseende redovisningsåret 1962/63, dels under budgetåret utgående förskott å bidraget, motsvarande 90 % av lärarlönebidraget avseende redovisningsåret 1962/63. Kostnaderna för slutregleringen för 1962/63 är lika med skillnaden mellan bidraget för det året och det för samma år utbetalade förskottet, vilket sistnämnda i sin tur motsvarar 90 % av lärarlönebidraget avseende redovisningsåret 1961/62. För beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1963/64 måste därför en uppskattning göras av lärarlönebidraget avseende redovisningsåren 1961/62 och 1962/63.

Enligt från länskolnämnderna inhämtade uppgifter uppgår *lärarlönebidraget avseende redovisningsåret 1960/61*, inklusive bidrag för inbyggda realskollinjer och bidrag till avlöning åt skoldirektörer, till 785 miljoner kr., varav för inbyggda realskollinjerna 4,4 miljoner kr. och för skoldirektörer 2,4 miljoner kr.

I *petita* för budgetåret 1962/63 uppskattade överstyrelsen, med utgångspunkt i bidraget för 1959/60, lärarlönebidraget för samma redovisningsår (1960/61) till 774 miljoner. Differensen uppgår till (785 — 774 =) 11 miljoner kr. Den förra året med utgångspunkt i det uppskattade bidraget för 1960/61 gjorda beräkningen av lärarlönebidraget avseende redovisningsåret 1961/62 måste alltså justeras på grundval av nu föreliggande uppgifter om bidragets och årslönebeloppets faktiska storlek 1960/61. Därvid måste också beaktas lönehöjningen den 1 januari 1962, som ej var känd då den förra beräkningen gjordes.

Vad beträffar kostnaden för den 5-procentiga lönehöjningen den 1 januari 1961, så har denna slagit igenom för ett halvt år i de förut angivna beloppen för bidragen för 1960/61. Det gäller således att beräkna kostnaden dels för ytterligare ett halvt år för höjningen den 1 januari 1961, dels för ett halvt år för höjningen med 6,5 % den 1 januari 1962. Enligt de från länskolnämnderna inhämtade uppgifterna uppgår årslönebeloppet för 1960/61 inklusive vissa

vikariekostnader till 807 miljoner kr., medan statsbidraget till inbyggda linjer och skoldirektörer uppgår till $(4,4 + 2,4 =)$ 6,8 miljoner kr., sammanlagt (avrundat) 814 miljoner kr. I detta belopp är, som förut framhållits, den 5-procentiga lönehöjningen den 1 januari 1961 redan inkluderad för ett halvt år. Kostnaden för ytterligare ett halvt år uppgår till 20,0 miljoner kr. Kostnaden för ett halvt år på grund av lönehöjningen med 6,5 % den 1 januari 1962, beräknad på beloppet i 1961 års löneläge (i avrundat tal 834 miljoner kr.), uppgår till 27,0 miljoner kr.

Uppräknat i det för vardera halvåret gällande löneläget men under i övrigt oförändrade förhållanden skulle alltså lärlönebidraget avseende redovisningsåret 1961/62 uppgå till $(785,0 + 20,0 + 27,0 =)$ 832,0 miljoner kr. Detta belopp måste korrigeras med hänsyn till övriga faktorer, som innebär förändringar i kostnaderna för 1961/62 i förhållande till 1960/61. Anledning synes ej finnas att därvid frångå de beräkningar som i dessa avseenden gjordes i förra årets petita. *Lärlönebidraget avseende redovisningsåret 1961/62* skulle sålunda uppgå till $(832,0 + 19,2 =)$ 851,2 miljoner kr., avrundat 851 miljoner kr.

Vid uppskattningen av lärlönebidraget för redovisningsåret 1962/63 med utgångspunkt i det nyss angivna beloppet för 1961/62 skall uppräknings först ske till det för respektive halvår gällande löneläget, dvs. tillägg skall göras med kostnaden för lönehöjningen den 1 januari 1962 för ytterligare ett halvt år och med kostnaden för ett halvt år på grund av lönehöjningen med 3,5 % den 1 januari 1963. Kostnaderna kan uppskattas till 27,7 respektive 16,0 miljoner kr. Vid oförändrat antal lärartjänster och under i övrigt oförändrade förhållanden skulle sålunda lärlönebidraget avseende redovisningsåret 1962/63 uppgå till $(851,0 + 27,7 + 16,0 =)$ 894,7 miljoner kr. Beloppet måste korrigeras med hänsyn till faktorer, som innebär kostnadsförändringar för redovisningsåret 1962/63.

a. De i 13 § kungörelsen 1958:665 angivna *kommunandelarna för bidragsgrundande tjänst* kommer att fr. o. m. den 1 juli 1962 minskas med 90 kr. i respektive hyresgrupp på grund av avlösningen av statsbidraget till skolbibliotek. Den kostnadsökning beträffande lärlönebidraget som detta innebär kan, om antalet bidragsgrundande tjänster uppskattas till 46 700 (redovisningsåret 1960/61 45 934 tjänster enligt länskolnämndernas uppgifter), beräknas till omkring 4,2 miljoner kr.

b. *Antalet lärartjänster i grundskolans låg- och mellanstadier* (folkskolan) redovisningsåret 1962/63 kan — med ledning av från länskolnämnderna infordrade uppgifter — beräknas minska med ca 725 folkskollärartjänster och öka med ca 500 småskollärartjänster i förhållande till 1961/62. Statsbidraget för 725 folkskollärartjänster kan beräknas till 15,3 miljoner kr. och statsbidraget till 500 småskollärartjänster till 7,9 miljoner kr. Detta innebär en nettominskning av kostnaderna för folk- och småskollärare med $(15,3 - 7,9 =)$ 7,4 miljoner kr.

Minskning av kostnaderna för folkskolan och grundskolans låg- och mellanstadium motväges av ökning för *grundskolans högstadium*. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 25 maj 1962 angående det antal ordinarie tjänster i läroämnena, som högst må vara inrättade på grundskolans högstadium redovisningsåret 1962/63, ökar antalet ordinarie tjänster med 1 038, varav sammanlagt 623 adjunks- eller ämneslärartjänster i Ao 23 respektive Ao 21 och 415 folkskollärartjänster i Ao 19. Vidare förutses tillkomma 50 tjänster för gymnasieingenjörer i A 19. Statsbidraget för dessa nytillkommande 1 088 tjänster kan uppskattas till 27,4 miljoner kr. Kostnadsökningen för icke-ordinarie lärare beräknas till 2,6 miljoner kr. Den sammanlagda ökningen för lärare i läroämnena på högstadiet skulle således uppgå till 30 miljoner kr.

I fråga om *övningslärare* kan beräknas uppstå en kostnadsökning med 2,6 miljoner kr. För *yrkeslärare* antages en ökning med 0,5 miljoner kr.

Vad beträffar *i folkskolan inbyggda realskollinjer* sker en successiv minskning på grund av utbyggnaden av högstadiet liksom för *fortsättningskolan*. Kostnadsminskningen kan antagas bli 1,0 miljoner kr.

c. Den fr. o. m. den 1 juli 1962 genomförda *löneregleringen för småskollärarna* innebärande dels uppflyttning av ordinarie tjänster från Ao 10 till Ao 13, dels förändring av befordringsgången för icke-ordinarie lärare från Af 7—Ae 9 till Af 9—Ae 11 kan med ledning av föreliggande uppgifter om totala antalet småskollärares (omkring 14 400) fördelning på löneklasser den 30 juni 1962 beräknas medföra en kostnadsökning för 1962/63 av 23 miljoner kr.

d. Fr. o. m. den 1 juli 1962 uppflyttas tjänst som *adjunkt i Ao 21 eller ämneslärare i Ao 19* vid bl. a. grundskolans högstadium till adjunkt i Ao 23 respektive ämneslärare i Ao 21. Detta innebär, att ca 800 tjänstinnehavare vinner uppflyttning i regel med en lönesklass redovisningsåret 1962/63. Kostnadsökningen här för kan beräknas uppgå till 1,3 miljoner kr.

e. Vidare måste beaktas förändringarna fr. o. m. den 1 juli 1962 i den *reglerade befordringsgången för lärare i läroämnena* enligt cirkuläret 8 maj 1953, innebärande främst att den högre befordringsgången ändras från Af 15—Ae 17—Ae 19 till Af 17—Ae 19 och den lägre befordringsgången från Af 14—Ae 16 till Af 15—Ae 17, varvid i båda fallen den för uppflyttning erforderliga kortaste anställnings- och tjänstgöringstiden skall utgöra 378 respektive 302 dagar. Det är mycket vanskligt att beräkna kostnaderna för dessa och andra förändringar i de reglerade befordringsgångarna. Om det med ledning av föreliggande uppgifter för läsåret 1960/61 om lärarnas formella kompetens för undervisning i läroämnena på högstadiet antages, att mellan 400—500 lärare på grundskolans högstadium 1962/63 tillhör befordringsgång enligt cirkuläret 8 maj 1953 och omkring 2/3 av dessa på grund av ändringarna i befordringsgångarna vinner uppflyttning med i regel två löneklasser, erhålles en kostnadsökning av omkring 0,8 miljoner kr.

f. *Tillsynsläraryrskostnaden vid de obligatoriska skolorna* kommer fr. o. m. den 1 juli 1962 att med hela sitt belopp inräknas i bidragsunderlaget enligt 12 § 3 mom. driftbidragskungörelsen (1958:665). Statsverkets merkostnader för förändringarna beträffande tillsynsläraryrskostnaden och statsbidraget till denna har beräknats uppgå till omkring 2,8 miljoner kr. Med hänsyn till uppräknningen av arvoden fr. o. m. den 1 juli 1962 torde beloppet böra avrundas till 3 miljoner kr.

g. Medel till *stödundervisning* vid övergång till annan studieriktning m. m. har t. o. m. redovisningsåret 1961/62 utgått från försöksanslaget. Fr. o. m. redovisningsåret 1962/63 skall kostnaderna för sådan undervisning bestridas från förevarande anslag och anslagspost. Kostnaderna för redovisningsåret 1962/63, som kommer att påverka anslaget för 1963/64, beräknas till högst 0,3 miljoner kr.

h. Anslagsposten kommer fr. o. m. budgetåret 1963/64 att belastas av kostnader för *frivillig undervisning i körsång samt instrumentalmusik och solosång*. Föreskrifter om sådan undervisning har nu meddelats i anmärkningarna till timplanen för grundskolan. Kostnaderna för budgetåret 1963/64 uppskattas till 1 miljon kr.

Med beaktande av de nu redovisade kostnadsförändringarna skulle sålunda *lärarlönebidraget avseende redovisningsåret 1962/63* uppgå till $(894,7 + 4,2 - 7,4 + 30,0 + 2,6 + 0,5 - 1,0 + 23,0 + 1,3 + 0,8 + 3,0 + 0,3 + 1,0 =) 953$ miljoner kr.

Då *lärarlönebidraget avseende redovisningsåret 1961/62* förut uppskattats till

851 miljoner kr., kan *det under 1962/63 utgående förskottet* beräknas till $(0,9 \times 851 =) 765,9$ miljoner kr.

Belastningen på anslagspost 1 budgetåret 1963/64 för lärarlönebidraget blir då följande:

Slutreglering av bidraget för budgetåret 1962/63 (953,0 — 765,9 =)	187,1 miljoner kr.
Under budgetåret 1963/64 utgående förskott $(0,9 \times 953,0 =)$	857,7 miljoner kr.
Summa	1 044,8 miljoner kr.

Från förevarande anslagspost bestrides även kostnader för statsbidrag till vissa pensionsavgifter.

a. Bestämmelser om statsbidrag för redovisningsåret 1961/62 till *avgiftskom-pensation* till vissa tjänstemän inom det allmänna skolväsendet är meddelade i kungörelsen 1962: 283. Bidrag utgår med 190 kr. för tjänst som skoldirektör samt för hel tjänst i driftbidragskungörelsens mening. Kostnaden för bidraget kan beräknas till 7,5 miljoner kr.

b. I fråga om statsbidrag till *ATP-avgifter* för rektorer samt folk- och småskollärare inom det obligatoriska skolväsendet är bestämmelser meddelade i kungörelsen 1962: 282, som gäller avgifterna för år 1962. Anslaget för budgetåret 1963/64 kommer att belastas av statsbidraget för avgifter för år 1963, beträffande vilket bidrag föreskrifter ännu ej är meddelade. Enligt länskolnämndernas uppgifter uppgick statsbidraget för år 1961 till 20,3 miljoner kr. Med ledning av procentsatsen för avgiftsuttaget till den allmänna tilläggspensionen och med beaktande dels av höjningen av det s. k. basbeloppet, dels av lönehöjningarna 1 januari 1962 och 1 januari 1963 kan avgifterna och bidragen till dessa beräknas stiga med omkring 96 % från 1961 till 1963. Kostnaden för ifrågavarande bidrag skulle sålunda beräknas till $(20,3 + \frac{96}{100} \times 20,3 =) 39,7$ miljoner kr.,

vilket med hänsyn till viss minskning av antalet folk- och småskollärartjänster bör avrundas nedåt till 39 miljoner kr.

c. De *fortlöpande avgifterna* till statens pensionsanstalt för lärare i läroämnena på försöksskolans (grundskolans) högstadium, vilka avgifter utgår helt av statsmedel, uppgår enligt pensionsanstaltens rekvisition till 676 000 kr. för redovisningsåret 1960/61. De avgifter, som kommer att belasta anslaget för 1963/64, avser 1962/63. Då antalet tjänster i läroämnena på högstadiet nära nog fördubblats från 1960/61 till 1962/63, torde belastningen budgetåret 1963/64 uppskattas till 1,3 miljoner kr.

d. *Bidrag till vissa engångsavgifter* uppskattas oförändrat till 200 000 kr. För budgetåret 1961/62 har kostnaden härför uppgått till 180 000 kr.

e. Statsbidraget till *fortlöpande avgifter för skoldirektörer* upptages oförändrat till 100 000 kr. Det har för 1960/61 uppgått till 105 000 kr.

f. Kostnader för *korrespondensundervisning på högstadiet* i kommun av glesbygdskaraktär, som anordnas efter skolöverstyrelsens medgivande, skall fr. o. m. budgetåret 1962/63 bestridas från anslagsposten. Bestämmelser är meddelade i regleringsbrevet för budgetåret 1962/63 beträffande det obligatoriska skolväsendet. Kostnaderna för 1962/63, som belastar anslaget för 1963/64, beräknas ej överstiga 0,2 miljoner kr.

Kostnaderna under a.—f. uppgår sammanlagt till $(7,5 + 39,0 + 1,3 + 0,2 + 0,1 + 0,2 =) 48,3$ miljoner kr.

Anslagspost 1 torde sålunda böra uppföras med $(1\,044,8 + 48,3 =)$ avrundat 1 093 miljoner kr.

Av överstyrelsens äskanden rörande övriga anslagsposter framgår bl. a. följande.

2. Bidraget till korrespondensrealskollinjerna har beräknats i enlighet med de av 1959 års riksdag fastställda grunderna.

Vid beräkning av medelsbehovet utgår överstyrelsen från organisationen under läsåret 1962/63, då antalet avdelningar torde uppgå till 18. Till avlöning åt lärarna vid dessa skulle erfordras 377 292 kr.

Vid beräkningen av bidraget till kostnaderna för korrespondens- och preparandkurserna har överstyrelsen i likhet med föregående år utgått från en genomsnittskostnad av 250 kr. per elev och termin och ett elevantal av 24 i varje avdelning, varvid den sammanlagda kostnaden utgör 216 000 kr.

För de besök representanterna för vederbörande korrespondensinstitut har rätt att göra på skolorten beräknas enligt samma beräkningsnorm som tidigare 2 704 kr.

Det sammanlagda medelsbehovet för korrespondensrealskollinjer med fullständigt statsbidrag utgör sålunda $(377\,292 + 216\,000 + 2\,704 =)$ 595 996 kr.

Korrespondensrealskolan i Björkvik, som arbetar under speciella betingelser, har fr. o. m. budgetåret 1953/54 erhållit statsbidrag med ett för varje år fastställt belopp, vilket budgetåret 1962/63 uppgår till 60 000 kr. Skolans styrelse hemställer om en höjning av nämnda belopp för budgetåret 1963/64 till 130 000 kr.

Elevantalet vid skolan har under de senaste sex läsåren ökat kraftigt och beräknas läsåren 1962/63 och 1963/64 uppgå till 200. Vid beräkning av statsbidrag till skolan har överstyrelsen med hänsyn till vad som anförts i statsutskottets utlåtande 1961: 8 s. 21 emellertid minskat nämnda antal med 80, utgörande det antal elever som beräknas komma från kommun, där realskola finnes inrättad.

Statsbidrag till skolan i Björkvik utgår efter samma normer, som gäller för övriga korrespondensrealskollinjer, men med hänsyn tagen till det lägre antalet veckotimmar vid ifrågavarande skola samt efter minskning av elevantalet synes det med ett beräknat antal avdelningar av 5 kunna uppskattas till 127 149 kr.

Under hänvisning till det förutnämnda föreslår överstyrelsen, att bidrag till korrespondensrealskolan i Björkvik må utgå med 127 000 kr. budgetåret 1963/64. Med hänsyn till vad som anförts i statsutskottets utlåtande 1962: 8 s. 20 föreslår överstyrelsen vidare, att som villkor för erhållande av statsbidraget föreskrives, att elevavgifter icke må uttagas. Om kursavgifter icke uttages kan brevkolestipendier icke erhållas.

Överstyrelsen vill framhålla, att, därest statsbidraget skulle komma att beräknas på annat sätt än som föreslagits, skälig hänsyn torde böra tagas till efter budgetåret 1960/61, då bidraget första gången utgick med 60 000 kr., företagna höjningar av lärarlöner och övriga ökade omkostnader.

Det sammanlagda medelsbehovet under denna anslagspost uppgår alltså till avrundat 720 000 kr.

3. Från anslagsposten *ersättning för sjukvårdskostnad* har under budgetåret 1961/62 av överstyrelsen och länsstyrelserna utanordnats sammanlagt 821 000 kr. Anslagsposten torde böra uppföras med oförändrat belopp, 900 000 kr.

Överstyrelsen framlägger i det följande förslag om att så vitt gäller de obligatoriska skolorna, ersättningen till kommunerna för sjukvårdskostnader skall av-

lösas genom minskning av kommunandelen. Då detta kan genomföras tidigast fr. o. m. redovisningsåret 1963/64 och då ersättningen utgår i efterskott, påverkar ej ett genomförande av förslaget förevarande anslagspost förrän budgetåret 1964/65.

5. Enligt nu gällande bestämmelser för *bidraget för svensk undervisning åt svenska barn i utlandet* utgår bidrag av statsmedel med 6 500 kr. för statsbidragsberättigad lärartjänst, som avser undervisning i högst årskurs 3 (småskollärartjänst), och med 10 000 kr. för varje annan lärartjänst (folkskollärartjänst). För undervisning på realskolestadiet vid skolan i Paris utgår statsbidrag till avlönande av två lärare med 13 500 kr. för vardera lärartjänsten.

Det synes överstyrelsen rimligt, att lärarna vid ifrågavarande skolor får löneförbättringar i likhet med vad som skett beträffande motsvarande lärarkategorier inom Sverige. Statsbidragen till lärarlönerna bör därför höjas med 10 % så att bidrag till småskollärartjänst utgår med 7 150 kr. och till folkskollärartjänst med 11 000 kr. Beträffande småskollärartjänsterna bör emellertid hänsyn också tagas till den uppflyttning inom reglerad befordringsgång, som genomförts för småskollärarna i Sverige. En ytterligare höjning av statsbidragsbeloppet för dessa tjänster bör föranledas härav och hela statsbidragsbeloppet beräknas till 8 500 kr. för varje sådan tjänst. Även de båda lärarna vid realskolan i Paris bör få löneökning, beräknad efter 10 %.

För budgetåret 1963/64 kan antalet småskollärartjänster beräknas till 10, antalet folkskollärartjänster till 20. Avlöningskostnaderna för dessa tjänster skulle uppgå till 305 000 kr. För de båda lärartjänsterna vid realskolan i Paris bör beräknas 30 000 kr.

I detta sammanhang vill överstyrelsen anmäla, att enligt vad överstyrelsen erfarit ledningen för skolan i Paris har för avsikt att lägga om undervisningen vid skolan på sådant sätt att undervisningen icke längre får karaktär av korrespondensundervisning.

Vid skolan i London synes under läsåret 1963/64 komma att finnas ett tiotal elever, vilka — utan att undervisningen på realskolestadiet varit närmare organiserad — tillägnat sig realskolans kurs och nått fram till årskurserna 4⁵ och 5⁵. För dessa elevers fortsatta undervisning i mera ordnade förhållanden erfordras en särskild lärartjänst. För denna bör beräknas ett statsbidragsbelopp av 15 000 kr.

Liksom varit fallet till och med budgetåret 1960/61 bör möjlighet beredas skolorna att avlöna sådana lärare, som på grund av havandeskap, sjukdom eller dylikt ej kan uppehålla sin tjänst. För sådant ändamål synes ett statsbidragsbelopp av 5 000 kr. erforderligt. Beloppet synes böra ställas till skolöverstyrelsens förfogande.

Avlöningskostnaderna för dessa skolor skulle sålunda beräknas till 355 000 kr.

Vidare föreslår överstyrelsen att till överstyrelsens förfogande ställes ett belopp av 30 000 kr. att av överstyrelsen efter prövning i varje särskilt fall fördelas som bidrag till anskaffande av undervisningsmateriel och till andra ändamål, då särskilt behov föreligger av ytterligare ekonomiskt stöd. Särskilt statsbidrag till detta ändamål har tidigare funnits men upphörde att utgå budgetåret 1961/62.

Anslagsposten bör sålunda uppföras med $(305\,000 + 30\,000 + 15\,000 + 5\,000 + 30\,000 =) 385\,000$ kr.

6. Med anledning av framställningar från estniska kommittén och de estniska skolorna i Stockholm och Göteborg, tillstyrker överstyrelsen att i *bidrag till est-*

niska folkskolor må utgå 160 000 kr. till skolan i Stockholm och 65 000 kr. till skolan i Göteborg, vilket sammanlagt utgör 225 000 kr.

7. Beträffande *bidraget till Kristofferskolan i Stockholm* föreslår överstyrelsen att posten uppföres med $(75\,000 + 45\,000 =) 120\,000$ kr.

I detta sammanhang torde få anmälas vissa av skolöverstyrelsen framlagda förslag, vilka inte påverkar medelsbehovet.

Skolöverstyrelsen framlägger sålunda förslag om *avlösning av ersättning för vissa sjukvårdskostnader genom minskning av kommunandelarna enligt 13 § kungörelsen 1958: 665* och anför härom följande.

Enligt kungörelsen 1955: 665 om statsverkets bestridande av vissa sjukvårdskostnader på skolväsendets område äger bl. a. huvudman för »folkskola — däri inbegripet försöksskola och i folkskolan inbyggd realskola — samt fortsättningskola» och för elevhem inom det obligatoriska skolväsendet av statsverket erhålla ersättning för enligt gällande avlöningsföreskrifter till rektorer, lärare eller jämställd befattningshavare utbetalda sjukvårdskostnader, som icke täckes av allmän sjukkassa.

Avlöningsreglementenas bestämmelser om sjukvård är relativt stränga, vilket medför att den granskande myndigheten ofta nödgas infordra kompletteringar till verifikationerna. Arbetet med den statliga granskningen är omfattande. En avlösning av dessa ersättningar genom minskning av kommunandelen per bidragsgrundande tjänst skulle innebära en förenkling av det administrativa arbetet såväl för staten som kommunerna.

Överstyrelsen har låtit undersöka statens genomsnittliga kostnad för sjukvård per bidragsgrundande tjänst vid det obligatoriska skolväsendet budgetåren 1958/59 och 1959/60. Undersökningen visar ett belopp av respektive kr. 16: 03 och 18: 94 eller kr. 17: 49 i genomsnitt för båda åren. En sammanställning av materialet visar en viss ojämnhet mellan de olika länen. Med hänsyn till de små absoluta tal det här är fråga om per tjänst samt till den administrativa förenkling som skulle ernås finner överstyrelsen det angeläget med en avlösning av ifrågavarande ersättning beträffande befattningshavarna vid det obligatoriska skolväsendet och föreslår en minskning av kommunandelen per bidragsgrundande tjänst med ett till 20 kr. avrundat belopp i respektive hyresgrupp.

Vidare har skolöverstyrelsen inkommit med förslag om *ordinarie anställning för vissa extra-ordinarie övningslärare i textilslöjd*. Överstyrelsen anför härom bl. a. följande.

Genom nådigt brev den 2 maj 1958 angående vissa anslag för budgetåret 1958/59 till skolöverstyrelsen, anstalter för lärarutbildning m. m. bemyndigades skolöverstyrelsen att efter prövning i varje särskilt fall medgiva, att den, som med tillfredsställande resultat genomgått av överstyrelsen under åren 1958 och 1959 anordnade sommarkurser för förstärkt utbildning av vissa lärare i kvinnlig slöjd vid folkskola, finge, i kommun (skoldistrikt), som överstyrelsen bestämde, anställas som c. o. lärare i kvinnlig slöjd (textilslöjd) vid folkskolan med placering i lönegrad Ae 8. Tillika föreskrev Kungl. Maj:t, att för sådana lärare skulle i tillämpliga delar gälla stadgan och avlöningsreglementet för övningslärare.

Med stöd av nämnda bemyndigande har överstyrelsen medgivit placering i lönegrad Ae 8 för sammanlagt 58 lärare i textilslöjd, vilka tillfredsställande genomgått av överstyrelsen under åren 1958 och 1959 anordnade kurser i kvinnlig

slöjd vid folkskola. Överstyrelsen finner skäligt, att ifrågavarande kategori övningslärare beredes möjlighet att erhålla den större trygghet i anställningsförhållandena, som ordinarie anställning innebär. Dessa lärare bör dock liksom hittills endast vara anställda vid folkskolan och på motsvarande stadier av grundskolan, dvs. låg- och mellanstadiet.

Enligt kung. 1950: 387 med vissa bestämmelser i anledning av ikraftträdandet av stadga och avlöningsreglemente för övningslärare, 5 § andra stycket, kunde lärare i kvinnlig slöjd (textilslöjd) vid folkskola eller fortsättningsskola, som vid stadgans ikraftträdande hade innehaft fastare anställning — sålunda ej ordinarie — vid skolan sedan sammanlagt minst åtta år, efter skolöverstyrelsens medgivande erhålla extra ordinarie anställning vid samma skola, även om hon icke hade den utbildning, som enligt stadgan krävdes för sådan anställning. Dylik lärare skulle hänföras till lönegrad Ce 12 (nuvarande Ae 8).

Överstyrelsen finner rimligt, att även denna kategori lärare i textilslöjd beredes möjlighet att erhålla ordinarie anställning i samma lönegrad. Antalet sådana lärare torde dock inte överstiga 20.

Överstyrelsen framför slutligen förslag om anslag till *personal vid skolornas institutioner m. m.* Då huvuddelen av kostnaderna skulle belasta anslaget *Allmänna läroverken: Avlöningar* hänvisas för närmare redovisning av överstyrelsens förslag till detta anslag. För grundskolans högstadiums vidkommande uppgår kostnaden beräknad på 95 779 elever och 8 kr. per elev till 766 232 kr.

I detta sammanhang torde vidare få anmälas, att *Estniska kommittén m. fl.* inkommit med framställning om statsbidrag till ett högstadium vid estniska skolan i Stockholm från och med läsåret 1963/64. I remissyttrande över framställningen har *skolöverstyrelsen* avstyrkt densamma. Av yttrande från *skoldirektionen i Stockholm* framgår vidare, att frågan om estniskt högstadium skall upptagas till behandling i anslutning till en inom stadens skolförvaltning pågående utredning rörande de privata skolorna.

Departementschefen. Under *anslagsposten 1* har skolöverstyrelsen för nästa budgetår beräknat ett medelsbehov av 1 093 000 000 kr. Jämfört med innevarande budgetår innebär detta en ökning av 205 216 000 kr. Den mycket betydande anslagsökningen är helt av automatisk natur och sammanhänger med skolväsendets expansion och de lönehöjningar, som kommit lärarna till del. Hur kostnadsökningarna i detalj påverkar anslagsbehovet, framgår närmare av överstyrelsens i det föregående redovisade beräkningar. Anslagsposten torde dock kunna minskas i sådan utsträckning, att anslaget i dess helhet avrundas nedåt till jämnt tiotal miljoner kr.

Under *anslagsposten 2* beräknar jag i enlighet med skolöverstyrelsens förslag för korrespondensrealskollinjerna med fullständigt statsbidrag ett medelsbehov av 596 000 kr. För korrespondensrealskolan i Björkvik tillstyrker jag en höjning av bidraget med 10 000 kr. till 70 000 kr., vilket belopp bör utgå enligt oförändrade villkor. Anslagsposten 2 som helhet bör således uppföras med (596 000 + 70 000 =) 666 000 kr.

Anslagsposterna 3 och 4 torde i enlighet med skolöverstyrelsens beräkningar kunna upptagas med oförändrade belopp av respektive 900 000 kr. och 110 000 kr.

I anslutning till anslagsposten 3 har skolöverstyrelsen föreslagit, att den ersättning för vissa sjukvårdskostnader som huvudmännen för det obligatoriska skolväsendet äger uppbära av statsmedel avlöses genom minskning av kommunandelarna för driftbidraget till obligatoriska skolor. Då den föreslagna schabloniseringen innebär avsevärda förenklingar och inte heller torde medföra några ekonomiska olägenheter för kommunerna, tillstyrker jag i enlighet med skolöverstyrelsens förslag att det nuvarande bidraget avlöses genom att kommunandelarna minskas med 20 kr. i samtliga hyresgrupper fr. o. m. den slutreglering av driftbidraget till obligatoriska skolor, som avser redovisningsåret 1963/64.

Under *anslagsposten 5* har skolöverstyrelsen äskat medel, förutom till en ny lärartjänst på realskolestadiet i London, dels till höjda bidrag till lärartjänster i proportion till de lönehöjningar som skett för motsvarande lärare i Sverige, dels till bidrag för undervisningsmateriel och till avlönande av lärare under tjänstledighet för havandeskap, sjukdom m. m. I fråga om dessa skolor har vidare framställningar om förbättrade statsbidragsvillkor inkommit såväl från företrädare för skolorna som från enskilda personer.

Av såväl skolöverstyrelsens petita som de nyssnämnda framställningarna synes framgå att utlandsskolorna kämpar med betydande ekonomiska svårigheter. I många fall uttages höga avgifter från föräldrarna. Den för närvarande högsta kända avgiften utgör, enligt vad som inhämtats av utrikesförvaltningens lönenämnd, 740 kr. per år. I ett läge då det framstår som önskvärt, att svenska medborgare beredes tillfälle att tjänstgöra utomlands såväl inom olika internationella organisationer som i den direkta svenska hjälpen till andra länder, bör det övervägas, om icke statsmakterna borde åta sig ett ökat ansvar för utlandsskolorna. I detta sammanhang torde också behovet av svensk undervisning för barn till utrikesförvaltningens personal böra beaktas. Hithörande problem bör emellertid enligt min uppfattning bli föremål för en närmare utredning, och i avvaktan på resultatet av en sådan är jag endast beredd tillstyrka överstyrelsens förslag om viss uppräknig av nuvarande bidrag i den omfattning som motsvarar de löneförbättringar, som kommit lärarna i Sverige till del. Bidragsbeloppen per lärartjänst bör i enlighet med vad överstyrelsen föreslagit uppräknas till 8 500 kr. för småskollärartjänst, till 11 000 kr. för folkskollärartjänst och till 15 000 kr. för vardera av de båda lärartjänsterna vid realskolan i Paris. Med hänsyn härtill och till det beräknade antalet lärartjänster bör denna anslagspost uppföras med $(276\,000 + 59\,000 =) 335\,000$ kr.

Beträffande *anslagsposten 6* tillstyrker jag en ökning med 35 000 kr. av bidragen till vardera av de estniska skolorna i Stockholm och Göteborg. Totalt kommer denna anslagspost härigenom att uppgå till $(155\,000 + 70\,000 =) 225\,000$ kr.

Förslaget under *anslagsposten 7* om höjning av bidraget till Kristoffersskolan med 45 000 kr. är jag inte beredd att tillstyrka. Anslagsposten bör uppföras med 75 000 kr.

Med utgångspunkt i skolöverstyrelsens beräkning av anslagsposten 1 samt den nyssnämnda beräkningen av övriga poster erhålles under detta anslag ett sammanlagt medelsbehov av (1 093 000 000 + 666 000 + 900 000 + 110 000 + 335 000 + 225 000 + 75 000 =) 1 095 311 000 kr. Med hänsyn till vad jag anfört i det föregående, bör emellertid anslagsposten 1 minskas på så sätt, att anslaget i dess helhet kan upptagas med ett till 1 090 000 000 kr. avrundat belopp. Den totala anslagshöjningen kommer härigenom att uppgå till 200 000 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Grundskolor m. m.: Bidrag till driften av grundskolor m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 090 000 000 kr.

[104] 17. Grundskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i elevhem eller enskilda hem

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 700 000	1 881 853
1961/62	1 900 000	1 421 170
1962/63	1 900 000	
1963/64 (förslag)	1 400 000	

Till kostnaderna för inackordering av sådana elever i grundskolor, folkskolor och fortsättningsskolor, som har lång eller besvärlig skolväg, utgår statsbidrag per elev och dag med 3 kr. 25 öre vid inackordering i enskilt hem och med 3 kr. vid inackordering i elevhem (kungörelsen 1958: 380).

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår minskas med 300 000 kr. Av överstyrelsens motivering för det angivna förslaget framgår följande.

Enligt från länsskolnämnderna infordrade uppgifter beräknas statsbidragen enligt kungörelsen 1958: 380 till inackordering av elever i obligatoriska skolor under redovisningsåret 1962/63 komma att uppgå till omkring 1 600 000 kr. Då på grund av gällande rekvisitionsbestämmelser bidrag till inackordering under visst redovisningsår, fränsett eventuella utbetalningar av förskott, utanordnas under det närmast följande budgetåret, skulle således den nyss angivna summan motsvara medelsbehovet för budgetåret 1963/64. Anslaget synes därför böra sänkas med 300 000 kr.

Departementschefen. Med anledning av vad statsutskottet (SU 1962: 8, p. 29) anfört angående det berättigade i att uppskjuta ett ställningstagande till frågan om uppräknig av förevarande statsbidrag i avvaktan på 1958 års skatteutjämningskommittés arbete, vill jag framhålla följande. De utgiftsstegringar på skolväsendets område, som ägt rum under senare år, har utan tvivel medfört förändringar i kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna. Även om

förändringarna på vissa områden verkat till kommunernas nackdel är detta dock inte fallet på alla områden. Sålunda har inom det obligatoriska skolväsendet till följd av statsbidragets konstruktion de icke obetydliga lönehöjningar som ägt rum, såväl i form av höjningar av tjänsters lönegradsplacering som höjningar av det generella tillägget, helt fått bäras av staten. Att nu hysa någon välgrundad uppfattning om i vilken riktning den totala relativa kostnadsförskjutningen gått och ännu mindre kostnadsförskjutningens nettostorlek är icke möjligt. Det synes då inte heller vara lämpligt att nu företaga delreformer på områden, där utvecklingen varit till kommunernas nackdel. Starka skäl talar i stället för att man försöker lösa samtliga hithörande problem i ett större sammanhang. Resultatet av 1958 års skatteutjämningskommittés arbete torde komma att ge förutsättningarna för en sådan lösning och bör därför avvaktas. Skolöverstyrelsen har inte heller för sin del för nästkommande budgetår föreslagit någon förändring av bestämmelserna rörande ifrågavarande bidrag.

På grund av belastningens storlek bör anslaget nedräknas med 200 000 kr. utöver vad skolöverstyrelsen föreslagit. Det bör således uppföras med (1 900 000 — 500 000 =) 1 400 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Grundskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i elevhem eller enskilda hem* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kr.

[105] **18. Grundskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	48 000 000	46 925 008
1961/62	52 000 000	53 822 548
1962/63	56 000 000	
1963/64 (förslag)	60 000 000	

Till kommun utgår statsbidrag för anordnande av skolskjutsar för sådana elever i grundskolor, folkskolor och fortsättningsskolor, som har lång eller besvärlig skolväg (kungörelsen 1958: 380). Efter beslut av 1959 års riksdag om bidrag även för elever i folkskolans högre avdelning och för elever, som efter skolpliktens upphörande genomgår i kommunen anordnad obligatorisk årskurs, har genom kungörelsen 1959: 311 begränsningen av bidragsrätt till skolpliktiga elever upphävts.

Bidraget utgår med 80 % av kommunens verkliga kostnad för skolskjutsar, under förutsättning att skolvägen är, i fråga om elever i årskurserna 1—3 minst 3 km, och i fråga om övriga elever minst 4 km. För självskjuts, dvs. skjuts med fordon, som framföres av eleven själv, utgår statsbidrag med 80 % av en kostnad, vilken för varje dag, som eleven besökt skolan, må utgöra högst 50 öre, om skolvägen är längre än 7 km, och eljest högst 40 öre.

Skolöverstyrelsen föreslår med stöd av från länsskolnämnderna inhämtade uppgifter om de beräknade kostnaderna för redovisningsåret 1962/63 att anslaget höjes med 8 000 000 kr.

Departementschefen. Med anledning av vad statsutskottet (SU 1962: 8, p. 30) uttalat angående statsbidragets minskning i förhållande till kostnaderna, får jag hänvisa till vad jag anfört under närmast föregående anslagspunkt. Jag vill också erinra om att skolöverstyrelsen i sina äskanden för nästkommande budgetår inte föreslagit ändring av bidragsbestämmelserna.

Den föreslagna anslagshöjningen är helt av automatisk natur. Med hänsyn till anslagsbelastningen bör anslagshöjningen begränsas till 4 000 000 kr. Anslaget bör således uppföras med (56 000 000 + 4 000 000 =) 60 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Grundskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 000 kr.

[106] **19. Grundskolor m. m.: Bidrag till pedagogisk utrustning m. m.**

	Anslag
1962/63	13 300 000
1963/64 (förslag)	15 500 000

För budgetåret 1962/63 har för ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 13 300 000 kr., fördelat med 12 800 000 kr. på allmänt bidrag och med 500 000 kr. på särskilt bidrag. Detta belopp hade framräknats av skolberedningen (SOU 1961: 30 s. 701) på basis av det sammanlagda antal elever, som under året antogs befinna sig i de olika årskurserna i grundskolan.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget uppräknas med 2 200 000 kr. fördelade med 2 100 000 kr. på allmänt bidrag och 100 000 kr. på särskilt bidrag. Förslaget har uppgjorts på grundval av skolberedningens beräkningar.

Departementschefen. I enlighet med skolöverstyrelsens förslag tillstyrker jag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med (13 300 000 + 2 200 000 =) 15 500 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Grundskolor m. m.: Bidrag till pedagogisk utrustning m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 15 500 000 kr.

[107] 20. Grundskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	500 000	640 162
1961/62	630 000	16 446
1962/63	810 000	
1963/64 (förslag)	929 000	

Ifrågavarande undervisning ombesörjes av skolradioavdelningen vid Sveriges Radio AB i samråd med och under överinseende av skolöverstyrelsen. Ur förevarande reservationsanslag bestrides dels Sveriges Radio AB:s utgifter för själva undervisningen och dels televerkets kostnader för radioutsändningarna. Beträffande anslagsbelastningen för budgetåret 1961/62, vilken formellt upptagits med 16 000 kr., har inhämtats, att efter den 1 juli 1962 har utbetalats 627 597 kr.

Riksdagens beslut angående reformering av den obligatoriska skolan (prop. 1962: 54; SäU 1; Rskr 328) innebar bl. a. att obligatorisk undervisning i engelska infördes i årskurs 4 i folkskolan och grundskolan fr. o. m. läsåret 1962/63. Särskilda utskottet framhöll i sitt utlåtande (s. 178), att man måste förutse, att svårigheter vid genomförandet av detta beslut kunde uppstå på grund av brist på behöriga lärare i engelska. Med anledning härav uttalade utskottet, att ett tidigare anvisat belopp på 140 000 kr., avseende undervisning i tyska, inom ramen för det totala anslaget måtte kunna disponeras också för en radiokurs i engelska för fjärde årskursens elever.

Skolöverstyrelsen föreslår, att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 119 300 kr. enligt följande sammanställning.

1. Kurs i engelska för fjärde årskursen	+	91 800
2. Utökad konsulentverksamhet	+	7 200
3. Nya kursbrev i tyska	+	6 000
4. Ökade arvodes- och lönekostnader	+	14 300
		Summa kr. + 119 300

Av överstyrelsens motivering för de icke automatiska utgiftshöjningarna inhämtas bl. a. följande.

1. I en bilaga till skrivelse till riksdagens särskilda utskott den 19 april 1962 angav Sveriges Radio kostnaderna för anordnande av kombinerad radio- och korrespondensundervisning i engelska för fjärde årskursen under läsåret 1962/63 till sammanlagt 113 800 kr. varav 60 000 skulle utgöra televerkets kostnader för sändningarna. I dessa kostnader ingår författandet av kursbrev samt provskrivningar med 6 000 kr., vilket belopp får betraktas som en engångsanvisning. Vidare har televerkets kostnader i den nu framräknade kostnaden för hela verksamheten under budgetåret 1963/64 angivits till 525 000 kr., vilket betyder en merkostnad i jämförelse med innevarande år — utan hänsyn till den nya kursen i engelska — av 44 000 kr. Eftersom merkostnaderna för sändningen av den nya kursen i engelska enligt Sveriges Radios skrivelse till särskilda utskottet beräk-

nats uppgå till 60 000 kr., bör de sammanlagda kostnaderna för den här avsedda kursen i engelska kunna minskas med 16 000 kr. Kostnaderna för kursen i engelska för fjärde årskursen skulle således för budgetåret 1963/64 kunna beräknas till (113 800 — 6 000 — 16 000 =) 91 800 kr.

2. Sverige Radio har också haft att svara för den konsulentverksamhet som ansetts nödvändig för denna speciella undervisningsform. Samtidigt som verksamheten utbyggs, måste antalet konsulentbesök ute i skolorna och antalet regionala konferenser med i verksamheten deltagande lärare öka. Sveriges Radio har beräknat de ökade kostnaderna under denna punkt till 7 200 kr.

3. I kostnaderna för de s. k. komplementkurserna ingår enligt uppgift kostnader för framställning av nya kursbrev och provskrivningar för den särskilda kursen i tyska. Överstyrelsen har beräknat kostnaderna härför till samma belopp, som angivits för den nya kursen i engelska, nämligen 6 000 kr.

Departementschefen. De ökade utgifterna för arvoden och löner bör avrundas till 14 000 kr. I övrigt har jag inga erinringar i och för sig mot skolöverstyrelsens förslag. Med hänsyn till att det kan uppkomma behov av undervisning via radio även i annat ämne än tyska och engelska — jag tänker i detta sammanhang närmast på angelägenheten av att på olika sätt stödja franskan på grundskolans högstadium — bör medel under detta anslag kunna disponeras även för tidigare, ej särskilt angivet undervisningsändamål. Därest riksdagen ej riktar erinran däremot bör således Kungl. Maj:t äga besluta, att radioundervisning även i annat ämne än tyska och engelska må bekostas ur detta anslag. Anslaget bör uppföras med (810 000 + 119 000 =) 929 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Grundskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 929 000 kr.

[108] 21. Grundskolor m. m.: Folkundervisningens främjande i rikets nordligaste gränsorter m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	290 000	306 769
1961/62	240 000	251 839
1962/63	290 000	
1963/64 (förslag)	300 000	

Genom beslut årligen eller i varje särskilt fall anvisar Kungl. Maj:t medel från detta reservationsanslag till de ändamål för vilka anslaget är avsett. Endast en mindre del av anslaget utgår med stöd av generella föreskrifter. De ändamål till vilka bidrag regelmässigt utgår återfinnes i en sammanställning å s. 505 i 1955 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln. Därjämte skall enligt beslut av 1959 års riksdag från detta anslag bestridas kostnader för särskilda undervisningsgrupper för undervisning i finska som valfritt ämne i årskurserna 8 och 9.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 65 000 kr. enligt följande sammanställning.

1. Medel till ytterligare 19 finnbygdsstipendier (nu 31)	+ 22 800
2. a) Höjning av bidraget till Tornedalens folkhögskola	+ 11 500
c) Ytterligare medel till bygdekurser vid Tornedalens folkhögskola m. m.	+ 5 000
d) Ytterligare medel till bygdekurser anordnade av Norrbottens bildningsförbund	+ 4 000
3. a) Ökade kostnader för löner åt personalen vid Tornedalens bibliotek	+ 2 700
b) Ytterligare medel till bokinköp, bindning av böcker m. m.	+ 8 300
4. Bidrag till ny upplaga av läseboken »I våra bygder»	+ 10 000
Summa ökning kr.	64 300
Avrundat	65 000

Till stöd för de redovisade förslagen anför överstyrelsen bl. a. följande.

3 a. För budgetåret 1963/64 har styrelsen för Tornedalens bibliotek hemställt om ett statsbidrag av 84 400 kr. Det för budgetåret 1961/62 beviljade bidraget var 61 000 kr. För 1962/63 uppskattas medelsbehovet till 65 000 kr.

Med beaktande av att bibliotekariens löneklassplacering från den 1 oktober 1962 är 20:21 och att biblioteksbiträdet från den 1 juli 1963 torde uppflyttas i löneklass 5 synes lönerna för dessa båda befattningshavare böra beräknas till 31 030 respektive 13 540 kr. I jämförelse med vad överstyrelsen föreslagit för budgetåret 1962/63 innebär detta en ökning med 1 600 respektive 1 090 kr.

3 b. I fråga om bokinköp och bindning är en kostnadsökning ofrånkomlig till följd av den starkt ökade utlåningsfrekvensen. Med en utlåning av numera ca 60 000 band per år och ett medelpris, som för budgetåret 1963/64 synes böra beräknas till 20 kr. för band, kan det erforderliga bokanslaget beräknas till 30 000 kr. Härtill bör komma det av biblioteksstyrelsen begärda särskilda bidraget av 2 000 kr. till inköp av utländsk litteratur, i första hand på finska språket. I jämförelse med vad som beräknas kunna utgå inom ramen för anslaget budgetåret 1962/63 innebär detta bokanslag en ökning med 8 300 kr.

Departementschefen. Till skolöverstyrelsens förslag angående ökat bidrag till Tornedalens bibliotek kan jag i huvudsak ansluta mig. De av överstyrelsen berörda behoven för biblioteket torde dock kunna tillgodoses inom ramen för en anslagshöjning av 10 000 kr. Skolöverstyrelsens övriga förslag bör inte föranleda någon ytterligare uppräknig av anslaget, vilket således bör uppföras med (290 000 + 10 000 =) 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Grundskolor m. m.: Folkundervisningens främjande i rikets nordligaste gränsorter m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

[109] **22. Grundskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	52 400	50 000
1961/62	50 000	50 000
1962/63	40 000	
1963/64 (förslag)	30 000	

Vid 1961 års riksdag (prop. 1961: 1 VIII ht p. 123; SU 8 p. 26; Rskr 8) fattades beslut om avveckling av statens särskilda åtaganden beträffande Skytteanska skolan i Tärna. För att därvid mildra verkningarna av bortfallet av det särskilda driftbidrag, som under lång tid utgått till skolan, skall under en femårsperiod utgå ett särskilt, successivt minskande avvecklingsbidrag, vilket för budgetåret 1961/62 fastställdes till 50 000 kr. och för budgetåret 1962/63 till 40 000 kr. Bidraget skall enligt beslutet minska med 10 000 kr. för varje budgetår och torde således för nästa budgetår böra uppföras med (40 000 — 10 000 =) 30 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Grundskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 30 000 kr.

[110] **23. Nomadskolor: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 276 000	1 296 204
1961/62	1 400 000	1 320 523
1962/63	1 490 000	
1963/64 (förslag)	1 715 000	

Skolöverstyrelsen räknar för nästa budgetår med en höjning av anslaget med 230 000 kr. De automatiska höjningarna, vilka till övervägande del förorsakas av den allmänna löneuppgången, utgör 269 000 kr. Kostnadsförändringarna i övrigt framgår av följande sammanställning.

1. Indragning av en folkskollärartjänst	— 28 360
2. Bortfall av ett lönetillägg till nomadlärare	— 504
3. Höjning av arvodena till tillsynsmän	+ 1 000
4. Höjning av arvodena till fastighetsskötare	+ 2 700
5. Bortfall av kostnader för kurs i lapska	— 10 000
6. Minskade kostnader för ersättningar till vikarier	— 3 658
Summa minskning kr.	38 822
Avrundat kr.	39 000

Departementschefen. Skolöverstyrelsen har i sina äskanden förutsatt, att den kurs i lapska språket, som avsetts att hållas under höstterminen 1962, uppdelas så, att halva kursen förlägges till höstterminen 1963. Enligt vad jag under hand inhämtat, möter dock intet hinder att avsluta kursen under innevarande budget-

år. Kursen bör då fullföljas och avslutas på sätt som ursprungligen planerats. Medelsbehovet för nästa budgetår minskar härigenom med 10 000 kr. utöver vad överstyrelsen beräknat. Frågan om tillsynsmannaarvodena bör prövas i annat sammanhang. I övrigt har jag inga erinringar mot överstyrelsens förslag.

Med hänsyn till jämväl automatiska utgiftsförändringar bör anslaget sålunda uppföras med (1 490 000 + 225 000 =) 1 715 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för nomadskolorna, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för nomadskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöning till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	520 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	11 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	744 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	427 000
5. Kompensation för höjda pensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	30 000
Summa kr.	1 732 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond	17 000
Nettoutgift kr.	1 715 000

c) till *Nomadskolor*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 715 000 kr.

[111] 24. Nomadskolor: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	607 000	559 429
1962/63	696 000	
1963/64 (förslag)	650 000	

Skolöverstyrelsen föreslår oförändrat anslag för nästkommande budgetår.

Departementschefen. Med hänsyn till vad jag anfört rörande kursen i lapska under föregående anslagspunkt bör anslaget minskas med 10 000 kr. På grund

av den låga anslagsbelastningen bör en nedräkning med ytterligare 36 000 kr. ske. Anslaget bör således uppföras med (696 000 — 46 000 =) 650 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nomadskolor: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kr.

[112] **25. Nomadskolor: Fältstudiekurser för nomadbarn**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	98 000	105 929
1961/62	81 000	33 069
1962/63	81 000	
1963/64 (förslag)	66 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att förevarande anslag minskas med 5 000 kr. Av överstyrelsens motivering framgår, att fortbildningskurs för nomadbarn, som avgått från sexårig nomadskola, ej längre kan anses nödvändig. Då medel sålunda endast skall utgå till fältstudiekurser, föreslås anslagets tidigare benämning *Fortsättningsskolundervisning för nomadbarn* bli ersatt med *Fältstudiekurser för nomadbarn*. Verksamheten beräknas få samma omfattning som beräknats för innevarande budgetår.

Departementschefen. Då medel i fortsättningen endast skall utgå till fältstudiekurser bör förevarande anslag kunna minskas med 15 000 kr. och anslagets benämning ändras i enlighet med skolöverstyrelsens förslag. Anslaget bör således uppföras med (81 000—15 000 =) 66 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nomadskolor: Fältstudiekurser för nomadbarn* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 66 000 kr.

[113] **26. Statens blindskolor m. m.: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 823 000	2 895 527
1961/62	3 153 000	3 190 821
1962/63	3 185 000	
1963/64 (förslag)	3 660 000	

Skolöverstyrelsen föreslår att anslaget uppräknas med sammanlagt 382 600 kr. Höjningen betingas — förutom av vissa automatiska utgiftsökningar å tillhoppa 255 705 kr. — av följande förslag.

1. Inrättande av en heltidstjänst som stereotypör i Ag 12 (Tomtebodå).
2. Inrättande av 6 nya skötartjänster, varav en på halvtid, i Ae 8 (Lund).
3. Ökning av antalet timlärartimmar vid anpassningsskolorna (Kristinehamn, Växjö).

4. Införande av timlärartimmar för hemundervisning.
5. Höjt arvode till kamrerare och sekreterare (Tomteboda).
6. Arvode till kurator (Kristinehamn).
7. Arvoden till fritidsverksamhet (Växjö).
8. Höjt arvode till skolsköterska (Växjö).
9. Ökat belopp för tillfällig ekonomipersonal (Tomteboda, Kristinehamn).

Vidare har överstyrelsen framlagt följande förslag.

10. Inrättande av en extra anpassningslärartjänst (Skellefteå). Ökning av anslagsposten ej erforderlig.
11. Omprövning av löneställning för kokerska (Växjö).

Av skolöverstyrelsens motivering inhämtas bl. a. följande.

1. Alla blindas barn undervisas vid Tomteboda utom de som på grund av tillstötande handikapp mottas vid vårdanstalten i Lund. Blindskriftstryckeriet å Tomteboda förser blindundervisningen med läroböcker och annan erforderlig litteratur på blindskrift. Det förekommer i allt större utsträckning att begåvade blindas övergår från blindskolan till högre skolor, där de deltar i den reguljära undervisningen. Därvid spelar den hjälp de får från Tomteboda bl. a. i form av läroböcker på blindskrift en betydande roll. Institutets blindskriftstryckeri intar således en central ställning inom blindundervisningen. Överstyrelsen anser därför förslaget från blindinstitutets styrelse att inrätta och till skolan knyta en lönegradsplacerad tjänst för stereotyperingsarbetet — dvs. överföring av blindskrift på särskilda plåtar — vara välmotiverat. Överstyrelsen har intet att erinra mot den föreslagna placeringen, Ag 12.

2. Den nya vårdpaviljongen vid vårdanstalten i Lund beräknas kunna tagas i bruk redan innevarande budgetår. För omhändertagande av de nytillkommande patienterna begär anstaltens styrelse 4 1/2 skötartjänster i lönegrad Ae 8. Styrelsen upprepar även framställningen från föregående år om en skötare som förstärkning på sjukavdelningen, närmast med tanke på den för närvarande stora grupp av blindas elever, som lider av amaurotisk demens och är särskilt svårskötta. Överstyrelsen beräknar i enlighet med styrelsens förslag medel till 6 nya skötartjänster, därav en halvtidstjänst.

3. Skolöverstyrelsen förfogar över ett antal timlärartimmar i olika teoretiska och praktiska ämnen för anpassningsskolornas behov. Antalet utgör 227 veckotimmar vari ingår 82 veckotimmar för förstärkning av skolornas ordinarie kapacitet. Från dessa skolor begäres nu en ökning av timantalet för nästkommande budgetår med 49 veckotimmar. Skolöverstyrelsen tillstyrker anmälda önskemål från Kristinehamnsskolan om timmar för undervisning av enskilda elever och som ersättning för bortfall av timmar för de heltidsanställda lärarna vid resor i tjänsten. Överstyrelsen erinrar om att lärarnas tillsynsskyldighet bortfallit och därmed timmar, som de tidigare kunnat ägna enskilda elever. Överstyrelsen anser det vidare angeläget, att synsvagegruppen i Växjö, vilken ju ej har behov av viss undervisning, som ges skolans övriga grupper, i stället under motsvarande timmar får sådan undervisning, som är av betydelse för deras senare arbetsplacering. För att tillgodose de av överstyrelsen tillstyrkta önskemålen jämte viss förstärkning av undervisningen i maskinskrivning och manuellt arbete fordras medel för ytterligare 30 veckotimmar.

4. Enligt 17 § folkskolestadgan och 5 kap. 47 § skolstadgan skall den, som på

grund av lyte, sjukdom eller liknande omständighet ej kan deltaga i vanlig skolundervisning, genom det allmännas försorg eller med stöd av allmänna medel beredas annan för honom lämplig undervisning. Nämnda bestämmelse gäller endast barn, för vilka allmän skolplikt föreligger. Blinda och döva barn, vilka t. ex. på grund av kroppslig klenhet el. dyl. måste vistas i hemmet, har nu ej möjlighet att på det allmännas bekostnad erhålla dylik undervisning. Överstyrelsen inser, att det kan ställa sig svårt på grund av det ringa antalet blindskolor och deras belägenhet att ordna hemundervisning för blinda barn med kompetent lärare. Närmare undersökningar rörande möjligheten att anskaffa lärare för de avsedda fallen har ännu ej gjorts, men överstyrelsen anser sig ändå böra föreslå, att medel för dylik hemundervisning ställes till förfogande. Rektorerna har särskilt uppmanats att ha uppmärksamheten riktad på denna fråga. Det är därför icke osannolikt att flera fall tillhörande klientelet vid Tomtebodas eller vårdanstaltens skolhem kommer att bli aktuella. Överstyrelsen föreslår, att medel för 10 veckotimmar ställes till förfogande för denna undervisning.

5. Styrelsen för blindinstitutet å Tomtebodas upprepar sin framställning från föregående år om höjning av arvodet till kamreraren och sekreteraren från 4 800 kr. till 6 000 kr. Liksom föregående år vill överstyrelsen understryka styrelsens uttalande, att en reell höjning av arvodet är motiverad med hänsyn till den ökning av kamrerarens arbetsuppgifter som skett under det senaste decenniet. Överstyrelsen tillstyrker ökningen med 1 200 kr.

6. Vid skolan i Kristinehamn föreligger stort behov av hjälp i familjesociala frågor. Viss kuratorsverksamhet har under vårterminen 1962 pågått på försök. Då behov av en mer regelbunden mottagning visat sig föreligga, föreslås ett arvode med 3 600 kr. till socialkurator, vilket motsvarar ca $\frac{1}{4}$ tjänst under 9 månader per år enligt lönegrad 13.

7. Skolan i Växjö har ej medel för fritidsverksamhet, vilket är nödvändigt nu, när lärarnas jourtjänst bortfallit. Överstyrelsen tillstyrker därför begärt belopp 1 200 kr.

8. Vid skolan i Växjö är ca hälften av eleverna diabetiker och fordrar särskilt krävande vård. Skolstyrelsens förslag om höjning av skolsköterskans arvode till 1 700 kr. synes därför överstyrelsen berättigat.

9. Vissa skolor disponerar medel för anställande av tillfällig personal, som erfordras som en följd av arbetstidsförkortningen för den fasta personalen. Institutet å Tomteboda förfogar för detta ändamål över 11 300 kr. Styrelsen anför, att timersättningen ökat så kraftigt, att för samma antal arbetstimmar erfordras 14 300 kr. — Städningen vid skolan i Kristinehamn ombesörjes av deltidsanställd städpersonal och medel till deras avlönande utgår från delposten Tvätt och renhållning under omkostnadsstaten. I likhet med skolans styrelse anser överstyrelsen det motiverat att beräkna medel för denna personal under avlöningsanslaget. Kostnaden beräknas till 5 200 kr.

10. Behovet av tillfälliga anpassningskurser för nyblinda är oförändrat. Överstyrelsen anser sig ånyo böra framföra önskemålet om en lönegradsplacerad heltidstjänst vid Skellefteåkurserna. Verksamheten flyttar fr. o. m. höstterminen 1962 in i nya välutrustade lokaler. Det är nödvändigt att ha tillgång till en person med fast anknytning till kurserna, som kan ansvara för lokalerna, planera arbetet och ge eleverna personlig omvårdnad. Många elever är för första gången på många år utanför hemmiljön och har därför svårigheter i anpassningen till de krav, som ställs på dem under kurstiden. Överstyrelsen föreslår således inrättande av en extra anpassningslärartjänst fr. o. m. budgetåret 1963/64. Någon ökning av anslagsposten på grund av den nya lärartjänsten erfordras icke.

11. Vid skolan i Växjö saknas husmor, varför kokerskan, placerad i lönegrad 5, utför vissa husmodersuppgifter. Då ekonomibiträderna, i lönegrad 3 och 4, fr. o. m. 1 juli uppflyttats till lönegrad 5 anser överstyrelsen det angeläget, att kokerskans löneställning omprövas.

Departementschefen. Skolöverstyrelsen har föreslagit inrättande av en heltidstjänst som stereotypör i Ag 12. Jag förordar att tjänsten i stället benämnes tekniker och placeras i Ag 13 (p. 1). Vad beträffar kamreraren-sekreteraren vid Tomtebodas tillstyrker jag att arvodet höjes med 700 kr. till 5 500 kr. (p. 5). För skolsköterskornas vidkommande har en arvodesreglering ägt rum fr. o. m. den 1 december 1962 av innebörd att arvodena höjes från 1 200 till 1 500 kr. Någon ytterligare höjning kan jag inte tillstyrka. Med hänsyn till gällande lönegradsplacering för kuratorer bör arvodet till kurator vid skolan i Kristinehamn beräknas med utgångspunkt i löneklass A 15. Arvodet bör sålunda uppgå till 3 900 kr. (p. 6). Överstyrelsens förslag om omprövning av löneställningen för kokerskan i Växjö har tillgodosetts genom riksdagens beslut på grundval av propositionen 1962: 195 (p. 11). I övrigt tillstyrker jag skolöverstyrelsens förslag, dock att skötartjänsterna bör placeras i Ae 10.

Med beaktande jämväl av automatiska kostnadsökningar, bl. a. de lönegradsförändringar som beslutats på grundval av förslag i propositionen 1962: 195, finner jag, att förevarande anslag bör uppföras med (3 185 000 + 475 000 =) 3 660 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens blindskolor m. m. att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	819 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	38 400
3. Avlöningar till personal vid tillfälliga anpassningskurser för nyblinda, <i>förslagsvis</i>	169 400
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 700 400
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	879 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	53 000
Summa kr.	3 660 000

- b) till Statens blindskolor m. m.: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 660 000 kr.

[114] 27. Statens blindskolor m. m.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	715 700	710 546
1961/62	831 000	772 479
1962/63	940 000	
1963/64 (förslag)	1 031 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår skolöverstyrelsens förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

	För 1962/63 upptaget belopp, kr.	Av överstyrelsen för 1963/64 före- slagna ändringar, kr.	Departementets anslagsberäkning för 1963/64, kr.	
<i>Utgifter</i>				
1. Sjukvård åt personal, <i>förslagsvis</i>	5 200	+ 1 100		6
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	26 000	—		26
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	202 600	+ 14 300		216
4. Övriga utgifter				
a) Undervisnings- och arbetsmateriel, <i>förslagsvis</i>	65 400	+ 19 600		85 500
b) Inventarier och maskiner, <i>förslagsvis</i>	105 600	+ 38 300		143 900
c) Tvätt och renhållning, <i>förslagsvis</i> ..	40 000	—		43 000
d) Kosthåll, <i>förslagsvis</i>	294 500	+ 21 000		315 500
e) Beklädnad för elever vid blindinsti- tutet å Tomtebodas och vårdanstal- ten i Lund för blinda med kompli- cerat lyte, <i>förslagsvis</i>	83 500	+ 6 000		89 500
f) Skyddsbeklädnad, <i>förslagsvis</i>	1 300	—		1 300
g) Utrustningsbidrag åt avgående ele- ver, <i>förslagsvis</i>	84 700	—		84 700
h) Sjukvård åt elever, <i>förslagsvis</i>	45 000	+ 12 400		57 400
i) Tandvård åt elever, <i>förslagsvis</i>	40 000	—		40 000
j) Utgifter för elever, som dimitterats från blindinstitutet å Tomtebodas, <i>förslagsvis</i>	22 200	+ 2 800		25 000
k) Fickpengar åt elever, <i>förslagsvis</i> ...	25 700	—	+ 100 100	25 700 911
5. Vissa kostnader för tillfälliga anpass- ningskurser	91 600	— 28 000		63
Summa kr.	1 132 700	+ 87 500		1 223
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>				
1. Inackorderingsavgifter	74 000	—		74 000
2. Ersättning för värme, elektricitet, städ- ning, tvätt, skyddsbeklädnad m. m. ...	15 700	—		15 700
3. Försäljning av slöjdalster	45 000	—		45 000
4. Kostersättning m. m.	58 000	—	—	58 000 192 700
Nettoutgift kr.	940 000	+ 87 500		1 031 000

Av skolöverstyrelsens motiveringar för de framförda äskandena inhämtas bl. a. följande.

4 a) Den största höjningen avser skolan i Kristinehamn, som är i behov av mer materiel — modeller, tekniska hjälpmedel, facklitteratur — för att anpassningsundervisningen skall kunna effektiviseras, breddas och ge bättre resultat. Delposten är alltid hårt belastad och varje år göres särskilda framställningar till Kungl. Maj:t om överskridanden.

4 b) Styrelsen för blindinstitutet å Tomtebodas äskar ett belopp av 11 300 kr. till nya möbler m. m. för upprustning av elevrum och 17 000 kr. till armatur och svagströmsapparater för den nya simhallen. Styrelsen för skolan i Kristinehamn begär 61 630 kr. till maskiner, verktyg och annan utrustning för teori- och anpassningsundervisningen samt till verkstäder m. m. Styrelsen för skolan i Växjö äskar medel till möbler till vårdarrum, där ny befattningshavare inflyttar, vissa köksmaskiner, materiel för undervisning av synsvaga, dikteringsapparater och rastsignalanläggningar med tillhopa 14 000 kr. De framställda kraven synes överstyrelsen vara berättigade.

Departementschefen. Som framgår av den tidigare redovisade sammanställningen ansluter jag mig i huvudsak till skolöverstyrelsens förslag. Uppräkningen av anslagsposten till inventarier och maskiner är av engångsnatur. Jag förordar, att förevarande anslag uppföres med $(940\,000 + 91\,000 =) 1\,031\,000$ kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens blindskolor m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 031 000 kr.

[115] 28. Statens blindskolor m. m.: Inredning och utrustning av skolhem i Örebro

I proposition 1962:190 angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1962/63 har jag framlagt förslag om nybyggnad för skolhem m. m. i Örebro för blinda med även annat lyte. Kostnadsramen för den föreslagna nybyggnaden beräknas av byggnadsstyrelsen till 7 200 000 kr. Byggnadsstyrelsen räknar med att byggnadsarbetena skall vara avslutade hösten 1964.

I en den 23 november 1963 till ecklesiastikdepartementet inkommen framställning äskar *skolöverstyrelsen* medel för nästkommande budgetår till inredning och inventarier m. m. för det nya skolhemmet. Överstyrelsen räknar med att undervisningen vid anläggningen skall kunna påbörjas hösten 1964. För att färdigställandet av anläggningen icke skall försenas, måste inredningsarbeten påbörjas redan under budgetåret 1963/64. Den totala kostnaden för inredning och utrustning, vilken icke nu kan slutligt beräknas, bör enligt överstyrelsens uppfattning fördelas på två år. För en första etapp beräknar överstyrelsen på grundval av erfarenheter från liknande nybyggnad från senare tid ett belopp av 300 000 kr.

Det är angeläget att undervisningen vid den nya anläggningen kan inledas

snarast. Jag tillstyrker därför skolöverstyrelsens förslag. Medel bör dock ställas till skolöverstyrelsens förfogande först sedan överstyrelsen beräknat det sammanlagda medelsbehovet för ifrågavarande ändamål och inkommit med plan för deras disposition.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens blindskolor m. m.: Inredning och utrustning av skolhem i Örebro* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

[116] **29. Statens dövskolor m. m.: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	5 020 000	5 363 291
1961/62	5 729 000	5 971 085
1962/63	5 975 000	
1963/64 (förslag)	6 532 000	

Skolöverstyrelsen beräknar under detta anslag ett medelsbehov av 6 108 339 kr. för nästa budgetår, vilket innebär en höjning med 133 339 kr. Överstyrelsen har därvid utgått ifrån att Mogårdsanstalten delas och att kostnaderna för arbetshemmet vid Mogård i fortsättningen redovisas under elfte huvudtiteln samt att skolhemmet vid Mogård förflyttas till den byggnad, som för närvarande disponeras av Charlottendals skolhem i Gnesta. Detta skolhem förutsättes upphöra med sin verksamhet. För en av särskilda sakkunniga gjord utredning rörande denna fråga ävensom för en utredning rörande Mogård redogöres i det följande.

Överstyrelsens i anslagsäskandena framförda förslag till utgiftsökningar under detta anslag betingas — förutom av automatiskt verkande faktorer — av följande förslag.

1. Uppflyttning av rektorstjänsten vid Manilla från ABp 25 till ABp 26.
2. Indragning av en ordinarie yrkeslärtjänst i Ao 15 och inrättande av en extra ordinarie teckningslärtjänst i Ae 16 (Vänersborg).
3. Indragning av en ordinarie yrkeslärtjänst i Ao 15 (Vänersborg).
4. Inrättande av två extra ordinarie teckningslärtjänster i Ae 16 (Manilla, Lund).
5. Förändring av 3 kontoristtjänster i Ae 9 till kansliskrivartjänster i Ae 11 (Manilla, Växjö, Örebro).
6. Förändring av två kanslibiträdestjänster i Ae 7 till kansliskrivartjänster i Ae 11 (Härnösand, Lund).
7. Inrättande av tre vårdartjänster, varav en på halvtid, i Ae 8 (Lund, Örebro, Manilla).
8. Inrättande av två ekonomibiträdestjänster i Ae 5 (Lund, Vänersborg).
9. Timlärararvoden för hemundervisning.

10. Höjda arvoden till skolsköterskor.
11. Höjt arvode för kamrerar- och sekreterargöromålen vid Manilla.
12. Arvode till undervisning i hålkortsslagning (Växjö).
13. Arvoden m. m. vid dövlararseminariet.

Vidare föreslår överstyrelsen, att en ordinarie slöjdlärartjänst i Lund flyttas till Vänersborg.

I detta sammanhang torde också böra anmälas att överstyrelsen framlagt utredning och förslag om inrättande av en särskild institution för döva barn med hjärnsador, för vilka närmare redogöres i det följande.

Av överstyrelsens motiveringar framgår bl. a. följande.

1. Rektorstjänsterna vid de allmänna dövskolorna är placerade i lönegrad ABp 25 med undantag av tjänsten vid skolan i Vänersborg, som är placerad i lönegrad ABp 26 på grund av att skolan har ett högt relevantal och omfattar två skoltyper, barndomsskola och fortsättningsskola. Detsamma är nu fallet med skolan å Manilla, sedan den teoretiska fortsättningsskollinjen förstatligats och införlivats med Manillaskolan. Därtill kommer att skolan är övningsskola för dövlararseminariet. Överstyrelsen föreslår att rektorstjänsten vid Manilla placeras i lönegrad ABp 26.

2—4. Antalet ordinarie yrkeslärartjänster är för närvarande 7, varav 5 är placerade vid skolan i Vänersborg. Styrelsen för nämnda skola meddelar, att 3 ordinarie yrkeslärare i respektive snickeri, skomakeri och skrädderi avgår med pension den 30 juni 1962. Skolstyrelsen anför, att utbildningen i dessa yrken icke längre är så eftersökt och föreslår viss om disposition av de tre tjänsterna: en tjänst bibehålles och hålles vakant samt tillsättes efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning med befattningshavare utbildad i annat för döva lämpligt yrke, en tjänst utbytes mot en extra ordinarie teckningslärartjänst och den tredje tjänsten utbytes mot en slöjdlärartjänst. — Överstyrelsen tillstyrker förslaget. — Vid skolan i Lund avgår slöjdläraren i skomakeri med utgången av juni 1963. Överstyrelsen föreslår, att slöjdlärartjänsten bibehålles och flyttas till Vänersborg och att skolan i stället erhåller en extra ordinarie teckningslärartjänst.

Om de ovan föreslagna teckningslärartjänsterna inrättas, kommer samtliga barndomsskolor att få utbildade teckningslärare med undantag av Manilla. Skolstyrelsen vid Manilla har i sitt förslag till skolöverstyrelsen rörande behov av icke-ordinarie personal vid skolan budgetåret 1962/63 anhållit att få anställa en teckningslärare med 18 veckotimmars tjänstgöring, varigenom en föreliggande brist på lärare i läroämnena till en del skulle kunna ersättas. Överstyrelsen anser det synnerligen önskvärt, att även skolan å Manilla får en permanent teckningslärartjänst och föreslår därför, att en dylik tjänst inrättas som extra ordinarie fr. o. m. budgetåret 1963/64. Överstyrelsen beräknar genomsnittligt 20 veckotimmar för teckningslärartjänsterna.

5—6. Vid dövskolornas rektorsexpeditioner är kontorsskrivare (Vänersborg), kontorister (Manilla, Växjö, Örebro) och kanslibiträden (Härnösand, Lund) anställda i respektive lönegraderna Ae 13, Ae 9 och Ae 7. Skolstyrelserna synes vara ense om att anställningsformerna för kontorister och kanslibiträden är för låga för det ansvarsfulla arbete som åligger befattningshavarna. Sedan betydande förbättringar nu kommit till stånd ifråga om kontorspersonal vid det allmänna skolväsendet, anser överstyrelsen det rimligt, att förbättringar medges även vid

dövskolorna, som med sina stora internat är mycket arbetskrävande för kontorspersonalen. Det har visat sig, att dugliga befattningshavare på kontorist- och kanslibiträdestjänster flyttat över till högre placerade kommunala tjänster med liknande arbetsuppgifter. Överstyrelsen föreslår, att de förut nämnda kontorist- och kanslibiträdestjänsterna vid dövskolorna förändras till kansliskrivartjänster i lönegrad Ae 11.

7. Vissa skolstyrelser begär utökning av vårdpersonalen. Vid skolan i Lund har en tredje elevrumsavdelning tillkommit. Skolan förfogar nu över 5 vårdartjänster. 2 vårdare erfordras för varje avdelning för att betryggande tillsyn skall kunna ges eleverna även under natten. Genom bortfallet av lärarnas jourtjänst behövs också mera tid för barnen från vårdpersonalens sida. Manillaskolan har 9 vårdare plus en halvtidstjänst. Styrelsen anför, att borttagandet av lärarnas tillsynsskyldighet medför behov av ytterligare en halvtidstjänst. Styrelsen för skolan i Örebro vill ha en åttonde vårdare. — Enligt överstyrelsens mening kommer förstärkning av vårdpersonalen att bli nödvändig vid dövskolorna för att den tid, som lärarna ägnat barnen under icke skoltid, skall bli helt kompenserad. Överstyrelsen tillstyrker de nu gjorda framställningarna och upptar således 3 nya vårdartjänster varav en på halvtid.

8. Nya ekonomibiträdestjänster begäres av styrelserna för skolorna i Lund och i Vänersborg. I Lund har förutom den nya elevrumsavdelningen ett flertal andra lokaler nyinretts och tagits i bruk. Skolan förfogar över 6 ekonomibiträden, varav två tjänstgör som städerskor, vilket är otillräckligt med hänsyn till lokalförhållandena. Vid skolan i Vänersborg ombesörjes sedan ett flertal år större delen av tvätten vid Restads sjukhus. Medel till kostnaderna utgår ur omkostnadsanslaget. Skolans styrelse har vid flera tillfällen uttalat önskemål att få skolans tvättavdelning iordningställd och moderniserad, varigenom all tvätt liksom tidigare kan skötas på skolan av ett ekonomibiträde. Frågan om tvättlokaler är under behandling i byggnadsstyrelsen. — Överstyrelsen upptar för de båda skolorna 2 nya ekonomibiträdestjänster i lönegrad Ae 5, varav den ena bör tillsättas endast under förutsättning att tvättavdelningen vid skolan i Vänersborg blir färdig att tas i bruk. En avsevärd besparing kan då göras under delposten Tvätt och renhållning i omkostnadsstaten.

9. Behov av medel föreligger till hemundervisning av blinda och döva barn, vilka på grund av sjukdom eller annan omständighet ej kan delta i vanlig skolundervisning. För dövskolornas del är för närvarande endast ett fall aktuellt. Då frågan om hemundervisning nu upptagits även för specialskolornas del, torde man emellertid kunna räkna med att finna ytterligare ett antal döva barn, som är i behov av dylik undervisning inom de närmaste åren. Överstyrelsen uppskattar behovet till förslagsvis 20 veckotimmar, beräknade efter timtaxa CT 14.

10. Överstyrelsen föreslår, att delposten till arvoden åt skolsköterskor höjes med 900 kr., varav större delen avser förskolan i Boden. Styrelsen anför, att kostnaderna för sköterskans resor på grund av skolans belägenhet är mycket dryga och att det är svårt få kompetent sjuksköterska att åta sig uppdraget med nuvarande arvode.

11. Sekreterargöromålen åt styrelsen vid Manillaskolan ombesörjes av en högt kvalificerad person, som också har att sköta skolans betydande fonder. Överstyrelsen anser, att en reell uppräknings av dennes arvode är motiverad och föreslår, att arvodet, nu 1 380 kr., höjes med 420 kr.

12. Skolan i Växjö begär höjning av arvodesbeloppet till undervisning i hålkortsslagning från 500 kr. till 800 kr., vilket tillstyrkes av överstyrelsen. Allt fler

flickor önskar utbilda sig för detta arbete. Kursen har också förlängts för varje elev, som därigenom får bättre utbildning.

13. I en den 6 november 1962 inkommen skrivelse föreslår överstyrelsen be-
träffande dövläraarseminariet bl. a. inrättande av en lektorstjänst samt höjda
arvodet till handledare vid lärarkandidaternas praktikundervisning.

Såsom framgår av det tidigare anförda föreslår *skolöverstyrelsen*, att skol- och
arbetshemmet för döva å Mogård uppdelas och att därvid skolhemmet flyttas
till nuvarande Charlottendals skolhem, vilket skulle nedläggas. Skolöverstyre-
lensens förslag i dessa avseenden baseras på två utredningar, vilka överstyrelsen
genomfört tillsammans med medicinalstyrelsen. I samband med petitabehand-
lingen har skolöverstyrelsen också aktualiserat sitt tidigare framförda förslag
om en särskild institution rörande diagnostisering, placering och behandling av
hjärnskadade döva barn. Dessa förslag kommer här att behandlas i ett samman-
hang. Innan de närmare redovisas, torde här få erinras om att skolöverstyrelsen
i sina anslagsäskanden för budgetåret 1961/62 under anslagen till skolor för
döva föreslog, att skolhemmet vid skol- och arbetshemmet å Mogård skulle över-
flyttas till skola på annan ort. För detta ändamål räknade överstyrelsen med att
kunna ta i anspråk Charlottendals skolhem i Gnesta, varvid den där bedrivna
verksamheten för särskolelever med svåra talfel skulle organiseras i lands-
tingens regi. Skolöverstyrelsens förslag upptogs till behandling i 1961 års stats-
verksproposition. Riksdagen beslöt emellertid, att Charlottendals skolhem tills
vidare skulle drivas i sin nuvarande form och att skolhemmet för döva tills-
vidare skulle kvarstanna å Mogård (SU 144; Rskr 327).

Föreliggande utredningar och förslag

De särskilda utredningar, för vilka i detta sammanhang närmare bör redo-
göras, är följande.

1. *Utredning angående den lämpligaste organisationen för vård av klientelet
vid arbetshemmet för döva å Mogård och därmed sammanhängande frågor.* Ut-
redningen har på uppdrag av medicinalstyrelsen och skolöverstyrelsen utförts
av särskilda, av de bägge ämbetsverken utsedda experter under ledning av sär-
skolinspektör Lennart Wessman.

Över utredningen har *utlåtande* avgivits av skolöverstyrelsen, medicinalstyre-
lsen, socialstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen (som hört vederbörande döv-
konsulenter), överstyrelsen för yrkesutbildning och blind- och dövskoleutred-
ningen. *Yttrande* har avgivits av styrelsen för Charlottendals skolhem, styrelsen
för skol- och arbetshemmet för döva å Mogård, styrelsen för skolan för döva i
Växjö, Svenska landstingsförbundet, Dövskolans rektorsförening, Svenska döv-
läraresällskapet, Svenska särskolans lärarförening, Svensk förening för foniatri
och logopedi, Riksförbundet för utvecklingsstörda barn, Vårdföreståndarnas
förening, Föreningen kuratorer inom efterblivenhets- och epileptikervården och
Svenska oto-laryngologförbundet.

2. *Utredning och förslag beträffande anordningar för barn med grava tal-skador.* Utredningen har på skolöverstyrelsens uppdrag utförts av särskilda av skolöverstyrelsen och medicinalstyrelsen utsedda experter under ledning av undervisningsrådet Karin Lundström.

Över utredningen har *utlåtande* avgivits av blind- och dövskoleutredningen. *Yttrande* har avgivits av styrelsen för Charlottendals skolhem, Svenska landstingsförbundet, Dövskolornas rektorsförening, Svensk förening för foniatri och logopedi samt Riksförbundet för utvecklingsstörda barn.

3. *Utredning av frågan om diagnostisering, placering och behandling av hjärn-skadade döva barn.* På grundval av en utredning av särskilt tillkallade experter under ledning av konsulenten för dövundervisningen Sven Söderkvist, har förslag i olika sammanhang framlagts av skolöverstyrelsen. Därvid har bl. a. av statskontoret framförda synpunkter i saken tagits i beaktande.

Av utredningen rörande *Mogårdsanstalten* framgår, att anstalten består av skolhem och arbetshem (manligt och kvinnligt). Rekryteringen av elever till skolhemmet sker från upptagningsskolorna för döva, där intagningsklassens elever genomgår speciell prövning innan överflyttningen sker. Eleverna är i allmänhet sådana som på grund av allmän psykisk efterblivenhet inte kan följa undervisningen i upptagningsskolorna. I arbetshemmet intages huvudsakligen döva, vilka fullgjort skolplikt vid skolhemmet.

Utredningen sammanfattar sin kritik av de nuvarande förhållandena på följande sätt.

Den främsta olägenheten med den nuvarande anstalten är att barn och vuxna är sammanförda vid en institution. Skolöverstyrelsen och medicinalstyrelsen har vid flera tillfällen framhållit vådan därav. I 7 § dövskolestadgan föreskrives, att skolhemselev, som icke kan tillgodogöra sig yrkesutbildning vid allmän dövskola, skall under två år prövas i praktiskt arbete vid arbetshemmet för döva. I realiteten har en dylik prövning icke kunnat ske tillfredsställande, särskilt för manliga elever, på grund av att träningsverkstad med anordningar för olika arbetsuppgifter i verkstadsarbete icke finns vid Mogårdsanstalten.

De sakkunniga föreslår följande.

Skolhemmet å Mogård skiljes från anstalten och förlägges som en separat institution till annan ort, förslagsvis till Charlottendals skolhem i Gnesta, därest detta blir disponibelt för ändamålet.

Yrkeshem med träningsverkstad för elever, som avgått från skolhemmet eller från allmän dövskola, inrättas, helt skilt från Mogårdsanstalten och på annan ort än denna, eventuellt i anslutning till skolhemmet. Detta förslag överlämnas för vidare utredning till blind- och dövskoleutredningen.

Arbetshemmen vid Mogårdsanstalten utnyttjas även i fortsättningen som arbetshem för psykiskt efterblivna döva och därmed jämförliga. Nuvarande arbetshem kompletteras med skyddad verkstad utrustad med tanke på att eleverna skall få en efter moderna principer driven arbetsträning och sysselsättning.

Älderdoms hem inrättas såsom en särskild avdelning vid Mogårdsanstalten för äldre psykiskt efterblivna döva, vilka inte längre är arbetsföra.

Huvudman för samtliga ovannämnda anstalter bör tills vidare vara staten.

Tillsynsmyndigheter bör vara skolöverstyrelsen för skolhemmet och yrkeshemmet samt medicinalstyrelsen för arbetshemmet och ålderdomshemmet.

I utredningen rörande anordningar för barn med grava talskador framhålles inledningsvis, efter en översikt över olika behandlingsformer för talskadade barn, att de nuvarande resurserna för behandling av barn med olika former av talskador är helt otillräckliga. Vidare anföres.

Trots dövskolans insatser vid omhändertagandet av de gravt talskadade normalbegåvade barnen framstår det som klart otillfredsställande, att undervisningen av dessa hittills ej kunnat lösas på ett bättre sätt. Det är uppenbart, att den språkliga miljön inom dövskolan ej är adekvat med hänsyn till de talskadade barnens behov av språklig stimulans. Åtgärder bör därför snarast vidtagas för att göra det möjligt att såväl terapeutiskt som undervisningsmässigt ge tal- och språkstörda elever en behandling som deras speciella handikapp kräver. Detta innebär framför allt att utbildning av erforderlig personal intensifieras. En förutsättning för ett framgångsrikt behandlingsresultat är vidare, att foniatri och logopedi ges väsentligt ökade resurser.

Beträffande förekomst av talskador hos *särskolelever* har utredningen gjort en inventering, av vilken framgår, att 209 elever, det vill säga omkring 5 % av totala antalet särskolelever, har så svåra talskador att särskild undervisning av specialutbildad talpedagog anses erforderlig.

Beträffande denna elevkategori har noggrant övervägts lämpligheten av att inrätta erforderligt antal specialskolor av typen Charlottendal. En sådan organisation finner utredningen emellertid olämplig, framför allt på grund av att de talskadade barnens behov av kontakt med talande kamrater icke kan tillgodoses inom specialskolor av detta slag. För denna elevgrupp erfordras nämligen i regel långtidsbehandling, som bör integreras med den egentliga skolundervisningen. I vissa fall är det nödvändigt med intensiv talundervisning under hela skoltiden. Inrättandet av endast en eller ett fåtal centrala anstalter, enbart avsedda för sådan behandling, skulle också för flertalet elever medföra stora avstånd till det egna hemmet och därmed åtföljande långvarig skilsmässa från föräldrarna.

Enligt utredningens uppfattning är en rimlig målsättning för undervisning och behandling av särskolelever med grava talskador, att alla större särskolor eller åtminstone någon särskola inom varje landstingsområde får tillgång till en utbildad talpedagog, så att barnen kan beredas den undervisning och behandling de behöver så nära hemorten som möjligt. Så länge det endast finns ett fåtal talpedagoger synes det lämpligast att verksamheten under en övergångsperiod anordnas dels inom varje större landstingsområde, dels genom samverkan mellan två eller flera mindre landstingsområden.

Enär det torde dröja en avsevärd tid innan regionssjukvårdens foniatriska kliniker hunnit uthyggas, torde det vara erforderligt, att vissa anordningar för central diagnostisering av särskolelever med grava talskador vidtages. En utredningscentral för dylika uppgifter bör enligt utredningens mening förläggas till Stockholms stads särskola, Slagsta. Där har talfelsbehandling bedrivits sedan år

1958 i samråd med foniatrisk expertis, varvid även utomlänselever mottagits. Vid överläggningar med representanter för Stockholms stad har från stadens sida preliminärt ställts i utsikt att ett antal platser skulle kunna ställas till förfogande för ifrågavarande ändamål i anknytning till nämnda skola. Dessutom torde under en övergångsperiod ett antal utomlänselever med svåra talskador kunna emottagas även för längre tids behandling.

För att utröna förekomsten av grava talskador hos *normalbegåvade barn* i skolåldern inklusive barn som går i hjälpklass, har infordrats vissa uppgifter om barn över sju år från samtliga foniatrer och barnpsykiatriska kliniker i riket. Samtidigt har infordrats motsvarande uppgifter från dövskolornas rektorer rörande sådana gravt talskadade elever, som vid undersökningstillfället vistades vid dövskola och vilkas talskador icke främst berodde på hörselskada utan på central språkrubbning.

Inventeringen har gett vid handen att det för närvarande finns 10—20 fall för vilka särskilda åtgärder är erforderliga. Från psykologen vid Charlottendals-hemmet har inhämtats, att endast ett par av hemmets nuvarande elever möjligen skulle kunna räknas till de elever denna inventering avser.

En särskild institution för ifrågavarande barn skulle sålunda sannolikt inte behöva omfatta mer än 20 platser.

Med hänsyn till de gjorda övervägandena föreslår utredningen att en specialskola för gravt talskadade barn, omfattande 20 platser, varav två för medföljande anhöriga, inrättas. Vid institutionen bör även kunna mottagas barn i förskoleåldern. Tillsynen bör delas mellan skolöverstyrelsen och medicinalstyrelsen, vilken senare även bör utforma den närmare planen för verksamheten.

Vid bedömningen av lämplig ort för denna specialskola har huvudsakligen tre synpunkter ansetts vara av betydelse, nämligen tillgång till erforderlig expertis, goda kommunikationer med landet i övrigt och anknytning till annan skolverksamhet.

Nu verksamma foniatrer finns endast i Stockholm, Göteborg och Malmö, varför valet av förläggningssort begränsats till dessa städer. Då institutionens upptagningsområde skulle omfatta hela landet bör enligt utredningens mening förläggningssorten vara belägen i Mellansverige och ha goda kommunikationer med landet i övrigt. Med beaktande härav och övriga relevanta omständigheter har den lämpligaste förläggningssorten för en specialskola befunnits vara Stockholm.

Utredningen räknar med att den nuvarande verksamheten vid Charlottendals skolhem nedlägges med utgången av innevarande budgetår, vilket också anses angeläget för att en flyttning av skolhemsdelen vid Mogård skall kunna ske. Det finns inte heller, enligt utredningens mening, någon anledning att fortsätta med den nuvarande verksamheten vid Charlottendals skolhem. Talpedagogerna där bör inplaceras i verksamheten t. ex. vid utrednings- och behandlingscentralen vid Stockholms stads internatskola.

Den föreslagna talfelsverksamheten vid särskolorna skulle bedrivas som ett led i dessas ordinarie verksamhet utan att innebära kostnader utöver dem som reguljärt åvilar landstingen. Förslag om en ny specialskola för gravt talskadade normalbegåvade barn innebär nya investeringar och driftkostnader. Kostnaderna för avlöningar och omkostnader i 1962 års löner och priser har preliminärt beräknats till 300 000 respektive 100 000 kr.

I de sakkunnigas utredning rörande diagnostisering, placering och behandling av hjärnskadade döva barn konstateras, att begreppet hjärnskada är svårtolkat, så länge inga säkra diagnostiska metoder kommit till användning. De sakkunniga redogör för olika former av komplikationer till dövheten och för skilda symptom, framkallade av hjärnsador samt konstaterar, att man ännu saknar tillfredsställande möjligheter att undersöka döva barn av här angivet slag så att det blir klarlagt om och i vad mån komplicerade skador i centrala nervsystemet förligger. Efter utförliga redogörelser för diagnostisering, behandling och placering av hjärnskadade döva barn lägger utredningen fram förslag om dels en diagnoscentral för undersökning och observation och dels en specialskola för hjärnskadade döva barn.

De hjärnskadade döva barnen indelas i fyra grupper, nämligen barn med cerebral pares, barn med beteenderubbningar, barn med centrala språkrubbningar och barn med intelligensdefekter. På grundval av de sakkunnigas beräkningar föreslår skolöverstyrelsen, att en undersöknings- och observationscentral samt i anslutning därtill en specialskola med förskoleavdelning skall upprättas. Enligt överstyrelsens nu föreliggande förslag bör skolan omfatta sammanlagt 43 å 45 platser, avsedda för elever med beteenderubbningar, elever med cerebral pares, förskolebarn och ej placerade utredningsfall.

Beträffande lokaliseringen frambåller överstyrelsen, att den föreslagna institutionen bör förläggas till Storstockholmsområdet. Utslagsgivande har här varit nödvändigheten av att undersöknings- och observationscentralen har tillgång till medicinsk och annan expertis och nära kontakt med de institutioner inom vilka forskning på de medicinska, pedagogiska och tekniska områdena sker. Sådan forskning äger nu rum vid audiologiska laboratoriet vid Karolinska sjukhuset i Stockholm. Utredningen har vidare i lokaliseringsfrågan understrukt vikten av att den föreslagna institutionen får möjlighet att samverka med döv-lärarseminariet å Manilla i Stockholm.

Remissyttranden

Beträffande förslaget att skolhemmet vid Mogård bör *skiljas från institutionen i övrigt* är remissinstanserna eniga. Härom anför *skolöverstyrelsen* bl. a. följande.

Överstyrelsen finner det synnerligen angeläget, att det föreslagna avskiljandet av skolhemsdelen från arbetshemmet snarast äger rum. Överstyrelsen har tidigare i olika sammanhang frambållit det olämpliga för att icke säga olyckliga i att de små döva, komplicerat handikappade skolbarnen, skall vara hänvisade till att

under hela sin skoltid och uppväxttid ha både skoldag och fritid inom en institution, där även vuxna och numer alltmera ålderstigna döva skyddslingar vistas. Överstyrelsen anser sig i detta sammanhang även böra hänvisa till det förhållandet, att en stor del av det vuxna klientelet har beteendestörningar som komplikation till dövhet och övriga handikapp. Vårderna ur uppfostrings- och omvårdnadssynpunkt för skolhemmets minderåriga elever eller dess ungdomar i känsliga åldrar är uppenbara.

Blind- och dövskoleutredningen anser det ytterst angeläget att eleverna vid Mogård fr. o. m. nästa budgetår överflyttas till Charlottendals skolhem. Utredningen förutsätter att erforderlig förskoleverksamhet för psykiskt efterblivna barn tillsvidare skall kunna bedrivas vid skolhemmet. Skolhemmet bör enligt utredningens uppfattning under de perioder, som förskolebarn vårdas och undervisas där, tillföras erforderliga personella resurser, bl. a. förskollärare. Vidare bör förskolelever kunna erhålla hemundervisning genom ökad verksamhet från förskoleinternaten för döva.

Förslaget om inrättande av yrkeshem, ålderdomshem och skyddad verkstad vid arbetshemmet, tillstyrkes av remissinstanserna. *Blind- och dövskoleutredningen* meddelar, att den avser att närmare utreda den typ av yrkesundervisning som föreslagits komma till stånd vid yrkeshemmet.

Utredningens förslag om *huvudmannaskap* och *tillsynsmyndigheter* tillstyrkes av remissinstanserna med undantag av medicinalstyrelsen, som närmast har den uppfattningen, att det mest ändamålsenliga är att lägga huvudmannaskapet för all sjukvård, all invalidvård och all därmed jämförlig verksamhet på landstingen. Medicinalstyrelsen anför här bl. a. följande.

Om — såsom med all rätt föreslagits — de döva vårdhemsfallen skola vara statliga vårdobjekt, kommer den traditionella gränskonflikten att kvarleva på detta lilla vårdområde, vilket är både onödigt och olyckligt.

I huvudmannaskapsfrågan anför Svenska landstingsförbundet bl. a. följande.

Mentalsjukvårdsberedningen har föreslagit, att endast den med undervisning förenade vården skall kvarbli under statligt huvudmannaskap vid en påtänkt huvudmannaskapsreform inom mentalvården, medan landstingen skulle svara för vården av det vuxna klientelet. Då förevarande spörsmål ingår i det komplex av frågor, som är föremål för förhandlingar mellan staten och landstingsförbundet anser sig styrelsen ej nu böra uttala sig i huvudmannaskapsfrågan.

Förslagen om *förläggning av skolhemmet* och ett eventuellt yrkeshem till nuvarande Charlottendals skolhem i Gnesta tillstyrkes av flera remissinstanser. Vissa remissinstanser har här emellertid anmält avvikande mening. Sälunda anser *styrelsen för skol- och arbetshemmet å Mogård* att en större och centralare ort än Gnesta bör väljas för placeringen av skolhemmet och yrkeshemmet. Styrelsen anför härom bl. a. följande.

Skolhemseleverna och de blivande yrkeshemseleverna har utöver sin dövhet ofta både fysiska och psykiska komplikationer. Dessa elever kräver städse anli-

tande av specialister av olika slag. För underlättande av undervisning, vård och behandling samt rätt bedriven yrkesutbildning bör dessa specialister finnas på orten och vara nära knutna till hemmen i fråga. Vidare fordras för yrkesorientering, yrkesprövning och arbetsträning vid yrkeshem en relativt rik yrkesdifferentiering och variation på det lättare arbetsområdet. Gnesta med sina alltför små möjligheter i expertisväg och på yrkesområdet kan därför icke anses vara lämplig plats för vare sig skolhemmet eller det nya yrkeshemmet. Styrelsen vill föreslå Örebro som lämpligare ort. Genom att där finns en skola för hörselskadade och genom den framtida placeringen av vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte kommer det att vara lätt att anlita förefintlig expertis. Det är även bättre möjligheter på arbets- och yrkeslivets område i Örebro.

Av likartade skäl, som de som framförts av styrelsen för Mogård, föreslår *Svenska dövläraresällskapet*, att skolhemmet förlägges till någon av Stockholms förorter eller till någon större mellansvensk stad. Även *Dövskolornas rektorsförening* anser att skol- och yrkeshemmet bör förläggas till en ort där man har god tillgång till erforderlig expertis och där näringslivet är något mer differentierat än i Gnesta. *Styrelsen för statens skolor för döva i Vänersborg* ifrågasätter lämpligheten av att yrkeshemmet förlägges till Gnesta.

Den föreslagna *riksanstalten för gravt talskadade barn* med normal intelligensutveckling tillstyrkes av remissinstanserna. Sålunda anför *styrelsen för Charlottendals skolkhem* följande.

De principer för undervisning, som av utredningen föreslagits vid den tilltänkta riksanstalten för normalbegåvade barn, överensstämmer så gott som helt med dem, som rektor Karin Danell och hennes medhjälpare sedan mycket lång tid tillbaka arbetat för och tillämpat vid Charlottendal. Styrelsen hälsar inte minst därför med stor tillfredsställelse förslaget om inrättande av denna riksanstalt.

Ett flertal remissinstanser understryker osäkerheten i utredningens bedömningar av antalet normalbegåvade barn med grava talskador och anser att riksanstaltens kapacitet måste vara mycket elastisk.

Utredningens förslag angående vården av *gravt talskadade särskolbarn* tillstyrkes av remissinstanserna som understryker vikten av att resurserna på detta område snabbt utbygges. Sålunda anför *Svenska landstingsförbundet* bl. a. följande.

Då antalet fall utslaget på de skilda skolorna kan förutsättas bli relativt begränsat och den påbörjade centrala utbildningen kan beräknas snart skapa bättre tillgång till bl. a. talpedagoger, vill styrelsen icke tillmäta dessa svårigheter avgörande betydelse. Som utredningen framhåller torde det för barnens allmänna vård och fostran vara lyckligare att de icke sammanföras till anstalt av rikskaraktär utan att de i stället omhändertagas på särskolor belägna närmare hemorten med där föreliggande möjligheter till vidare kontakt med andra barn och ungdomar med mindre utpräglade talsvärigheter.

Remissinstanserna ansluter sig i princip till förslaget om *nedläggande av Charlottendals skolhem*. I flertalet fall understrykes dock att ett sådant nedläggande inte kan ske förrän tillfredsställande vårdmöjligheter för Charlottendalsbarnen skapats på annat håll. Man utgår därvid från att samtliga de barn som nu vårdas på Charlottendal inte automatiskt kan betraktas som särskolbarn. Sålunda anför *Svensk förening för foniatri och logopedi* bl. a. följande.

Med den kännedom föreningen har om fallen på Charlottendal vill föreningen framhålla vikten av att dessa icke automatiskt betraktas såsom särskolefall och därför direkt placeras ut på särskolor. Det synes föreningen mycket angeläget att dessa barn blir föremål för förnyad omsorgsfull bedömning och eventuellt kompletterande utredning för ställningstagande till fortsatt skolplacering. Man bör givetvis så långt möjligt sträva efter att ge dem fortsatt logopedisk specialvård, även om den planerade skolan för gravt talskadade normalbegåvade barn icke kan bli klar att ta emot de barn som närmast hör dit.

Styrelsen för Charlottendals skolhem anför bl. a. följande.

Beträffande de barn inom särskolan, som har särskilt svåra talskador, anför utredningen, att det efter en observationsperiod vid Slagsta kan tänkas förekomma, att elev överflyttas till behandling vid den skola, avsedd för normalbegåvade barn med svåra talskador, som av utredningen föreslås skola inrättas i Stockholm. Styrelsen vill mot bakgrund av erfarenheterna från Charlottendal understryka betydelsen av att denna möjlighet verkligen utnyttjas. Även barn, som har eller antas ha lägre intelligenskvot än normalt och lider av grava talskador, bör i många fall beredas den speciella undervisning, som beräknas kunna erhållas vid den nämnda skolan. Enligt styrelsens mening är det dessutom svårt att dra en klar gräns mellan särskolebarn och normalbegåvade barn med grava talskador. Vid Charlottendal har just ett sådant blandat klientel tagits om hand. Flertalet har haft lägre intelligenskvot än normalt, men åtskilliga har visat sig vara normalbegåvade.

Riksförbundet för utvecklingsstörda barn anser, att sammankopplingen av frågan om skiljandet av skolhemsdelen vid Mogård från anstalten i övrigt med nedläggandet av Charlottendal varit olycklig. Det faktiska behovet av en specialskola för barn med afasier eller andra centrala språkrubbningar torde motsvara Charlottendalshemmets nuvarande kapacitet. Det är därför inte rimligt att lägga ned Charlottendal, som är den enda dylika skola som finns i Sverige, innan den föreslagna riksanstalten i någon form kommit till stånd. Riksförbundet understryker det angelägna i att man undviker att »offra» en kategori handikappade barn för en annan, en synpunkt som för riksförbundet ter sig angelägen.

Även *Dövskolornas rektorsförening* ställer sig tveksam till sammankopplingen av flyttningen från Mogård med nedläggandet av Charlottendals skolhem.

Blind- och dövskolutredningen infogar i sitt utlåtande frågan om anordningar för barn med grava talskador i ett större sammanhang. Utredningen konstaterar, att de här tidigare nämnda utredningarna rörande barn, som icke inom nuvarande organisation kan få adekvat placering, berör följande kategorier och ungefärliga antal barn.

1. Döva barn med intelligensdefekter, »Mogårds-elever» (22).
2. Döva barn med cerebral pares, nu elever vid Eugeniahemmet (av utredningen angivna till 10. För närvarande finns dock 15 sådana barn vid Eugeniahemmet).
3. Döva barn med allvarliga centrala språkrubbningar eller beteenderubbningar, nu elever vid dövskolorna (14).
4. Döva förskolebarn med hjärnskador (15).
5. Utredningsfall av döva barn med hjärnskador (6).
6. Särskolelever med grava talskador (200).
7. Normalbegåvade barn med grava talskador (10—20, däri inräknat utredningsfall).

Vad beträffar grupp 1 framhåller utredningen angelägenheten av att dessa snarast förflyttas från Mogård. Grupp 2 erhåller nu särskild dövundervisning vid Eugeniahemmet. Detta system fungerar enligt utredningens uppfattning tillfredsställande och utredningen anser, att de döva cp-barnen alltjämt bör omhändertagas och beredas undervisning inom spastikervården. Utredningen framhåller, att det är av största vikt, att vid den av 1958 års cp-utredning föreslagna nya centralanstalten för svårt handikappade cp-barn en speciell avdelning anordnas för de döva barnen och deras undervisning. Den av skolöverstyrelsen föreslagna specialskolan för hjärnskadade döva barn skulle sålunda enligt blind- och dövskoleutredningens mening begränsas till att omfatta grupperna 3—5 i den här redovisade sammanställningen.

Beträffande de normalbegåvade gravt talskadade barnen anser utredningen det nödvändigt att specialanordningar vidtages och tillstyrker i princip utredningens förslag om en särskild institution med undersöknings- och behandlingsmöjligheter i anslutning till ett skolhem av föreslagen omfattning. Vidare anföres följande.

De föreliggande utredningarna visar beträffande de gravt talskadade barnen och de döva barnen med hjärnskador, att det i betydande utsträckning är samma slags expertis och annan personal som erfordras för de båda institutionerna. Svårigheten att i dessa komplicerade fall ställa säker diagnos kan också stundom göra det svårt att avgöra till vilkendera anstalten ett utredningsfall skall hänföras. Det kan därför ifrågasättas om man inte med fördel skulle kunna skapa en gemensam institution för utredning och behandling av de berörda grupperna barn.

Enligt utredningens mening bör på en lämplig plats i Stockholmsregionen upprättas en central statlig institution för utredning och diagnostisering av komplicerade fall av hörsel- eller talrubbningar hos barn samt i anslutning därtill skilda skolhem för de olika grupperna av barn. Ett nära samarbete förutsättes äga rum mellan denna anstalt och Karolinska sjukhusets audiologiska och foniatriska institutioner. Skolhemmen bör omfatta förskolavdelningar samt skilda undervisningsavdelningar för döva och talskadade barn. En särskild undervisningsavdelning bör också vara inrättad här för döva barn med beteenderubbningar. Med hänsyn till de växlande typer av barn, som skall mottagas vid an-

stalten bör skolhemmen anordnas med små enheter, som lätt kan omdisponeras allteftersom behov uppstår att omgruppera eleverna. Det är också av vikt att olika elevkategorier kan hållas strikt åtskilda. Vissa skolhem måste därför ovillkorligen förläggas på betryggande avstånd från institutionens övriga byggnader. Detta torde inte behöva utgöra hinder för en central administration av anläggningen.

På grundval av den tidigare redovisade översikten över olika kategorier av här berörda handikappade barn bör den nu föreslagna anläggningen beräknas för följande elevunderlag:

a) Döva skolbarn med centrala språkrubbningar eller beteenderubbningar	14
b) Döva förskolebarn med hjärnskador	15
c) Utredningsfall av döva barn med hjärnskador	6
d) Normalbegåvade barn med grava talskador	10—20

Som en femte kategori torde slutligen tillkomma en del utredningsfall av barn med grava talskador. Det kan här röra sig om svårdiagnostiserade förskolebarn eller sådana mera speciella utredningsfall från särskolorna, som remitteras från den för dessa skolor föreslagna särskilda observationscentralen.

För sålunda angivna behov bör ett antal av 50—55 elevplatser vara tillfyllest, av vilka 30—35 för döva elever och ca 20 för talskadade. Några rum för mödrar, som medföljer barnen till anstalten, bör vidare anordnas.

Även *styrelsen för skolan för döva i Växjö* aktualiserar frågan om de hjärnskadade döva barnen.

Det klientel, som intages vid våra dövskolor, innefattar ej endast en del psykiskt efterblivna utan även sådana döva, som på grund av psykopatisk läggning, asocialt uppträdande eller på liknande sätt utgör en fara för de elever, tillsammans med vilka de undervisas i våra internat. Särskilt de sista åren har vid härvarande skola flera elever måst skiljas från skolan på grund av sådana tendenser utan att man haft andra vårdmöjligheter i beredskap. Oftast har dessa ungdomar ej haft lämplig hemmiljö, varför undervisning i föräldrahemmet varit utesluten. Det vore därför synnerligen önskvärt, att denna fråga bleve föremål för utredningens prövning och åtgärder.

Departementschefen. Skolöverstyrelsen har i sina äskanden förutsatt, att skol- och arbetshemmet på Mogård skall delas på så sätt att skolhemmet överföres till de byggnader som disponeras av nuvarande Charlottendals skolhem i Gnesta och att detta skolhem upphör med sin verksamhet i nuvarande form, allt fr. o. m. nästa budgetår. Remissinstanserna har över lag kraftigt understrukt det angelägna i att en delning av Mogårdsanstalten snarast kommer till stånd. Jag delar helt denna uppfattning. Ett flertal remissinstanser har emellertid också framhållit, att ett överförande av skolhemmet på Mogård till Charlottendal förutsätter, att tillfredsställande vårdmöjligheter kan erbjudas alla de barn, som för närvarande är intagna vid Charlottendal. Det är också enligt min mening önskvärt att en verksamhet av det slag som bedrivs vid sistnämnda institution utan avbrott kan fortsättas på annan plats.

När det gäller att bereda tillfredsställande vårdmöjligheter för Charlottendalsbarnen på annan plats utgör de särskolmässiga eleverna vid skolhemmet inte något större problem, då särskolorganisationen i dag anses ha resurser att ta emot denna grupp. När det gäller normalbegåvade barn, som kan finnas vid Charlottendal, synes det vara svårare att finna tillfredsställande alternativa vårdmöjligheter fr. o. m. nästa budgetår. En möjlighet, som icke borde anses utesluten, vore att dessa barn under sin nuvarande ledning som samlad grupp under ett eller ett par år beredes plats inom exempelvis dövskoleorganisationens nuvarande ram — närmast vid skolan för hörselskadade i Örebro — varvid tanken på Mogårdsinstitutionens delning skulle kunna förverkligas. En sådan anordning skulle kunna ge värdefulla erfarenheter för den föreslagna riksinstitutionen för gravt talskadade normalbegåvade barn. Det är min avsikt att snarast låta undersöka om sådana förutsättningar föreligger eller kan skapas. Innan dylika möjligheter verkligen visat sig stå till buds, bör enligt min uppfattning den nuvarande verksamheten vid Charlottendal inte nedläggas utan bedrivas i ungefär nuvarande omfattning. En upplösning av Charlottendalshemmet bör vidare, för undvikande av felplaceringar, föregås av en av medicinalstyrelsen och skolöverstyrelsen gemensamt genomförd undersökning av barnen.

Jag anser således, att statsmakterna inte nu skall binda sig för den ifrågasvarande överflyttningen respektive bortflyttningen fr. o. m. nästa budgetår. Kungl. Maj:t bör i stället erhålla bemyndigande att, därest de av mig nyss angivna förutsättningarna visar sig föreligga under budgetårets lopp, genomföra de av skolöverstyrelsen förutsatta åtgärderna. Någon ändring beträffande arbetshemmet å Mogård bör dock tills vidare ej ske.

Under alla omständigheter kan tillfredsställande vårdmöjligheter beredas Charlottendalsbarnen, om den av utredningen föreslagna riksinstitutionen för gravt talskadade normalbegåvade barn kommer till stånd. Jag delar utredningens uppfattning, att en sådan institution snarast bör upprättas. Skulle inte andra möjligheter av det slag jag nyss angivit yppa sig dessförinnan, bör verksamheten vid Charlottendal fortgå till dess att nämnda riksanstalt färdigställts eller annat likvärdigt alternativ föreligger.

Som framgått av det tidigare anförda har behovet av en särskild riksinstitution för hjärnskadade döva barn ånyo aktualiserats. Dövskoleorganisationen saknar för närvarande också möjligheter att bereda de hjärnskadade döva barnen acceptabla vårdmöjligheter. Jag delar helt den uppfattning, som framförts av överstyrelsen och några remissinstanser, angående angelägenheten av att en sådan riksinstitution snarast kommer till stånd. Jag ställer mig emellertid tveksam till överstyrelsens uppfattning, att döva cp-barn skulle omhändertagas vid den föreslagna institutionen. Vad blind- och dövskoleutredningen anfört i denna fråga, nämligen att dessa barn även i fortsättningen bör omhändertagas och beredas undervisning inom spastikervården, synes mig vara det riktiga.

Blind- och dövskoleutredningen har, när det gäller den framtida vården och undervisningen av de gravt talskadade barnen, framfört ett intressant förslag, nämligen att en institution skulle upprättas för dessa barn gemensamt med en institution för hjärnskadade döva barn. Inom den gemensamma institutionen skulle de olika kategorierna barn hållas strikt åtskilda, något som torde vara nödvändigt för att tillfredsställande vård- och undervisningsmöjligheter skall kunna föreligga. Vad utredningen sålunda förordat, torde vid jämförelse med förslagen om två institutioner innebära, att vid beräkningen av lokal- och personalbehovet vissa besparingar, t. ex. i fråga om administration och ekonomiavdelning, skulle kunna göras. Koncentrationen till *en* institution torde vidare vara en fördel, när det gäller de praktiska möjligheterna att till denna knyta erforderlig expertis i barnpsykiatri, foniatri och audiologi liksom också särskild skol-läkare, psykolog, speciallärare och sjukvårdspersonal, allt områden där personaltillgången är mycket begränsad.

Jag finner blind- och dövskoleutredningens förslag mycket beaktansvärt och har för avsikt att låta ingående undersöka möjligheterna att förverkliga förslaget. Byggnadsstyrelsen, skolöverstyrelsen och blind- och dövskoleutredningen torde därvid böra engageras jämte erforderlig medicinsk expertis. I någon form bör den lämpliga lösningen nu träffas och det bör ske så snabbt att nästa års riksdag på grundval av förefintliga utredningar kan föreläggas förslag om hur dessa elevkategorier på bästa sätt skall tas om hand.

Vad beträffar överstyrelsens förslag i övrigt vill jag anföra följande.

Den föreslagna uppflyttningen av rektorstjänsten vid Manilla kan jag inte tillstyrka. Förslaget om förändring av tre kontoristtjänster till kansliskrivartjänster och förändringar av två kanslibiträdetsjänster till kansliskrivartjänster är jag inte beredd att tillstyrka. De föreslagna lärartjänsterna i teckning bör föras in på övningslärarstadgan. Vad beträffar förslaget om inrättande av två tjänster som ekonomibiträde kan jag endast tillstyrka förslaget i vad avser tjänsten i Lund. Arvode till skolsköterskor har från den 1 december 1962 höjts så, att arvode nu utgår för tjänsterna i Boden och Växjö med vardera 1 200 kr. och för tjänsten i Lund med 1 800 kr. Någon ytterligare höjning av arvoden är jag inte beredd förorda. Däremot förordar jag, att arvodet till kamrerare-sekreterare vid Manilla höjes med 120 kr. till 1 500 kr. och vidare att för timarvoden för hemundervisning beräknas ett med 6 000 kr. förhöjt belopp. Vad slutligen beträffar överstyrelsens förslag rörande dövläroarseminariet å Manilla kan jag endast ansluta mig till vad överstyrelsen förordat i fråga om arvoden för handledning och auskultation vid seminariet och beräknar sålunda ett belopp av 17 000 kr. för ändamålet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser i fråga om dispositionen av detta belopp.

I övrigt har jag inga erinringar mot skolöverstyrelsens förslag, dock att vårdtjänsterna bör placeras i Ae 9. Med beaktande även av automatiska kost-

nadsökningar — däribland lönegradsförändringar beslutade på grundval av i prop. 1962: 195 framlagda förslag — bör detta anslag uppföras med (5 975 000 + 557 000 =) 6 532 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, om de av mig i det föregående angivna förutsättningarna visar sig föreligga under nästa budgetår, till Charlottendals skolhem i Gnesta överflytta skolhemmet vid skol- och arbetshemmet på Mogård;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens dövskolor, som föranledes av vad jag anført i det föregående;

c) godkänna följande avlöningsstat för statens dövskolor m. m. att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 993 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	135 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 677 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 637 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	89 200
Summa kr. 6 532 000	

d) till Statens dövskolor m. m.: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 6 532 000 kr.

[117] 30. Statens dövskolor m. m.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 984 000	1 831 875
1962/63	1 940 000	
1963/64 (förslag)	2 020 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår skolöverstyrelsens förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av överstyrelsen för 1963/64 föreslagna änd- ringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
Utgifter			
1. Sjukvård åt personal, <i>förslagsvis</i>	15 800	—	15
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	6 200	—	6
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	409 600	+ 3 000	412
4. Övriga utgifter:			
a) Undervisnings- och arbetsmateriel, <i>förslagsvis</i>	107 000	+ 4 000	107 000
b) Inventarier och maskiner, <i>förslagsvis</i>	59 700	—	59 700
c) Tvätt och renhållning, <i>förslagsvis</i> .	62 500	+ 12 750	75 250
d) Sjukvård åt elever och skyddslingar, <i>förslagsvis</i>	39 400	+ 3 600	43 000
e) Tandvård åt elever och skyddsling- ar, <i>förslagsvis</i>	49 000	+ 2 000	51 000
f) Bad åt elever, <i>förslagsvis</i>	14 000	+ 2 900	16 900
g) Kosthåll, <i>förslagsvis</i>	615 000	—	615 000
h) Utackordering av elever, <i>förslagsvis</i>	269 000	+ 52 500	269 000
i) Beklädnad för elever och skydds- lingar, <i>förslagsvis</i>	276 300	—	276 300
j) Fickpengar åt elever och skydds- lingar, <i>förslagsvis</i>	113 000	—	113 000
k) Parkers underhåll, <i>förslagsvis</i>	8 500	—	8 500
l) Bibliotek, <i>förslagsvis</i>	9 400	—	9 400
m) Underhåll av hörselapparat, <i>högst</i>	32 000	—	32 000
n) Stipendier åt vissa skolpliktiga döva m. fl., <i>förslagsvis</i>	1 000	—	1 000
	Summa kr. 2 087 400	+ 80 750	2 111
Särskilda uppbördsmedel			
1. Ersättning för värme och lyse i tjäns- tebostäder	22 500	— 10 000	12 000
2. Ersättning för tvätt åt personal	2 900	—	3 000
3. Ersättning för kost åt personal	92 000	— 22 000	75 000
4. Försälda arbeten och produkter	105 000	— 35 000	75 000
	Summa kr. 1 865 000	— 67 000	165
Omkostnader för Charlottendals skolhem	75 000	— 75 000	75
	Nettoutgift kr. 1 940 000	+ 72 750	2 021
	Avrundat		2 020

I vad avser överstyrelsens förslag om delning av skol- och arbetshemmet vid Mogård och nedläggande av Charlottendals skolhem hänvisas till vad som anförts under anslaget Statens dövsolor: Avlöningar.

I den under föregående anslag omnämnda framställningen äskar överstyrelsen vidare 1 000 kr. för undersökningsmaterial och underhåll av apparater vid döv-lärarseminariet.

Av överstyrelsens motivering framgår bl. a. följande.

4 c). Den största kostnaden under delposten kommer nu på skolan i Vänersborg. All tvätt bortsändes till tvättinrättningen vid Restads sjukhus. Skolstyrelsens räknar med att skolans tvättstuga skall bli reparerad och moderniserad, så att tvätten helt kan ombesörjas vid skolan. Ett ekonomibiträde för ifrågasvarande arbetsuppgifter begäres under avlöningsanslaget. Därest tvättstugan blir iordningställd och den nya tjänsten inrättas fr. o. m. budgetåret 1963/64, kan förevarande delpost minskas med 9 000 kr. Överstyrelsen upptar oförändrat belopp.

Styrelsen för skolan i Örebro begär medel till kollektivanställd städpersonal med 26 000 kr. eller med 3 750 kr. mer än skolan innevarande budgetår förfogar över. Styrelsen för skolan i Växjö anholder om 9 000 kr. till deltidsanställd städerska för städning av undervisningslokalerna efter skoldagens slut. Denna städning har hittills skötts av 2 elever på fritid utan handledning. Enär nödvändig handledning kan ges endast under förutsättning av att medel härför beviljas tillstyrker överstyrelsen begärda beloppen och upptar under anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal en ökning med 12 750 kr. för ändamålet.

4 h). Delposten har för innevarande budgetår avsevärt reducerats i förhållande till budgetåret 1961/62. Kostnader har visserligen tillkommit för inackordering av elever vid skolan å Blockhusudden, men tillkomsten av det nya internatet i Örebro har medfört betydande minskning av delposten. De tre skolor, som har elever utackorderade, Lund, Manilla och Örebro, begär nu respektive 32 000 kr. (11 elever), 72 000 kr. (22 elever) och 217 000 kr. (71 elever), eller tillhopa 321 000 kr. Ett belopp av 500 kr. äskas därutöver av skolan i Växjö för utackordering av enstaka elever närmast under julferien. Styrelserna för de tre förstnämnda skolorna räknar med en kostnad per elev och månad av respektive 275, 340 och 300 kr. Med tanke på den omvårdnad som begäres av fosterhemmen och den inträdda prisstegringen på livsmedel m. m. torde de beräknade månadsbeloppen icke vara för höga. Överstyrelsen föreslår således en uppräknings av delposten med 52 500 kr.

Departementschefen. Beträffande skolöverstyrelsens förslag om delning av skol- och arbetshemmet å Mogård och nedläggande av den nuvarande verksamheten vid Charlottendals skolhem får jag hänvisa till vad jag anfört under närmast föregående anslagspunkt. Skolöverstyrelsens förslag om höjning av anslaget till undervisnings- och arbetsmateriel kan jag inte tillstyrka. Beträffande delposten Utackordering av elever ansluter jag mig till vad skolöverstyrelsen anfört, men anser, med hänsyn till anslagsbelastningen, att de av överstyrelsen redovisade ändamålen kan tillgodoses inom ramen för oförändrat anslag. I övrigt har jag inga erinringar mot skolöverstyrelsens förslag. Med utgångspunkt i skolöverstyrelsens beräkningar och de justeringar i dessa som vidtagits bl. a. på grund av att Mogårdsinstitutionerna och Charlottendals skolhem i sin helhet avses komma att belasta detta anslag, bör medelsbehovet beräknas till 2 021 650 kr. Med hänsyn till den osäkerhet som vidlåder framför allt beräkningen av uppbördsmedlen torde anslagshöjningen kunna avrundas till 80 000 kr. Anslaget bör således uppföras med $(1\,940\,000 + 80\,000 =) 2\,020\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens dövsolor m. m.*: Omkostnader för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 020 000 kr.

[118] **31. Statens dövskolor m. m.: Engångsanskaffning av utrustning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	190 000	77 593
1961/62	410 000	490 187
1962/63	285 000	
1963/64 (förslag)	160 000	

För här ifrågavarande ändamål har ett reservationsanslag varit uppfört på riksstaten sedan budgetåret 1949/50. Av de anvisade anslagen har Kungl. Maj:t i vissa fall reserverat bestämda belopp för särskilda ändamål, medan under anslaget tillgängliga medel i övrigt disponerats av skolöverstyrelsen på sätt överstyrelsen prövat lämpligt. De huvudsakliga utgiftsändamålen under de olika budgetåren har varit följande: inredningsarbeten, nyanskaffning av inventarier av olika slag, apparatur för provning och träning av hörselrester, hörapparater, böcker, film och filmapparater samt lek- och idrottsmateriel.

Å anslaget fanns den 1 juli 1962 en bunden reservation av 76 909 kr.

Skolöverstyrelsen hemställer, att anslag för nästa budgetår beviljas till följande ändamål.

1. Teknisk apparatur vid skolorna	31 200
2. Viss teknisk utrustning vid seminariet	5 000
3. Audivisueella hjälpmedel	25 400
4. Maskinell utrustning av kök, slöjdsalar, teckningssalar m. m.	34 600
5. Viss inredning och utrustning av lokaler	49 100
6. Materiel till fritidsverksamhet	15 000
Summa kr. 160 300	

Förslaget innebär en minskning av anslaget med 124 700 kr. Av skolöverstyrelsens motivering inhämtas bl. a. följande.

1. För fortsatt utrustning av tredje klasserna med vibratorer beräknar överstyrelsen 8 400 kr. Under år 1961/62 kunde inga bandspelare anskaffas på grund av den knappa medelstildelningen. Överstyrelsen beräknar ett nuvarande behov av 15 bandspelare till en sammanlagd kostnad av 11 000 kr. Budgetåret 1962/63 har 5 340 kr. anvisats för anskaffande av bandspelare. Återstående belopp, 5 600 kr. (avrundat) beräknas för budgetåret 1963/64. — Departementschefen har anbefallt uppdelning på två år av anskaffningen av viss teknisk utrustning. Bärbara lärarmikrofoner kan sålunda under innevarande budgetår anskaffas för 6 000 kr. För tillgodoseende av resterande behov äskas 6 000 kr. för budgetåret 1963/64. — För närvarande finns en mikrofon för 3 eller 4 elever vid gruppförstärkanläggningarna. För att undvika störningar, då barnen flyttar mikrofonerna mellan sig, vore det önskvärt att varje barn fick sin mikrofon. Överstyrelsen föreslår, att till en början så många mikrofoner anskaffas, att *två* barn får dela på en mikrofon. För detta erfordras nyanskaffning av 120 mikrofoner till en kostnad av ca 18 000 kr. Anskaffningen torde kunna uppdelas på 3 år. För budgetåret 1963/64 äskas sålunda 6 000 kr. — Överstyrelsen har vidare undersökt vissa andra specifikt tekniska behov för enskilda dövskolor och därefter

konstaterat följande: I Boden behövs hel nyanskaffning av förslitna telefonkontakter och volymkontroller. Kostnad 1 400 kr. — Skolan i Växjö behöver högtalaranläggning med så kallad baffel (för uppfattning av vibrationer vid rytmikundervisningen för flickorna), samt en grammofon. Kostnad sammanlagt 1 600 kr. Skolan i Lund önskar en S-indikator för ca 1 200 kr. För ett försök med läsapparater vid dövskolorna föreslås 1 000 kr.

2. Departementschefen har anbefallt uppdelning på två år av den för budgetåret 1962/63 begärda summan för viss teknisk utrustning för seminariet. För budgetåret 1963/64 äskas 5 000 kr.

3. För Vänersborgsskolan äskas återstående delen av utrustningen för det brandsäkra filmrummet, dvs. 9 000 kr. — För fortsatt upprustning med undervisningsfilm äskas 5 000 kr. — I övrigt biträder överstyrelsen följande framställningar från skolorna: en projektor 1 000 kr. (Manilla); fotoutrustning och ljudfilmapparat, 6 000 kr. (Vänersborg); bandspelare och radioapparat 1 800 kr. (Växjö); ljudförstärkare till samlingssalen och TV-apparat för undervisningsändamål 850 + 2 550 kr. (Härnösand).

4. Överstyrelsen upptar här vissa större poster av engångsnatur, främst önskemål om maskinuppsättningar och verktygsutrustningar för vissa lokaler m. m.

För skolorna i Boden, Härnösand och Manilla erfordras respektive på grund av förslitning och på grund av skol- och elevhemsanläggningarnas storlek sammanlagt 7 dammsugare för 4 200 kr.; Härnösand och Vänersborg har behov av ytterligare maskinell utrustning för en sammanlagd kostnad av ca 13 000 kr. Av maskinell köksutrustning m. m. behövs följande: frysskåp (Vänersborg), uppskivningsmaskin, golvbonare, signalhuvudur (Växjö), sammanlagt avrundat 7 000 kr. — För slöjdundervisningen i Vänersborg erfordras komplettering av slöjdsalens utrustning med bandsåg och rikthyvel för 3 000 kr. Härnösand begär brännugn och drejskiva till sin teckningssal för 2 200 kr. Överstyrelsen finner önskemålen väl motiverade. För barnträdgårdsarbetet behöver samma skola ytterligare ett skåp, 300 kr. och för biologiundervisningen behövs 2 000 kr. — Slutligen har skolan i Växjö begärt utrustning till den utökade sjukavdelningen med 2 920 kr.

5. För Boden erfordras genomgripande förnyelse av barnens sängmadrasser för ca 2 500 kr. I Härnösand har under innevarande år genom byggnadsstyrelsens medverkan ett rum iordningställt som sällskapsrum för de äldre eleverna, där både pojkar och flickor kan samlas för läsning, tedrickning, sällskapsspel, TV-tittande osv. Styrelsens äskande, belöpande sig på 5 000 kr. för inredning av detta rum finner överstyrelsen angeläget. Skolöverstyrelsens representanter kan efter besök vid skolan nyligen vitsorda, att Härnösandsskolans övriga förslag: nya möbler till de små barnens elevrum (2 600 kr.), nya möbler till elevernas matsal (5 000 kr), textilier till klassrum och elevrum (2 500 kr), dynor till trästolar i elevrum (1 500 kr.) förefaller synnerligen välmotiverade och nödvändiga. Styrelsen för skolan i Lund har äskat 3 000 kr. för linneförråd och sängutrustning, 1 000 kr. för utrustning av expeditiionsrum för biträdande husmoder och 1 000 kr. för en rutschbana åt de mindre barnen. Överstyrelsen föreslår de begärda medlen till skolan i Lund. — Manilla erhåller under innevarande budgetår halva den summa som erfordras för anskaffning av nya möbler till ekonomipersonalens rum. För budgetåret 1963/64 äskas resterande 6 000 kr. Till elevrummen äskas madrasser för 3 000 kr. — Styrelsen för skolan i Växjö upprepar sin anhållan om nya möbler till kollegierummet för 6 000 kr. liksom önskemålet om ett kraftigt engångsanslag på 10 000 kr. för en grundlig förnyelse av det nu mycket slitna bohaget i skolans olika matsalar.

6. För att bereda fritidsverksamheten tillgång till viss engångsutrustning med bl. a. lek- och idrottsmateriel beräknar överstyrelsen ett behov under budgetåret 1963/64 av 15 000 kr. att av överstyrelsen fördelas mellan dövskolorna.

Departementschefen. Den pågående upprustningen av dövskolorna med moderna tekniska hjälpmedel bör fortsätta. Tyngdpunkten i överstyrelsens äskanden ligger i år på vissa större engångsanskaffningar av sådan inredning och utrustning, som skall ge ökad trivsel åt såväl elever som personal. Vidare begär överstyrelsen medel för fortsatt upprustning med pedagogiska hjälpmedel och med arbetsbesparande maskinell utrustning. Jag ansluter mig i allt väsentligt till vad överstyrelsen anfört i förevarande äskande. Anslaget bör uppföras med ett avrundat belopp av (285 000 — 125 000 =) 160 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens dövskolor m. m.: Engångsanskaffning av utrustning m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kr.

[119] **32. Bidrag till förskolor och skolhem för döva barn**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	517 000	420 828
1961/62	477 000	461 590
1962/63	440 000	
1963/64 (förslag)	405 000	

Enligt kungörelsen 1956: 252 (ändrad 1960: 201) utgår till kommun eller landstingskommun ävensom till enskild, förening eller stiftelse statsbidrag till driften av sådana förskolor och skolhem för döva och hörselskadade barn i förskolåldern, som godkänts av Kungl. Maj:t. Statsbidraget utgår i efterskott med 2 000 kr. för varje barn, som erhållit undervisning vid förskolan, samt därutöver med 1 000 kr. för varje barn, som tillika varit intaget i skolhem eller eljest genom huvudmannens försorg och på dennes bekostnad åtnjutit vård och underhåll. Vidare utgår statsbidrag med 1 000 kr. för varje barn, som — utan att ha varit inskrivet vid förskola — under redovisningsåret erhållit regelbunden hemundervisning av förskolans lärare. Såsom statsbidragsvillkor gäller bl. a., att undervisningen är avgiftsfri och att huvudmannen i den utsträckning så kan ske mottager barn från annat område än det, för vilket förskolan eller skolhemmet i första hand avsetts, samt att, där huvudmannen är enskild, förening eller stiftelse, skäligt bidrag till verksamheten lämnas av landstingskommun eller stad, som ej tillhör landstingskommun.

Skolöverstyrelsen räknar för nästa budgetår med ett medelsbehov av 405 000 kr. Bortfallet av 35 000 kr. sammanhänger med att det sker en minskning av antalet barn vid förskolorna samtidigt som en ökning äger rum inom hemundervisningen.

Departementschefen. Mot överstyrelsens anslagsberäkning har jag icke någon erinran. Anslaget bör sålunda uppföras med (440 000 — 35 000 =) 405 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till förskolor och skolhem för döva barn* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 405 000 kr.

[120] **33. Resor för blind- och dövskolelever jämte ledsagare**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	160 000	173 566
1961/62	213 000	204 563
1962/63	213 000	
1963/64 (förslag)	280 000	

Ur förevarande anslag bestrides *dels* för elev, som vistas i skolinternat eller är inackorderad genom skolans försorg, ersättning för kostnader för resor till och från skolorten vid läsårets (arbetsårets) början och slut samt vid påsk- och julferierna, alltså för varje sådan elev sex enkla resor om året, *dels ock* för elev, som under skoltiden är bosatt i sitt hem eller i inackorderingshem, kostnaderna för dagliga resor mellan skolan och hemmet.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 7 000 kr. Av överstyrelsens motivering framgår, att med en ökning av 8 % — motsvarande höjningen å statens järnvägars biljettpreiser — erfordras ett anslag av 230 000 kr. Utgifterna för resor för arbetshemsklientelet å Mogård beräknas emellertid komma att bortfalla. Med beaktande av att elevantalet vid dövskolorna samt vid vårdanstalten i Lund torde öka något, finner överstyrelsen, att anslaget bör beräknas till 220 000 kr.

Departementschefen. Skolöverstyrelsen har i sina äskanden utgått från oförändrat antal resor. Statsutskottet har emellertid i sitt av riksdagen godkända utlåtande (SU 1962: 8 p. 40; Rskr 8) uttalat, att utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t överväger att bereda möjlighet för anstaltsbarnen att företa fyra fria hemresor per år och för 1963 års riksdag framlägger förslag i frågan. Med hänsyn till vad utskottet anfört, beräknar jag medel för ytterligare två enkla resor för här avsedda elever. Vidare avses, som framgår av vad som anförts under avlöningsanslaget för dövskolorna, att utgifterna för resor för arbetshemsklientelet vid Mogård även under nästa budgetår skall belasta detta anslag. Jag förordar därför att anslaget höjes med 67 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resor för blind- och dövskolelever jämte ledsagare* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 280 000 kr.

d) Gymnasier m. m.

[121] 34. Statliga allmänna gymnasier m. m.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	216 442 000	222 545 678
1961/62	239 275 000	241 414 028
1962/63	230 155 000	
1963/64 (förslag)	253 320 000	

Utvecklingen av elevantalet och medelsbehovet vid de statliga allmänna gymnasierna och realskolorna åskådliggöres av följande sifferuppgifter.

Budgetår	Elevantal			Anvisat anslag kr.	Förbrukat belopp kr.
	Realskolan	Gymnasiet	Summa		
1948/49	59 816	13 909	73 725	55 882 000	52 807 743
1949/50	66 828	14 271	81 099	59 105 000	55 988 232
1950/51	74 170	14 833	89 003	64 200 000	67 183 809
1951/52	79 445	15 618	95 063	64 714 000	80 880 886
1952/53	83 713	16 654	100 367	79 000 000	96 307 133
1953/54	87 087	18 906	105 993	110 353 000	105 989 067
1954/55	89 690	21 475	111 165	117 500 000	114 960 059
1955/56	94 221	23 876	118 097	121 800 000	128 992 360
1956/57	101 058	26 391	127 449	136 000 000	146 654 809
1957/58	104 065	29 174	133 239	165 200 000	164 145 717
1958/59	104 940	32 737	137 677	195 000 000	175 134 254
1959/60	105 152	38 030	143 182	204 638 000	197 562 210
1960/61	103 133	45 392	148 525	216 442 000	222 545 678
1961/62	92 942	50 984	143 926	239 275 000	241 414 028

Av tabellen framgår att elevantalet, som under en lång följd av år varit i snabb tillväxt, budgetåret 1961/62 totalt sett minskat jämfört med budgetåret 1960/61. Minskningen faller emellertid helt på realskolan, medan elevantalet i gymnasiet ökat med närmare 6 000. Realskolans tillbakagång sammanhänger med minskande årskullar i realskoleålder samt realskolans successiva ersättande med försöksskolan/grundskolan. I fråga om gymnasiet förklaras utvecklingen av växande årskullar i gymnasieålder samt ett stigande intresse för gymnasiala studier.

Medelsbehovet för nästa budgetår beräknar *skolöverstyrelsen* i sina anslags-
äskanden, under förutsättning att inkomsterna av särskilda uppbördsmedel
upptages med ett oförändrat belopp av 37 600 kr., till 246 315 000 kr., vilket
innebär en ökning med 16 160 000 kr.

Skolöverstyrelsen framlägger för budgetåret 1963/64 följande förslag i fråga
om organisationsförändringar, inrättande av nya tjänster m. m.

A. Förstatligande av kommunala gymnasier

1. Förstatligande av de med statliga samrealskolor förenade kommunala gymnasierna i Klippan, Kramfors, Ljungby, Nybro och Ronneby.
2. Ombildning av rektorstjänsterna vid samrealskolorna på ovannämnda orter till rektorstjänster vid statligt allmänt gymnasium.
3. Inrättande av 14 ordinarie lektorstjänster vid de till förstatligande föreslagna gymnasierna.
4. Inrättande av 22 ordinarie lektorstjänster vid gymnasier under förstatligande.

B. Försöksgymnasierna

5. Inrättande av rektorstjänst i Bp 1 vid försöksgymnasiet i Nacka.

C. Skolorna för vuxna

6. Inrättande av 2 extra ordinarie lektorstjänster vid skolan för vuxna i Norrköping.
7. Inrättande av 3 extra ordinarie lektorstjänster samt en extra ordinarie adjunktstjänst vid skolan för vuxna i Härnösand.

D. Lärare i läroämnena i övrigt

8. Inrättande av 97 ordinarie lektorstjänster.
9. Indragning av 233 adjunks- eller ämneslärarinnetjänster i Ao 23 respektive Ao 21.
10. Inrättande av 4 extra ordinarie adjunktstjänster i Ae 23 i tekniska ämnen vid tekniska linjen av allmänna gymnasiet i Södertälje.
11. Ökning av antalet extra ordinarie lektorstjänster i Ae 25 (utbytestjänster) från 50 till 60.
12. Ökning av antalet extra ordinarie adjunktstjänster (utbytestjänster) från 50 till 150.
13. Bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall besluta om förande över stat av lärartjänst och om tillsättande av i dess ställe på stat uppförd tjänst.

E. Lärare i övningsämnena

14. Indragning av 6 ordinarie tjänster som lärare i trä- och metallslöjd och 1 ordinarie tjänst som lärare i textilslöjd.
15. Automatisk minskning av antalet veckotimmar i övningsämnena på grund av förändringar i elevantalet.
16. Möjlighet till extra anställning för vissa timlärare.

F. Annan personal

17. Förande på övergångsstat av ordinarie vaktmästartjänster.
18. Nedräkning av anslaget på grund av förslag om kommunalisering av den icke-ordinarie vaktmästar- och biträdespersonalen samt överföring av ansvaret för skolhälsovården på kommunerna; kompensation härför beräknad under omkostnadsanslaget.

19. Ökad medelsanvisning till anställande av tillfällig biträdespersonal samt assistent åt rektor vid kompletteringsgymnasiet i Stockholm.
20. Arvodesanställning av personal för institutionsarbete, skrivhjälp åt lärare m. m.
21. Uppräkning av ersättning till arvodesanställda kuratorer och kuratorspraktikanter.

G. Arvodeskostnader m. m. för praktisk lärarutbildning

22. Utbyggnad av kapaciteten för praktisk lärarutbildning med 100 platser per år.

H. Övriga frågor

23. Ökad medelsanvisning till kompletteringsgymnasiets egna kurser.
24. Ökad medelsanvisning till frivillig undervisning i maskinskrivning.

Utöver här uppräknade förslag förordar överstyrelsen justeringar av vissa anslagsposter med hänsyn till automatiskt verkande omständigheter.

Av handlingarna i ärendet inhämtas beträffande de olika förslagen bl. a. följande.

1—3. I enlighet med vissa av 1952 års riksdag uppdragna riktlinjer angående det fortsatta utbyggandet av den statliga gymnasieorganisationen genom *förstatligande av kommunala gymnasier* har årligen fr. o. m. budgetåret 1952/53 ett antal kommunala gymnasier förstatligats, hittills sammanlagt 47 gymnasier.

Vid innevarande budgetårs ingång var 29 gymnasier, däri inräknade fyra, vilka inrättats fr. o. m. budgetåret 1962/63, alltså helt kommunala. De ännu helt kommunala gymnasierna startade 1958 eller senare.

Skolöverstyrelsen föreslår, att gymnasierna i Klippan, Kramfors, Ljungby, Nybro och Ronneby förstatligas med början budgetåret 1963/64. Tillkomstår, lärjungeantal m. m. för dessa gymnasier framgår av följande sammanställning.

Gymnasieort	Tillkomst- år	Bildnings- linjer 1962/63	För läsåret 1962/63 beräknat antal elever i		Avstånd i km till närmaste statliga allmänna gymnasium	Statsbidrag läsåret 1962/63
			första årskursen	hela gymnasiet		
Klippan	1958	A ³ L ³ R ³	84	233	29	30 000
Kramfors	1958	A ³ R ³	90	190	46	30 000
Ljungby	1958	L ³ R ³	60	179	42	45 000
Nybro	1958	L ³ R ³	118	284	29	45 000
Ronneby	1958	L ³ R ³	90	204	29	45 000

Rektorstjänsterna vid de till förstatligande föreslagna kommunala gymnasierna är placerade i lönegrad Bp 1 samt i avlöningsgrupper efter samma grunder, som gäller vid statliga allmänna gymnasier. *Skolöverstyrelsen* föreslår, att samtliga tjänster — utom tjänsten i Nybro — vid gymnasiernas förstatligande inplaceras i samma avlöningsgrupper som för närvarande, dvs. avlöningsgrupp III. För tjänsten i Nybro föreslås avlöningsgrupp IV. *Överstyrelsen* före-